

SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Godina V - Broj 2

Utorak, 20. siječnja/januarda 1998.
SARAJEVO

Akontacija za I kvartal 1998.
uključujući i pretplatu za
"Službeni glasnik BiH": KM 45.-

12

Na temelju poglavlja IV Odjeljak B, članka 7a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU

Proglašava se Zakon o upravnom postupku koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma održanoj 29. listopada/oktobra 1997. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 4. prosinca/decembra 1997. godine.

Broj 01-7/98
8. januara/siječnja 1998. godine
Sarajevo

Predsjednik
Federaciji BiH
prof. dr **Ejup Ganić**, s. r.

ZAKON O UPRAVNOM POSTUPKU

PRVI DIO

OPĆE ODREDBE

I - OSNOVNA NAČELA

1. Važenje zakona

Članak 1.

(1) Po ovom zakonu dužni su postupati organi uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i organi uprave kantona - upanije, kao i gradske i općinske službe za upravu i drugi organi (u daljem tekstu: organi) kad u upravnim stvarima, neposredno primjenjujući propise, rješavaju o pravima, obvezama ili pravnim interesima građana, pravnih osoba ili drugih stranaka.

(2) Nadležna tijela kantona - upanija mogu donositi dopunska pravila upravnog postupka koja moraju biti sukladna ovom zakonu.

(3) Po ovom zakonu dužni su postupati i poduzeća (društva), ustanove i druge pravne osobe kad u obavljanju javnih ovlasti (u

daljem tekstu: institucije koje imaju javne ovlasti) koje su im povjerene zakonom ili propisom gradskog ili općinskog vijeća, rješavaju u upravnim stvarima.

2. Poseban postupak

Članak 2.

Pojedina pitanja postupka za određenu upravnu oblast mogu se samo izuzetno, posebnim zakonom urediti drukčije nego što su uređena ovim zakonom, ako je to nužno za drugačije postupanje u tim pitanjima, s tim da ne mogu biti protivna načelima ovog zakona.

3. Supsidijarna primjena zakona

Članak 3.

U upravnim oblastima za koje je zakonom propisan poseban postupak, postupa se po odredbama tog zakona, s tim da se po odredbama ovog zakona postupa u svim pitanjima koja nisu uređena posebnim zakonom.

4. Načelo zakonitosti

Članak 4.

(1) Organi i institucije koje imaju javne ovlasti kada postupaju u upravnim stvarima dužni su da te stvari rješavaju na osnovu zakona i drugih propisa, kao i općih akata institucija koje imaju javne ovlasti i koje one donose na osnovu javnih ovlasti.

(2) U upravnim stvarima u kojima je organ odnosno institucija koja ima javne ovlasti zakonom ili na zakonu zasnovanom propisu ovlašten da rješava po slobodnoj ocjeni, rješenje mora biti doneseno u granicama ovlaštenja i u skladu s ciljem s kojim je ovlaštenje dato.

(3) Pravila postupka utvrđena odredbama ovog zakona važe i za slučajeve u kojima je organ odnosno institucija koja ima javne ovlasti ovlašten da u upravnim stvarima rješava po slobodnoj ocjeni.

5. Zaštita prava građana i zaštita javnog interesa

Članak 5.

(1) Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti vode postupak i rješavaju, dužni su da strankama omoguće da što lakše zaštite i ostvare svoja prava, vodeći pri tom računa da ostvarenje njihovih prava ne bude na štetu prava drugih osoba niti u suprotnosti sa zakonom utvrđenim javnim interesom.

(2) Kad slu bena osoba koja rješava neku upravnu stvar, s obzirom na postojeće činjenično stanje, sazna ili ocijeni da određena stranka ima osnova za ostvarenje nekog prava, upozoriće je na to.

(3) Ako se na osnovu zakona strankama nala u kakve obveze, prema njima će se primjenjivati one mjere predviđene propisima koje su za njih povoljnije, ako se takvim mjerama posti e cilj zakona.

6. Načelo efikasnosti

Članak 6.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti rješavaju u upravnim stvarima, du ni su da osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba, što obuhvata dobru organizaciju na izvršavanju poslova od strane organa, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

7. Načelo materijalne istine

Članak 7.

U postupku se mora utvrditi pravo stanje stvari, i u tom cilju moraju se utvrditi sve činjenice koje su od va nosti za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

8. Načelo saslušanja stranke

Članak 8.

(1) Prije donošenja rješenja stranci se mora pru iti mogućnost da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima koje su va ne za donošenje rješenja.

(2) Rješenje se mo e donijeti bez prethodnog izjašnjenja stranke samo u slučajevima kad je to zakonom dopušteno.

9. Ocjena dokaza

Članak 9.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje ovlaštena slu bena osoba po svom uvjerenju, na osnovu savjesne i bri ljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka.

10. Samostalnost u rješavanju

Članak 10.

(1) Organ vodi upravni postupak i donosi rješenje samostalno u okviru ovlasti datih zakonom, drugim propisima i općim aktima.

(2) Ovlaštena slu bena osoba organa nadle nog za vođenje postupka samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti, i na podlozi utvrđenih činjenica i okolnosti primjenjuje propise, odnosno opće akte na konkretni slučaj.

11. Pravo albe

Članak 11.

(1) Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju stranka ima pravo albe. Samo zakonom mo e se propisati da u pojedinim upravnim stvarima alba nije dopuštena, i to ako se na drugi način osigura zaštita prava i zakonitosti.

(2) Ako nema organa uprave drugog stupnja, alba protiv prvostupanjskog rješenja mo e se izjaviti samo kad je to zakonom predviđeno. Tim zakonom odredit će se i organ koji će rješavati po albi.

(3) Pod uvjetima iz ovog zakona stranka ima pravo albe i kad prvostupanjski organ nije u određenom roku donio rješenje o njenom zahtjevu.

(4) Protiv rješenja donesenog u drugom stupnju alba nije dopuštena.

12. Konačnost rješenja

Članak 12.

Rješenje protiv kojeg se ne mo e izjaviti redovno pravno sredstvo (alba) u upravnom postupku (konačno u upravnom postupku), a kojim je stranka stekla neko pravo, odnosno kojim su stranci određene neke obveze, mo e se poništiti, ukinuti ili izmijeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni.

13. Pravomoćnost rješenja

Članak 13.

Rješenje protiv koga se ne mo e izjaviti alba niti pokrenuti upravni spor (pravomoćno rješenje), a kojim je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obveze, mo e se poništiti, ukinuti ili izmijeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni.

14. Ekonomičnost postupka

Članak 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje učestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

15. Pomoć neukoj stranci

Članak 15.

Organ koji vodi postupak starat će se da neznanje i neukost stranke i drugih osoba koje učestvuju u postupku ne bude na štetu prava koja im po zakonu pripadaju.

16. Upotreba jezika i pisma

Članak 16.

(1) Upravni postupak vodi se na bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku, a kao sredstva komuniciranja mogu se koristiti i ostali jezici.

(2) Organ koji vodi upravni postupak osigurava ravnopravnu upotrebu bosanskog jezika i hrvatskog jezika.

(3) Ako je federalnim zakonom kao slu beni jezik određen i dodatni jezik, taj jezik će se koristiti sukladno federalnom zakonu.

(4) Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, organ koji vodi postupak du an je da joj omogući da prati tok postupka na svom jeziku. Organ će poučiti stranku odnosno drugog učesnika o mogućnosti korištenja njenog jezika u postupku, a u zapisnik će se zabilje iti da je stranka, odnosno drugi učesnik poučen o tom pravu i njegova izjava u svezi sa datom poukom unijet će se u zapisnik.

(5) Stranke i drugi učesnici u postupku koji nisu dr avljani Federacije Bosne i Hercegovine, a ne znaju jezik na kome se vodi postupak, imaju pravo da tok postupka prate preko tumača (prevodioca).

(6) U upravnom postupku slu beno pismo je latinica.

17. Upotreba izraza "organ"

Članak 17.

Pod organom koji vodi postupak odnosno rješava u upravnim stvarima, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove, slu be i institucije iz članka 1. ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

II - NADLEŽNOST

1. Stvarna i mjesna nadle nost

Članak 18.

(1) Stvarna nadle nost za rješavanje u upravnom postupku određuje se po propisima kojima se uređuje određena upravna

oblast ili po propisima kojima se određuje nadležnost pojedinih organa.

(2) Mjesna nadležnost se određuje po federalnim propisima kojima su uređene federalne jedinice (kantoni - upanije) Federacije, kao i po propisima o teritorijalnoj podjeli općina i po propisima o organizaciji federalnih i kantonalnih- upanijskih organa uprave, odnosno po gradskim i općinskim propisima o organizaciji gradskih i općinskih službi za upravu.

Članak 19.

(1) Za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stupnju stvarno je nadležan federalni i kantonalni- upanijski organ uprave, odnosno gradska i općinska služba za upravu, ako zakonom ili odlukom gradskog, odnosno općinskog vijeća nije određena nadležnost drugog organa.

(2) Federalni organi uprave rješavaju u prvom stupnju u onim upravnim stvarima iz isključive nadležnosti Federacije, i zajedničke nadležnosti Federacije i kantona- upanije koje su federalnim zakonom stavljene u nadležnost tih organa, osim pitanja koja su federalnim zakonom prenesena na kantonalne- upanijske organe uprave, odnosno gradske i općinske službe za upravu, kao i u upravnim stvarima iz nadležnosti kantona- upanije koje su zakonom kantona- upanije prenesene na federalne organe uprave.

(3) Kantonalni- upanijski organi uprave rješavaju u prvom stupnju u upravnim stvarima koje su kantonalnim- upanijskim zakonom stavljene u nadležnost kantonalnih- upanijskih organa uprave i u upravnim stvarima koje su federalnim zakonom prenesene na kantonalne- upanijske organe uprave.

(4) Gradske odnosno općinske službe za upravu rješavaju u prvom stupnju u upravnim stvarima iz oblasti uprave i samouprave koje su statutom grada odnosno općine i propisom gradskog odnosno općinskog vijeća stavljene u nadležnost gradskih odnosno općinskih službi za upravu, kao i u upravnim stvarima koje su federalnim i kantonalnim- upanijskim zakonom prenesene u nadležnost tih službi.

(5) Ako propisima iz st. 1. do 4. ovog članka nije određeno koji je organ uprave stvarno nadležan za rješavanje u određenoj upravnoj stvari, a to se ne može utvrditi ni po prirodi stvari, takva stvar spada u nadležnost organa uprave koji je nadležan za poslove uprave u Federaciji odnosno kantonu- upaniji, a u gradu i općini služba koja se odredi propisom gradskog odnosno općinskog vijeća.

Članak 20.

(1) Nijedan organ ne može preuzeti određenu upravnu stvar iz nadležnosti drugog organa i sam je riješiti, osim ako je to zakonom predviđeno i pod uvjetima propisanim tim zakonom.

(2) Organ nadležan za rješavanje u određenoj upravnoj stvari može i samo na osnovu izričitog zakonskog ovlaštenja prenijeti rješavanje u toj stvari na drugi organ.

(3) Stvarna i mjesna nadležnost ne mogu se mijenjati dogovorom stranaka, dogovorom organa i stranaka, ni dogovorom organa, osim ako je to zakonom drukčije određeno.

Članak 21.

(1) U okviru propisa predviđenih u članku 18. stavak 2. ovog zakona, mjesna nadležnost se određuje:

- 1) u stvarima koje se odnose na nepokretnost - prema mjestu gdje se nepokretnost nalazi;
- 2) u stvarima koje se odnose na djelatnost nekog organa, poduzeća (društva), ustanove ili druge pravne osobe - prema mjestu njihovog sjedišta. U stvarima koje se odnose na djelatnost poslovnih jedinica pravnih osoba, nadležnost se određuje prema sjedištu poslovne jedinice;

3) u stvarima koje se odnose na vođenje radnje ili na profesionalnu djelatnost pojedinih osoba koja se obavlja ili se ima obavljati u određenom mjestu - prema sjedištu radnje, odnosno prema mjestu gdje se djelatnost obavlja;

4) u ostalim stvarima - prema prebivalištu stranke. Kad ima više stranaka, nadležnost se određuje prema stranci prema kojoj je zahtjev upravljen. Ako stranka nema prebivalište u Federaciji, nadležnost se određuje prema mjestu njenog boravišta, a ako nema ni boravišta - prema mjestu njenog posljednjeg prebivališta, odnosno boravišta u Federaciji.

(2) Ako se mjesna nadležnost ne može odrediti po odredbama stavka 1. toč. 1 do 4. ovog članka, ona se određuje prema mjestu gdje je nastao povod za vođenje postupka.

(3) U stvarima koje se odnose na brod ili zrakoplov, ili u kojima je povod za vođenje postupka nastao na brodu ili zrakoplovu, mjesna se nadležnost određuje prema matičnoj luci broda, odnosno matičnom pristaništu zrakoplova.

(4) Odredbe ovog članka primjenjuju se ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Članak 22.

(1) Ako bi prema odredbama članka 21. ovog zakona istovremeno bila mjesno nadležna dva ili više organa, nadležan je onaj organ koji je prvi pokrenuo postupak, ali se mjesno nadležni organi mogu sporazumjeti koji će od njih voditi postupak.

(2) Svaki mjesno nadležni organ izvršit će na svom području one radnje postupka koje ne trpe odlaganje.

Članak 23.

Organ koji je pokrenuo postupak kao mjesno nadležan zadržava nadležnost i kad u toku postupka nastupe okolnosti prema kojima bi bio mjesno nadležan drugi organ. Organ koji je pokrenuo postupak može ustupiti predmet organu koji je prema novim okolnostima postao mjesno nadležan, ako se time znatno olakšava postupak, naročito za stranku.

Članak 24.

(1) Svaki organ pazi po službenoj dužnosti u toku cijelog postupka na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost.

(2) Ako organ nađe da nije nadležan za rad po određenoj upravnoj stvari, postupit će na način propisan u članku 65. st.3. i 4. ovog zakona.

(3) Ako je nenadležni organ izvršio koju radnju postupka, nadležni organ kome je stvar ustupljena cijeniće da li će koju od tih radnji ponoviti.

2. Stranke sa diplomatskim imunitetom

Članak 25.

(1) Glede nadležnosti domaćih organa u stvarima u kojima je stranka stranac koji uжива pravo imuniteta u Federaciji, strana država ili međunarodna organizacija, imaju u upravnom postupku položaj uređen međunarodnim pravom, odnosno međunarodnim ugovorima, priznatim od strane Bosne i Hercegovine i Federacije.

(2) U slučaju sumnje o postojanju i obimu prava imuniteta, objašnjenje daje organ uprave nadležan za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

(3) Službene radnje koje se tiču osoba koje uживaju pravo imuniteta obavljaju se posredovanjem organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

3. Prostorno ograničenje nadležnosti

Članak 26.

(1) Svaki organ vrši službene radnje u granicama svog područja.

(2) Ako postoji opasnost zbog odgađanja, a službene radnje bi trebalo izvršiti van granica područja organa, organ može

izvršiti radnju i van granica svog područja. On je dužan da o tome odmah obavijesti organ na čijem je području tu radnju poduzeo.

(3) Službene radnje u zgradama ili drugim objektima u posjedu vojnih organa obavljaju se po prethodnoj prijavi zapovjedniku zgrade, odnosno objekta i po sporazumu s njim.

(4) Službene radnje koje se obavljaju na eksteritorijalnom području vrše se posredovanjem organa uprave nadležnog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

4. Sukob nadležnosti

Članak 27.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između organizacionih jedinica federalnih organa uprave koje se nalaze van sjedišta federalnog organa uprave, a osnovane su sa zadatkom da obavljaju određene upravne poslove iz nadležnosti federalnog organa uprave, rješava federalni organ uprave iz čije nadležnosti obavljaju poslove te organizacione jedinice.

Članak 28.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku na nivou Federacije rješava:

- 1) između federalnih organa uprave, između federalnih organa uprave i federalnih ustanova, kao i između federalnih ustanova - Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije);
- 2) između organa uprave dva ili više kantona- upanija - Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vrhovni sud Federacije);
- 3) između institucija koje imaju javne ovlasti s područja dva ili više kantona- upanija, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i federalnih organa uprave - Vrhovni sud Federacije;
- 4) između federalnih organa uprave i federalnih ustanova i kantonalnih- upanijskih organa uprave i kantonalnih- upanijskih ustanova, kao i federalnih i kantonalnih- upanijskih institucija koje imaju javne ovlasti - Vrhovni sud Federacije.

Članak 29.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između vlada dva ili više kantona- upanija, odnosno između Vlade Federacije i vlade kantona- upanije, rješava Vrhovni sud Federacije.

Članak 30.

Sukobe nadležnosti u upravnom postupku između federalnih organa koji nisu predviđeni u čl. 27. i 28. ovog zakona i za koje nije određena nadležnost drugog organa ili suda, rješava Vrhovni sud Federacije.

Članak 31.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u kantonu- upaniji rješava:

- 1) između kantonalnih- upanijskih organa uprave, između kantonalnih- upanijskih organa uprave i kantonalnih- upanijskih ustanova, kao i između kantonalnih- upanijskih ustanova - vlada kantona- upanije;
- 2) između kantonalnih- upanijskih institucija koje imaju javne ovlasti i kantonalnih- upanijskih organa uprave i kantonalnih- upanijskih ustanova - najviši sud kantona- upanije.

Članak 32.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u općini rješava:

- 1) između općinskih službi za upravu, između općinskih službi za upravu i općinskih ustanova, kao i između općinskih ustanova - općinski načelnik;

2) između općinskih službi za upravu dvije ili više općina - najviši sud kantona- upanije;

3) između institucija koje imaju javne ovlasti s područja dvije ili više općina, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i općinskih službi za upravu - najviši sud kantona- upanije;

4) između općinskih načelnika dvije ili više općina, odnosno između općinskog načelnika i vlade kantona- upanije - najviši sud kantona- upanije.

Članak 33.

Sukob nadležnosti u upravnom postupku u gradu rješava:

1) između gradskih službi za upravu, između gradskih službi za upravu i gradskih ustanova, kao i između gradskih ustanova - gradonačelnik;

2) između gradskih službi za upravu i općinskih službi za upravu - najviši sud kantona- upanije;

3) između gradskih institucija koje imaju javne ovlasti, kao i sukobe nadležnosti između tih institucija i gradskih službi za upravu i gradskih ustanova - najviši sud kantona- upanije.

Članak 34.

(1) Kada se dva organa izjasne kao nadležni ili kao nenadležni za rješavanje u istoj upravnoj stvari, prijedlog za rješavanje sukoba nadležnosti podnosi organ koji je posljednji odlučivao o svojoj nadležnosti, a može ga podnijeti i stranka.

(2) Organ koji rješava sukob nadležnosti istovremeno će poništiti rješenje koje je u upravnoj stvari donio nenadležni organ, odnosno poništiti zaključak kojim se nadležni organ izjasnio kao nenadležni i dostavit će spise predmeta nadležnom organu.

(3) Protiv rješenja kojim se odlučuje o sukobu nadležnosti stranka ne može izjaviti posebnu žalbu ni voditi poseban upravni spor.

(4) Odredbe članka 22. stavak 2. ovog zakona shodno se primjenjuje i u slučaju sukoba nadležnosti.

Članak 35.

(1) Ako organ u sukobu smatra da mu je rješenjem kojim je odlučeno o sukobu nadležnosti povrijeđeno kakvo pravo, može na to rješenje izjaviti žalbu. Ako je o sukobu nadležnosti riješio nadležni sud, žalba nije dopuštena.

(2) Ako organ nadležan za rješavanje po žalbi iz stavka 1. ovog članka utvrdi da rješenje o sukobu nije zasnovano na propisima, raspravit će odnose koji su usljed toga nastali između organa koji se žalio i organa koji je rješenjem o sukobu nadležnosti oglašeni za nadležni, vodeći računa o pravima koja po odgovarajućim propisima pripadaju organu koji se žalio. Rješenje doneseno po žalbi smatra se prvostupanjskim rješenjem o odnosima koji se njime rješavaju.

(3) Žalba po stavku 1. ovog članka i rješenje doneseno po toj žalbi nemaju uticaja na upravni postupak u konkretnom predmetu, jer tu upravnu stvar rješava organ koji je određen kao nadležan rješenjem donesenim o sukobu nadležnosti.

5. Službena osoba ovlaštena za vođenje postupka i za rješavanje

Članak 36.

(1) U upravnoj stvari za čije je rješavanje nadležan organ uprave, rješenje u upravnom postupku donosi rukovoditelj tog organa, ako propisima o organizaciji tog organa ili drugim posebnim propisima nije drukčije određeno.

(2) Rukovoditelj organa uprave može ovlastiti drugu službenu osobu istog organa da rješava u upravnim stvarima iz određene vrste upravnih poslova ili drugu stručnu službenu

osobu za vođenje postupka odnosno preduzimanje radnje u postupku prije donošenja rješenja.

(3) O ovlaštenju slu benih osoba iz stavka 2. ovog članka, rukovoditelj organa uprave du an je donijeti posebno rješenje koje sadr i lične podatke slu benih osoba i obim njihovih ovlaštenja za rješavanje u upravnim stvarima (da rješava upravne stvari ili da vodi upravni postupak ili i jedno i drugo).

(4) Ovlaštenje za rješavanje obuhvata i vođenje postupka koje prethodi rješavanju.

Članak 37.

Ako je za rješavanje u upravoj stvari nadle na Vlada Federacije ili vlada kantona- upanije, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili tijelo koje svojim aktom odrede te vlade, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Članak 38.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadle an dom Parlamenta Federacije ili zakonodavno tijelo kantona- upanije odnosno gradsko ili općinsko vijeće, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlaštena osoba ili komisija ili drugo tijelo koje svojim aktom odrede ti organi, ako zakonom odnosno drugim propisom nije drukčije određeno.

Članak 39.

U upravnim stvarima u kojima rješava institucija koja ima javne ovlasti, rješenje donosi rukovoditelj institucije, ako zakonom ili drugim propisom nije drukčije određeno. Rukovoditelj mo e ovlastiti drugu slu benu osobu institucije da poduzima radnje u postupku do donošenja rješenja ili da rješava u upravnim stvarima iz nadle nosti te institucije, o čemu se donosi posebno rješenje koje sadr i lične podatke slu benih osoba i obime ovlaštenja za rješavanje u upravnim stvarima.

6. Pravna pomoć

Članak 40.

(1) Za izvršenje pojedinih radnji u postupku koje se imaju poduzeti izvan područja nadle nog organa, ovaj će organ zamoliti organ uprave na čijem se području radnja ima poduzeti da izvrši te radnje.

(2) Organ nadle an za rješavanje u upravnoj stvari mo e, radi lakšeg i br eg obavljanja radnje ili izbjegavanja nepotrebnih troškova, zamoliti drugi odgovarajući organ ovlašten za poduzimanje takve radnje da izvrši pojedinu radnju u postupku.

Članak 41.

(1) Organi, kao i institucije koje imaju javne ovlasti za rješavanje u upravnim stvarima, du ni su jedni drugima ukazivati pravnu pomoć u upravnom postupku. Ova se pomoć tra i posebnom molbom.

(2) Zamoljeni organi, odnosno institucije iz stavka 1. ovog članka, du ni su postupati po molbi u granicama svog područja i djelokruga, bez odgađanja, a najkasnije u roku od 10 dana od dana prijema molbe.

(3) Pravna pomoć za izvršenje pojedinih radnji u postupku mo e se tra iti od sudova samo u okviru posebnih propisa. Izuzetno, organ, odnosno institucija koja ima javne ovlasti za rješavanje u upravnim stvarima, mo e tra iti od sudova da im dostave spise koji su potrebni za vođenje upravnog postupka. Sudovi su du ni postupiti po takvom tra enju ako se time ne ometa sam sudski postupak. Sud mo e odrediti rok u kom mu se spisi moraju vratiti.

(4) Za pravnu pomoć u odnosu sa inozemnim organima va e odredbe međunarodnih ugovora, a ako ovih ugovora nema, primjenjuje se načelo reciprociteta. Ako postoji sumnja o postojanju reciprociteta, objašnjenje o tom pitanju zatra it će se od organa uprave nadle nog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

(5) Domaći organi ukazuju pravnu pomoć inozemnim organima na način predviđen u domaćem zakonu. Organ će uskratiti pravnu pomoć ako se tra i radnja koja je protivna domaćem zakonu. Radnja koja je predmet molbe inozemnog organa mo e se izvršiti i na način koji zahtijeva inozemni organ, ako takav postupak nije protivan domaćem zakonu.

(6) Ako međunarodnim ugovorima nije predviđena mogućnost neposrednog kontakta sa inozemnim organima, domaći organi kontaktiraju sa inozemnim organima preko organa uprave nadle nog za vanjske poslove Bosne i Hercegovine.

7. Izuzeće

Članak 42.

Slu bena osoba koja je ovlaštena da rješava ili da obavlja pojedine radnje u postupku, izuzet će se od rada u predmetu:

- 1) ako je u predmetu u kome se vodi postupak stranka, suovlaštenik, odnosno suobveznik, svjedok, vještak, puno-moćnik ili zakonski zastupnik stranke;
- 2) ako je sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke srodnik po krvi u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja zaključno, braćni drug ili srodnik po tazbini do drugog stupnja zaključno, pa i onda kad je brak prestao;
- 3) ako je sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke u odnosu staraoca, usvojioca, usvojenika ili hranioca;
- 4) ako je u prvostupanjskom postupku učestvovalo u vođenju postupka ili u donošenju rješenja.

Članak 43.

Slu bena osoba koja je ovlaštena da rješava u određenoj upravnoj stvari ili da obavi koju radnju u postupku, čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće iz članka 42. ovog zakona, du na je da prekine svaki dalji rad na predmetu i da o tome obavijesti organ nadle an za rješavanje o izuzeću (članak 45). Ako slu bena osoba smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njeno izuzeće, obavijestit će o tome isti organ ne prekidajući rad.

Članak 44.

(1) Stranka mo e zahtijevati izuzeće slu bene osobe iz razloga navedenih u članku 42. ovog zakona, a i kad postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njenu nepristrasnost. U svom zahtjevu stranka mora navesti okolnosti zbog kojih smatra da postoji koji od razloga za izuzeće.

(2) Slu bena osoba za koju je stranka zahtijevala izuzeće iz nekog od razloga navedenog u članku 42. ovog zakona ne mo e, sve do donošenja zaključka o ovom zahtjevu, obavljati nikakve radnje u postupku, osim onih koje ne trpe odgađanje.

Članak 45.

(1) O izuzeću slu bene osobe u federalnom organu uprave i federalne ustanove, odnosno u kantonalnom- upanijskom organu uprave i kantonalnoj- upanijskoj ustanovi, odlučuje rukovoditelj koji rukovodi tim organom odnosno ustanovom.

(2) O izuzeću slu bene osobe u gradskoj odnosno općinskoj slu bi za upravu odlučuje gradonačelnik odnosno općinski načelnik.

(3) O izuzeću slu bene osobe organa koji se nalazi u sastavu organa uprave odlučuje rukovoditelj organa koji se nalazi u sastavu organa uprave.

(4) O izuzeću rukovoditelja iz stavka 1. ovog članka odlučuje Vlada Federacije odnosno vlada kantona- upanije, a o izuzeću rukovoditelja organa koji se nalazi u sastavu drugog organa uprave odlučuje rukovoditelj organa u čijem se sastavu nalazi taj organ.

(5) O izuzeću gradonačelnika odnosno općinskog načelnika odlučuje gradsko odnosno općinsko vijeće.

(6) O izuzeću slu bene osobe institucije koja ima javne ovlasti odlučuje rukovoditelj te institucije, a o izuzeću rukovoditelja te institucije odlučuje organ utvrđen statutom ili drugim općim aktom institucije, ako zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona ili drugim posebnim propisom nije drukčije određeno.

(7) Odredbe ovog zakona o izuzeću slu benih osoba shodno se primjenjuju i na izuzeće slu benih osoba iz čl. 37. i 38. ovog zakona. O izuzeću tih osoba odlučuju odgovarajuća vlada odnosno dom.

(8) O izuzeću se odlučuje zaključkom.

Članak 46.

(1) U zaključku o izuzeću odredit će se slu bona osoba koja će rješavati, odnosno obavljati pojedine radnje u postupku u vezi s predmetom u kome je izuzeće određeno.

(2) Protiv zaključka kojim se određuje izuzeće nije dopuštena žalba.

Članak 47.

(1) Odredbe članka 45. ovog zakona o izuzeću slu benih osoba shodno se primjenjuju i na izuzeće zapisničara.

(2) Zaključak o izuzeću zapisničara donosi slu bona osoba koja je ovlaštena da vodi postupak.

III - STRANKA I NJENO ZASTUPANJE

1. Stranka

Članak 48.

Stranka je osoba po čijem je zahtjevu pokrenut postupak ili protiv koje se vodi postupak, ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da učestvuje u postupku.

Članak 49.

(1) Stranka u upravnom postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.

(2) Organi uprave i drugi organ i poslovna jedinica poduzeća (društva), naselje, grupa osoba i dr. koji nemaju svojstvo pravne osobe, mogu biti stranke u postupku, ako mogu biti nosioci prava i obveza o kojima se rješava u upravnom postupku.

(3) Stranka može biti i sindikalna organizacija ako se upravni postupak odnosi na kakvo pravo ili pravni interes slu benika i namještenika u organima uprave, kao i radnika u poduzeću (društvu), ustanovi ili drugoj pravnoj osobi.

(4) Kad u vršenju poslova iz svoje nadležnosti ombudsmeni nađu da je konačnim upravnim aktom povrijeđeno ljudsko dostojanstvo prava i slobode građana zajamčene ustavom on može prisustvovati upravnom postupku do donošenja pravomoćne sudske odluke i u postupcima vanrednih pravnih lijekova.

Članak 50.

(1) Poduzeće (društvo), ustanova i druga pravna osoba, društvena organizacija i udruženje građana koji prema svom općem aktu imaju zadatak da štite određena prava i interese svojih članova, mogu, po pristanku svog člana, u njegovo ime da stave zahtjev koji se odnosi na takva prava i interese, kao i da stupe u već pokrenuti postupak sa svim pravima stranke.

(2) Pravna osoba iz stavka 1. ovog članka, može i da zastupa svog radnika u upravnom postupku na njegov zahtjev, ako je to predviđeno općim aktom te pravne osobe.

Članak 51.

(1) Ako su tužitelj, pravobranitelj i drugi organi vlasti zakonom ovlašteni da u upravnom postupku zastupaju javne interese, imaju u granicama svojih ovlaštenja, prava i dužnosti stranke.

(2) Organi iz stavka 1. ovog članka, ne mogu u upravnom postupku imati šira ovlaštenja nego što ih imaju stranke, ako zakonom nije drukčije određeno.

2. Procesna sposobnost i zakonski zastupnik

Članak 52.

(1) Fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna može sama obavljati radnje u postupku (procesna sposobnost).

(2) Za procesno nesposobnu fizičku osobu radnje u postupku obavlja njegov zakonski zastupnik. Zakonski zastupnik se određuje na osnovu zakona ili aktom nadležnog organa donesenog na osnovu zakona.

(3) Pravna osoba obavlja radnje u postupku preko svog predstavnika odnosno zakonskog zastupnika. Predstavnik, odnosno zakonski zastupnik pravne osobe određuje se njegovim općim aktom, ako nije određen zakonom ili aktom nadležnog organa donesenog na osnovu zakona.

(4) Organ uprave obavlja radnje u postupku preko zakonom određenog predstavnika, poslovna jedinica poduzeća (društva) preko osobe koja rukovodi radom poslovne jedinice, a naselje, odnosno grupa osoba koje nemaju svojstvo pravne osobe - preko osobe koju oni odrede, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

(5) Kad organ koji vodi postupak ustanovi da zakonski zastupnik osobe pod starateljstvom ne pokazuje potrebnu pажnju u zastupanju, obavijestit će o tome organ starateljstva.

Članak 53.

(1) U toku cijelog postupka organ će po slu benoj dužnosti paziti da li osoba koja se pojavljuje kao stranka može biti stranka u postupku, i da li stranku zastupa njen zakonski zastupnik odnosno predstavnik.

(2) Ako u toku postupka nastupi smrt stranke, postupak se može obustaviti ili nastaviti, zavisno od prirode upravne stvari koja je predmet postupka. Ako prema prirodi stvari postupak ne može i da se nastavi, organ će obustaviti postupak zaključkom protiv kojeg je dopuštena posebna žalba.

3. Privremeni zastupnik

Članak 54.

(1) Ako procesno nesposobna stranka nema zakonskog zastupnika ili se neka radnja ima poduzeti protiv osobe čije je boravište nepoznato, a koja nema punomoćnika, organ koji vodi postupak postavit će takvoj stranci privremenog zastupnika ako to traži hitnost predmeta, a postupak se mora provesti. Organ koji vodi postupak će odmah izvijestiti o tome organ starateljstva, a ako je privremeni zastupnik postavljen osobi čije je boravište nepoznato, objavit će svoj zaključak na oglasnoj tabli ili na drugi uobičajen način.

(2) Ako poduzeće (društvo), ustanova ili druga pravna osoba nema zakonskog zastupnika, predstavnika ni punomoćnika, organ koji vodi postupak, pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, postavit će takvoj stranci privremenog zastupnika, po pravilu, iz reda osoba iz pravne osobe, i o tome će, bez odgađanja, obavijestiti tu pravnu osobu.

(3) Na način predviđen u odredbama st. 1. i 2. ovog članka, postavit će se privremeni zastupnik i kad se ima izvršiti radnja koja se ne može odgoditi, a stranku, odnosno njenog punomoćnika ili zastupnika nije moguće pravovremeno pozvati. O tome će se stranka, punomoćnik ili zastupnik odmah obavijestiti.

(4) Postavljena osoba je dužna primiti se zastupanja, a zastupanje može odbiti samo iz razloga koji su predviđeni posebnim propisima. Privremeni zastupnik učestvuje samo u postupku za koji je izričito postavljen i to dok se ne pojavi zakonski zastupnik ili predstavnik, odnosno sama stranka ili njen punomoćnik.

4. Zajednički predstavnik**Članak 55.**

(1) Dvije ili više stranaka mogu, ako posebnim propisom nije drugačije određeno, u istom predmetu istupati zajednički. One su u takvom slučaju du ne naznačiti tko će od njih istupati kao njihov zajednički predstavnik, ili postaviti zajedničkog punomoćnika.

(2) Organ koji vodi postupak, mo e, ako to ne zabranjuje poseban propis, odrediti strankama koje u postupku učestvuju s istovjetnim zahtjevima da u određenom roku naznače tko će ih između njih predstavljati, ili da postave zajedničkog punomoćnika o čemu se donosi zaključak. Ako stranke po takvom zaključku ne postupe, mo e to odrediti sam organ koji vodi postupak, u kom slučaju zajednički predstavnik, odnosno punomoćnik zadržava to svojstvo sve dok stranke ne postave drugog. Protiv takvog zaključka stranke imaju pravo posebne žalbe, ali žalba ne odgađa izvršenje zaključka.

(3) I u slučaju određivanja zajedničkog predstavnika, odnosno punomoćnika, svaka stranka zadržava pravo da istupa kao stranka u postupku, da daje izjave, da samostalno izjavljuje žalbe i koristi druga pravna sredstva.

5. Punomoćnik**Članak 56.**

(1) Stranka, odnosno njen zakonski zastupnik mo e odrediti punomoćnika koji će je zastupati u postupku, osim u radnjama u kojima je potrebno da sama stranka daje izjave.

(2) Radnje u postupku koje punomoćnik poduzima u granicama punomoći imaju isto pravno djelovanje kao da ih je poduzela sama stranka.

(3) I pored punomoćnika, sama stranka mo e davati izjave, a ove izjave se mogu od stranke i neposredno tražiti.

(4) Stranka koja je prisutna kad njen punomoćnik daje usmenu izjavu, mo e neposredno poslije date izjave, izmijeniti ili opozvati izjavu svog punomoćnika. Ako u pismenim ili usmenim izjavama koje se tiču činjenica postoji nesuglasnost između izjava stranke i njenog punomoćnika, organ koji vodi postupak cijenit će obje izjave u smislu članka 9. ovog zakona.

Članak 57.

(1) Punomoćnik mo e biti svaka osoba koja je potpuno poslovno sposobna, osim osobe koja se bavi nadriparstvom.

(2) Ako se kao punomoćnik pojavi osoba koja se bavi nadriparstvom, organ će takvoj osobi uskratiti dalje zastupanje o čemu se donosi zaključak i o tome će odmah obavijestiti stranku.

(3) Protiv zaključka o uskraćivanju zastupanja mo e se izjaviti posebna žalba, koja ne odgađa izvršenje zaključka.

Članak 58.

(1) Punomoć se mo e dati pismeno, ili usmeno u zapisnik koji sačinjava službena osoba organa koji vodi postupak.

(2) Stranka koja nije pismena ili nije u stanju da se potpiše stavit će na pismenu punomoć umjesto potpisa otisak prsta. Ako se punomoć izdaje osobi koja nije advokat, potrebno je i prisustvo dvojice svjedoka koji će se potpisati na punomoć.

(3) Iznimno, službena osoba koja vodi postupak ili obavlja pojedine radnje u postupku mo e dopustiti da u ime stranke, kao njen punomoćnik, izvrši određenu radnju osoba koja nije podnizela punomoć (član porodice i dr), ali će istovremeno narediti toj osobi da naknadno u određenom roku podnese odgovarajuću punomoć za tu radnju.

Članak 59.

(1) Ako je punomoć data u obliku privatne isprave, pa se posumnja u njenu istinitost, mo e se narediti da se podnese ovjerena punomoć.

(2) Pravilnost punomoći ispituje se po službenoj dužnosti, a nedostaci pismene punomoći uklanjaju se shodno odredbi članka 67. ovog zakona, pri čemu službena osoba, koja vodi postupak mo e dopustiti punomoćniku s neurednom punomoći da izvrši hitne radnje u postupku.

Članak 60.

(1) Za sadržaj i obim punomoći mjerodavne su odredbe punomoći. Punomoć se mo e dati za cio postupak ili samo za pojedine radnje, a mo e se i vremenski ograničiti.

(2) Punomoć ne prestaje smrću stranke, gubitkom njene procesne sposobnosti ili promjenom njenog zakonskog zastupnika, ali pravni sljedbenik stranke, odnosno njen novi zakonski zastupnik mo e opozvati raniju punomoć.

(3) Na pitanja u svezi s punomoći koja nisu uređena odredbama ovog zakona shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen pamićni postupak.

Članak 61.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stranke, va e shodno i za njihove zakonske zastupnike, punomoćnike, privremene zastupnike i zajedničke predstavnike.

Članak 62.

(1) Stranci će se dozvoliti da u stvarima za koje se traži stručno poznavanje pitanja u svezi s predmetom postupka dovede stručnu osobu koja će joj davati obavještenja i savjete (stručni pomagač). Ova osoba ne zastupa stranku.

(2) Stranka ne mo e dovesti kao stručnog pomagača osobu koja nije poslovno sposobna ili koja se bavi nadriparstvom.

IV - KOMUNICIRANJE ORGANA I STRANAKA**1. Podnesci****Članak 63.**

(1) Podnescima se podrazumijevaju zahtjevi, obrasci koji se koriste za automatsku obradu podataka, prijedlozi, prijave, molbe, žalbe, prigovori i druga priopćenja kojima se pojedinci ili pravne osobe obraćaju organima.

(2) Podnesci se, po pravilu, predaju neposredno ili šalju poštom pismeno, ili se usmeno priopćavaju na zapisnik kod organa, a mogu se, ako nije drugačije propisano, izjavljivati i faksom ili telegrafski. Kratka i hitna priopćenja mogu se davati i telefonski, ako je to po prirodi stvari moguće.

Članak 64.

Podnesak se predaje organu nadležnom za prijem podneska, a mo e se predati svakog radnog dana u toku radnog vremena. Za usmene podneske koji nisu vezani s rokom ili inače nisu neodložni, mo e se odrediti da se predaju samo u određene sate u toku radnog vremena. Vrijeme za predaju ovakvih podnesaka objavljuje svaki organ u svojim prostorijama na vidnom mjestu.

Članak 65.

(1) Organ koji je nadležan za prijem podneska, odnosno usmenog priopćenja, du an je primiti podnesak koji mu se predaje, odnosno uzeti na zapisnik usmeno priopćenje.

(2) Službena osoba koja primi podnesak du na je po službenoj dužnosti ili na usmeno traženje podnositelja dati potvrdu o prijemu podneska. Za ovu potvrdu ne plaća se taksa.

(3) Ako organ nije nadležan za prijem pismenog podneska, odnosno priopćenja na zapisnik, službena osoba ovog organa će upozoriti na to podnosioca i uputiti ga organu nadležnom za prijem. Ako podnosilac i pored toga zahtijeva da se njegov podnesak odnosno priopćenje na zapisnik primi, službena osoba je du na primiti takav podnesak, odnosno usmeno priopćenje. Ako organ nađe da nije nadležan za rad po takvom podnesku, donijet će zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.

(4) Kad organ poštom dobije podnesak za čiji prijem nije nadležan, a poznato mu je koji je organ nadležan za prijem, poslat će podnesak bez odgađanja nadležnom organu, odnosno sudu i o tome će obavijestiti stranku. Ako organ koji je dobio podnesak ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku, donijet će bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.

(5) Protiv zaključka donesenog po st. 3. i 4. ovog članka, dopuštena je posebna žalba.

(6) Ako organ poštom dobije tužbu za pokretanje upravnog spora, tužbu će bez odgađanja dostaviti nadležnom sudu, o čemu će pismeno obavijestiti podnosioca tužbe.

Članak 66.

(1) Podnesak mora biti razumljiv i sadržavati sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti. Podnesak naročito treba da sadrži: označenje organa kome se upućuje, predmet na koji se odnosi zahtjev, odnosno prijedlog, tko je zastupnik ili punomoćnik ako ga ima, i ime i prezime i boravište (adresu) podnosioca odnosno zastupnika ili punomoćnika.

(2) Podnosilac je dužan svojeručno potpisati podnesak. Izuzetno, podnesak može umjesto podnosioca potpisati njegov braćni drug, jedan od njegovih roditelja, sin ili kći, ili odvjetnik koji je po ovlaštenju stranke sastavio podnesak. Osoba koja je potpisala podnesak za podnosioca dužna je da na podnesku potpiše svoje ime i stavi svoju adresu.

(3) Ako je podnosilac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, potpisat će ga druga pismena osoba, koja će potpisati i svoje ime i adresu.

Članak 67.

(1) Ako podnesak sadrži koji formalni nedostatak koji sprječava postupanje po podnesku, ili je podnesak nerazumljiv ili nepotpun, ne može se samo zbog toga odbaciti. Organ koji je primio takav podnesak dužan je učiniti one radnje koje će osigurati da se nedostaci otklone i odredit će podnosiocu rok u kome je dužan da to učini. Ovo se može saopćiti podnosiocu pismeno, faksom ili telefonski, a i usmeno, ako se podnosilac zatekne kod organa koji ovo saopćava. O učinjenom saopćenju organ će sastaviti službenu zabilješku u spisu.

(2) Ako podnosilac otkloni nedostatke u određenom roku, smatrat će se da je podnesak bio od početka uredan. Ako podnosilac ne otkloni nedostatke u određenom roku, pa se usljed toga ne može i po podnesku postupiti, smatrat će se da podnesak nije ni podnesen. O tome će organ donijeti zaključak protiv koga se može i izjaviti posebna žalba. Na ovu posljedicu podnosilac će se naročito upozoriti u pozivu za ispravku podneska.

(3) Kad je podnesak poslan faksom, telegrafski ili je primljeno telefonsko priopćenje, pa se posumnja da podnesak nije podnijela osoba čije je ime označeno na telegrafskom ili fax podnesku, odnosno da ne potiče od osobe koja je pri telefonskom priopćenju kazala svoje ime, nadležni organ će povesti postupak za utvrđivanje ovih činjenica, pa ako se nedostaci ne otklone, postupit će na način propisan u stavku 2. ovog članka.

Članak 68.

Ako podnesak sadrži više zahtjeva koji se moraju rješavati odvojeno, organ koji primi podnesak uzet će u rješavanje zahtjeve za čije je rješavanje nadležan, a sa ostalim zahtjevima postupit će u smislu članka 65. stavka 4. ovog zakona.

2. Pozivanje

Članak 69.

(1) Organ koji vodi postupak ovlašten je da poziva osobu čije je prisustvo u postupku potrebno, a koje boravi na njegovom području. Po pravilu, pozivanje se ne može vršiti radi dostavljanja pismenih otpravaka rješenja i zaključaka, ili radi

saopćenja koja se mogu izvršiti poštom i na drugi način pogodniji za osobu kojoj se saopćenje ima učiniti.

(2) Izuzetno, na usmenu raspravu može biti pozvana osoba koja boravi van područja organa koji vodi postupak, ako se time postupak ubrzava ili olakšava, a dolazak ne prouzrokuje veće troškove ili veću dangubu za pozvanog.

(3) Pozivanje se vrši pismenim putem, ako posebnim propisima nije predviđen drugi način pozivanja.

Članak 70.

(1) U pismenom pozivu naznačit će se naziv organa koji poziva, ime i prezime i adresa osobe koja se poziva, mjesto, dan, a kad je to moguće i sat dolaska pozvanog, predmet zbog koga se poziva i u kom svojstvu (kao stranka, svjedok, vještak itd.), a zatim i koja pomoćna i dokazna sredstva pozvani treba da ponese. U pozivu se mora navesti da li je pozvana osoba dužna da dođe lično ili može poslati punomoćnika koji će je zastupati, a zatim će se upozoriti da je u slučaju spriječenosti da se odazove pozivu dužna da izvijesti organ koji je izdao poziv. Pozvani će se isto tako upozoriti da može biti priveden ako se iz neopravdanih razloga ne odazove pozivu, ili ne izvijesti da je spriječen da dođe, odnosno da može biti novčano kažnjen.

(2) U pozivu na usmenu raspravu stranka se može pozvati da podnese pismene i druge dokaze, a može se upozoriti i da može povesti svjedoke na koje se namjerava pozvati.

(3) Kad to dopušta priroda stvari, može se ostaviti na volju pozvanoj osobi da umjesto ličnog dolaska preda, do određenog dana, potrebnu pismenu izjavu.

Članak 71.

(1) Pri pozivanju organ će voditi računa da se osoba čije je prisustvo potrebno, pozove da dođe u vrijeme koje će najmanje ometati pozvanog u obavljanju njegovog redovnog posla.

(2) Nitko ne može biti pozvan da dođe u toku noći. Pozivanje za dolazak noću može se izvršiti samo izuzetno, ako je to predviđeno posebnim propisima i ako se radi o izvršenju hitnih i neodgodivih mjera koje u pozivu moraju biti navedene, kao i propis na osnovu kojeg se vrši to pozivanje.

Članak 72.

(1) Pozvana osoba dužna je da se odazove pozivu.

(2) Ako je pozvana osoba zbog bolesti ili kog drugog opravdanog razloga spriječena da dođe, dužna je odmah po prijemu poziva o tome izvijestiti organ koji je izdao poziv, a ako je razlog spriječenosti nastao kasnije onda odmah poslije saznanja tog razloga.

(3) Ako se osoba kojoj je poziv lično dostavljen (članak 83.) ne odazove pozivu, a izostanak ne opravda, može biti privedena, ako je njeno prisustvo potrebno, a pored toga i kažnjena novčanom kaznom do 50 DM. Ove će se mjere primijeniti samo ako je u pozivu bilo naznačeno da će se te mjere primijeniti. Ako su zbog neopravdanog izostanka pozvane osobe nastali troškovi u postupku, može se odrediti da te troškove snosi osoba koja je izostala. Zaključak o privođenju, o izricanju kazne ili o plaćanju troškova, donosi službena osoba koja vodi postupak u suglasnosti sa službenom osobom ovlaštenom za rješavanje stvari, a kod zamoljenog organa - u suglasnosti s rukovoditeljom tog organa, odnosno sa službenom osobom ovlaštenom za rješavanje u sličnim stvarima. Protiv ovog zaključka dopuštena je posebna žalba.

(4) Ako se pozivu nije odazvala vojna osoba ili službenik policije, organ će se obratiti nadležnoj vojnoj komandi odnosno organu policije te osobe sa zahtjevom da se ona dovede, a može ga i kazniti po stavku 3. ovog članka, odnosno odrediti da snosi troškove.

3. Zapisnik**Članak 73.**

(1) O usmenoj raspravi ili drugoj va njoj radnji u postupku, kao i va nijim usmenim izjavama stranaka ili trećih osoba u postupku, sastavlja se zapisnik.

(2) O manje va nim radnjama i izjavama stranaka i trećih osoba koje bitno ne utiču na rješenje stvari, o upravljanju toka postupka, o saopćenjima, slu benim opa anjima, usmenim uputstvima i nalogima, kao i okolnostima, koje se tiču samo unutrašnjeg rada organa kod koga se vodi postupak, neće se, po pravilu, sastavljati zapisnik već će se u samom spisu sastaviti slu bena zabilješka, koju potpisuje slu bena osoba koja ju je sastavila, uz oznaku datuma. Ne mora se sastavljati zapisnik ni o onim usmenim zahtjevima stranke o kojima se odlučuje po skraćenom postupku, a kojima se udovoljava.

Članak 74.

(1) U zapisnik se unosi: naziv organa koji obavlja radnju, broj i datum, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad se obavlja radnja i predmet u kome se ona obavlja, imena slu benih osoba, prisutnih stranaka i njihovih zastupnika ili punomoćnika i drugih osoba koje su prisutne izvođenju radnje.

(2) Zapisnik treba da sadr i točno i kratko tok i sadr aj u postupku izvršene radnje i datih izjava i da se te radnje i izjave ograniče na ono što se tiče same stvari koja je predmet postupka. U zapisniku se navode sve isprave koje su u bilo koju svrhu upotrijebljene pri izvođenju radnje, a prema potrebi, ove se isprave prila u zapisniku.

(3) Izjave stranaka, svjedoka, vještaka i drugih osoba koje učestvuju u postupku, a koje su značajne za donošenje rješenja, upisuju se u zapisnik što točnije, a prema potrebi i njihovim riječima. U zapisnik se upisuju i svi zaključci koji se u toku radnje donesu.

(4) Ako se koje saslušanje obavlja preko tumača (prevoditelja), označit će se na kom je jeziku saslušani govorio i tko je bio tumač (prevoditelj).

(5) Zapisnik se vodi u toku obavljanja slu bene radnje. Ako se radnja ne mo e istog dana završiti, unijet će se svakog dana posebno u isti zapisnik ono što je tog dana urađeno i to će se potpisati.

(6) Ako se radnja o kojoj se vodi zapisnik nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti da je bilo prekida.

(7) Ako su u toku radnje izrađeni ili pribavljeni planovi, skice, crte i, fotografije i tome slično, te akte će svojim potpisom ovjeriti slu bena osoba i priključiti zapisniku, a u zapisniku konstatovati akte koji su uzeti.

(8) Propisima se mo e odrediti da se zapisnik u određenim stvarima mo e voditi u vidu knjige ili drugih sredstava evidencije.

Članak 75.

(1) Zapisnik mora biti voden uredno i u njemu se ne smije ništa brisati. Mjesta koja su precrtana do zaključenja zapisnika moraju ostati čitljiva, i njih svojim potpisom ovjerava slu bena osoba koja rukovodi radnjom postupka.

(2) U već potpisanom zapisniku ne smije se ništa dodavati ni mijenjati. Dopuna u već zaključenom zapisniku unosi se u doatak zapisnika.

Članak 76.

(1) Prije zaključenja zapisnik će se pročitati saslušanim osobama i ostalim osobama koje učestvuju u radnji postupka. Ove osobe imaju pravo da i same pregledaju zapisnik i da stavljaju svoje primjedbe, a slu bena osoba je obvezna to omogućiti. Na kraju zapisnika navest će se da je zapisnik pročitao i da nisu stavljene nikakve primjedbe, ili ako jesu, ukratko će se upisati sadr aj datih primjedaba. Te primjedbe će potpisati osoba koja

ih je dala. Zatim će se pristupiti potpisivanju zapisnika na način što će se prvo potpisati osobe koje su saslušane, odnosno davale izjave u postupku, a na kraju zapisnik će ovjeriti svojim potpisom slu bena osoba koja je rukovodila radnjom, kao i zapisničar, ako ga je bilo.

(2) Stranka, svjedoci, vještaci i druge osobe koje su saslušane u postupku u zapisniku će se potpisati ispod onog dijela zapisnika gdje je upisana njihova izjava.

(3) Ako su vršena suočenja, dio zapisnika o tome potpisat će osobe koje su suočene.

(4) Ako se zapisnik sastoji od više listova, oni će se označiti rednim brojevima, a svaki list će na kraju svojim potpisom ovjeriti slu bena osoba koja rukovodi radnjom postupka i osoba čija je izjava upisana na kraju lista.

(5) Dopune već zaključenog zapisnika ponovo će se potpisati i ovjeriti.

(6) Ako osoba koja treba da potpiše zapisnik nije pismena, ili ne mo e da piše, potpisat će ga jedna pismena osoba koja će staviti i svoj potpis. Ovo ne mo e biti slu bena osoba koja rukovodi radnjom postupka, niti zapisničar.

(7) Ako neka osoba neće da potpiše zapisnik, ili se udalji prije zaključenja zapisnika, to će se upisati u zapisnik i navesti razlog zbog kog je potpis uskraćen.

Članak 77.

(1) Zapisnik sastavljen sukladno s odredbama članka 76. ovog zakona jeste javna isprava. Zapisnik je dokaz o toku i sadr ini radnje postupka i datih izjava, osim onih dijelova zapisnika na koje je saslušana osoba stavila primjedbu da nisu pravilno sastavljeni.

(2) Dozvoljeno je dokazivati netočnost zapisnika.

Članak 78.

(1) Kad u upravnom postupku rješava kolegijalni organ, o vijećanju i glasanju sastavlja se poseban zapisnik. Kad je u postupku po albi jednoglasno odlučeno, ne mora se sastavljati zapisnik o vijećanju i glasanju, već se o tome mo e sastaviti samo slu bena zabilješka u spisu koja se ovjerava potpisom slu bene osobe koja predsjedava kolegijalnim organom.

(2) U zapisnik o vijećanju i glasanju upisuje se, pored podataka o ličnom sastavu kolegijalnog organa, označenje predmeta o kome je riječ i kratak sadr aj onoga što je riješeno, kao i odvojena mišljenja ako ih je bilo. Ovaj zapisnik potpisuje osoba koja predsjedava i zapisničar.

(3) Kad u upravnom postupku rješava organ zakonodavne ili organ izvršne vlasti, neće se voditi poseban zapisnik o vijećanju i glasanju, već će se zaključak donesen u upravnoj stvari unijeti u zapisnik, kao i ostali zaključci tih organa.

4. Razgledanje spisa i obavještanje o toku postupka**Članak 79.**

(1) Stranke imaju pravo da razgledaju spise predmeta i da o svom trošku prepisu potrebne spise, a organ je obvezan to omogućiti. Spisi se razgledaju i prepisuju pod nadzorom određene slu bene osobe.

(2) Pravo da razgleda spise i da o svom trošku prepíše pojedine spise ima i svaka druga osoba koja učini vjerovatnim svoj pravni interes za to, kao i društvena organizacijai udru enje građana, ako za to postoji opravdan interes.

(3) Zahtjev za razgledanje i prepisivanje spisa mo e se staviti i usmeno. Organ mo e tra iti od osobe iz stavka 2. ovog članka, da pismeno ili usmeno na zapisnik obrazlo i postojanje svog pravnog interesa.

(4) Ne mogu se razgledati ni prepisivati: zapisnik o vijećanju i glasanju, slu beni referati i nacrti rješenja, kao ni drugi spisi koji se vode kao povjerljivi, ako bi se time mogla osujetiti svrha

postupka, ili ako se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu jedne stranke ili trećih osoba.

(5) Stranka i svaka druga osoba koja učini vjerovatnim svoj pravni interes u predmetu, kao i zainteresirani organi, imaju pravo da se obavještavaju o toku postupka.

(6) Protiv odbijanja zahtjeva iz odredaba ovog članka, dopuštena je posebna žalba i kad zaključak nije izdat pismeno. Žalba se može izjaviti odmah.

V - DOSTAVLJANJE PISMENA

1. Način dostavljanja pismena

Članak 80.

(1) Dostavljanje pismena (poziva, rješenja, zaključaka i drugih slu benih spisa) vrši se, po pravilu, tako što se pismeno predaje osobi kojoj je namijenjeno.

(2) Dostavljanje se vrši preko pošte ili ga vrši organ preko svoje slu bene osobe. Osoba kojoj ima da se pismeno dostavi može biti pozvana radi prijema pismena samo izuzetno, kad to zahtijeva priroda ili značaj pismena koje se ima uručiti, ako je takva dostava posebnim propisom predviđena.

(3) Način dostavljanja određuje organ čije se pismeno dostavlja sukladno odredbama ovog zakona, o dostavljanju pismena.

Članak 81.

(1) Dostavljanje se vrši samo radnim danom, i to danju.

(2) Organ čije se pismeno ima dostaviti može, izuzetno, iz osobito va nih razloga odrediti da se dostavljanje izvrši i u nedjelju ili drugi neradni dan ili na dan dr avnog praznika.

(3) Dostavljanje poštom može se vršiti i u dane iz stavka 2. ovog članka.

Članak 82.

(1) Dostavljanje se vrši, po pravilu, u stanu ili na radnom mjestu gdje je zaposlena osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti, a odvjetniku u njegovom odvjetničkom uredu.

(2) Dostavljanje se može izvršiti i van prostorija navedenih u stavku 1. ovog članka, ako osoba kojoj se dostavljanje vrši pristane primiti pismeno koje se dostavlja, a ako tih prostorija nema, može se takvoj osobi izvršiti dostavljanje gdje god se ona zatekne.

2. Obvezno osobno dostavljanje pismena

Članak 83.

(1) Dostavljanje se mora izvršiti lično osobi kojoj je pismeno namijenjeno kad je takvo dostavljanje određeno ovim zakonom ili drugim propisom, kad od dana dostavljanja počinje teći rok koji se po zakonu ne može produ avati, ili kad to odredi organ koji je naredio dostavljanje. Smatra se da je izvršeno osobno dostavljanje odvjetniku i predajom pismena osobi zaposlenoj u odvjetničkom uredu.

(2) Kad se osoba kojoj se dostavljanje ima osobno izvršiti ne zatekne u stanu, odnosno na radnom mjestu, ili se u odvjetničkom uredu ne zatekne ni osoba koja je u njoj zaposlena, dostavljač će se obavijestiti kad i na kom mjestu ga može naći, pa će mu kod koje od osoba navedenih u članku 84. ovog zakona, ostaviti pismeno obavještenje da određeni dan i sat bude u svom stanu, odnosno na radnom mjestu, radi primanja pismena. Ako i poslije toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će postupiti na način propisan u članku 86. ovog zakona, i tada se smatra da je dostavljanje izvršeno.

(3) Dostavljanjem pismena zakonskom zastupniku, punomoćniku ili punomoćniku za primanje pismena (članak 88), smatra se da je dostavljanje izvršeno samoj stranci.

3. Posredno dostavljanje pismena

Članak 84.

(1) Kad se osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti, ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekom od odraslih članova njegovog domaćinstva, a ako se ni oni ne zateknu u stanu, pismeno se može predati susjedu, ako on na to pristane.

(2) Ako se dostavljanje vrši na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta osoba se tu ne zatekne, dostavljanje se može izvršiti osobi koja je na istom mjestu zaposlena, ako ona pristane da primi pismeno. Dostavljanje odvjetniku može se izvršiti i predajom pismena osobi zaposlenoj u odvjetničkom uredu.

(3) Dostavljanje po st. 1. i 2. ovog članka ne može se izvršiti osobi koja u istom postupku učestvuje sa suprotnim interesom.

Članak 85.

(1) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti odsutna i da joj osoba navedena u članku 84. ovog zakona ne može pismeno na vrijeme predati, pismeno će se vratiti organu koji ga je izdao, uz naznačenje gdje se odsutna osoba nalazi.

(2) Ako je boravište osobe kojoj se dostavljanje ima izvršiti i pored istra ivanja, ostalo nepoznato, organ koji je izdao pismeno postaviti će toj osobi privremenog zastupnika u smislu članka 54. ovog zakona i njemu će predati pismeno.

Članak 86.

(1) Ako se dostavljanje ne može izvršiti ni na način propisan u članku 84. ovog zakona, a nije utvrđeno da je osoba kojoj se dostavljanje ima izvršiti odsutna, dostavljač će predati pismeno nadle nom organu općine na čijem se području nalazi boravište osobe kojoj se dostavljanje vrši, ili pošti u mjestu njegovog boravišta, ako se dostavljanje vrši preko pošte. Na vratima stana osobe kojoj se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će pribiti pismeno saopćenje u kojem je naznačeno gdje se pismeno nalazi. Na saopćenju i na samom pismenu koje se imalo dostaviti, dostavljač će naznačiti razlog ovakvog dostavljanja, kao i datum kad je saopćenje u kojem je naznačeno pribio na vrata, i staviti svoj potpis.

(2) Dostavljanje se smatra izvršenim kad je saopćenje pribijeno na vrata s tim da oštećenje ili uništenje ovog saopćenja izvršeno nakon pribijanja na vratima nema uticaja na valjanost dostavljanja.

(3) O dostavljanju izvršenom na način propisan u stavku 1. ovog članka, obavijestiti će se organ koji je naredio dostavljanje.

4. Posebni slučajevi dostavljanja pismena

a) Dostavljanje pismena zakonskom zastupniku i punomoćniku

Članak 87.

(1) Dostavljanje zakonskom zastupniku ili punomoćniku, ako ih stranka ima, vrši se na način propisan u čl. 80. do 86. ovog zakona.

(2) Ako više stranaka imaju zajedničkog zakonskog zastupnika ili punomoćnika u istom predmetu, dostavljanje se za sve njih vrši tom zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku. Ako stranka ima više punomoćnika, dovoljno je da se dostavljanje izvrši samo jednom od njih.

b) Dostavljanje pismena punomoćniku za primanje pismena

Članak 88.

(1) Stranka može ovlastiti određenu osobu kojoj se imaju vršiti sva dostavljanja za nju. Kad stranka pismeno obavijesti o tom ovlaštenju organ koji vodi postupak, taj organ je obavezan sva dostavljanja vršiti ovom punomoćniku (punomoćnik za primanje pismena).

(2) Punomoćnik za primanje pismena du an je svaki akt bez odgađanja poslati stranci.

(3) Ako bi neposredno dostavljanje stranci, punomoćniku ili zakonskom zastupniku znatno odugovlačilo postupak, slubena osoba koja vodi postupak mo e nalo iti stranci da po određenom predmetu, a u određenom roku postavi u sjedištu organa punomoćnika za primanje pismena. Ako stranka ne postupi po ovom nalogu, organ mo e postupiti shodno članku 54. ovog zakona.

(4) Kad se stranka ili njen zakonski zastupnik nalaze u inozemstvu, a nemaju punomoćnika u Federaciji, pozvat će se pri dostavljanju prvog pismena da u određenom roku postave punomoćnika ili punomoćnika za primanje pismena, i upozorit će se da će im se, ako u ostavljenom roku ne postave punomoćnika, postaviti po slu benoj du nosti punomoćnik za primanje pismena, odnosno privremeni zastupnik.

(5) Dostavljanjem pismena punomoćniku za primanje pismena smatra se da je dostavljanje izvršeno stranci kojoj je pismeno imalo biti dostavljeno.

Članak 89.

(1) Kad više stranaka koje u postupku zajednički učestvuju s istovjetnim zahtjevima nemaju zajedničkog punomoćnika, du ne su pri prvoj radnji u postupku prijaviti organu zajedničkog punomoćnika za primanje pismena, po mogućstvu takvog koji stanuje u sjedištu organa. Dok ne prijave zajedničkog punomoćnika za primanje pismena, smatrat će se za takvog punomoćnika ona stranka između njih koja je na prvom zajedničkom podnesku prva potpisana ili označena. Ako se na takav način ne mo e odrediti punomoćnik, slubena osoba koja vodi postupak mo e odrediti za punomoćnika bilo koju od tih stranaka. Ako je broj stranaka velik ili su iz raznih mjesta, mogu stranke prijaviti, a i sama slubena osoba mo e odrediti i više takvih punomoćnika i označiti koju će od stranaka svaki od njih zastupati.

(2) Zajednički punomoćnik za primanje pismena du an je bez odgađanja obavijestiti sve stranke o pismenu koje je za njih primio i omogućiti im da pregledaju, prepisu i ovjere pismeno koje, po pravilu, on treba da čuva.

(3) U pismenu koje se dostavlja punomoćniku za primanje pismena označit će se sve osobe za koje se dostavljanje vrši.

c) Dostavljanje pismena organima vlasti, poduzećima (društvima), ustanovama i drugim pravnim osobama

Članak 90.

(1) Dostavljanje pismena organima vlasti, poduzećima (društvima), ustanovama i drugim pravnim osobama vrši se predajom pismena slubenoj osobi odnosno osobi određenoj za primanje pismena, tih organa odnosno pravnih osoba, ako za pojedine slučajeve nije drukčije propisano.

(2) Ako u postupku učestvuju poslovne jedinice, naselja, grupe osoba i dr. (članak 49. stavak 2.) dostavljanje se vrši predajom pismena osobi koju su oni odredili za primanje pismena (članak 52. stavak 4.).

(3) Ako dostavljač u tijeku radnog vremena ne nađe osobu određenu za primanje pismena, predaju pismena mo e izvršiti ma kojoj osobi zaposlenoj u tom organu, odnosno pravnoj osobi, koja se zatekne u njihovim prostorijama.

d) Dostavljanje pismena ostalim osobama

Članak 91.

(1) Fizičkim osobama i pravnim osobama u inozemstvu, kao i stranim dr avama, međunarodnim organizacijama i osobama u Federaciji koje u ivaju diplomatski imunitet, dostavljanje pismena se obavlja preko organa uprave nadle nog za vanjske

poslove Bosne i Hercegovine, ako međunarodnim ugovorima nije drukčije određeno.

(2) Dr avljanima Federacije koji se nalaze u inozemstvu, dostavljanje izvoda iz matičnih knjiga, svjedod aba, diploma, uvjerenja, potvrda i drugih pismena izdatih na zahtjev stranke, mo e se obavljati neposredno. Dostavljanje ovih i drugih pismena mo e se obavljati i preko diplomatskih i konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine u inozemstvu.

(3) Vojnim osobama, pripadnicima policije, osobama zaposlenim u suhozemnom, riječnom, pomorskom i zračnom saobraćaju, dostavljanje pismena se mo e vršiti i preko njihove komande, odnosno organa ili pravne osobe u kojima su zaposleni.

(4) Osobama koje su lišene slobode dostavljanje pismena se vrši preko uprave ustanove u kojoj se nalaze.

e) Dostavljanje pismena javnim priopćenjem

Članak 92.

Ako se radi o osobi ili više osoba koje organu nisu poznate ili koje se ne mogu odrediti, dostavljanje pismena će se izvršiti javnim priopćenjem na oglasnoj tabli organa koji je pismeno izdao. Smatra se da je dostavljanje pismena izvršeno poslije isteka 15 dana od dana isticanja priopćenja na oglasnoj tabli, ako organ koji je pismeno izdao ne odredi du i rok. Pored objavljivanja na oglasnoj tabli, organ mo e objaviti priopćenje u novinama, odnosno drugim sredstvima javnog informiranja ili na koji drugi uobičajeni način.

f) Odbijanje prijema pismena

Članak 93.

(1) Ako osoba kojoj je pismeno upućeno, odnosno odrasli član njegovog domaćinstva bez zakonskog razloga odbije da primi pismeno, ili to učini osoba zaposlena u organu, poduzeću (društvu), ustanovi ili drugoj pravnoj osobi ili u odvjetničkom uredu, odnosno ako to učini osoba koju su za prijem pismena odredili naselje, grupa osoba i dr. (članak 49. stavak 2.), dostavljač će pismeno ostaviti u stanu ili radnom mjestu gdje je ta osoba zaposlena ili će pismeno pribiti na vrata stana ili prostorije gdje je zaposlena.

(2) Kad je dostavljanje pismena izvršeno na način predviđen u stavku 1. ovog članka, dostavljač će zabilje iti na dostavnici datum, sat i razlog odbijanja prijema, kao i mjesto gdje je pismeno ostavio, i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

g) Promjena stana

Članak 94.

(1) Kad stranka ili njen zakonski zastupnik u toku postupka promijene svoje prebivalište ili stan, du ni su da o tome odmah obavijeste organ koji vodi postupak.

(2) Ako oni to ne učine, a dostavljač i pored istra ivanja ne mo e saznati kuda su se odselili, organ će odrediti da se sva dalja dostavljanja pismena u postupku za tu stranku vrše pribijanjem pismena na oglasnoj tabli organa koji vodi postupak.

(3) Dostavljanje se smatra izvršenim poslije isteka 15 dana od dana pribijanja pismena na oglasnoj tabli organa koji vodi postupak.

(4) Kad punomoćnik, odnosno punomoćnik za primanje pismena u toku postupka promijeni svoje prebivalište ili stan, a ne obavijesti o tome organ koji vodi postupak, dostavljanje će se izvršiti kao da punomoćnik nije ni postavljen.

5. Dostavnica

Članak 95.

(1) Dokaz za izvršeno dostavljanje pismena predstavlja potvrda o dostavljanju (dostavnica).

(2) Dostavnica sadr i. naziv organa koji dostavlja, broj i datum, naziv pismena koje se dostavlja, ime stranke odnosno osobe kojoj se pismeno dostavlja i njena adresa.

(3) Na dostavnici se upisuje datum dostavljanja i potpisuje je primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici sam slovima naznačiti datum prijema.

(4) Ako je primalac nepismen ili ne može da se potpiše, dostavljač će na dostavnici naznačiti njegovo ime i datum predaje i staviti će napomenu zašto primalac nije stavio svoj potpis.

(5) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i ispisati slovima datum predaje, i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

6. Greške u dostavljanju pismena

Članak 96.

(1) Ako pri dostavljanju pismena bude učinjena greška koja se odnosi na datum dostavljanja ili osobu kojoj je pismeno predato, organ o čijem se pismenu radi dužan je sprovesti postupak radi utvrđivanja tih činjenica. Smatrat će se da je dostavljanje izvršeno onog datuma za koji se u postupku utvrdi da je osoba kojoj je pismeno namijenjeno stvarno dobila to pismo.

(2) Ako je dostavnica nestala, izvršeno dostavljanje pismena može se dokazivati i drugim sredstvima što se utvrđuje u postupku, sukladno odredbi stavka 1. ovog članka.

VI - ROKOVI

Članak 97.

(1) Za poduzimanje pojedinih radnji u postupku mogu biti određeni rokovi.

(2) Ako rokovi nisu određeni zakonom ili drugim propisom, određuje ih, s obzirom na okolnosti slučaja, službena osoba koja vodi postupak.

(3) Rok koji je odredila službena osoba koja vodi postupak, kao i rok određen propisima za koji je predviđena mogućnost produženja, može se produžiti na molbu zainteresirane osobe koja se podnese prije isteka roka ili tri dana po isteku roka, ako postoje opravdani razlozi za produženje, o čemu se sačinjava službena zabilješka u spisu.

Članak 98.

(1) Rokovi se određuju na dane, mjesece i godine.

(2) Kad je rok određen po danima, dan u koji je dostavljanje ili priopćenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od koga treba računati trajanje roka, ne računa se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni dan. Rok koji je određen po mjesecima, odnosno po godinama završava se istekom onog dana, mjeseca, odnosno godine, koji po svom broju odgovara danu kad je dostavljanje ili priopćenje izvršeno, odnosno danu u koji pada događaj od koga se računa trajanje roka. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok ističe posljednjeg dana tog mjeseca.

(3) Svršetak roka može se označiti i izvjesnim kalendarskim datumom.

Članak 99.

(1) Početak i tok rokova ne spriječavaju nedjeljni dani odnosno dani kada se ne radi i dani državnih praznika.

(2) Ako posljednji dan roka pada u nedjelju ili na dan državnog praznika, ili u neki drugi dan kad organ kod koga se radnja postupka ima poduzeti, ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana.

Članak 100.

(1) Podnesak je podnesen u roku ako je prije nego što rok istekne stigao organu kome je imao biti predat.

(2) Kad je podnesak upućen poštom preporučeno ili telegrafski, dan predaje pošti smatra se danom predaje organu kome je upućen.

(3) Za osobe koje se nalaze u vojsci Federacije, dan predaje podneska vojnoj jedinici, odnosno vojnoj ustanovi ili štabu, smatra se danom predaje organu kome je upućen.

(4) Za osobe lišene slobode, dan predaje podneska upravi ustanove u kojoj se te osobe nalaze, smatra se danom predaje organu kome je upućen.

(5) Ako je nadležni organ odredio dan kad će se raspravljati o podnesku koji je stranka dužna da podnese, pa pozvao stranku da podnesak dostavi do određenog dana, organ je dužan uzeti u razmatranje podnesak koji je primljen prije početka raspravljanja.

VII - POVRAT U PREDAŠNJE STANJE

Članak 101.

(1) Stranci koja je iz opravdanih razloga propustila da u roku izvrši neku radnju postupka, pa je usljed tog propuštanja isključena od vršenja ove radnje, dozvolit će se, po njenom prijedlogu, povrat u predašnje stanje.

(2) Na prijedlog stranke koja je propustila da u roku preda podnesak, dozvolit će joj se povrat u predašnje stanje i kad je ona iz neznanja ili očiglednom omaškom podnesak pravovremeno poslala poštom ili neposredno predala nadležnom organu.

(3) Povrat u predašnje stanje dozvolit će se i u slučaju kad je stranka očiglednom omaškom prekoračila rok, ali je podnesak ipak primljen od nadležnog organa najkasnije za tri dana poslije isteka roka, ako bi stranka zbog zakašnjenja izgubila neko pravo.

Članak 102.

(1) Stranka je dužna da u prijedlogu za povrat u predašnje stanje iznese okolnosti zbog kojih je bila spriječena da u roku izvrši propuštenu radnju i da te okolnosti učini bar vjerovatnim (članak 160.).

(2) Prijedlog za povrat u predašnje stanje ne može se zasnivati na okolnosti koju je organ već ranije ocijenio nedovoljnom za produženje roka ili odgađanje rasprave.

(3) Ako se povrat u predašnje stanje traži i zbog toga što je propušteno da se podnese kakav podnesak, prijedlogu treba priložiti i taj podnesak.

Članak 103.

(1) Prijedlog za povrat u predašnje stanje podnosi se u roku od osam dana računajući od dana kad je prestao razlog koji je prouzrokovao propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje, onda od dana kad je to saznala.

(2) Poslije isteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u predašnje stanje.

(3) Ako se propusti rok iz st. 1. i 2. ovog članka za traženje povrata, ne može se tražiti povrat zbog propuštanja ovog roka.

Članak 104.

(1) Prijedlog za povrat u predašnje stanje podnosi se organu kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

(2) O prijedlogu odlučuje zaključkom organ kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

(3) Nepravovremeno podnesen prijedlog odbacit će se bez daljeg postupka.

(4) Ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva opće poznate, nadležni organ može odlučiti o prijedlogu bez izjašnjenja protivne stranke.

Članak 105.

(1) Protiv zaključka kojim se dozvoljava povrat u predašnje stanje nije dopuštena žalba, osim ako je povrat dozvoljen po

prijedlogu koji je nepravovremeno podnesen ili je nedopušten (članak 103. stavak 3.).

(2) Protiv zaključka kojim je odbijen prijedlog za povrat u predašnje stanje dopuštena je posebna žalba samo ako je zaključak donio prvostupanjski organ.

(3) Žalba nije dopuštena protiv zaključka o prijedlogu za povrat u predašnje stanje koji je donio organ nadležan za rješavanje u drugom stupnju o glavnoj stvari.

(4) Protiv zaključka kojim je kao nepravovremen odbaćen prijedlog za povrat u predašnje stanje dopuštena je posebna žalba samo kad je zaključak donio prvostupanjski organ.

Članak 106.

(1) Prijedlog za povrat u predašnje stanje ne zaustavlja tok postupka, ali organ nadležan za odlučivanje o prijedlogu može e privremeno prekinuti postupak dok zaključak o prijedlogu kojim je riješeno o povratu ne postane konačan.

(2) Kad je povrat u predašnje stanje dozvoljen, postupak se vraća u ono stanje u kome se nalazio prije propuštanja, a poništavaju se sva rješenja i zaključci koje je organ donio u svezi s propuštanjem.

VIII - ODRŽAVANJE REDA

Članak 107.

(1) Službenica osoba koja rukovodi radnjom postupka dužna je da se stara o održavanju reda pri radu.

(2) S tim ciljem službenica osoba je ovlaštena da opominje osobe koje smetaju rad organa i da određuje mjere potrebne da se red održava i o čemu se u spisu sačinjava službenica zabilješka.

(3) Osoba koja prisustvuje kakvoj radnji postupka ne smije nositi oružje ili opasno oruđe.

Članak 108.

(1) Osoba koja i pored opomene ometa rad ili učini nepristojnost pri vršenju radnje postupka ili neće da odloži oružje ili opasno oruđe, može biti udaljena. Osoba koja učestvuje u radnji postupka može biti udaljena tek pošto je prethodno bila opomenuta da će biti udaljena i pošto su joj bile predočene pravne posljedice takve mjere. Udaljenje zbog narušavanja reda ili zbog nepristojnosti ili nošenja oružja ili opasnog oruđa, izričito službenica osoba koja rukovodi radnjom postupka.

(2) Ako na osnovu odredbe stavka 1. ovog članka, bude udaljena stranka koja nema punomoćnika, ili ako bude udaljen punomoćnik čiji vlastodavac nije prisutan, službenica osoba koja rukovodi radnjom postupka pozvat će osobu koja se udaljava da postavi svog punomoćnika. Ako pozvana osoba to ne učini, službenica osoba može i odgoditi radnju na trošak osobe koja je odbila da postavi svog punomoćnika, a može i sama postaviti punomoćnika, ako je to potrebno. Ovakav punomoćnik može zastupati samo u onoj radnji postupka s koje je stranka udaljena.

(3) O udaljenju iz st. 1. i 2. ovog članka donosi se zaključak. Protiv zaključka donesenog po stavku 2. ovog članka, može se izjaviti posebna žalba.

Članak 109.

(1) Tko u radnji postupka teže naruši red ili učini krupniju nepristojnost, može se, pored udaljenja, kazniti novčanom kaznom do 50 DM.

(2) Ova kazna ne isključuje krivičnu ili disciplinsku odgovornost.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovog članka može biti kažnjena i osoba koja svojim podneskom grubo povrijedi običaje ponašanja prema organu ili službenici osobi koja vodi postupak.

Članak 110.

(1) Novčane kazne, zbog radnji predviđenih u članku 109. stavak 1. ovog zakona, izričito službenica osoba koja rukovodi

radnjom postupka, a zbog radnji predviđenih u članku 109. stavak 3. - organ koji vodi postupak.

(2) Protiv zaključka o kazni može se izjaviti posebna žalba. Žalba protiv zaključka o novčanoj kazni zbog narušavanja reda ne odgađa izvršenje te kazne.

IX - TROŠKOVI POSTUPKA

1. Troškovi organa i stranaka

Članak 111.

(1) Izdaci u gotovom novcu organa koji vodi postupak, kao što su: putni troškovi službenica osoba, izdaci za svjedoke, vještake, tumače, uvidaj, oglase i sl., a koji su nastali provedenjem postupka po nekoj upravnoj stvari, padaju, po pravilu, na teret onoga koji je postupak vodio.

(2) Kad osoba koja učestvuje u postupku prouzrokuje svojom krivicom ili obiješću troškove pojedinih radnji u postupku, dužna je da snosi te troškove.

(3) Kad je postupak koji je pokrenut po službenici dužnosti okončan povoljno po stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo.

Članak 112.

(1) Svaka stranka snosi, po pravilu, sama svoje troškove prouzrokovane postupkom, kao što su troškovi dolaženja, danga, izdaci na takse, za pravno zastupanje i stručno pomaganje.

(2) Kad u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je da protivnoj stranci naknadi opravdane troškove koji su toj stranci nastali učestvovanjem u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna da naknadi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela. Stranka koja je obiješću prouzrokovala protivnoj stranci troškove u postupku, dužna je da toj stranci te troškove naknadi.

(3) Troškovi za pravno zastupanje naknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

(4) Zahtjev za naknadu troškova po odredbama st. 2. i 3. ovog članka, mora biti stavljen prije donošenja rješenja kojim se rješava upravna stvar, na vrijeme, tako da organ koji vodi postupak može o njemu odlučiti u rješenju. U protivnom, stranka gubi pravo na naknadu troškova. Službenica osoba koja vodi postupak dužna je da na ovo blagovremeno upozori stranku.

(5) Svaka stranka snosi svoje troškove postupka koji je završen poravnanjem, ako u poravnanju nije drukčije određeno.

(6) Troškovi stranke i druge osobe u postupku prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenici dužnosti ili u javnom interesu, a koje stranka, odnosno druga osoba u postupku nije izazvala svojim ponašanjem, snosi organ koji je pokrenuo postupak.

Članak 113.

Troškove postupka u svezi s izvršenjem snosi izvršenik. Ako se ovi troškovi od njega ne mogu naplatiti, snosi ih stranka po čijem je prijedlogu izvršenje provedeno.

Članak 114.

Ako se postupak pokreće po zahtjevu stranke, a sa sigurnošću se može predvidjeti da će izazvati izdatke u gotovom novcu (u svezi s uvidajem, vještačenjem, dolaskom svjedoka i sl.), organ koji vodi postupak može zaključkom odrediti da stranka unaprijed položi i potreban iznos za pokriće tih troškova. Ako stranka ne položi taj iznos u određenom roku, organ može odustati od izvođenja tih dokaza ili obustaviti postupak, osim ako se produženje postupka mora nastaviti zbog javnog interesa.

Članak 115.

(1) U rješenju kojim se postupak završava, organ koji donosi rješenje određuje tko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

(2) U rješenju se mora posebno navesti da li će onaj koji snosi troškove imati da naknadi troškove drugoj stranci (članak 112. st. 2. i 3.).

(3) Ako troškove postupka snosi više osoba, troškovi će se između njih razdijeliti na jednake dijelove, odnosno u odgovarajućoj srazmjeri.

(4) Ako organ u rješenju ne odluči o troškovima, navest će se da će se o troškovima donijeti poseban zaključak.

Članak 116.

(1) Svjedoci, vještaci, tumači (prevoditelji) i slu bene osobe imaju pravo na naknadu troškova putovanja i izdataka izazvanih boravljenjem u mjestu radi izvršenja tih radnji, s tim da tim osobama pripada i naknada izgubljene zarade, ako za to vrijeme ne ostvaruju zaradu temeljem radnog odnosa u organu vlasti ili pravnoj osobi ili drugoj osobi odnosno instituciji u kojima su zaposlene. Pored naknade, vještaci i tumači imaju pravo i na posebnu nagradu.

(2) Zahtjev za naknadu odnosno nagradu du ni su svjedoci, vještaci i tumači postaviti pri saslušanju, tumačenju (prevodenju), odnosno davanju vještakovog mišljenja. U protivnom, gube to pravo. Slu bena osoba koja vodi postupak du na je da na ovo upozori svjedoka, vještaka ili tumača (prevoditelja).

(3) Iznos naknada utvrđuje posebnim zaključkom organ koji vodi postupak, određujući tko je du an da ih plati i u kom roku. Protiv ovog zaključka dopuštena je posebna alba. Ovaj zaključak predstavlja osnov za izvršenje.

Članak 117.

(1) Naknade troškova, izdataka i izgubljene zarade svjedocima, vještacima i tumačima, odnosno posebne nagrade vještacima i tumačima, način naplate i isplate tih naknada i nagrada, kao i oslobođenje od plaćanja troškova, reguliše se propisom Vlade Federacije za troškove pred federalnim organima na prijedlog federalnog ministra pravde, a propisom vlade kantona- upanije za troškove pred kantonalnim- upanijskim organima i općinskim i gradskim slu bama za upravu na prijedlog rukovoditelja kantonalnog- upanijskog organa uprave nadle nog za opću upravu.

(2) U pogledu naknade slu benim osobama va e propisi o naknadama za slu bene osobe koje utvrde organi iz stavka 1. ovog članka.

2. Oslobođanje od plaćanja troškova

Članak 118.

(1) Organ koji vodi postupak mo e osloboditi stranku snošenja troškova u cijelosti ili djelomično, ako nađe da ona ne mo e podnijeti troškove bez štete po nu no izdr avanje svoje i svoje porodice. Organ donosi zaključak o tome po prijedlogu stranke, na osnovu uvjerenja o njenom imovnom stanju koje izdaje nadle ni organ.

(2) Oslobođanje od snošenja troškova odnosi se na oslobođanje od taksa, izdataka organa koji vodi postupak, kao što su putni troškovi slu benih osoba, izdaci za svjedoke, vještake, tumače, uvidaj, oglase i sl., kao i na oslobođanje od polaganja osiguranja za troškove.

(3) Strani dr avljani oslobodit će se snošenja troškova samo pod uvjetom reciprociteta. U slučaju sumnje o postojanju reciprociteta, objašnjenje daje organ uprave nadle an za vanjske poslove Bosne i Hercegovine. Za tra enje objašnjenja va i odredba članka 41. stavak 4. ovog zakona.

Članak 119.

Organ koji vodi postupak mo e u toku postupka ukinuti zaključak o oslobođanju od snošenja troškova ako utvrdi da više ne postoje razlozi zbog kojih je stranka bila oslobođena snošenja troškova.

Članak 120.

Protiv zaključka kojim se odbija zahtjev stranke za oslobođanje snošenja troškova, kao i protiv zaključka iz članka 119. ovog zakona, stranka mo e izjaviti posebnu albu.

DRUGI DIO**PRVOSTUPANJSKI POSTUPAK****X - POKRETANJE POSTUPKA I ZAHTJEVI STRANAKA****1. Pokretanje postupka**

Članak 121.

Upravni postupak pokreće nadle ni organ po slu benoj du nosti ili povodom zahtjeva stranke.

Članak 122.

(1) Nadle ni organ će pokrenuti postupak po slu benoj du nosti kad to određuje zakon ili na zakonu zasnovan propis ili kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojeće činjenično stanje, treba radi zaštite javnog interesa, pokrenuti upravni postupak.

(2) Pri pokretanju upravnog postupka po slu benoj du nosti nadle ni organ uzima u obzir i eventualne predstavke građana i pravnih osoba i upozorenje organa.

Članak 123.

(1) Upravni postupak je pokrenut čim je nadle ni organ izvršio ma koju radnju radi vođenja postupka.

(2) Ako nadle ni organ povodom stavljenog zahtjeva stranke nađe da po va ećim propisima nema uvjeta za pokretanje postupka, donijet će o tome zaključak, kojim će se podneseni zahtjev odbaciti kao preuranjen. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna alba.

Članak 124.

U stvarima u kojima je po zakonu ili po prirodi stvari za pokretanje i vođenje upravnog postupka potreban zahtjev stranke, nadle ni organ mo e pokrenuti i voditi postupak samo ako postoji takav zahtjev.

2. Spajanje stvari u jedan postupak

Članak 125.

(1) Ako se prava ili obveze stranaka zasnivaju na istom ili sličnom činjeničnom stanju i na istom pravnom osnovu i ako je organ koji vodi postupak u pogledu svih predmeta stvarno nadle an, mo e se pokrenuti i voditi jedan postupak i onda kad je riječ o pravima i obvezama više stranaka.

(2) Pod istim uvjetima, jedna ili više stranaka mogu u jednom postupku ostvarivati i više različitih zahtjeva.

(3) O vođenju jednog postupka u ovakvim slučajevima nadle ni organ će donijeti poseban zaključak, protiv koga se mo e izjaviti alba, osim ako je zaključak donio drugostupanjski organ.

Članak 126.

Nadle ni organ mo e javnim priopćenjem pokrenuti upravni postupak prema većem broju osoba koje organu nisu poznate ili se ne mogu odrediti, a koja u postupku mogu imati polo aj stranke, ako je riječ o bitno istom zahtjevu prema svim tim osobama.

Članak 127.

(1) Kad se u smislu članka 125. ovog zakona vodi jedan postupak ili kad je postupak pokrenut javnim priopćenjem u smislu članka 126. ovog zakona, svaka stranka istupa u postupku samostalno.

(2) U zaključcima kojima se u takvom postupku poduzimaju izvjesne mjere prema strankama, mora se odrediti koja se od tih mjera odnosi na koju od stranaka, osim ako je riječ o strankama koje u postupku zajednički učestvuju s istovjetnim zahtjevima, ili ako zakonom nije drukčije propisano.

3. Izmjena zahtjeva

Članak 128.

(1) Pošto je postupak pokrenut, stranka može do donošenja rješenja u prvom stupnju proširiti stavljeni zahtjev, ili umjesto ranijeg zahtjeva staviti drugi, bez obzira da li se prošireni ili izmjenjeni zahtjev zasniva na istom pravnom osnovu, pod uvjetom da se takav zahtjev zasniva na bitno istom činjeničnom stanju.

(2) Ako organ koji vodi postupak ne dozvoli proširenje ili izmjenu zahtjeva, donijet će o tome zaključak. Protiv takvog zaključka dopuštena je posebna žalba.

4. Odustanak od zahtjeva

Članak 129.

(1) Stranka može odustati od svog zahtjeva u toku cijelog postupka.

(2) Kad je postupak pokrenut povodom zahtjeva stranke, a stranka odustane od svog zahtjeva, organ koji vodi postupak donijet će zaključak kojim se postupak obustavlja. O tome će biti obaviještena protivna stranka, ako je ima.

(3) Ako je dalje vođenje postupka potrebno u javnom interesu, ili ako to zahtijeva protivna stranka, nadležni organ će produžiti vođenje postupka.

(4) Kad je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, organ može obustaviti postupak. Ako je postupak u istoj stvari mogao biti pokrenut i po zahtjevu stranke, postupak će se nastaviti, ako stranka to zahtijeva.

(5) Protiv zaključka kojim se obustavlja postupak dopuštena je posebna žalba.

Članak 130.

(1) Stranka odustaje od svog zahtjeva podnošenjem pismene izjave koju daje organu koji vodi postupak ili usmeno na zapisnik. Dok organ koji vodi postupak ne donese zaključak o obustavljanju postupka i ne dostavi ga stranci, stranka može opozvati svoj odustanak od zahtjeva.

(2) Pojedina radnja ili propuštanje stranke može se smatrati njenim odustankom od zahtjeva samo kad je to zakonom određeno.

(3) Ako je stranka odustala od svog zahtjeva poslije donošenja prvostupanjskog rješenja, a prije isteka roka za žalbu, zaključkom o obustavi postupka poništava se prvostupanjsko rješenje, ako je njime zahtjev stranke bio pozitivno ili djelomično pozitivno riješen. Ako je stranka odustala od svog zahtjeva poslije izjavljene žalbe, a prije nego što joj je dostavljano rješenje doneseno povodom žalbe, zaključkom o obustavi postupka poništava se prvostupanjsko rješenje kojim je zahtjev stranke bio usvojen, bilo u cijelosti bilo djelomično, ako je stranka u cijelosti odustala od svog zahtjeva.

Članak 131.

Stranka koja je odustala od zahtjeva dužna je da snosi sve troškove koji su nastali do obustavljanja postupka, osim ako posebnim propisima nije drugačije propisano.

5. Poravnanje

Članak 132.

(1) Ako u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim zahtjevima, službeno osoba koja vodi postupak nastojat će u toku cijelog postupka da se stranke poravnaju, potpuno ili bar u pojedinim spornim tačkama.

(2) Poravnanje mora biti uvijek jasno i određeno, i ne smije biti na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih osoba. Službeno osoba koja vodi postupak mora na to paziti po službenoj dužnosti. Ako se utvrdi da bi poravnanje bilo na štetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih osoba, organ koji vodi postupak neće prihvatiti da se zaključi poravnanje, i o tome će donijeti poseban zaključak.

(3) Poravnanje se upisuje u zapisnik. Poravnanje je zaključeno kad stranke poslije pročitano g zapisnika o poravnanju potpišu zapisnik. Ovjeren prepis zapisnika predat će se strankama ako ga traže.

(4) Poravnanje ima snagu izvršnog rješenja donesenog u upravnom postupku.

(5) Organ pred kojim je zaključeno poravnanje donijet će zaključak kojim će prema potrebi postupak obustaviti u cijelosti ili djelomično.

(6) Ako zaključak o obustavljanju, odnosno o nastavljanju postupka nije u skladu sa zaključenim poravnanjem, protiv zaključka je dopuštena posebna žalba.

XI - POSTUPAK DO DONOŠENJA RJEŠENJA

A. OPĆA NAČELA

1. Zajedničke odredbe

Članak 133.

(1) Prije donošenja rješenja imaju se utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su značajne za rješenje i strankama omogućiti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese o čemu se stara službeno osoba koja vodi postupak.

(2) Ovo se može izvršiti u skraćenom postupku ili u posebnom ispitnom postupku.

Članak 134.

(1) Službeno osoba koja vodi postupak može u toku cijelog postupka upotrijebiti činjenično stanje i izvoditi dokaze i o onim činjenicama koje ranije u postupku nisu bile iznesene ili još nisu utvrđene.

(2) Službeno osoba koja vodi postupak naredit će po službenoj dužnosti izvođenje svakog dokaza ako nađe da je to potrebno radi razjašnjenja stvari.

(3) Službeno osoba koja vodi postupak obavezna je pribaviti po službenoj dužnosti podatke o činjenicama o kojima službeno evidenciju vodi organ nadležan za rješavanje. Na isti način postupit će službeno osoba u pogledu činjenica o kojima službeno evidenciju vodi drugi organ, odnosno poduzeće (društvo), ustanova ili druga pravna osoba.

Članak 135.

(1) Činjenično stanje na kom zasniva svoj zahtjev, stranka je dužna da iznese točno, istinito i određeno.

(2) Ako nije riječ o činjenicama koje su opće poznate, stranka je dužna da za svoje navode ponudi dokaze i da ih po mogućnosti podnese. Ako sama stranka tako ne postupi, službeno osoba koja vodi postupak pozvat će je da to učini. Od stranke se neće tražiti da pribavi i podnese dokaze koje bi bile lakše moći pribaviti organ koji vodi postupak, niti da podnosi takva uvjerenja koja organi nisu dužni izdavati po članku 170. ovog zakona.

(3) Ako stranka nije u naknadno određenom roku podnijela dokaze, organ ne može zbog toga odbaciti zahtjev kao da nije

podnesen (članak 65. stavak 2.), nego je dužan da nastavi postupak i da, u skladu s pravilima postupka i prema materijalnom propisu, riješi upravnu stvar.

Članak 136.

(1) Stranka u tijeku postupka daje svoju izjavu, po pravilu, usmeno, a može je dati i pismeno.

(2) Kad je riječ o složenijim stvarima ili kad su potrebna opširnija stručna objašnjenja, služenbena osoba koja vodi postupak može i naložiti stranci da podnese pismenu izjavu, određujući joj dovoljan rok za to. U takvom slučaju i stranka ima pravo da traži da joj se dopusti davanje pismene izjave.

(3) Ako je stranci naloženo ili dopušteno da podnese pismenu izjavu, ne može joj se usljed toga oduzeti pravo da svoju izjavu da usmeno.

Članak 137.

Ako se u toku postupka pojavi osoba koja do tada nije učestvovala u postupku kao stranka, pa zahtjeva da učestvuje u postupku kao stranka, služenbena osoba koja vodi postupak ispitat će njeno pravo da bude stranka i o tome će donijeti zaključak. Protiv zaključka kojim se ne priznaje to svojstvo dopuštena je posebna žalba.

Članak 138.

Služenbena osoba koja vodi postupak dužna je da, po potrebi, upozori stranku na njena prava u postupku i da joj ukazuje na pravne posljedice njenih radnji ili propuštanja u postupku.

2. Skraćeni postupak

Članak 139.

(1) Organ može po skraćenom postupku riješiti stvar neposredno:

- 1) ako je stranka u svom zahtjevu navela činjenice ili podnijela dokaze na podlozi kojih se može utvrditi stanje stvari, ili ako se to stanje može utvrditi na podlozi općepoznatih činjenica ili činjenica koje su organu poznate;
- 2) ako se stanje stvari može utvrditi na podlozi službenih podataka kojima organ raspolaže, a nije potrebno posebno saslušanje stranke radi zaštite njenih prava, odnosno pravnih interesa;
- 3) u slučaju kad je propisom predviđeno da se stvar može riješiti na podlozi činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno dokazane ili se dokazima samo posredno utvrđuju, ali su činjenice ili okolnosti učinjene vjerovatnim, a iz svih okolnosti proizilazi da se zahtjevu stranke ima udovoljiti;
- 4) kad je riječ o poduzimanju u javnom interesu hitnih mjera koje se ne mogu odgoditi, a činjenice na kojima rješenje treba da bude zasnovano su utvrđene ili bar učinjene vjerovatnim.

(2) Rješenja iz toč. 1. i 2. stavka 1. ovog članka, mogu se izrađivati elektronskim računarima.

3. Poseban ispitni postupak

Članak 140.

(1) Poseban ispitni postupak se provodi kad je to potrebno radi utvrđivanja činjenica i okolnosti koje su značajne za razjašnjenje stvari ili radi davanja strankama mogućnosti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

(2) Tok ispitnog postupka određuje, prema okolnostima pojedinog slučaja, služenbena osoba koja vodi postupak, pridržavajući se odredaba ovog zakona i propisa koji se odnose na stvar o kojoj je riječ.

(3) U ovim granicama služenbena osoba koja vodi postupak naročito određuje koje se radnje u postupku imaju izvršiti i izdaje naređenja za njihovo izvršenje; određuje red kojim će se pojedine radnje vršiti i rokove u kojima će se izvršiti, ako oni nisu

propisani zakonom; određuje usmene rasprave i saslušanja, kao i sve što je potrebno za njihovo održavanje; odlučuje koji se dokazi imaju izvesti i kojim dokaznim sredstvima, i odlučuje o svim prijedlozima i izjavama.

(4) Služenbena osoba koja vodi postupak odlučuje da li će se raspravljanje i dokazivanje vršiti odvojeno o pojedinim spornim pitanjima ili zajedno za cijeli predmet.

Članak 141.

(1) Stranka ima pravo da učestvuje u ispitnom postupku i, radi ostvarenja cilja postupka, da daje potrebne podatke i brani svoja prava i zakonom zaštićene interese, a služenbena osoba je obvezna to omogućiti.

(2) Stranka može i iznositi činjenice koje mogu uticati na rješenje stvari i pobijati tačnost navoda koji se ne slažu s njenim navodima. Ona ima pravo da sve do donošenja rješenja dopunjuje i objašnjava svoja tvrdjenja, a ako to čini poslije održane usmene rasprave, dužna je da opravda zbog čega to nije učinila na raspravi.

(3) Služenbena osoba koja vodi postupak dužna je da pruži mogućnost stranci: da se izjasni o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, o prijedlozima i ponuđenim dokazima, da učestvuje u izvođenju dokaza i da postavlja pitanja drugim strankama, svjedocima i vještacima preko službene osobe koja vodi postupak, a s njenom dozvolom i neposredno, kao i da se upozna s rezultatom izvođenja dokaza i da se o tome izjasni. Nadležni organ ne može donijeti rješenje prije nego što stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima treba da se zasniva rješenje, a o kojima stranci nije bila data mogućnost da se izjasni.

4. Prethodno pitanje

Članak 142.

(1) Ako organ koji vodi postupak naiđe na pitanje bez čijeg se rješenja ne može riješiti sama stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu za čije je rješenje nadležan sud ili koji drugi organ (prethodno pitanje), on može, pod uvjetima iz ovog zakona, sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne riješi. O prekidu postupka donosi se zaključak, protiv kog je dopuštena posebna žalba, osim ako je zaključak donio drugostupanjski organ.

(2) Ako je organ raspravio prethodno pitanje, rješenje takvog pitanja ima pravno djelovanje samo u stvari u kojoj je to pitanje riješeno.

(3) U pitanju postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca, organ koji vodi postupak vezan je pravomoćnom presudom krivičnog suda kojom je optuženi oglašen krivim.

Članak 143.

(1) Organ koji vodi postupak mora prekinuti postupak kad se prethodno pitanje odnosi na postojanje krivičnog djela, na postojanje braka, utvrđivanje oćinstva, ili kad je to zakonom određeno.

(2) Kad se prethodno pitanje odnosi na krivično djelo, a nema mogućnosti za krivično gonjenje, organ koji vodi postupak raspraviti će i to pitanje.

Članak 144.

U slučaju kad se zbog prethodnog pitanja ne mora prekinuti postupak po članku 143. stavak 2. ovog zakona, organ koji vodi postupak može sam uzeti u pretres prethodno pitanje i raspraviti ga kao sastavni dio stvari, i na toj osnovi riješiti samu stvar.

Članak 145.

(1) Ako organ koji vodi upravni postupak ne uzme prethodno pitanje u pretres u smislu članka 144. ovog zakona, a postupak za rješenje prethodnog pitanja koji se može voditi samo po

slu benoj du nosti još nije pokrenut kod nadle nog organa, on će tra iti da nadle ni organ pokrene postupak o tom pitanju.

(2) U stvari u kojoj se postupak za rješenje prethodnog pitanja pokreće povodom zahtjeva stranke, organ koji vodi upravni postupak mo e zaključkom nalo iti jednoj od stranaka da radi rješenja prethodnog pitanja tra i od nadle nog organa pokretanje postupka, određujući joj rok u kom je du na da to učini, i da mu o podnesenom tra enju podnese dokaz. Pri tom će organ koji vodi upravni postupak upozoriti stranku na posljedice propuštanja. Rok za tra enje pokretanja postupka za rješenje prethodnog pitanja počinje teći od dana konačnosti zaključka.

(3) Ako stranka ne podnese u određenom roku dokaz da je od nadle nog organa tra ila pokretanje postupka o prethodnom pitanju, smatrat će se da je stranka koja je postavila zahtjev odustala od njega, a organ koji vodi upravni postupak obustavit će postupak. Ako to nije učinila protivna stranka, organ će nastaviti postupak i sam će raspraviti prethodno pitanje.

(4) Protiv zaključka donesenog po stavku 2. ovog članka, dopuštena je posebna alba.

Članak 146.

(1) Postupak prekinut zbog rješavanja prethodnog pitanja kod nadle nog organa, nastavit će se pošto rješenje doneseno o tom pitanju postane konačno.

(2) Postupak se mo e nastaviti po slu benoj du nosti i u slučaju kad se ocijeni da više nema razloga da se čeka na konačno rješenje prethodnog pitanja kod nadle nog organa, osim u slučaju iz stavka 1. članka 143. ovog zakona.

5. Usmena rasprava

Članak 147.

Slu bena osoba koja vodi postupak određuje, na svoju inicijativu ili na prijedlog stranke, usmenu raspravu u svakom slučaju kad je to korisno za razjašnjenje stvari, a mora je odrediti:

- 1) u stvarima u kojima učestvuju dvije ili više stranaka s protivnim interesima, ili
- 2) kad se ima izvršiti uvidaj ili saslušanje svjedoka ili vještaka.

Članak 148.

(1) Usmena rasprava je javna.

(2) Slu bena osoba koja vodi postupak mo e isključiti javnost za cijelu usmenu raspravu ili samo za jedan njen dio:

- 1) ako to zahtijevaju razlozi morala ili javne sigurnosti,
- 2) ako postoji ozbiljna i neposredna opasnost ometanja usmene rasprave,
- 3) ako treba da se raspravlja o odnosima u nekoj obitelji,
- 4) ako treba da se raspravlja o okolnostima koje predstavljaju slu benu, poslovnu, profesionalnu, naučnu ili umjetničku tajnu.

(3) Prijedlog za isključenje javnosti mo e staviti i zainteresirana osoba.

(4) O isključenju javnosti donosi se zaključak koji mora biti obrazlo en i javno objavljen.

(5) Pri priopćavanju rješenja javnost se ne mo e isključiti.

Članak 149.

(1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove punomoćnike i stručne pomagače.

(2) Slu bena osoba koja vodi postupak mo e dopustiti da usmenoj raspravi s koje je javnost isključena prisustvuju pojedine slu bene osobe, naučni i javni radnici, ako je to od interesa za njihovu slu bu, odnosno naučni rad. Slu bena osoba koja vodi postupak upozorit će ove osobe da su du ne da čuvaju kao tajnu ono što budu na raspravi saznale.

Članak 150.

(1) Organ koji vodi postupak du an je da poduzima sve što je potrebno da se usmena rasprava obavi bez odugovlačenja i po mogućnosti bez prekidanja i odlaganja.

(2) Osobama koje se pozivaju na usmenu raspravu mora se ostaviti dovoljno vremena da se pripreme za raspravu i da na nju dođu na vrijeme i bez vanrednih troškova. Pozvanim osobama ostavit će se, po pravilu, osam dana od dostavljanja poziva do dana rasprave.

Članak 151.

Kad je raspravljanje na usmenoj raspravi potrebno je izvršiti uvid u određene planove, spise ili druge predmete, ove predmete treba staviti na uvid pozvanim osobama istovremeno s određivanjem rasprave, a u pozivu za raspravu naznačiti vrijeme i mjesto, kad i gdje se oni mogu razgledati.

Članak 152.

(1) Organ koji vodi postupak du an je da i javno objavi određivanje usmene rasprave: kad postoji opasnost da se pojedinačni pozivi neće moći na vrijeme dostaviti, kad postoji vjerovatnoća da ima zainteresiranih osoba koje se još nisu pojavile kao stranke, ili kad to nala u drugi slični razlozi.

(2) Javna objava usmene rasprave treba da sadr i sve podatke koji moraju biti navedeni u pojedinačnom pozivu, kao i poziv da na raspravu dođe svako ko smatra da se stvar tiče njegovih pravno zaštićenih interesa. Ova se objava priopćava na način propisan u članku 92. ovog zakona.

Članak 153.

Usmena rasprava odr at će se, po pravilu, u sjedištu organa koji vodi postupak. Ako je potreban uvidaj u mjestu van sjedišta tog organa, usmena rasprava se mo e odr ati na mjestu uvidaja. Organ koji vodi postupak mo e odrediti za usmenu raspravu i drugo mjesto kad je to potrebno zbog znatnog smanjenja troškova i zbog temeljnijeg, br eg ili jednostavnijeg raspravljanja stvari.

Članak 154.

(1) Slu bena osoba koja vodi postupak du na je da na početku usmene rasprave utvrdi koje su od pozvanih osoba prisutne, a za odsutne, da provjeri da li su im pozivi pravilno dostavljeni.

(2) Ako neka od stranaka koja još nije saslušana nije došla na raspravu, a nije utvrđeno da joj je poziv pravilno dostavljen, slu bena osoba koja vodi postupak odgodit će raspravu, osim u slučaju kad je usmena rasprava na vrijeme objavljena javnom objavom.

(3) Ako na usmenu raspravu ne dođe stranka po čijem je zahtjevu postupak pokrenut, mada je uredno pozvana, a iz cjelokupnog stanja stvari se mo e pretpostaviti da je stranka zahtjev povukla, slu bena osoba koja vodi postupak obustavit će postupak. Protiv zaključka o tome dopuštena je posebna alba. Ako se ne mo e pretpostaviti da je stranka sama povukla zahtjev, ili ako bi se postupak u javnom interesu morao nastaviti po slu benoj du nosti, slu bena osoba će prema okolnostima slučaja, provesti raspravu bez te osobe ili će je odgoditi.

(4) Ako stranka protiv koje je pokrenut postupak neopravdano izostane mada je uredno pozvana, slu bena osoba koja vodi postupak mo e provesti raspravu i bez nje, a mo e na njen trošak i odgoditi usmenu raspravu, ako je to potrebno radi pravilnog rješenja stvari.

Članak 155.

(1) Ako prisutna stranka, i pored upozorenja na posljedice ne stavi u toku same rasprave primjedbu na rad koji se na raspravi obavlja, smatrat će se da nema primjedbi. Ako ta stranka kasnije stavi primjedbu na rad obavljen na raspravi, organ koji rješava o stvari cijelit će tu primjedbu, ako ona mo e imati uticaj na

rješavanje stvari, i ako nije data poslije rasprave da bi se odugovlačio postupak.

(2) Ako stranka koja je pozvana javnim priopćenjem poziva nije došla na raspravu, a primjedbe na rad obavljen na raspravi stavi poslije rasprave, ove će se primjedbe uzeti u obzir pod uvjetom iz stavka 1. ovog članka.

Članak 156.

(1) Na usmenoj raspravi treba da se pretrese i utvrdi ono što je predmet ispitnog postupka.

(2) Ako se predmet ne može pretresti na jednoj raspravi, slu bena osoba koja vodi postupak prekinut će raspravu i zakazati što prije njen nastavak. Za ovaj nastavak slu bena osoba će poduzeti sve mjere koje su propisane za određivanje usmene rasprave, a prisutnim osobama može usmeno priopćiti te mjere, kao i vrijeme i mjesto nastavka rasprave. Pri nastavku usmene rasprave slu bena osoba koja vodi postupak iznijet će u glavnim crtama tok dotadašnje rasprave.

(3) Za izvođenje pismenih dokaza koji se naknadno podnesu ne mora se ponovo određivati usmena rasprava, ali će se stranci dati mogućnost da se o izvedenim dokazima izjasni.

B. DOKAZIVANJE

1. Opće odredbe

Članak 157.

(1) Činjenice na podlozi kojih se donosi rješenje utvrđuju se dokazima.

(2) Kao dokazno sredstvo upotrijebit će se sve što je podesno za utvrđivanje stanja stvari i što odgovara pojedinom slučaju, kao što su: isprave, odnosno mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije, svjedoci, izjava stranke, vještaci, uvidaj.

Članak 158.

(1) Da li neku činjenicu treba dokazivati ili ne, odlučuje slu bena osoba koja vodi postupak, ovisno od toga da li ta činjenica može imati uticaja na rješavanje stvari. Dokazi se, po pravilu, izvode pošto se utvrdi šta je u činjeničnom pogledu sporno ili šta treba dokazivati.

(2) Ne treba dokazivati činjenice koje su opće poznate.

(3) Isto tako, ne treba dokazivati činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja, ali je dopušteno dokazivati nepostojanje tih činjenica, ako zakonom nije drukčije određeno.

Članak 159.

Ako je dokazivanje pred organom koji vodi postupak neizvodljivo ili skopčano s nesrazmjernim troškovima ili s velikim gubitkom vremena, dokazivanje ili pojedini dokazi mogu se izvoditi pred zamoljenim organom.

Članak 160.

Kad je propisom predviđeno da se stvar može riješiti na podlozi činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno dokazane ili se dokazima samo posredno utvrđuju (činjenice i okolnosti koje su učinjene vjerovatnim) ne moraju se izvoditi posebni dokazi radi utvrđivanja tih činjenica predviđeni odredbama ovog zakona o izvođenju dokaza.

Članak 161.

(1) Ako organu koji rješava o stvari nije poznato pravo koje važi u stranoj državi, može se obavijestiti o tome kod federalnog organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa i uprave.

(2) Organ koji rješava o stvari može od stranke zatražiti da podnese javnu ispravu koju je izdao nadležni inozemni organ kojom se potvrđuje koje pravo važi u stranoj državi. Dopušteno je dokazivanje stranog prava protivno ovakvoj javnoj ispravi, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije predviđeno.

2. Isprave

Članak 162.

(1) Isprava koju je u propisanom obliku izdao organ u granicama svoje nadležnosti, a koja može biti prilagođena elektronskoj obradi podataka, kao i isprava koju je u takvom obliku izdala institucija koja ima javne ovlasti odnosno druga pravna osoba (javna isprava), dokazuje ono što se u njoj potvrđuje ili određuje.

(2) U postupku dokazivanja, mikrofilmska kopija isprave, odnosno reprodukcija te kopije, izjednačava se s ispravom iz stavka 1. ovog članka, ako je takvu mikrofilmsku kopiju, odnosno reprodukciju te kopije, izdao organ u granicama svoje nadležnosti, odnosno institucija koja ima javne ovlasti ili druga pravna osoba.

(3) Dopušteno je dokazivati da su u takvoj ispravi, odnosno mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukciji te kopije, činjenice neistinite potvrđene ili da je sama isprava, odnosno mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije, neispravno sastavljena.

(4) Dopušteno je dokazivati da mikrofilmska kopija, odnosno reprodukcija te kopije nije vjerna originalu.

Članak 163.

Ako je na ispravi nešto precrtano, ostrugano, ili inače izbrisano, umetnuto, ili ako na ispravi postoje kakvi drugi vanjski nedostaci, slu bena osoba koja vodi postupak ocijenit će prema svim okolnostima da li je time i u kojoj mjeri umanjena dokazna vrijednost isprave ili je isprava potpuno izgubila dokaznu vrijednost za rješavanje stvari o kojoj se vodi postupak.

Članak 164.

(1) Isprave koje slu bena osoba kao dokaz podnose stranke ili ih pribavlja slu bena osoba koja vodi postupak. Stranka podnosi ispravu u originalu, mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukciji te kopije ili u ovjerenom prepisu ili ovjerenoj fotokopiji, a može i podnijeti i u prostom prepisu. Kad stranka podnese ispravu u ovjerenom prijepisu slu bena osoba koja vodi postupak može tražiti da stranka pokaže originalnu ispravu, a kad podnese ispravu u prostom prepisu, slu bena osoba će utvrditi da li je prost prepis vjeran originalu. Mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije koju je na propisan način izdao organ u granicama svoje nadležnosti ili institucija koja ima javne ovlasti, odnosno druga pravna osoba, ima u upravnom postupku dokaznu vrijednost originalne isprave, u smislu članka 162. stavak 1. ovog zakona, za rješavanje stvari o kojoj se vodi postupak.

(2) Ako je neke činjenice ili okolnosti organ koji je za to bio nadležan već utvrdio ili su posvjedočene u javnoj ispravi (kao osobna karta, izvod iz matične knjige i dr), organ koji vodi postupak uzet će ove činjenice i okolnosti za dokazane. Kad je u pitanju sticanje ili gubljenje prava, a postoji vjerovatnoća da su se te činjenice i okolnosti naknadno izmijenile, ili ih na osnovu posebnih propisa treba posebno dokazati, slu bena osoba će tražiti da stranka podnese posebne dokaze o tim činjenicama i okolnostima, ili će ih organ sam pribaviti.

Članak 165.

(1) Slu bena osoba koja vodi postupak može pozvati stranku koja se poziva na kakvu ispravu da je podnese, ako njom raspolaže ili ako je može pribaviti.

(2) Ako se isprava nalazi kod protivne stranke, a ta stranka neće dobrovoljno da je podnese ili pokaže, slu bena osoba koja vodi postupak pozvat će tu stranku da podnese ili pokaže ispravu na raspravi, da bi se druge stranke mogle o njoj izjasniti.

(3) Ako stranka koja je pozvana da podnese, odnosno pokaže ispravu ne postupi po pozivu, slu bena osoba koja vodi postupak ocijenit će, s obzirom na sve okolnosti slučaja, od kakvog je to uticaja za rješavanje stvari.

Članak 166.

Ako se isprava koja se ima upotrijebiti kao dokaz u postupku nalazi kod organa ili institucije koja ima javne ovlasti odnosno druge pravne osobe, a stranka koja se pozvala na tu ispravu nije uspjela da je pribavi, organ koji vodi postupak pribavit će ovu ispravu po službenoj dužnosti. Ti organi, institucije i pravne osobe dužni su postupiti po traženju nadležnog organa.

Članak 167.

(1) Ako se isprava nalazi kod treće osobe, a ta osoba neće dobrovoljno da je pokazuje, organ koji vodi postupak pozvat će zaključkom tu osobu da pokaže ispravu na raspravi, da bi se stranke mogle o njoj izjasniti.

(2) Treća osoba može uskratiti pokazivanje isprave iz istih razloga, kao i svjedok svjedočenje.

(3) Protiv treće osobe koja bez opravdanog razloga, odbije da pokaže ispravu postupit će se kao protiv onoga koji odbije da svjedoči.

(4) Protiv zaključka kojim mu se naređuje pokazivanje isprave, kao i protiv zaključka o kazni zbog nepokazivanja isprave, treća osoba ima pravo žalbe, koja odgađa izvršenje zaključka.

(5) Stranka koja se poziva na ispravu koja se nalazi kod treće osobe dužna je naknaditi troškove koje je ta osoba imala u svezi sa pokazivanjem isprave.

Članak 168.

(1) Sukladno Ustavu Federacije stranka ima pravo da podnosi ispravu na jeziku iz članak 16. ovog zakona.

(2) Isprave koje su izdate na stranom jeziku podnose se u uvjerenom prevodu, ako je to potrebno.

(3) Isprave koje je izdao inozemni organ, koje u mjestu gdje su izdate važe kao javne isprave, imaju pod uvjetima reciprociteta, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave, ako su propisno uvjerene.

3. Uvjerjenja

Članak 169.

(1) Organi su dužni izdavati uvjerenja, odnosno druge isprave (certifikate, potvrde i dr.) o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, institucije koje imaju javne ovlasti, kao i druge pravne osobe i institucije, izdaju uvjerenja, odnosno druge isprave o činjenicama u svezi sa poslovima koje sukladno zakonu obavljaju te institucije odnosno pravne osobe i institucije.

(3) Uvjerenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju se izdavati sukladno s podacima službene evidencije. Takva uvjerenja, odnosno druge isprave imaju značaj javne isprave.

(4) Pod službenom evidencijom podrazumijevaju se evidencije koje su ustanovljene zakonom ili drugim propisom, ili općim aktom institucije koja ima javne ovlasti odnosno druge pravne osobe i institucije.

(5) Uvjerenje i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija izdaju se stranci na usmeni zahtjev, po pravilu, istog dana kada je stranka zatražila izdavanje uvjerenja odnosno druge isprave, a najkasnije u roku od pet dana, ako propisom iz stavka 4. ovog članka, kojim je ustanovljena službena evidencija, nije drukčije određeno.

(6) Ako organi, pravne osobe i institucije iz st. 1. i 2. ovog članka, odbiju zahtjev za izdavanje uvjerenja, odnosno druge isprave dužni su da o tome donesu posebno rješenje. Ako u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva ne izdaju uvjerenje, odnosno drugu ispravu, niti donesu i dostave stranci rješenje o odbijanju zahtjeva, smatra se da je zahtjev odbijen.

(7) Ako stranka, na osnovu dokaza kojima raspolaže, smatra da joj uvjerenje, odnosno druga isprava nije izdata u skladu s podacima iz službene evidencije, može zahtijevati izmjenu uvjerenja, odnosno druge isprave. Organ, odnosno pravna osoba i institucije dužni da donese posebno rješenje, ako odbije zahtjev stranke da joj izmijeni, odnosno izda novo uvjerenje ili drugu ispravu. I u tom slučaju važi rok od pet dana od dana podnošenja zahtjeva za izdavanje novog uvjerenja, odnosno druge isprave, a ako to ne bude učinjeno u tom roku, smatra se da je zahtjev odbijen.

Članak 170.

(1) Organi, odnosno poduzeća (društva), ustanove i druge pravne osobe dužni su izdavati uvjerenja, odnosno druge isprave i o činjenicama o kojima ne vode službenu evidenciju, ako je to zakonom određeno. U tom slučaju činjenice se utvrđuju vođenjem postupka propisanog odredbama ove glave o dokazivanju.

(2) Uvjerenje, odnosno druga isprava izdata na način predviđen u stavku 1. ovog članka, ne vezuje organ kome je podnesena kao dokaz i koji treba da rješava o stvari. Ako organ ne prihvati to uvjerenje odnosno drugu ispravu kao dokaz, u tom slučaju on će sam pristupiti utvrđivanju činjenica navedenih u uvjerenju.

(3) Uvjerenje, odnosno druga isprava stranci se izdaje odnosno rješenje o odbijanju zahtjeva donosi i stranci dostavlja u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, a ako se tako ne postupi, smatra se da je zahtjev stranke odbijen.

4. Svjedoci

Članak 171.

(1) Svjedok može biti svaka fizička osoba koja je bila sposobna da opazi činjenicu o kojoj ima da svjedoči i koja je u stanju da to svoje opažanje saopćiti.

(2) Osoba koja u postupku učestvuje u svojstvu službene osobe ne može biti svjedok.

Članak 172.

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je da se odazove pozivu, a i da svjedoči, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 173.

Ne može se ispitati kao svjedok osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja službene, državne ili vojne tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti.

Članak 174.

(1) Svjedok može uskratiti svjedočenje:

1) na pojedina pitanja na koja bi odgovor izlio tešku sramotu, znatnoj imovinskoj šteti ili krivičnom gonjenju, njega, njegovog srodnika po krvi u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno, njegovog bračnog druga ili srodnika po tazbini, do drugog stupnja zaključno i onda kad je brak prestao, kao i njegovog staraoca ili starinika, usvojioca ili usvojenika;

2) na pojedina pitanja na koja ne bi mogao odgovoriti, a da ne povrijedi obvezu, da čuva poslovnu, profesionalnu, umjetničku ili znanstvenu tajnu;

3) o onome što je stranka povjerila svjedoku kao svom punomoćniku;

4) o onome o čemu se stranka ili druga osoba ispovijedala svjedoku, kao vjerskom ispovjedniku.

(2) Svjedok se može osloboditi dužnosti svjedočenja i o pojedinim drugim činjenicama kad iznese važe razloge za to. Ako je potrebno, on treba te razloge da učini vjerovratnim.

(3) Svjedok ne može zbog opasnosti od kakve imovinske štete uskratiti svjedočenje o pravnim poslovima pri kojima je bio

prisutan kao svjedok, pisar ili posrednik, o radnjama koje je u svezi sa spornim pitanjem poduzeo kao pravni prethodnik ili zastupnik jedne od stranaka, kao i o svakoj onoj radnji o kojoj je na osnovu posebnih propisa dužan podnijeti prijavu ili dati izvjavu.

Članak 175.

(1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno, bez prisustva onih svjedoka koji će se kasnije saslušati.

(2) Saslušani svjedok ne smije se udaljiti bez dozvole slu bene osobe koja vodi postupak.

(3) Slu bona osoba koja vodi postupak može već saslušanog svjedoka ponovo saslušati, a svjedoke čiji se iskazi ne slažu u moće suočiti.

(4) Osoba koja zbog bolesti ili tjelesne nesposobnosti ne može doći po pozivu, ispitat će se u svom stanu.

Članak 176.

(1) Svjedok će se prethodno upozoriti da je dužan da govori istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da može na svoj iskaz biti zaklet, pa će mu se predočiti i posljedice davanja lažnog iskaza.

(2) Od svjedoka će se zatim uzeti opći osobni podaci ovim redom: ime i prezime, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života i bračno stanje. Ako je potrebno, svjedok će biti ispitan i o okolnostima koje se tiču njegove vjerodostojnosti kao svjedoka u predmetu o kom je riječ, a osobito o njegovim srodničkim odnosima prema strankama.

(3) Slu bona osoba koja vodi postupak ukazat će svjedoku na koja pitanja može uskratiti svjedočenje.

(4) Nakon toga svjedoku će se postavljati pitanja o samom predmetu i pozivat će se da iznese šta mu je o tome poznato.

(5) Nije dopušteno postavljati takva pitanja koja ukazuju na to kako bi se imalo odgovoriti.

(6) Svjedok će se uvijek pitati otkuda mu je poznato ono što svjedoči.

Članak 177.

(1) Ako svjedok ne zna jezik na kom se vodi postupak, ispitat će se preko tumača (prevoditelja).

(2) Ako je svjedok gluhi, pitanja će mu se postavljati pismeno, a ako je nijem pozvat će se da pismeno odgovori. Ako se ispitivanje ne može izvršiti na ovaj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se sa svjedokom može sporazumjeti.

Članak 178.

(1) Pošto sasluša svjedoka, slu bona osoba koja vodi postupak može odlučiti da svjedok položi i zakletvu na svoj iskaz. Neće se zaklinjati svjedok koji je maloljetan ili koji ne može dovoljno da shvati značaj zakletve.

(2) Zakletva se polaže usmeno izgovaranjem ovih riječi: "Zaklinjem se da sam o svemu o čemu sam ovdje pitan govorio istinu i da ništa što o ovoj stvari znam nisam prećutao".

(3) Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati zaklinju se na taj način što potpisuju tekst zakletve, a gluhi svjedoci će pročitati tekst zakletve. Ako nijemi ili gluhi svjedoci ne znaju čitati ni pisati, zaklet će se preko tumača.

Članak 179.

(1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba da bude saslušan, organ koji vodi postupak može narediti da se prisilno dovede i da snosi troškove dovođenja, a može ga i kazniti novčano do 50 DM.

(2) Ako svjedok dođe, pa bez opravdanog razloga odbije da svjedoči i ako je upozoren na posljedice odbijanja, može se kazniti novčano do 50 DM, a ako i poslije toga odbije da svjedoči, može se još jedanput kazniti do 50 DM. Zaključak o izricanju novčane kazne donosi slu bona osoba koja vodi postupak u

suglasnosti sa slu benom osobom ovlaštenom za rješavanje stvari, a kod zamoljenog organa - u suglasnosti s rukovoditeljem tog organa, odnosno sa slu benom osobom ovlaštenom za rješavanje u sličnim stvarima.

(3) Ako svjedok naknadno opravda svoj izostanak, slu bona osoba koja vodi postupak poništiti će zaključak o kazni ili troškovima. Ako svjedok naknadno pristane da svjedoči, slu bona osoba može i poništiti zaključak o kazni.

(4) Slu bona osoba koja vodi postupak može odlučiti da svjedok naknadi troškove koje je prouzrokovala svojim izostankom ili odbijanjem da svjedoči.

(5) Protiv zaključka o troškovima ili novčanoj kazni donešenog na temelju ovog članka, dopuštena je posebna žalba.

5. Izjava stranke

Članak 180.

(1) Ako za utvrđivanje određene činjenice ne postoji neposredan dokaz, ili se takva činjenica ne može utvrditi na podlozi drugih dokaznih sredstava, za utvrđivanje te činjenice može se kao dokazno sredstvo uzeti i usmeno data izjava stranke. Izjava stranke može se uzeti kao dokazno sredstvo i u stvarima malog značaja ako bi se određena činjenica imala utvrđivati saslušanjem svjedoka koji živi u mjestu udaljenom od sjedišta organa, ili bi inače, usljed pribavljanja drugih dokaza, bilo otežano ostvarivanje prava stranke. Izjava se unosi u zapisnik.

(2) Zakonom se može propisati da se i u slučajevima, osim onih iz stavka 1. ovog članka, određene činjenice mogu dokazivati izjavom stranke.

(3) Vjerodostojnost izjave stranke cijeni se po načelu propisanom u članku 8. ovog zakona.

(4) Prije uzimanja izjave stranke slu bona osoba koja vodi postupak dužna je upozoriti stranku na krivičnu i materijalnu odgovornost za davanje lažne izjave.

6. Vještaci

Članak 181.

Kad je za utvrđivanje ili ocjenu neke činjenice važno za rješavanje stvari potrebno stručno znanje kojim ne raspolaže slu bona osoba koja vodi postupak, izvest će se dokaz vještačenjem.

Članak 182.

(1) Ako bi dokazivanje vještačenjem bilo nesrazmjerno skupo prema značaju ili vrijednosti predmeta, stvar će se riješiti na temelju drugih dokaznih sredstava.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, vještačenje će se izvršiti ako stranka to zahtijeva i pristane da snosi troškove.

Članak 183.

(1) Radi izvođenja dokaza vještačenjem, slu bona osoba koja vodi postupak, određuje, po slu benoj dužnosti ili na prijedlog stranke, jednog vještaka, a kad ocijeni da je vještačenje složenije može odrediti dva ili više vještaka.

(2) Za vještake će se odrediti osobe koje su stručne, i to prvenstveno one koje imaju posebno ovlaštenje za davanje stručnog mišljenja o pitanjima iz odgovarajuće struke, ako je takvo ovlaštenje predviđeno propisima.

(3) Stranka će se, po pravilu, prethodno saslušati o ličnosti vještaka.

(4) Za vještaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti svjedok.

Članak 184.

(1) Svako ko ima potrebnu stručnu spremu mora se primiti dužnosti vještaka, osim ako ga slu bona osoba koja vodi postupak od toga oslobodi iz opravdanih razloga, kao što su preopтереćenost vještačenjima, drugim poslovima i slično.

(2) Oslobođanje od du nosti vještačenja mo e tra iti i rukovoditelj organa ili pravne osobe gdje je vještak zaposlen, ako postoje opravdani razlozi.

Članak 185.

(1) Vještak mo e uskratiti vještačenje iz istih razloga iz kojih svjedok svjedočenje.

(2) Osobe zaposlene u organu će biti oslobođene du nosti vještačenja kad je posebnim propisom predviđeno njihovo oslobođanje od te du nosti.

Članak 186.

(1) U pogledu izuzeća vještaka, na odgovarajući način će se primjenjivati odredbe ovog zakona, o izuzeću slu benih osoba.

(2) Stranka mo e tra iti izuzeće vještaka i ako učini vjerovatnim okolnosti koje dovode u pitanje njegovo stručno znanje.

(3) O izuzeću vještaka odlučuje zaključkom slu bena osoba koja vodi postupak.

Članak 187.

(1) Prije početka vještačenja, vještaka treba upozoriti da je du an da predmet vještačenja bri ljivo razmotri i u svojem pismenom nalazu točno navede što zapazi i nađe, kao i da svoje obrazlo eno stručno mišljenje iznese nepristrasno i sukladno s pravilima znanosti i vještine.

(2) Slu bena osoba koja vodi postupak zatim pokazuje vještaku predmet koji ovaj ima da razmotri.

(3) Kad vještak izlo i svoj nalaz i mišljenje, slu bena osoba koja vodi postupak, kao i stranke, mogu mu postavljati pitanja i tra iti objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja. Nalaz i mišljenje daje se pismeno.

(4) U pogledu saslušavanja vještaka na odgovarajući način će se primjenjivati odredbe članka 176. ovog zakona.

(5) Vještak ne pola e zakletvu.

Članak 188.

(1) Vještaku se mo e nalo iti da izvrši vještačenje i izvan usmene rasprave. U tom slučaju mo e se tra iti da vještak na usmenoj raspravi obrazlo i svoj pismeni nalaz i mišljenje.

(2) Ako je postavljeno više vještaka, oni mogu svoj nalaz i mišljenje dati zajednički. Ako se ne sla u, svaki će od njih odvojeno izlo iti svoj nalaz i mišljenje.

Članak 189.

(1) Ako nalaz i mišljenje vještaka nisu jasni ili potpuni, ili ako se nalazi i mišljenje vještaka bitno razlikuju, ili ako mišljenje nije dovoljno obrazlo eno, ili se pojavi osnovana sumnja u točnost datog mišljenja, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ni ponovnim saslušavanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještacima, a mo e se zatra iti i mišljenje od koje znanstvene ili stručne ustanove.

(2) Mišljenje od znanstvene ili stručne ustanove mo e se tra iti onda kad se zbog slo enosti slučaja ili zbog potrebe vršenja analize mo e opravdano pretpostaviti da će se na taj način doći do točnijeg mišljenja.

Članak 190.

(1) Ako vještak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili dođe ali odbije da vještači, ili kad u ostavljenom roku ne podnese svoj pismeni nalaz i mišljenje, mo e se kazniti novčano do 50 DM. Ako su usljed neopravdanog izostanka vještaka, usljed njegovog odbijanja da vještači, ili usljed propuštanja da podnose pismeni nalazi i mišljenje, nastali troškovi u postupku, mo e se odrediti da te troškove snosi vještak.

(2) Zaključak o novčanoj kazni ili o plaćanju troškova donosi slu bena osoba koja vodi postupak u suglasnosti sa slu benom osobom ovlaštenom za rješavanje stvari, a kod zamoljenog or-

gana - u suglasnosti s rukovoditeljem tog organa, odnosno sa slu benom osobom ovlaštenom za rješavanje u sličnim stvarima.

(3) Ako vještak naknadno opravda svoj izostanak, ili naknadno opravda što svoj pismeni nalaz i mišljenje nije podnio na vrijeme, slu bena osoba koja vodi postupak, poništiti će zaključak o novčanoj kazni ili o troškovima, a ako vještak naknadno pristane da vještači, slu bena osoba mo e poništiti zaključak o novčanoj kazni.

(4) Protiv zaključka o troškovima ili o novčanoj kazni donosenog na temelju st. 1. ili 2. ovog članka, dopuštena je posebna alba.

7. Tumači (prevoditelji)

Članak 191.

(1) Tumač je osoba koja se određuje radi sporazumjevanja sa učesnikom u postupku koji je gluhi ili nijem, a čije se saslušanje ne mo e izvršiti pismenim putem.

(2) Ako u postupku učestvuje osoba koja ne poznaje jezik na kojem se vodi postupak, toj osobi se određuje prevoditelj koji poznaje jezik te osobe.

(3) Glede obveze određivanja tumača, odnosno prevoditelja, oslobođanja od te du nosti, prava uskraćivanja tumačenja odnosno prevođenja, izuzeća i druga pitanja na odgovarajući način se mijenjaju odredbe ovog zakona koje se odnose na vještaka.

8. Uvidaj

Članak 192.

Uvidaj se vrši kad je za utvrđivanje neke činjenice ili za razjašnjenje bitnih okolnosti potrebno neposredno opa anje slu bene osobe koja vodi postupak.

Članak 193.

(1) Stranke imaju pravo da prisustvuju uvidaju. Koje će osobe osim, stranaka, prisustvovati uvidaju određuje slu bena osoba koja vodi postupak.

(2) Uvidaj se mo e izvršiti i uz sudjelovanje vještaka.

Članak 194.

Uvidaj stvari koja se bez teškoće mo e donijeti na mjesto gdje se postupak vodi, izvršit će se na tom mjestu, a inače uvidaj se vrši na mjestu gdje se stvar nalazi.

Članak 195.

(1) Vlasnik ili dr alac stvari, prostorija ili zemljište koja se imaju razgledati, ili u kojima, odnosno na kojima se nalaze stvari uvidaja, ili preko kojih je potrebno prijeći, du an je dopustiti da se uvidaj izvrši.

(2) Ako vlasnik ili dr alac ne dopusti da se izvrši uvidaj, na odgovarajući način će se primijeniti odredbe ovog zakona o uskraćivanju svjedočenja.

(3) Prema vlasniku ili dr aocu koji bez opravdanog razloga ne dopusti da se uvidaj izvrši, mogu se primijeniti iste mjere koje se primjenjuju prema svjedoku koji odbije da svjedoči (članak 179. st. 2., 3. i 4.).

(4) Šteta koja je nanesena prilikom obavljanja uvidaja spada u troškove postupka (članak 111. stavak 1.) i naknadit će se vlasniku ili dr aocu. O tome donosi zaključak slu bena osoba koja vodi postupak. Protiv tog zaključka dopuštena je posebna alba.

Članak 196.

Slu bena osoba koja rukovodi uvidajem pazit će da uvidaj ne bude zloupotrijebljen i da ne bude povrijeđena ničija poslovna, profesionalna, znanstvena ili umjetnička tajna.

9. Osiguranje dokaza

Članak 197.

(1) Ako postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći kasnije izvesti ili da će njegovo izvođenje biti otežano, moćno e se, radi osiguranja dokaza u svakom stanju postupka, pa i prije nego što je postupak pokrenut, taj dokaz izvesti.

(2) Osiguranje dokaza vrši se po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranke, odnosno osobe koja ima pravni interes.

Članak 198.

(1) Za osiguranje dokaza u toku postupka nadležan je organ koji vodi postupak.

(2) Za osiguranje dokaza prije pokretanja postupka nadležan je organ na čijem se području nalaze stvari koje treba razgledati, odnosno na čijem području borave osobe koje treba saslušati.

Članak 199.

(1) O osiguranju dokaza donosi se poseban zaključak.

(2) Protiv zaključka kojim se odbija prijedlog za osiguranje dokaza dopuštena je posebna žalba, koja ne prekida tok postupka.

XII - RJEŠENJE

1. Organ koji donosi rješenje

Članak 200.

(1) Na podlozi činjenica utvrđenih u postupku, organ nadležan za rješavanje donosi rješenje o stvari koja je predmet postupka.

(2) Kad o stvari rješava kolegijalni organ, on može rješavati kad je prisutno više od polovine njegovih članova, a rješenje donosi većinom glasova prisutnih članova, ako zakonom ili drugim propisima nije određena naročita većina.

(3) Glede rješavanja upravne stvari od strane organa izvršne vlasti, primjenjuju se odredbe ovog zakona, ako posebnim propisima koji uređuju ta pitanja o kojima rješenje donosi organ izvršne vlasti nije drukčije određeno.

Članak 201.

Kad je zakonom ili drugim propisom utemeljenim na zakonu određeno da o jednoj stvari rješavaju dva ili više organa, svaki je od njih dužan da riješi o toj stvari. Ovi će se organi sporazumjeti koji će od njih izdati rješenje, i u tom rješenju mora biti naveden akt drugog organa.

Članak 202.

(1) Kad je u zakonu ili na zakonu utemeljenom propisu određeno da rješenje donosi jedan organ u suglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rješenje sastavlja i šalje ga sa spisima predmeta na suglasnost drugom organu, koji može dati suglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao suglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, organ koji donosi rješenje sastavlja i šalje ga sa spisima predmeta na suglasnost drugom organu, koji može dati suglasnost potvrdom na samom rješenju ili posebnim aktom. U takvom slučaju rješenje je doneseno kad je drugi organ dao suglasnost, a smatra se aktom organa koji je donio rješenje.

(3) Odredba stavka 2. ovog članka važi i za slučaj kad je u zakonu propisano da rješenje donosi jedan organ uz potvrdu ili odobrenje drugog organa.

(4) Kad je zakonom ili drugim propisom određeno da je nadležni organ dužan da prije donošenja rješenja pribavi mišljenje drugog organa, rješenje se može donijeti samo poslije pribavljenog mišljenja.

(5) Organ čija je suglasnost ili mišljenje, odnosno potvrda ili odobrenje potrebno za donošenje rješenja, dužan je suglasnost ili mišljenje, odnosno potvrdu ili odobrenje dati u roku od 15 dana

od dana kada mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok. Ako taj organ u tom roku ne izda svoj akt i ne dostavi ga organu koji donosi rješenje, kojim daje ili odbija suglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, smatra se da je dao suglasnost, potvrdu ili odobrenje, odnosno mišljenje, a ako ne da nikakvo izjašnjenje, nadležni organ može donijeti rješenje i bez pribavljene suglasnosti ili mišljenja, odnosno potvrde ili odobrenja, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Članak 203.

Ako službeno osoba koja je vodila postupak nije ovlaštena da donosi rješenje, dužan je da podnese nacrt rješenja organu koji donosi rješenje. Ova službeno osoba potpisuje nacrt rješenja (članak 36. st. 2. i 3.).

2. Oblik i sastavni dijelovi rješenja

Članak 204.

(1) Svako rješenje mora se kao takvo označiti. Iznimno, ako je to nužno posebnim propisima može se predvidjeti da se rješenju može dati i drugi naziv.

(2) Rješenje se donosi pismeno. Iznimno, u slučajevima predviđenim ovim zakonom, rješenje se može donijeti i usmeno.

(3) Pismeno rješenje sadrži: naziv organa, broj i datum, uvod, dispozitiv (izreku), obrazloženje, uputstvo o pravnom lijeku, potpis ovlaštene službene osobe i pečat organa. U slučajevima predviđenim zakonom ili propisom donesenim na temelju zakona, rješenje ne mora sadržavati pojedine od ovih dijelova. Ako se rješenje obrađuje mehanografski, umjesto potpisa, može da sadrži faksimil ovlaštene službene osobe.

(4) I kad se rješenje objavi usmeno, mora se izdati napismeno, sukladno ovom zakonu.

(5) Rješenje se mora dostaviti stranci u originalu ili u ovjerenom prepisu.

Članak 205.

(1) Uvod rješenja sadrži: naziv organa koji donosi rješenje, propis o nadležnosti tog organa, ime stranke i njenog zakonskog zastupnika ili punomoćnika ako ga ima i kratko označenje predmeta postupka.

(2) Ako su rješenje donijela dva ili više organa, ili je doneseno uz suglasnost, potvrdu, odobrenje ili po pribavljenom mišljenju drugog organa, to se ima navesti u uvodu, a ako je stvar riješio kolegijalni organ, u uvodu se označava dan sjednice kolegijalnog organa na kojoj je stvar riješena. Ako se rješenje donosi po službenoj dužnosti, to se navodi u uvodu rješenja.

Članak 206.

(1) Dispozitivom se rješava o predmetu postupka u cijelosti i o svim zahtjevima stranaka o kojima u toku postupka nije posebno riješeno.

(2) Dispozitiv mora biti kratak i određen, a kad je potrebno može se podijeliti i na više točaka.

(3) Dispozitivom se može riješiti i o troškovima postupka, ako ih je bilo, određujući njihov iznos, tko ih je dužan platiti, kome i u kom roku. Ako se u dispozitivu ne rješava o troškovima, navest će se da će se o njima donijeti poseban zaključak.

(4) Ako se rješenjem naloga i izvršenje kakve radnje, u dispozitivu će se odrediti i rok u kome se ta radnja ima izvršiti.

(5) Kad je propisano da žalba ne odgađa izvršenje rješenja, to mora biti navedeno u dispozitivu.

Članak 207.

(1) U jednostavnim stvarima u kojima učestvuje samo jedna stranka, kao i u jednostavnim stvarima u kojima u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka, ali ni jedna ne prigovara postavljenom zahtjevu, a zahtjev se uvađava, obrazloženje rješenja može sadržavati samo kratko izlaganje zahtjeva stranke

i pozivanje na pravne propise na temelju kojih je stvar riješena. U ovakvim stvarima rješenje se može izdati i na propisanom obrascu.

(2) U ostalim stvarima obrazloženje rješenja sadrži: kratko izlaganje zahtjeva stranaka, izvedene dokaze i utvrđeno činjenično stanje, razloge koji su bili odlučujući pri ocjeni dokaza, razloge zbog kojih nije uvaženo koji od zahtjeva stranaka, razloge koji su obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kako je dato u dispozitivu i pravne propise na osnovu kojih je riješena upravna stvar. Ako žalba ne odgađa izvršenje rješenja, obrazloženje sadrži i pozivanje na propis koji to predviđa. U obrazloženju rješenja moraju biti obrazloženi i oni zaključci protiv kojih nije dopuštena posebna žalba.

(3) Kad je nadležni organ zakonom ili drugim propisom utemeljenim na zakonu ovlašten da riješi stvar po slobodnoj ocjeni, dužan je da u obrazloženju, pored podataka iz stavka 2. ovog članka, navede propis u kojem je predviđeno rješavanje po slobodnoj ocjeni i da izloži i razloge kojima se pri donošenju rješenja rukovodio. Ovi se razlozi ne moraju navesti kad je to u javnom interesu zakonom ili drugim propisom izričito predviđeno.

(4) Ako je zakonom ili drugim propisom posebno predviđeno da se u rješenju donesenom po slobodnoj ocjeni ne moraju navesti razlozi kojima se organ pri donošenju rješenja rukovodio, u obrazloženju rješenja navode se podaci iz stavka 2. ovog članka, propis kojim je organ ovlašten da riješi stvar po slobodnoj ocjeni i propis kojim je ovlašten da ne mora navesti razloge kojima se pri donošenju rješenja rukovodio.

Članak 208.

(1) Uputstvom o pravnom lijeku stranka se obavještava da li protiv rješenja može i izjaviti žalbu ili pokrenuti upravni spor ili drugi postupak pred sudom.

(2) Kad se protiv rješenja može i izjaviti žalba, u uputstvu se navodi naziv organa kome se žalba izjavljuje, naziv organa kome se, u kom roku i s kolikom taksom žalba predaje, s tim da se navede i da se žalba može i izjaviti i na zapisnik kod organa koji je donio rješenje.

(3) Kad se protiv rješenja može i pokrenuti upravni spor, u uputstvu se navodi naziv i sjedište suda kom se tu žalba podnosi, u kom roku i s kolikom taksom, a kad se može i pokrenuti drugi postupak pred sudom, navodi se sud kome se može obratiti i u kom roku.

(4) Kad je u rješenju dato pogrešno uputstvo, stranka može i postupiti po važećim propisima ili po uputstvu. Stranka koja postupi po pogrešnom uputstvu, ne može zbog toga imati štetnih posljedica.

(5) Kad u rješenju nije dato nikakvo uputstvo ili je uputstvo nepotpuno, stranka može i postupiti po važećim propisima, a može i u roku od osam dana tražiti od organa koji je rješenje donio da dopuni rješenje. U takvom slučaju rok za žalbu, odnosno sudsku tužbu teče od dana dostavljanja dopunjenog rješenja.

(6) Kad je protiv rješenja moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogrešno upućena da protiv toga rješenja nema mjesta žalbi ili da se protiv njega može i pokrenuti upravni spor, rok za žalbu teče od dana dostavljanja rješenja suda kojim je tu žalba odbačena kao nedopuštena, ako stranka nije već prije toga podnijela žalbu nadležnom organu.

(7) Kad protiv rješenja nije moguće izjaviti žalbu, a stranka je pogrešno upućena da se protiv tog rješenja može žaliti, pa je izjavila žalbu i zbog toga propustila rok za pokretanje upravnog spora, ovaj rok joj teče od dana dostavljanja rješenja kojim joj je žalba odbačena, ako stranka nije već prije toga pokrenula upravni spor.

(8) Uputstvo o pravnom lijeku, kao poseban sastavni dio rješenja, stavlja se poslije obrazloženja.

Članak 209.

(1) Rješenje potpisuje službeno osoba koja je ovlaštena da donosi rješenje (članak 36).

(2) Rješenje koje je donio kolegijalni organ potpisuje predsjedavajući, ako ovim zakonom ili posebnim propisom nije drugačije određeno.

(3) Kad je kolegijalni organ donio potpuno rješenje, strankama se izdaje ovjeren prepis rješenja, a kad je stvar riješio zaključkom, rješenje se izrađuje u skladu sa tim zaključkom, i ovjeren prepis takvog rješenja izdaje se strankama.

Članak 210.

(1) Kad je riječ o stvari koja se tiče većeg broja određenih osoba, može se za sve te osobe donijeti jedno rješenje, ali one moraju biti imenovane u dispozitivu, a u obrazloženju rješenja moraju biti izloženi razlozi koji se na svaku od njih odnose. Ovakvo rješenje mora se dostaviti svakoj od tih osoba, osim u slučaju predviđenom u članku 87. ovog zakona.

(2) Ako je riječ o stvari koja se tiče većeg broja osoba koje organu nisu poznate, može se za sve njih donijeti jedno rješenje, ali ono mora sadržavati takve podatke da se iz njih može i lako utvrditi na koje se osobe rješenje odnosi (npr. stanovnici ili vlasnici imanja u određenoj ulici ili stranci iz jedne zgrade i sl).

Članak 211.

(1) U stvarima manjeg značaja u kojima se udovoljava zahtjevu stranke, a ne dira se u javni interes niti interes druge osobe, rješenje se može sastojati samo od dispozitiva u obliku službene zabilješke u spisu, ako su razlozi za takvo rješenje očigledni i ako nije drugačije propisano.

(2) Takvo rješenje, po pravilu, priopćava stranci usmeno, a napisмено joj se mora izdati ako ona to traži.

(3) Takvo rješenje, po pravilu, ne sadrži obrazloženje, osim ako je ono po prirodi stvari potrebno. Ovakvo rješenje može se izdati na propisanom obrascu.

Članak 212.

Kad je riječ o poduzimanju iznimno hitnih mjera u cilju osiguranja javnog mira i sigurnosti ili radi otklanjanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovine, nadležni organ, odnosno ovlaštena službeno osoba nadležnog organa (članak 36.), može donijeti rješenje i usmeno i narediti njegovo izvršenje bez odgađanja, s tim što je dužan donijeti pismeno rješenje najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja usmenog rješenja. Sadržaj pismenog rješenja mora odgovarati sadržaju usmenog rješenja.

3. Djelimično, dopunsko i privremeno rješenje

Članak 213.

(1) Kad se o jednoj stvari rješava u više točaka, a samo su neke od njih dozrele za rješavanje, i kad se pokaže svrsishodnim da se o tim točkama riješi posebnim rješenjem, nadležni organ može i donijeti rješenje samo o tim točkama (djelimično rješenje).

(2) Djelimično rješenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja, kao samostalno rješenje.

Članak 214.

(1) Ako nadležni organ nije rješenjem odlučio o svim pitanjima koja su bila predmet postupka, on može, po prijedlogu stranke ili po službeno dužnosti, donijeti posebno rješenje o pitanjima koja već donesenim rješenjem nisu obuhvaćena (dopunsko rješenje). Ako prijedlog stranke za donošenje dopunskog rješenja bude odbijen, protiv zaključka o tome dopuštena je posebna žalba.

(2) Ako je predmet već dovoljno raspravljen dopunsko rješenje može se donijeti bez ponovnog provođenja ispitnog postupka.

(3) Dopunsko rješenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja, samostalnim rješenjem.

Članak 215.

(1) Ako je prema okolnostima slučaja neophodno prije okončanja postupka donijeti rješenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, takvo se rješenje donosi na podlozi podataka koji postoje u času njegovog donošenja. U takvom rješenju mora biti izričito naznačeno da je privremeno.

(2) Donošenje privremenog rješenja po prijedlogu stranke nadle ni organ može uvjetovati davanjem osiguranja za štetu koja bi mogla uslijediti izvršenja tog rješenja nastati za protivnu stranku u slučaju da osnovni zahtjev predlagača ne bude uvažen.

(3) Rješenjem o glavnoj stvari koje se donosi nakon okončanja postupka, ukida se privremeno rješenje donijeto u toku postupka.

(4) Privremeno rješenje smatra se u pogledu pravnih lijekova i izvršenja, kao samostalno rješenje.

4. Rok za izdavanje rješenja

Članak 216.

(1) Kad se postupak pokreće povodom zahtjeva stranke, odnosno po slu benoj du nosti ako je to u interesu stranke, a prije donošenja rješenja nije potrebno provoditi poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može donijeti rješenje bez odgode (rješavanje prethodnog pitanja i dr.), nadle ni organ je du an donijeti rješenje i dostaviti ga stranci što prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje urednog zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po slu benoj du nosti, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

(2) U ostalim slučajevima kad se postupak pokreće povodom zahtjeva stranke, odnosno po slu benoj du nosti ako je to u interesu stranke, nadle ni organ je du an donijeti rješenje i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od 60 dana, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

(3) Ako nadle ni organ protiv čijeg je rješenja dopuštena žalba ne donese rješenje i ne dostavi ga stranci u roku iz st. 1. i 2. ovog članka, stranka ima pravo izjaviti žalbu nadle nom organu, kao da je njen zahtjev odbijen.

(4) Kad se u postupku radi o slučajevima iz članka 139. ovog zakona, nadle ni organ je du an rješenje po zahtjevu stranke donijeti najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

5. Ispravljanje grešaka u rješenju

Članak 217.

(1) Organ koji je donio rješenje, odnosno slu bena osoba koja je potpisala ili izdala rješenje, može u svako vrijeme da ispravi greške u imenima ili brojevima, pisanju ili računanju, kao i druge očigledne netočnosti u rješenju ili njegovim ovjerenim prepisima. Ispravka greške proizvodi pravni učinak od dana od koga proizvodi pravni učinak rješenje koje se ispravlja.

(2) O ispravci se donosi poseban zaključak koji se prila e izvorniku rješenja i čini njegov sastavi dio. Ovjeren prijepis zaključka dostavlja se i strankama kojima je dostavljeno rješenje. Zaključak potpisuje slu bena osoba koja je potpisala rješenje. Zaključak obvezno sadr i broj i datum rješenja koje se ispravlja.

(3) Protiv zaključka kojim se već doneseno rješenje ispravlja ili kojim se odbija prijedlog za ispravljanje, dopuštena je posebna žalba.

XIII - ZAKLJUČAK

Članak 218.

(1) Zaključkom se odlučuje o pitanjima koja se tiču postupka.

(2) Zaključkom se odlučuje o onim pitanjima u kojima je ovim zakonom predviđeno da se donosi zaključak, kao i drugim pitanjima u svezi s provođenjem postupka, a koja se ne rješavaju rješenjem.

Članak 219.

(1) Zaključak donosi slu bena osoba koja obavlja onu radnju postupka pri kojoj se pojavilo pitanje koje je predmet zaključka, ako ovim zakonom ili drugim propisima nije drugačije određeno.

(2) Ako se zaključkom nala e izvršenje neke radnje, odredit će se i rok u kome se ta radnja ima izvršiti.

(3) Zaključak se sačinjava u vidu slu bene zabilješke u spisu i priopćava zainteresiranim osobama usmeno, a napismeno se izdaje kada se protiv zaključka može izjaviti posebna žalba, ili kad se može odmah tra iti izvršenje zaključka.

(4) Zaključak koji se izdaje pismeno sadr i uvod, dispozitiv, obrazlo enje i pouku o pravnom lijeku.

Članak 220.

(1) Protiv zaključka može se izjaviti posebna žalba samo kad je to ovim ili drugim zakonom izričito predviđeno.

(2) Žalba se izjavljuje u istom roku, na isti način i istom organu, kao i žalba protiv rješenja.

(3) Zaključke protiv kojih nije dopuštena posebna žalba mogu zainteresirane osobe pobijati žalbom protiv rješenja, osim ako je žalba protiv zaključka ovim zakonom isključena.

(4) Žalba ne odgađa izvršenje zaključka, osim ako je ovim ili drugim zakonom ili samim zaključkom drugačije određeno.

TREĆI DIO

PRAVNI LIJEKOVI

A) REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI

XIV - ŽALBA

1. Pravo žalbe

Članak 221.

(1) Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju stranka ima pravo žalbe.

(2) Tužitelj, pravobranitelj i drugi organi, kad su zakonom ovlašteni, mogu izjaviti žalbu protiv rješenja kojim je povrijeđen zakon u korist pojedinaca ili pravne osobe, a na štetu javnog interesa.

Članak 222.

(1) Pravo žalbe protiv prvostupajnskih rješenja federalnih organa uprave i federalnih ustanova, uređuje se federalnim zakonom iz odgovarajuće upravne oblasti.

(2) Pravo žalbe protiv prvostupajnskih rješenja kantonalnih upanijskih organa uprave i ustanova koja se donose na temelju zakona kantonalne upanije, uređuje se zakonom kantonalne upanije iz odgovarajuće upravne oblasti.

(3) Pri odlučivanju o pravu na žalbu protiv rješenja iz st. 1. i 2. ovog članka, treba voditi računa da se, po pravilu, protiv svih prvostupajnskih rješenja predvidi žalba i da se time osigura princip dvostupajnskog rješavanja u upravnom postupku, a da se žalba može isključiti samo iz naročito opravdanih razloga.

(4) Zakonima iz st. 1. i 2. ovog članka određuje se i organ koji će rješavati po žalbi.

(5) Protiv rješenja domova Parlamenta Federacije i zakonodavnog tijela kantona- upanije odnosno gradskog i općinskog vijeća, kao i rješenja Vlade Federacije i vlade kantona- upanije donesenog u prvom stupnju ne može se izjaviti žalba.

(6) Ako protiv prvostupajnskih rješenja iz ovog članka žalba nije dopuštena, neposredno se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

(7) Žalba mora biti dozvoljena protiv svih prvostupajnskih rješenja u kojima je zakonom isključen upravni spor.

2. Nadležnost organa za rješavanje žalbi

Članak 223.

(1) Ako je u prvostupajnskom upravnom postupku rješavano na temelju statuta ili propisa općinskog vijeća, u okviru isključivih prava i dužnosti općine, žalba protiv tih rješenja u drugom stupnju, rješava općinski organ određen statutom općine odnosno organ određen propisom općinskog vijeća.

(2) Ako je u prvostupajnskom upravnom postupku rješavano na temelju statuta ili propisa gradskog vijeća, u okviru isključivih prava i obveza grada, u drugom stupnju protiv tih rješenja rješava gradski organ iz odgovarajuće upravne oblasti određen statutom grada odnosno organ određen propisom gradskog vijeća.

(3) Protiv prvostupajnskih rješenja općinskog načelnika i gradonačelnika odnosno općinskih i gradskih službi za upravu, koja su u upravnom postupku donesena na temelju kantonalnog- upanijskog zakona ili drugog kantonalnog- upanijskog propisa, u drugom stupnju rješava nadležni kantonalni- upanijski organ iz odgovarajuće upravne oblasti, ako kantonalnim- upanijskim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa.

(4) Protiv prvostupajnskih rješenja općinskog načelnika i gradonačelnika odnosno općinskih i gradskih službi za upravu, koja su u upravnom postupku donesena na temelju federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, u drugom stupnju rješava nadležni federalni organ uprave iz odgovarajuće upravne oblasti, ako federalnim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa.

Članak 224.

(1) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja kantonalnih- upanijskih organa uprave i ustanova donesenih na temelju zakona i drugih propisa kantona- upanije, rješava nadležni organ kantona- upanije određen zakonom kantona- upanije.

(2) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja kantonalne- upanijske uprave odnosno kantonalne- upanijske ustanove koje se nalaze u sustavu kantonalnog- upanijskog organa uprave rješava kantonalni- upanijski organ uprave u čijem se sustavu nalazi ta uprava odnosno ustanova.

(3) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja organizacionih jedinica kantonalnih- upanijskih organa uprave i kantonalnih- upanijskih ustanova, koje su osnovane van sjedišta kantonalnog- upanijskog organa uprave i kantonalne- upanijske ustanove, sa zadatkom da obavljaju određene upravne poslove iz nadležnosti kantonalnog- upanijskog organa uprave i kantonalne- upanijske ustanove, rješava kantonalni- upanijski organ uprave i kantonalna- upanijska ustanova kojoj pripada ta organizaciona jedinica.

(4) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja kantonalnih- upanijskih organa uprave i kantonalnih- upanijskih ustanova donesenih na temelju federalnih zakona i drugih federalnih propisa, rješava nadležni federalni organ uprave odnosno federalna ustanova iz odgovarajuće upravne oblasti.

(5) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja federalne uprave odnosno federalne ustanove koje se nalaze u sastavu federalnog organa uprave, rješava federalni organ uprave u čijem se sastavu nalazi ta uprava odnosno ustanova.

(6) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja organizacionih jedinica federalnih organa uprave i federalnih ustanova, koje su osnovane van sjedišta federalnog organa uprave i federalne ustanove, sa zadatkom da obavljaju određene upravne poslove iz nadležnosti federalnog organa uprave i federalne ustanove, rješava federalni organ uprave i federalna ustanova kome pripada ta organizaciona jedinica.

(7) Žalba protiv prvostupajnskih rješenja federalnih organa uprave i federalne ustanove, rješava federalni organ određen federalnim zakonom.

Članak 225.

(1) Žalba protiv rješenja donesenog na osnovu članka 201. ili 202. ovog zakona, rješava organ koji je nadležan za rješavanje žalbi protiv rješenja organa koji je izdao (članak 201), odnosno donio (članak 202.) pobijano rješenje, ako posebnim propisom nije određeno da žalba rješava drugi organ. U ovim slučajevima drugostupajnski organ može samo poništiti pobijano rješenje, a ne može ga izmijeniti.

(2) Ako je organ koji je prema stavku 1. ovog članka imao da rješava žalbu dao suglasnost, odobrenje ili potvrdu na prvostupajnsko rješenje, žalba rješava organ određen zakonom, a ako takav organ nije određen, protiv ovakvog rješenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Članak 226.

(1) Žalba protiv prvostupajnskog rješenja koje donosi poduzeće (društvo), ustanova ili druga pravna osoba rješava organ određen statutom odnosno drugim općim aktom tih pravnih osoba, ako zakonom nije propisano da žalba rješava drugi organ.

(2) Žalba protiv prvostupajnskog rješenja institucije koja ima javne ovlasti, rješava organ određen statutom te institucije, ako zakonom kojim je data javna ovlast nije propisano da žalba rješava organ uprave odnosno drugi organ.

(3) Ako za rješavanje žalbi nije određen organ u smislu odredaba st. 1. i 2. ovog članka, žalba rješava organ uprave nadležan za odgovarajuću upravnu oblast.

3. Rok za žalbu

Članak 227.

(1) Žalba protiv rješenja se podnosi u roku od 15 dana, ako zakonom nije drugačije određeno.

(2) Rok za žalbu za svaku osobu i za svaki organ kojima se rješenje dostavlja računa se od dana dostavljanja rješenja.

Članak 228.

(1) U toku roka za žalbu rješenje se ne može izvršiti. Kad je žalba propisno izjavljena, rješenje se ne može izvršiti sve dok se rješenje koje je doneseno po žalbi ne dostavi stranci.

(2) Iznimno, rješenje se može izvršiti u albenom roku, kao i pošto je žalba izjavljena, ako je to zakonom predviđeno ili ako je riječ o poduzimanju hitnih mjera (članak 139. stavak 1. točka 4.), ili ako bi usljed odgađanja izvršenja bila nanesena kojoj stranci šteta koja se ne bi mogla popraviti. U posljednjem slučaju može se tražiti odgovarajuće osiguranje od stranke u čijem se interesu provodi izvršenje i ovim osiguranjem uvjetovati izvršenje.

4. Sadržaj žalbe

Članak 229.

(1) U žalbi se mora navesti rješenje koje se pobija, označujući naziv organa koji ga je donio, i broj i datum rješenja. Dovoljno je da žalilac izloži u žalbi u kom je pogledu nezadovoljan rješenjem, ali žalbu ne mora posebno obrazložiti.

(2) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, ali je žalilac dužan da obrazloži i zbog čega ih nije iznio u prvostupajnskom postupku.

(3) Ako su u albi iznesene nove činjenice i novi dokazi, a u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, albi se prila e još i onoliko prepisa albi koliko ima takvih stranaka. U takvom slučaju organ dostavlja svakoj takvoj stranci prepis albe i ostavlja joj rok da se o novim činjenicama i dokazima izjasni. Ovaj rok ne mo e biti kraći od osam, ni du i od 15 dana.

5. Predavanje albe

Članak 230.

(1) Žalba se neposredno predaje ili šalje poštom organu koji je donio prvostupanjsko rješenje.

(2) Ako je alba predata ili poslata neposredno drugostupanjskom organu, on je odmah šalje organu prvog stupnja.

(3) Žalba predata ili poslata neposredno drugostupanjskom organu u pogledu roka, smatra se kao da je predata prvostupanjskom organu.

6. Rad prvostupanjskog organa po albi

Članak 231.

(1) Organ prvog stupnja ispituje da li je alba dopuštena, pravovremena i izjavljena od ovlaštene osobe.

(2) Nedopuštenu, nepravovremenu ili od neovlaštene osobe izjavljenu albu organ prvog stupnja, odbacit će svojim rješenjem.

(3) Pravovremenost albe koja je predata ili poslata neposredno drugostupanjskom organu, organ prvog stupnja cijeni prema danu kad je predata, odnosno poslata drugostupanjskom organu.

(4) Protiv rješenja kojim je alba odbačena na osnovu stavka 2. ovog članka, stranka ima pravo albe. Ako organ koji rješava o albi nađe da je alba opravdana riješit će ujedno i o albi koja je bila odbačena.

Članak 232.

(1) Ako organ prvog stupnja koji je donio rješenje nađe da je alba opravdana, a nije potrebno provoditi novi ispitni postupak, mo e stvar riješiti drugačije i novim rješenjem zamijeniti rješenje koje se albom pobija.

(2) Protiv novog rješenja stranka ima pravo albe.

Članak 233.

(1) Ako organ koji je donio rješenje nađe povodom albe da je provedeni postupak bio nepotpun, a da je to moglo uticati na rješavanje stvari, on je du an postupak upotpuniti u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Organ koji je donio rješenje upotpunit će postupak i onda kad alilac iznese u albi takve činjenice i dokaze koji bi mogli uticati na drugačije rješenje stvari, ako je aliocu morala biti data mogućnost da sudjeluje u postupku koji je prethodio donošenju rješenja, a ta mu mogućnost nije bila data, ili mu je bila data, a on je propustio da je koristi, ali je u albi opravdao to propuštanje.

(3) Prema rezultatu dopunjenog postupka, organ koji je donio rješenje mo e u granicama zahtjeva stranke stvar riješiti drugačije i novim rješenjem zamijeniti rješenje koje se albom pobija.

(4) Protiv novog rješenja stranka ima pravo albe.

Članak 234.

Kad je rješenje doneseno bez prethodno provedenog posebnog ispitnog postupka koji je bio obvezan, ili kad je doneseno po članku 139. stavak 1. toč. 1., 2. i 3. ovog zakona, ali stranci nije bila data mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od va nosti za donošenje rješenja, a stranka u albi tra i da se ispitni postupak provede, odnosno da joj se pru i mogućnost da se izjasni o takvim činjenicama i okolnostima, prvostupanjski organ je du an da provede taj postupak.

Nakon provođenja postupka prvostupanjski organ mo e uva iti zahtjev iz albe i donijeti novo rješenje.

Članak 235.

(1) Kad organ koji je donio rješenje nađe da je podnesena alba dopuštena, pravovremena i izjavljena od ovlaštene osobe, a nije sukladno odredbama čl. 232. do 234. ovog zakona novim rješenjem zamijenio rješenje koje se albom pobija, du an je, bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijema albe, poslati albu organu nadle nom za rješavanje o albi.

(2) Uz albu je du an prilo iti sve spise koji se odnose na predmet.

7. Rješavanje drugostupanjskog organa o albi

Članak 236.

(1) Ako je alba nedopuštena, nepravovremena ili izjavljena od neovlaštene osobe, a prvostupanjski organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbacit će je rješenjem organ koji je nadle an za rješavanje o albi.

(2) Ako albu ne odbaci, drugostupanjski organ uzima predmet u rješavanje.

(3) Drugostupanjski organ mo e odbiti albu, poništiti rješenje u cijelosti ili djelimično, ili ga izmijeniti.

Članak 237.

(1) Drugostupanjski organ će odbiti albu kad utvrdi da je postupak koji je rješenju prethodio pravilno proveden i da je rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, a alba neosnovana.

(2) Drugostupanjski organ će odbiti albu i kad nađe da je u prvostupanjskom postupku bilo nedostataka, ali da su oni takvi da nisu mogli uticati na rješenje stvari.

(3) Kad drugostupanjski organ nađe da je prvostupanjsko rješenje na zakonu zasnovano, ali zbog drugih razloga, a ne zbog onih koji su u rješenju navedeni, on će u svom rješenju izlo iti te razloge, a albu odbiti.

Članak 238.

(1) Ako drugostupanjski organ utvrdi da je u prvostupanjskom postupku učinjena nepravilnost koja čini rješenje ništavim (članak 264.) proglasit će takvo rješenje ništavim, kao i onaj dio postupka koji je obavljen poslije te nepravilnosti.

(2) Ako drugostupanjski organ utvrdi da je prvostupanjsko rješenje donio nenadle an organ, poništiti će to rješenje po slu benoj du nosti i dostaviti predmet nadle nom organu na rješavanje.

Članak 239.

(1) Ako drugostupanjski organ utvrdi da su u prvostupanjskom postupku činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rješenje stvari, ili da je dispozitiv pobijanog rješenja nejasan ili je u protivrječnosti s obrazlo enjem, on će upotpuniti postupak i otkloniti izlo ene nedostatke bilo sam, bilo preko prvostupanjskog organa ili kog drugog zamoljenog organa, a ti organi su du ni postupiti po tra enju drugostupanjskog organa. Ako drugostupanjski organ nađe da se na podlozi činjenica utvrđenih u upotpunjenom postupku stvar mora riješiti drugačije nego što je riješena prvostupanjskim rješenjem, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i sam riješiti stvar.

(2) Ako drugostupanjski organ nađe da će nedostatke prvostupanjskog postupka br e i ekonomičnije otkloniti prvostupanjski organ, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i vratiti predmet prvostupanjskom organu na ponovni postupak. U tom slučaju drugostupanjski organ je du an svojim rješenjem da uka e prvostupanjskom organu u kom pogledu treba upotpuniti postupak, a prvostupanjski organ je du an u svemu da postupi po drugostupanjskom rješenju i bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema predmeta, da

donese novo rješenje. Protiv novog rješenja stranka ima pravo albe.

Članak 240.

(1) Ako drugostupanjski organ utvrdi da su u prvostupanjskom rješenju pogrešno ocijenjeni dokazi, da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak glede činjeničnog stanja, da je pogrešno primijenjen pravni propis na temelju koga se rješava stvar, da je u istoj upravnoj stvari već jednom poništeno prvostupanjsko rješenje, a posebno ako prvostupanjski organ nije u svemu postupio po drugostupanjskom rješenju ili ako nađe da je na temelju slobodne ocjene trebalo donijeti drugačije rješenje, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i sam riješiti stvar.

(2) Ako drugostupanjski organ utvrdi da je rješenje pravilno glede utvrđenih činjenica i u pogledu primjene zakona, ali da se cilj zbog koga je rješenje doneseno može postići i drugim sredstvima povoljnijim za stranku, izmijenit će prvostupanjsko rješenje u tom smislu.

Članak 241.

(1) Radi pravilnog rješenja stvari drugostupanjski organ može povodom albe izmijeniti prvostupanjsko rješenje u korist alioca i mimo zahtjeva postavljenog u albi, a u okviru zahtjeva postavljenog u prvostupanjskom postupku, ako se tim ne vrijeđa pravo druge osobe.

(2) S istim ciljem drugostupanjski organ može povodom albe izmijeniti prvostupanjsko rješenje na štetu alioca, ali samo iz nekog od razloga predviđenih u čl. 260., 263. i 264. ovog zakona.

Članak 242.

(1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na rješenje, sukladno se primjenjuju i na rješenja koja se donose po albi.

(2) U obrazloženju drugostupanjskog rješenja moraju se ocijeniti i svi navodi albe. Ako je već prvostupanjski organ u obrazloženju svog rješenja pravilno ocijenio navode koji se u albi iznose, drugostupanjski organ se može u svom rješenju samo pozvati na razloge iznesene u prvostupanjskom rješenju.

8. Žalba kad prvostupanjsko rješenje nije doneseno u zakonskom roku

Članak 243.

(1) Ako je albu izjavila stranka po čijem zahtjevu prvostupanjski organ nije donio rješenje u zakonskom roku (članak 216. st. 1. i 2), drugostupanjski organ je dužan odmah, a najkasnije u roku od tri dana od prijema albe tražiti da mu prvostupanjski organ odmah dostavi sve spise predmeta i da pismeno iznese razloge zbog kojih rješenje nije doneseno u roku. Prvostupanjski organ je obavezan postupiti po tom traženju u roku koji odredi drugostupanjski organ s tim da taj rok ne može biti duži od pet dana. Ako drugostupanjski organ nađe da rješenje nije doneseno u roku zbog opravdanih razloga, ili zbog krivice stranke, odredit će prvostupanjskom organu rok za donošenje rješenja, koji ne može biti duži od 15 dana i vratiti mu sve spise predmeta na rješavanje.

(2) Ako drugostupanjski organ nađe da razlozi zbog kojih rješenje nije doneseno u roku nisu opravdani, on će riješiti stvar prema spisima predmeta i donijet će svoje rješenje, ako je to moguće, a ako se stvar ne može riješiti prema spisima predmeta, sam će provesti postupak i svojim rješenjem riješiti stvar. Izuzetno, ako drugostupanjski organ nađe da će postupak brže i ekonomičnije provesti prvostupanjski organ, naložit će tom organu da to učini i da mu prikupljene podatke dostavi u određenom roku koji ne može biti duži od osam dana, a prvostupanjski organ je obavezan postupiti po tom traženju. Nakon što prvostupanjski organ dostavi tražene podatke i dokaze, drugostupanjski organ

će odmah riješiti stvar. Rješenje drugostupanjskog organa doneseno po ovoj odredbi je konačno.

9. Rok za donošenje rješenja po albi

Članak 244.

(1) Rješenje po albi mora se donijeti i dostaviti stranci što prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje albe, ako posebnim propisom nije određen kraći rok.

(2) Ako stranka odustane od albe, postupak po albi obustavlja se zaključkom.

10. Dostavljanje drugostupanjskog rješenja

Članak 245.

Organ koji je riješio stvar u drugom stupnju šalje, po pravilu, svoje rješenje sa spisima predmeta prvostupanjskom organu, koji je dužan da rješenje dostavi strankama u roku od pet dana od dana prijema spisa.

B) IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

XV - OBNOVA POSTUPKA

1. Pokretanje obnove postupka

Članak 246.

Postupak okončan rješenjem ili zaključkom protiv koga nema redovnog pravnog lijeka u upravnom postupku (konačno u upravnom postupku) obnovit će se:

- 1) ako se sazna za nove činjenice, ili se nađe ili stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi, sami ili u svezi s već izvedenim i upotrijebljenim dokazima, mogli dovesti do drugačijeg rješenja, da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem postupku;
- 2) ako je rješenje doneseno na podlozi lažne isprave ili lažnog iskaza svjedoka ili vještaka, ili ako je došlo kao posljedica kakvog djela kažnjivog po kaznenom zakonu;
- 3) ako se rješenje temelji na presudi donesenoj u kaznenom postupku ili u postupku o privrednom prestupu, a ta presuda je pravomoćno ukinuta;
- 4) ako je rješenje povoljno za stranku doneseno na temelju neistinitih navoda stranke kojima je organ koji je vodio postupak bio doveden u zabludu;
- 5) ako se rješenje organa koji je vodio postupak temelji na nekom prethodnom pitanju, a nadležni organ je to pitanje kasnije riješio u bitnim točkama drugačije;
- 6) ako je u donošenju rješenja učestvovala sluzbena osoba koja je po zakonu morala biti izuzeta;
- 7) ako je rješenje donijela sluzbena osoba nadležnog organa koja nije bila ovlaštena za njegovo donošenje;
- 8) ako kolegijalni organ koji je donio rješenje nije rješavao u sastavu predviđenom važećim propisima ili ako za rješenje nije glasala propisana većina;
- 9) ako osobi koja je trebala da sudjeluje u postupku nije bila data mogućnost da sudjeluje u postupku;
- 10) ako stranku nije zastupao zakonski zastupnik, a po zakonu je trebalo da je zastupa;
- 11) ako osobi koja je sudjelovala u postupku nije bila data mogućnost da se pod uvjetima iz članka 16. ovog zakona služi svojim jezikom.

Članak 247.

(1) Obnovu upravnog postupka može tražiti stranka, a organ koji je donio rješenje kojim je postupak okončan, može pokrenuti obnovu postupka po sluzbenoj dužnosti.

(2) Zbog okolnosti navedenih u članku 246. toč. 1, 6, 7, 8. i 11. ovog zakona, stranka može tražiti obnovu postupka samo ako

bez svoje krivice nije bila u stanju da u ranijem postupku iznese okolnosti zbog kojih traži obnovu.

(3) Iz razloga navedenih u članku 246. toč. 6. do 11. ovog zakona, stranka ne može tražiti obnovu postupka, ako je taj razlog bio bez uspjeha iznesen u ranijem postupku.

(4) Tužilac može tražiti obnovu postupka pod istim uvjetima kao i stranka.

Članak 248.

Ako je rješenje po kome se traži obnova upravnog postupka bilo predmet upravnog spora, obnova se može dozvoliti samo zbog onih činjenica koje je organ utvrdio u ranijem upravnom postupku, a ne i zbog činjenica koje je utvrdio sud u svom postupku.

Članak 249.

(1) Stranka može tražiti obnovu postupka u roku od 30 dana, i to:

- 1) u slučaju iz članka 246. točka 1. - od dana kad je stranka mogla iznijeti nove činjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaze;
- 2) u slučaju iz članka 246. toč. 2. i 3. - od dana kad je stranka saznala za pravomoćnu presudu u kaznenom postupku, ili u postupku o privrednom prestupu, a ako se postupak ne može provesti, od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti, odnosno za okolnosti zbog kojih nema mogućnosti za kazneno gonjenje, odnosno za gonjenje za privredni prijestup;
- 3) u slučaju iz članka 246. točka 5. - od dana kad je stranka mogla upotrijebiti novi akt (presudu, rješenje);
- 4) u slučaju iz članka 246. toč. 4, 6, 7. i 8. - od dana kad je stranka saznala za razlog obnove;
- 5) u slučaju iz članka 246. toč. 9, 10. i 11. - od dana kad je rješenje dostavljeno stranci.

(2) Ako bi rok određen u stavku 1. ovog članka, počeo teći prije nego što je rješenje postalo konačno u upravnom postupku, taj će se rok računati od dana kad rješenje postane konačno, odnosno od dostavljanja konačnog rješenja nadležnog organa.

(3) Nakon proteka roka od pet godina od dostavljanja konačnog rješenja stranci obnova se ne može tražiti niti se može pokrenuti po službenoj dužnosti.

(4) Iznimno, i poslije roka od pet godina, obnova se može tražiti, odnosno pokrenuti samo iz razloga navedenih u članku 246. toč. 2, 3. i 5. ovog zakona.

Članak 250.

(1) Upravni postupak može se obnoviti iz razloga navedenih u članku 246. točka 2. ovog zakona i ako se kazneni postupak ne može provesti, ili ako postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti.

(2) Prije donošenja zaključka o obnovi upravnog postupka iz razloga navedenih u članku 246. točka 2. ovog zakona, službenica osoba će od organa nadležnog za kazneno gonjenje zatražiti obavještenje o tome da li je kazneni postupak obustavljen, odnosno da li postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti. Službenica osoba ne mora zatražiti takvo obavještenje ako je nastupila zastarjelost kaznenog gonjenja ili ako je nastupila smrt lica na čiju se kaznenu odgovornost ukazuje u zahtjevu za obnovu upravnog postupka, odnosno ako okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti sama službenica osoba može sa sigurnošću utvrditi.

Članak 251.

Stranka je dužna u prijedlogu za obnovu postupka učiniti vjerojatnim okolnosti na kojim temelji prijedlog, kao i okolnost da je prijedlog stavljen u zakonskom roku.

2. Rješavanje o obnovi postupka

Članak 252.

(1) Prijedlog za obnovu postupka stranka predaje ili šalje organu koji je o predmetu rješavao u prvom stupnju ili organu koji je donio rješenje kojim je postupak okončan.

(2) O prijedlogu za obnovu postupka rješava onaj organ koji je donio rješenje kojim je postupak okončan.

(3) Kad se obnova traži po rješenju koje je doneseno u drugom stupnju, prvostupanjski organ koji primi prijedlog za obnovu priključit će spise predmeta prijedlogu i poslat će organu koji je rješavao u drugom stupnju odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema prijedloga.

Članak 253.

(1) Kad organ koji je nadležan za rješavanje o prijedlogu za obnovu primi prijedlog, dužan je da ispita da li je prijedlog pravovremen i izjavljen od strane ovlaštene osobe i da li je okolnost na kojoj se prijedlog temelji učinjena vjerovatnom.

(2) Ako uvjeti iz stavka 1. ovog članka nisu ispunjeni, nadležni organ će svojim zaključkom odbaciti prijedlog.

(3) Ako su uvjeti iz stavka 1. ovog članka ispunjeni, nadležni organ će ispitati da li su okolnosti, odnosno dokazi koji se iznose kao razlog za obnovu takvi da bi mogli dovesti do drugačijeg rješenja, pa ako utvrdi da nisu, odbit će prijedlog svojim rješenjem.

Članak 254.

(1) Ako nadležni organ ne odbaci niti odbije prijedlog za obnovu na temelju članka 253. ovog zakona, donijet će zaključak da se obnova postupka dozvoljava i odredit će u kome će se opsegu postupak obnoviti. Ako se obnova postupka pokreće po službenoj dužnosti, nadležni organ donijet će zaključak kojim se obnova dozvoljava, ako prethodno utvrdi da su za obnovu ispunjeni zakonski uvjeti. Ranije radnje u postupku na koje ne utječu razlozi obnove neće se ponavljati.

(2) Kad je to prema okolnostima slučaja moguće, a u interesu je ubrzanja postupka, nadležni organ može, čim utvrdi postojanje uvjeta za obnovu, prijeći na one radnje postupka koje se imaju obnoviti ne donoseći poseban zaključak kojim se obnova dozvoljava.

(3) Kad o prijedlogu za obnovu odlučuje drugostupanjski organ, on će sam izvršiti potrebne radnje u obnovljenom postupku, a iznimno, ako nađe da će te radnje biti i ekonomičnije izvršiti prvostupanjski organ, naložit će mu da to učini i da mu materijal o tome dostavi u određenom roku koji ne može biti duži od osam dana. Prvostupanjski organ je obavezan postupiti po nalogu drugostupanjskog organa.

Članak 255.

Na podlozi podataka pribavljenih u prijašnjem i u obnovljenom u pravnom postupku, nadležni organ donosi rješenje o stvari koja je bila predmet obnove postupka, i njime može prijašnje rješenje koje je bilo predmet obnove ostaviti na snazi ili ga zamijeniti novim rješenjem. U ovom drugom slučaju, a s obzirom na sve okolnosti pojedinog slučaja, organ može prijašnje rješenje poništiti ili ukinuti.

Članak 256.

(1) Protiv zaključka donesenog o prijedlogu za obnovu postupka, kao i protiv rješenja donesenog u obnovljenom postupku, može se izjaviti žalba samo kad je taj zaključak, odnosno rješenje donio prvostupanjski organ.

(2) Ako je zaključak ili rješenje u obnovi postupka donio drugostupanjski organ, protiv tog zaključka odnosno rješenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Članak 257.

(1) Prijedlog za obnovu postupka, po pravilu, ne odgađa izvršenje rješenja po kome se obnova traži, ali organ koji je nadležan za odlučivanje o prijedlogu za obnovu postupka, ako smatra da će prijedlog za obnovu biti uvažen, može po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke riješiti da se odgodi izvršenje dok se ne odluči o pitanju obnove postupka.

(2) Zaključak kojim se dopušta obnova postupka odgađa izvršenje rješenja protiv koga je obnova dozvoljena.

XVI - OSOBITI SLUČAJEVI PONIŠTAVANJA, UKIDANJA I MIJENJANJA RJEŠENJA

1. Mijenjanje i poništavanje rješenja u svezi s upravnim sporom

Članak 258.

(1) Organ protiv čijeg je rješenja pravovremeno pokrenut upravni spor može do okončanja spora, ako uvažava sve zahtjeve tužbe, poništiti ili izmijeniti svoje rješenje iz onih razloga iz kojih bi sud mogao poništiti takvo rješenje, ako se time ne vrijeđa pravo stranke u upravnom postupku ili treće osobe.

(2) Rješenje o poništavanju ili izmjeni rješenja sukladno odredbi stavka 1. ovog članka, organ donosi po službenoj dužnosti u momentu kad iz tužbu koju mu je sud dostavio na odgovor i uvidom u cijeli spis utvrdi da je tužba osnovana.

(3) Rješenje doneseno po odredbi stavka 2. ovog članka dostavlja se stranci i sudu kod kojeg je pokrenut upravni spor. Rješenje se donosi u roku koji je sud odredio za davanje odgovora na tužbu, odnosno prije nego se okonča upravni spor.

2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Članak 259.

(1) Protiv pravomoćnog rješenja donesenog u stvari u kojoj se ne može voditi upravni spor, a sudska zaštita nije osigurana ni izvan upravnog spora, tužilac ima pravo da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti, ako smatra da je rješenjem povrijeđen zakon.

(2) Zahtjev za zaštitu zakonitosti po odredbi stavka 1. ovog članka može se podići u roku od 30 dana od dana kad je rješenje dostavljeno tužitelju, a ako mu nije dostavljeno - u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja stranci.

(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti podiže federalni tužitelj kad o zahtjevu rješava federalni organ, a kantonalni- upanijski tužitelj - kad o zahtjevu rješava kantonalni- upanijski organ odnosno gradska ili općinska služba za upravu.

(4) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv rješenja koje je u upravnom postupku donio federalni organ uprave ili federalna ustanova, rješava federalni organ uprave koji je nadležan za rješavanje po žalbi protiv pobijanog rješenja, a ako takvog organa uprave nema - Vlada Federacije.

(5) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv rješenja koje je u upravnom postupku donio kantonalno- upanijski organ uprave ili ustanova, odnosno gradska ili općinska služba za upravu, o zahtjevu za zaštitu zakonitosti kantonalni- upanijski organ uprave koji je nadležan za rješavanje po žalbi protiv pobijanog rješenja, a ako takvog organa uprave nema - vlada kantonalno- upanijske.

(6) Povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti nadležni organ može ukinuti pobijano rješenje ili odbiti zahtjev. Protiv rješenja donesenog po zahtjevu za zaštitu zakonitosti žalba nije dopuštena.

(7) Inicijativu nadležnom tužiocu za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti može podnijeti i stranka i druga zainteresirana osoba.

3. Poništavanje i ukidanje rješenja po pravu nadzora

Članak 260.

(1) Rješenje koje je konačno u upravnom postupku nadležni organ poništiti po pravu nadzora:

- 1) ako je rješenje donio stvarno nenadležni organ, a nije riječ o slučaju predviđenom u članku 264. točka 1. ovog zakona;
- 2) ako je u istoj stvari ranije doneseno pravomoćno rješenje kojim je ta upravna stvar drugačije riješena;
- 3) ako je rješenje donio jedan organ bez suglasnosti, potvrde, odobrenja ili mišljenja drugog organa, a ovo je potrebno po zakonu ili drugom propisu utemeljenom na zakonu;
- 4) ako je rješenje donio mjesno nenadležni organ;
- 5) ako je rješenje doneseno kao posljedica prisile, iznude, ucjene, pritiska ili druge nedopuštene radnje.

(2) Rješenje koje je konačno u upravnom postupku može se ukinuti po pravu nadzora ako je njime očigledno povrijeđen materijalni zakon. U stvarima u kojima sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, rješenje se može ukinuti samo po pristanku zainteresiranih stranaka.

(3) Ako je za donošenje rješenja nadležan organ uprave odnosno gradska ili općinska služba za upravu, a rješenje je donijelo zakonodavno tijelo ili organ izvršne vlasti Federacije ili kantonalno- upanijske ili općine odnosno grada, takvo se rješenje ne može poništiti na osnovu odredbe točke 1. stavka 1. ovog članka, zbog toga što ga nije donio nadležni organ.

Članak 261.

(1) Rješenje može se poništiti ili ukinuti po pravu nadzora drugostupanski organ. Ako nema drugostupanskog organa, rješenje može se poništiti ili ukinuti Vlada Federacije, ako se radi o rješenju federalnog organa uprave ili federalne ustanove, odnosno vlada kantonalno- upanijske ako se radi o rješenju kantonalno- upanijskog organa uprave ili kantonalne - upanijske ustanove, kao i o rješenju općinskog načelnika ili gradonačelnika, odnosno općinske ili gradske službe za upravu.

(2) Nadležni organ donosi rješenje o poništenju rješenja po službenoj dužnosti, na zahtjev stranke, tužioca ili ombudsmana, a rješenje o ukidanju po službenoj dužnosti ili na zahtjev tužioca ili ombudsmana.

(3) Rješenje o poništenju na temelju toč. 1, 2. i 3. stavka 1. članka 260. ovog zakona, može se donijeti u roku od pet godina, a na temelju točke 4. stavka 1. tog članka - u roku od jedne godine od dana kad je rješenje postalo konačno u upravnom postupku.

(4) Rješenje o poništenju rješenja na temelju članka 260. stavak 1. točka 5. ovog zakona, može se donijeti bez obzira na rokove utvrđene u stavku 3. ovog članka.

(5) Rješenje o ukidanju na temelju stavka 2. članka 260. ovog zakona može se donijeti u roku od jedne godine od dana kad je rješenje postalo konačno u upravnom postupku.

(6) Protiv rješenja donesenog na osnovu članka 260. ovog zakona, nije dopuštena žalba, već se protiv njega može neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

4. Ukidanje i mijenjanje pravomoćnog rješenja uz pristanak ili na zahtjev stranke

Članak 262.

(1) Ako je pravomoćnim rješenjem stranka stekla neko pravo, a organ koji je donio to rješenje smatra da je u tom rješenju nepravilno primijenjen materijalni zakon, može rješenje ukinuti ili izmijeniti radi njegovog usklađivanja sa zakonom samo ako stranka koja je na temelju tog rješenja stekla pravo na to pristane i ako se time ne vrijeđa pravo treće osobe. Pristanak stranke je

obvezan i za izmjenu na štetu stranke pravomoćnog rješenja kojim je stranci određena obveza.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, a na zahtjev stranke, može se ukinuti ili izmijeniti i pravomoćno rješenje koje je nepovoljno po stranku. Ako organ nađe da nema potrebe da se rješenje ukinu ili izmijeni, dužan je da o tome obavijesti stranku.

(3) Izmjena rješenja na temelju ovog članka djeluje samo ubuduće.

(4) Rješenje na osnovu st. 1. i 2. ovog članka, donosi prvostupanijski organ koji je donio rješenje, a drugostupanijski organ samo kad je svojim rješenjem odlučio o stvari. Ako je taj organ ukinut ili je prestao biti nadležan u stvari o kakvoj je riječ, rješenje donosi organ koji je za tu stvar nadležan u vrijeme donošenja rješenja.

(5) Žalba protiv novog rješenja donesenog na osnovu ovog člana dopuštena je samo ako je to rješenje donio prvostupanijski organ. Ako je rješenje donio drugostupanijski organ, odnosno ako je rješenje prvostupanijskog organa konačno, protiv tog rješenja može se pokrenuti upravni spor.

5. Izvanredno ukidanje rješenja

Članak 263.

(1) Izvršno rješenje može se ukinuti ako je to potrebno radi otklanjanja teške i neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, javnu sigurnost, javni mir i poredak ili javni moral, ili radi otklanjanja poremećaja u privredi, ako se to ne bi moglo uspješno otkloniti drugim sredstvima, kojima bi se manje diralo u stečena prava. Rješenje se može ukinuti i samo djelimično, u opsegu koliko je neophodno da se opasnost otkloni ili zaštite navedeni javni interesi.

(2) Ako je rješenje donio prvostupanijski organ, to rješenje može, u smislu stavka 1. ovog članka, ukinuti drugostupanijski organ, a ako drugostupanijskog organa nema - odgovarajući organ iz stavka 1. članka 261. ovog zakona.

(3) Protiv rješenja kojim se izvršno rješenje ukida dopuštena je žalba samo kad je to rješenje donio prvostupanijski organ. U protivnom protiv takvog rješenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

(4) Stranka koja usljed ukidanja rješenja trpi štetu ima pravo na naknadu samo stvarne štete. Za rješavanje o zahtjevu za naknadu štete nadležan je u prvom stepenu sud koji bi po Zakonu o upravnim sporovima bio nadležan za rješavanje upravnog spora protiv rješenja donesenog na temelju ovog članka. O visini naknade štete ovaj sud rješava po općim pravilima o naknadi štete uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.

6. Oglašavanje rješenja ništavim

Članak 264.

Ništavim se oglašava rješenje:

- 1) koje je u upravnom postupku doneseno u stvari iz sudske nadležnosti ili u stvari o kojoj se uopće ne može rješavati u upravnom postupku;
- 2) koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko djelo kažnjivo po kaznenom zakonu;
- 3) čije izvršenje uopće nije moguće;
- 4) koje je donio organ bez prethodnog zahtjeva stranke (članak 124.), a na koje rješenje stranka nije naknadno izričito ili prećutno pristala;
- 5) koje sadrži nepravilnost koja je po nekoj izričitoj zakonskoj odredbi predviđena kao razlog ništavosti.

Članak 265.

(1) Rješenje se može u svakom doba oglašiti ništavim po službeni dužnosti ili po prijedlogu stranke ili tužila ili ombudsmana.

(2) Rješenje se može oglašiti ništavim u cijelosti ili djelimično.

(3) Rješenje oglašava ništavim organ koji ga je donio ili drugostupanijski organ, a ako drugostupanijskog organa nema - odgovarajući organ iz stavka 1. članka 261. ovog zakona.

(4) Protiv rješenja kojim se neko rješenje oglašava ništavim ili se odbija prijedlog stranke ili tužila ili ombudsmana za oglašavanje rješenja ništavim, dopuštena je žalba. Ako nema organa koji rješava žalbu, protiv takvog rješenja može se neposredno pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

7. Pravne posljedice poništavanja i ukidanja

Članak 266.

(1) Poništavanjem rješenja i oglašavanjem rješenja ništavim, poništavaju se i pravne posljedice koje je takvo rješenje proizvelo.

(2) Ukidanjem rješenja ne poništavaju se pravne posljedice koje je rješenje već proizvelo do dana ukidanja, ali se onemogućava daljnje proizvođenje pravnih posljedica ukinutog rješenja.

(3) Organ koji sazna za rješenje kojim je povrijeđen zakon, a povreda može biti razlog za obnovu postupka, odnosno za poništavanje, ukidanje ili mijenjanje rješenja, dužan je bez odgađanja da o tome obavijesti organ nadležan za pokretanje postupka i donošenje rješenja.

ČETVRTI DIO

XVII - IZVRŠENJE RJEŠENJA I ZAKLJUČAKA

1. Opće odredbe

Članak 267.

(1) Rješenje doneseno u upravnom postupku izvršuje se pošto postane izvršno.

(2) Prvostupanijsko rješenje postaje izvršno:

- 1) istekom roka za žalbu, ako žalba nije izjavljena;
- 2) dostavom stranci, ako žalba nije dopuštena;
- 3) dostavom stranci, ako žalba ne odgađa izvršenje;
- 4) dostavom stranci rješenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

(3) Drugostupanijsko rješenje kojim je izmijenjeno prvostupanijsko rješenje postaje izvršno kad se dostavi stranci.

(4) Ako je u rješenju određeno da se radnja koja je predmet izvršenja može izvršiti u ostavljenom roku, rješenje postaje izvršno istekom tog roka. Ako rješenjem nije određen rok za izvršenje radnje, rješenje postaje izvršno u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja. Rješenjem ostavljeni rok za izvršenje rješenja, odnosno propisani rok od 15 dana za izvršenje počinje da teče od dana kad rješenje, u smislu st. 2. i 3. ovog članka, postane izvršno.

(5) Izvršenje se može provesti i na temelju zaključenog poravnanja, ali samo protiv osobe koja je učestvovala u zaključivanju poravnanja.

(6) Ako se rješenje odnosi na dvije ili više stranaka koje u postupku učestvuju sa istovjetnim zahtjevima, žalba koju podnese bilo koja od tih stranaka, sprečava izvršnost rješenja.

(7) Nakon isteka roka od pet godina od dana kad je rješenje postalo izvršno, ne može se tražiti njegovo izvršenje.

Članak 268.

(1) Zaključak donesen u upravnom postupku izvršuje se pošto postane izvršan.

(2) Zaključak protiv koga se ne može izjaviti posebna žalba, kao i onaj zaključak protiv koga se može izjaviti posebna žalba koja ne odgađa izvršenje zaključka, postaje izvršan priopćenjem, odnosno dostavom stranci.

(3) Kad je zakonom ili samim zaključkom određeno da žalba odgađa izvršenje zaključka, zaključak postaje izvršan istekom roka za žalbu, ako žalba nije izjavljena, a ako je izjavljena - dostavljanjem stranci rješenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

(4) U ostalim slučajevima zaključak postaje izvršan pod uvjetima propisanim za izvršnost rješenja u članku 267. st. 3, 4. i 6. ovog zakona.

(5) Odredbe ovog zakona o izvršenju rješenja važe i za izvršenje zaključka.

Članak 269.

Izvršenje rješenja donesenog u upravnom postupku provodi se radi ostvarivanja novčanih potraživanja ili nenovčanih obveza.

Članak 270.

(1) Kad postoji mogućnost da se izvršenje provede na više načina i primjenom raznih sredstava, izvršenje će se provesti na onaj način i primjenom onog sredstva koje dovodi do cilja, a koje je po izvršenika najbliže.

(2) Nedjeljom i u dane praznika kada se ne radi, kao i noću, radnje izvršenja mogu se provoditi samo iznimno i to ako postoji opasnost od nastanka znatne štete i ako je organ koji provodi izvršenje izdao za to pismeni nalog.

Članak 271.

(1) Izvršenje se provodi protiv osobe koja je obvezna da ispunji obvezu (izvršenik), odnosno njegovih nasljednika ili pravnih slijednika.

(2) Izvršenje se provodi po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke.

(3) Po službenoj dužnosti izvršenje se provodi kad to nalaze javni interes. Izvršenje koje je u interesu stranke provodi se na prijedlog stranke (tražilac izvršenja).

Članak 272.

(1) Izvršenje rješenja provodi se administrativnim putem (administrativno izvršenje), a u slučajevima predviđenim ovim zakonom - sudskim putem (sudsko izvršenje).

(2) Administrativno izvršenje provode organi uprave po odredbama ovog, odnosno posebnog zakona, a sudsko izvršenje - nadležni sud po propisima koji važe za sudsko izvršenje.

Članak 273.

(1) Izvršenje radi ispunjenja nenovčanih obveza izvršenika provodi se administrativnim putem.

(2) Izvršenje radi ispunjenja novčanih potraživanja provodi se sudskim putem. Izuzetno, izvršenje radi ispunjenja novčanih potraživanja iz primanja na temelju radnog odnosa može se provesti administrativnim putem po pristanku izvršenika.

Članak 274.

(1) Administrativno izvršenje provodi organ uprave koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, ako posebnim propisom nije za to određen drugi organ.

(2) Ako je propisano da administrativno izvršenje ne može provoditi organ uprave koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, a posebnim propisima nije određen organ koji je za to ovlašten, izvršenje provodi općinska odnosno gradska služba za upravu nadležna za poslove opće uprave na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište izvršenika, ako federalnim odnosno kantonalnim- upanijskim zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

(3) Administrativno izvršenje rješenja koja donose institucije koje imaju javne ovlasti, koje nisu zakonom ovlaštene da same izvršuju svoja rješenja, dozvoljava i provodi općinska odnosno

gradska služba za upravu nadležna za poslove opće uprave na čijem području se nalazi prebivalište, odnosno boravište izvršenika, ako federalnim odnosno kantonalnim- upanijskim zakonom nije određena nadležnost drugog organa.

(4) Organi unutarnjih poslova dužni su da organ nadležan za provođenje izvršenja, na njegov zahtjev, pruže pomoć u provođenju izvršenja.

Članak 275.

(1) Da bi se moglo pristupiti izvršenju rješenja potrebno je da organ nadležan za provođenje administrativnog izvršenja donese po službenoj dužnosti ili na zahtjev tražilca izvršenja zaključak o dozvoli izvršenja. Zaključkom se utvrđuje da je rješenje koje se ima izvršiti postalo izvršno i određuje način izvršenja. Protiv ovog zaključka dopuštena je žalba nadležnom drugostupanjskom organu.

(2) Zaključak o dozvoli izvršenja rješenja koje je doneseno u upravnoj stvari po službenoj dužnosti, organ nadležan za provođenje administrativnog izvršenja dužan je da donese bez odgađanja kad je takvo rješenje postalo izvršno, a najkasnije u roku od 30 dana, od dana kad je rješenje postalo izvršno, ako posebnim propisima nije drugačije određeno s tim da se taj rok može produžiti još do 30 dana.

(3) Kad administrativno izvršenje ne provodi organ koji je rješavao u prvom stupnju, već drugi organ određen posebnim propisom, tražilac izvršenja podnosi prijedlog za izvršenje tom organu ili instituciji koja ima javne ovlasti, ako je ta institucija donijela rješenje koje se ima izvršiti. Ako je rješenje postalo izvršno, ovaj organ odnosno institucija stavlja na rješenje potvrdu da je postalo izvršno (potvrda izvršnosti) i dostavlja ga radi izvršenja organu nadležnom za izvršenje s tim što obvezno istovremeno mora predložiti i način izvršenja.

(4) Kad se po službenoj dužnosti ima provesti izvršenje rješenja organa odnosno institucije koje imaju javne ovlasti, a nisu ovlašteni za provođenje izvršenja, oni se radi izvršenja obraćaju organu nadležnom za izvršenje na način propisan u stavku 3. ovog članka.

Članak 276.

(1) Administrativno izvršenje koje provodi organ, koji je o stvari rješavao u prvom stupnju, provodi se na temelju rješenja koje je postalo izvršno i zaključka o dozvoli izvršenja.

(2) Administrativno izvršenje koje provodi koji drugi organ provodi se na temelju rješenja na kom je stavljena potvrda izvršnosti i donesen zaključak o dozvoli izvršenja.

Članak 277.

(1) U postupku administrativnog izvršenja može se izjaviti žalba koja se odnosi samo na izvršenje, a njome se ne može pobijati pravilnost rješenja koje se izvršuje.

(2) Žalba se izjavljuje nadležnom drugostupanjskom organu. Žalba ne odgađa započeto izvršenje. U pogledu roka za žalbu i organa nadležnog za rješavanje žalbi primjenjuju se odredbe čl. 223. do 228. ovog zakona.

Članak 278.

(1) Organ nadležan za administrativno izvršenje obavezan je po službenoj dužnosti obustaviti započeto izvršenje i provedene radnje poništiti, ako se utvrdi da je obveza izvršena, da izvršenje nije bilo uopće dopušteno, da je bilo provedeno prema osobi koja nije u obvezi, ili ako tražilac izvršenja odustane od svog zahtjeva, odnosno ako je izvršno rješenje poništeno ili ukinuto.

(2) Administrativno izvršenje će se dogoditi ako se utvrdi da je u pogledu izvršenja obveze dozvoljen početak, ili je umjesto privremenog rješenja koje se izvršuje doneseno rješenje o glavnoj stvari koje se razlikuje od privremenog rješenja. Odgađanje izvršenja odobrava organ koji je donio zaključak o dozvoli izvršenja.

Članak 279.

(1) Novčane kazne izrečene po ovom zakonu izvršuju organi nadležni za izvršenje novčanih kazni izrečenih za prekršaje.

(2) Novčana kazna naplaćuje se u korist Federacije ili kantona- upanije ili općine odnosno grada, zavisno od toga čiji je organ izrekao kaznu.

Članak 280.

(1) Kad se ima provesti sudsko izvršenje rješenja donesenog u upravnom postupku, organ čije se rješenje ima izvršiti stavlja na rješenje potvrdu izvršnosti (članak 275. stavak 3.) i dostavlja ga radi izvršenja sudu nadležnom za izvršenje.

(2) Rješenje doneseno u upravnom postupku koje sadrži potvrdu izvršnosti jeste temelj za sudsko izvršenje. To izvršenje provodi se po propisima koji važe za sudsko izvršenje.

(3) Neosnovanu potvrdu izvršnosti ukinut će rješenjem organ koji je potvrdu stavio i to rješenje odmah dostaviti sudu nadležnom za izvršenje.

2. Izvršenje nenovčanih obveza

Članak 281.

Izvršenje radi ostvarenja nenovčanih obveza izvršenika provodi se preko drugih osoba ili prinudom.

a) Izvršenje preko drugih osoba

Članak 282.

(1) Ako se izvršenikova obveza sastoji u izvršenju radnje koju može izvršiti i druga osoba, a izvršenik je ne izvrši uopće ili je ne izvrši u cijelosti, ova radnja će se izvršiti preko druge osobe, na trošak izvršenika. Izvršenik mora biti na to prethodno pismeno opomenut.

(2) U takvom slučaju organ koji provodi izvršenje može izvršeniku dati nalog izvršeniku da unaprijed položi iznos koji je potreban za podmirenje troškova izvršenja, a da se obračun naknadno izvrši. Zaključak o polaganju ovog iznosa je izvršan.

b) Izvršenje prisilom

Članak 283.

(1) Ako je izvršenik dužan da nešto dopusti ili da trpi, pa postupa protivno toj obvezi, ili ako je predmet izvršenja izvršenikova radnja koju ne može umjesto njega da izvrši druga osoba, organ koji provodi izvršenje prisilit će izvršenika na ispunjavanje obveze izricanjem novčanih kazni.

(2) Organ koji provodi izvršenje najprije će zaprijetiti izvršeniku primjenom prisilnog sredstva ako svoju obvezu ne izvrši u ostavljenom roku. Ako izvršenik u toku tog roka poduzme koju radnju protivno svojoj obvezi, ili ako ostavljeni rok bezuspješno proteče, zapriječeno prisilno sredstvo će se odmah izvršiti, a ujedno će se odrediti novi rok za izvršenje radnje i zaprijetiti novom, strožijom prisilnom mjerom.

(3) Prisilna novčana kazna koja se na osnovu stavka 2. ovog članka izriče prvi put ne može biti veća od 50 DM. Svaka kasnija prisilna novčana kazna može biti ponovo izrečena u istom iznosu.

(4) Naplaćena novčana kazna se ne vraća.

Članak 284.

Ako se izvršenje nenovčane obveze ne može uopće ili ne može pravovremeno provesti primjenom sredstava predviđenih u čl. 282. i 283. ovog zakona, izvršenje se, prema prirodi obveze, može provesti i neposrednom prisilom, ukoliko propisima nije drugačije određeno.

Članak 285.

(1) Kad je na temelju rješenja provedeno izvršenje, a to rješenje se kasnije poništi ili izmijeni, izvršenik ima pravo da traži

da mu se vrati ono što mu je oduzeto, odnosno da se vrati u stanje koje proizilazi iz novog rješenja.

(2) O traženju izvršenika iz stavka 1. ovog članka rješava organ koji je donio zaključak o dozvoli izvršenja.

3. Izvršenje radi osiguranja i privremeni zaključak*a) Izvršenje radi osiguranja*

Članak 286.

(1) Radi osiguranja izvršenja može se zaključkom dopustiti izvršenje rješenja i prije nego što je ono postalo izvršno, ako bi bez toga moglo biti osujećeno ili znatno otežano izvršenje nakon što rješenje postane izvršno.

(2) Ako je riječ o obvezama koje se prisilno izvršuju samo na prijedlog stranke, predlagač mora opasnost od sprečavanja ili otežavanja ispunjenja učiniti vjerojatnom, a organ može izvršenje iz stavka 1. ovog članka uvjetovati davanjem osiguranja prema članku 215. stavku 2. ovog zakona.

(3) Protiv zaključka donesenog na prijedlog stranke za izvršenje radi osiguranja, kao i protiv zaključka donesenog po službenoj dužnosti, dopuštena je posebna žalba. Žalba protiv zaključka kojim je određeno izvršenje radi osiguranja ne odgađa provođenje izvršenja.

Članak 287.

(1) Izvršenje radi osiguranja može se provoditi administrativnim ili sudskim putem.

(2) Kad se izvršenje radi osiguranja provodi sudskim putem, sud postupa po propisima koji važe za sudsko izvršenje.

Članak 288.

Izvršenje privremenog rješenja (članak 215.) može se provoditi samo u onom opsegu i u onim slučajevima ukoliko je dopušteno izvršenje radi osiguranja (čl. 286. i 287.).

b) Privremeni zaključak o osiguranju

Članak 289.

(1) Ako postoji ili je učinjena bar vjerojatnom obveza stranke, a postoji opasnost da će obvezana stranka raspolaganjem imovine, dogovorom s trećim osobama ili na drugi način osujetiti ili znatno otežati izvršenje te obveze, organ nadležan za donošenje rješenja o obvezi stranke može prije donošenja rješenja o toj obvezi donijeti privremeni zaključak radi osiguranja izvršenja obveze. Pri donošenju privremenog zaključka nadležni organ dužan je voditi računa o odredbi članka 270. ovog zakona i obrazložiti zaključak.

(2) Donošenje privremenog zaključka može se uvjetovati davanjem osiguranja predviđenog u članku 215. stavku 2. ovog zakona.

(3) Glede privremenog zaključka donesenog na temelju stavka 1. ovog članka, primjenjivat će se odredbe članka 286. stavak 3. i članka 287. ovog zakona.

Članak 290.

(1) Ako je pravomoćnim rješenjem utvrđeno da pravno ne postoji obveza stranke za čije je osiguranje bio donesen privremeni zaključak, ili je na drugi način utvrđeno da je zahtjev za donošenje privremenog zaključka bio neopravdan, predlagač u čiju je korist privremeni zaključak donesen naknadit će protivnoj strani štetu koja joj je uzrokovana donesenim zaključkom.

(2) O naknadi štete iz stavka 1. ovog članka rješava organ koji je donio privremeni zaključak.

(3) Ako je u slučaju iz stavka 1. ovog članka očito da je privremeni zaključak bio isposlovan iz objesti, predlagač će se kazniti novčanom kaznom do 50 DM. Protiv zaključka o kazni dopuštena je posebna žalba koja odgađa izvršenje zaključka.

PETI DIO**PROVOĐENJE ZAKONA I PRIJELAZNE I
ZAVRŠNE ODREDBE****XVIII - MJERE ZA PROVOĐENJE ZAKONA****Članak 291.**

(1) Institucije koje imaju javne ovlasti ne mogu u upravnom postupku koje one vode same primjenjivati prisilne mjere privođenja ili dovođenja predviđene u članku 72. st. 3. i 4., članku 167. stavak 3. i članku 179. st. 1. i 2. ovog zakona.

(2) Ako se u tijeku postupka koji vodi institucija koja ima javne ovlasti utvrdi da se postupak ne može provesti uopće ili se ne može pravilno provesti bez primjene prisilnih mjera predviđenih u odredbama stavka 1. ovog članka, ta institucija će se obratiti kantonalnom - upanijskom organu uprave nadle nom za poslove opće uprave, radi primjene te prinudne mjere, ako federalnim odnosno kantonalnim- upanijskim zakonom nije određen drugi organ. Na tra enje institucije koja ima javne ovlasti, taj kantonalno- upanijski organ je ovlašten da primijeni predviđenu prisilnu mjeru privođenja odnosno dovođenja, ako se utvrdi da je to neophodno radi provođenja postupka.

(3) Ako kantonalni- upanijski organ uprave kome se institucija koja ima javne ovlasti obratila u smislu stavka 2. ovog članka, ne donese u roku od pet dana zaključak o primjeni prinudne mjere, du an je odmah obavijestiti tu instituciju, zbog čega smatra da ne treba primijeniti tra enu prinudnu mjeru privođenja odnosno dovođenja.

(4) U slučaju, da organ iz stavka 3. ovog članka, ne donese u roku zaključak o primjeni prinudne mjere ili ne obavijesti instituciju u propisanom roku o razlozima neprimjenjivanja prinudne mjere, institucija koja ima javne ovlasti može u roku od osam dana od isteka roka iz stavka 3. ovog članka, uložiti prigovor Federalnom ministarstvu pravde. Ovaj organ du an je odlučiti o prigovoru u roku od tri dana od prijema prigovora.

Članak 292.

(1) U organima uprave, kao i u institucijama koje imaju javne ovlasti, ako zakonom nije drugačije određeno, ovlaštenje za poduzimanje radnji u upravnom postupku i ovlaštenje za rješavanje u upravnim stvarima (članak 36.) može se dati samo osobi koja ima zakonom propisanu odgovarajuću stručnu spremu, radno iskustvo i polo en stručni ispit.

(2) Osobe iz stavka 1. ovog članka, pola u stručni ispit prema federalnim propisima koji se odnose na polaganje stručnog ispita slu benika federalnih organa uprave.

Članak 293.

(1) Rukovoditelji federalnih i kantonalnih- upanijskih organa uprave, a u gradu - gradonačelnik i u općini - općinski načelnik odnosno rukovoditelji institucija koje imaju javne ovlasti, odgovorni su za pravilnu i dosljednu primjenu ovog zakona, a naročito su odgovorni da se upravne stvari rješavaju u zakonom propisanim rokovima. U cilju pravilnog i efikasnog rješavanja stvari u upravnom postupku, te odgovorne osobe su obvezne poduzimati mjere da se kontinuirano osigurava i provodi stručno usavršavanje slu benika i drugih osoba koje rade na rješavanju upravnih stvari.

(2) Slu bena osoba koja je ovlaštena za poduzimanje radnji u upravnom postupku odnosno koja je ovlaštena za rješavanje u upravnim stvarima, du na je da u roku od tri dana od isteka roka za rješavanje iz čl. 216. i 244. ovog zakona, obavijesti pismeno stranku o razlozima zbog kojih rješenje, odnosno zaključak nije donesen i o tome koje će radnje poduzeti radi donošenja rješenja odnosno zaključka i poučiti stranku koja

pravna sredstva može koristiti. To obavještenje se istovremeno mora dostaviti i odgovornim osobama iz stavka 1. ovog članka radi poduzimanja mjera da se rješenje odnosno zaključak donese bez odlaganja.

(3) Slu bena osoba iz stavka 2. ovog članka koja je ovlaštena da vodi upravni postupak odnosno da rješava upravne stvari čini te u povredu radne du nosti, ako je njenom krivicom došlo do neizvršenja određenih procesnih radnji u upravnom postupku, radi kojih se rješenje odnosno zaključak nije mogao donijeti u zakonskom roku.

(4) Nadle na upravna inspekcija ima pravo da zahtijeva pokretanje postupka odgovornosti kod nadle nog organa protiv rukovoditelja organa uprave odnosno rukovoditelja institucije koja ima javne ovlasti, koji propuste vršenje du nosti iz stavka 1. ovog članka, kao i onog koji, protivno članku 292. ovog zakona, ovlasti slu benu osobu za poduzimanje radnji u postupku ili za rješavanje u upravnim stvarima koja ne ispunjava propisane uvjete, kao i disciplinski postupak protiv osoba iz stavka 3. ovog članka.

Članak 294.

(1) U gradu - gradonačelnik, a u općini - općinski načelnik, obvezni su jedanput godišnje podnijeti pismeni izvještaj gradskom odnosno općinskom vijeću o rješavanju upravnih stvari u upravnom postupku od strane svih gradskih odnosno općinskih slu bi za upravu.

(2) Primjerak izvještaja iz stavka 1. ovog članka, istovremeno se dostavlja i kantonalnom- upanijskom organu uprave nadle nom za opću upravu.

(3) Kantonalni- upanijski organi uprave i upravne ustanove obvezni su da godišnji izvještaj o rješavanju upravnih stvari u upravnom postupku iz svoje nadle nosti podnesu kantonalno- upanijskoj vladi, a federalni organ uprave i federalne ustanove izvještaj podnose Vladi Federacije.

(4) Kantonalni- upanijski i federalni organi uprave obvezni su primjerak izvještaja iz stavka 3. ovog članka, dostaviti i Federalnom ministarstvu pravde, a kantonalni- upanijski organi uprave svoj izvještaj dostavljaju i kantonalnom- upanijskom organu uprave nadle nom za opću upravu.

(5) Kantonalni- upanijski organ uprave nadle an za poslove opće uprave, odnosno Federalno ministarstvo pravde, izvještaj iz stavka 2. odnosno stavka 4. ovog članka, koristi za poduzimanje odgovarajućih mjera putem upravne inspekcije i drugih mjera za koje su zakonom ovlašteni radi pravilne i dosljedne primjene odredaba ovog zakona.

(6) Izvještaj iz stavka 1. odnosno stavka 3. ovog članka sadr i naročito slijedeće podatke: broj podnesenih zahtjeva od stranaka, broj pokrenutih upravnih postupaka po slu benoj du nosti, način i rokove rješavanja upravnih stvari u prvostupanjskom i drugostupanjskom upravnom postupku, broj poništenih odnosno ukinutih upravnih akata, broj odbačenih zahtjeva, odnosno obustavljenih upravnih postupaka, broj i vrste primijenjenih prisilnih mjera odnosno izrečenih novčanih kazni i broj neriješenih upravnih predmeta.

Članak 295.

(1) Način iskazivanja podataka u izvještajima iz stavka 1. odnosno izvještajima iz stavka 3. članka 294. ovog zakona, za gradske, općinske i kantonalne- upanijske organe uprave i upravne ustanove propisuje rukovoditelj kantonalnog- upanijskog organa uprave nadle nog za opću upravu, a za izvještaj federalnih organa uprave i federalnih ustanova - federalni ministar pravde.

(2) Federalni ministar pravde propisuje, po potrebi, obrasce za pozive, dostavnice, naredjenja za privođenje odnosno dovođenje, zapisnike, zapisnike u vidu knjiga, rješenja iz članka

207. stavak 1. i članka 211. i uvjerenja iz članka 118. stavak 1. ovog zakona, kao i za druge akte u upravnom postupku za potrebe federalnih organa uprave i federalnih ustanova i federalnih institucija koje imaju javne ovlasti.

(3) Rukovoditelj kantonalnog- upanijskog organa uprave nadležnog za opću upravu, propisuje, po potrebi, obrasce iz stavka 2. ovog članka, za potrebe kantonalnih- upanijskih organa uprave i upravnih ustanova, kantonalnih- upanijskih institucija koje imaju javne ovlasti i za gradske i općinske slu be za upravu.

Članak 296.

(1) Na tra enje građana, organa uprave, institucija koje imaju javne ovlasti, kao i drugih organa i institucija, Federalno ministarstvo pravde du no je davati objašnjenja o primjeni odredaba ovog zakona.

(2) Objašnjenja o primjeni odredaba ovog zakona, Federalno ministarstvo pravde mo e davati i po slu benoj du nosti radi osiguranja jedinstvene primjene ovog zakona.

XIX- NADZOR NAD PROVOĐENJEM OVOG ZAKONA

Članak 297.

(1) Nadzor nad provođenjem ovog zakona u federalnim organima uprave i federalnim ustanovama i drugim federalnim organima, u federalnim institucijama koje imaju javne ovlasti i u kantonalnim- upanijskim organima uprave i gradskim i općinskim slubama za upravu, u pitanjima u kojima ti organi, slu be i institucije u upravnom postupku rješavaju o upravnim stvarima na temelju federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, vrši Federalno ministarstvo pravde.

(2) Nadzor nad provođenjem ovog zakona u kantonalnim- upanijskim organima uprave i kantonalnim- upanijskim ustanovama, i drugim kantonalnim- upanijskim organima, u gradskim i općinskim slubama za upravu, kao i institucijama koje vrše javne ovlasti na temelju kantonalnog- upanijskog zakona, u pitanjima u kojima organi, slu be i institucije u upravnom postupku rješavaju o upravnim stvarima na temelju kantonalnog- upanijskog zakona i drugog kantonalnog- upanijskog propisa, kao i propisa općinskog i gradskog vijeća, vrši kantonalni- upanijski organ uprave nadležan za poslove pravosuđa.

(3) Federalno ministarstvo pravde i kantonalni- upanijski organ uprave nadležan za poslove pravosuđa, nadzor iz st. 1. i 2. ovog članka, nad provođenjem ovog zakona ostvaruju prvenstveno putem upravne inspekcije, kao i na drugi zakonom dozvoljen način.

(4) Organi, slu be i institucije iz st. 1. i 2. ovog članka, du ni su omogućiti ostvarivanje uvida u upravno rješavanje i postupati po nalogu upravne inspekcije koja vrši nadzor i na tra enje te inspekcije dostavljati .

XX - KAZNENE ODREDBE

Članak 298.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 do 8.000 KM kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako za rješavanje u upravnim stvarima, odnosno za poduzimanje radnji u postupku odredi osobu koja ne ispunjava propisane uvjete (članak 36. stavak 2, u svezi članka 292. stavak 1),
- 2) ako odbije da primi pismeni podnesak stranke ili usmeno priopćenje u zapisnik, odnosno ne izda potvrdu o prijemu podneska (članak 65. st. 1, 2. i 3),
- 3) ako izvrši pozivanje noću suprotno odredbi članka 71. stavak 2. ovog zakona,
- 4) ako se pozvana osoba prinudno privede, a u pozivu nije bila naznačena primjena te mjere (članak 72. stavak 3),

5) ako se po slu benoj du nosti ne pribavljaju podaci o činjenicama o kojima se vodi slubena evidencija ili ako se od stranke tra i da pribavi i podnese dokaze koje br e i lakše mo e pribaviti organ koji vodi postupak ili ako tra i da stranka podnese uvjerenja koja organi nisu du ni izdavati (članak 134. stavak 3. i članak 135. stavak 2),

6) ako nije data mogućnost stranci da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima se zasniva rješenje, odnosno da učestvuje u izvođenju dokaza ili je donešeno rješenje prije nego što se stranci pru i mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima (članak 141. stavak 3),

7) ako na zahtjev stranke neće da izda uvjerenje ili drugu ispravu o činjenicama o kojima vodi slubenu evidenciju ili ako uvjerenje ili drugu ispravu ne izda u propisanom roku ili ne donese rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje uvjerenja (članak 169. st. 1. 2, 5. i 6),

8) ako ne postupi po zahtjevu nadležnog organa u vezi davanja isprave (članak 166),

9) ako po zahtjevu stranke ne donese rješenje i ne dostavi ga stranci u propisanom roku (članak 216),

10) ako albu sa spisima ne dostavi drugostupanjskom organu u propisanom roku (članak 235),

11) ako ne postupi po tra enju drugostupanjskog organa ili ako u svemu ne postupi po drugostupanjskom rješenju ili ako rješenje ne donese u propisanom roku (članak 239),

12) ako na zahtjev drugostupanjskog organa ne dostavi u roku tra eno obavještenje ili ako po nalogu drugostupanjskog organa ne donese rješenje u propisanom roku ili ako na zahtjev drugostupanjskog organa ne prikupi tra ene podatke i ne dostavi ih u propisanom roku (članak 243),

13) ako ne donese rješenje po albi u propisanom roku (članak 244),

14) ako ne postupi po nalogu drugostupanjskog organa ili tra eni materijal ne dostavi u roku (članak 254. stavak 3),

15) ako onemogućava uvid u upravno rješavanje ili ako ne postupi po nalogu nadležnog organa, odnosno upravne inspekcije koja vrši nadzor ili neće da dostavi potrebne podatke, spise i obavještenja na zahtjev organa odnosno upravne inspekcije (članak 297. stavak 4).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka, kaznit će se novčanom kaznom od 300 do 1.200 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u slubi za upravu.

Članak 299.

(1) Novčanom kaznom od 1.500 do 6.000 KM kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako ne pru i zatra enu pravnu pomoć ili ako ne postupi po molbi za pomoć u određenom roku (članak 41. st. 1. i 2),
- 2) ako saslušanim osobama ne pročita zapisnik ili ako onemogućiti da saslušane osobe pregledaju zapisnik (članak 76. stavak 1),
- 3) ako stranci ili drugoj osobi onemogućiti razgledanje spisa ili da prepisu potrebne spise (članak 79. st. 1. i 2),
- 4) ako se ne sprovodi obvezno lično dostavljanje u slučajevima predviđenim u odredbi članka 83. stavak 1. ovog zakona,
- 5) ako na zahtjev stranke neće da izda uvjerenje odnosno ne donese rješenje o odbijanju zahtjeva u propisanom roku (članak 170. st. 1. i 3),

- 6) ako ispita kao svjedoka osobu koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja slu bene, državne ili vojne tajne (članak 173),
- 7) ako ne izda pismeno rješenje u propisanom roku (članak 212),
- 8) ako izvrši prisilno privođenje ili dovođenje suprotno članku 291. stavak 1. ovog zakona, odnosno ako u roku ne donese zaključak o primjeni prinudne mjere ili u roku ne odluči o prigovoru (članak 291. st. 3. i 4),
- 9) ako ne poduzima mjere za kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje slu benih osoba koje su ovlaštene za rješavanje u upravnim stvarima odnosno za poduzimanje radnji u postupku ili ako ne osigurava rješavanje upravnih stvari u propisanim rokovima ili ako u propisanom roku ne obavijesti stranku o razlozima zbog kojih rješenje odnosno zaključak nije donesen (članak 293. st. 1. i 2).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 200 do 800 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u slu bi za upravu.

Članak 300.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako ne izuzme slu benu osobu kada su ispunjeni uvjeti za izuzeće (čl. 42. i 43),
- 2) ako ne dozvoli stranci da se koristi stručnim pomagačem (članak 62. stavak 1),
- 3) ako se pozivanje osobe radi prijema pismena vrši suprotno odredbi članka 80. stavak 2. ovog zakona,
- 4) ako se pismeno ne dostavlja punomoćniku za primanje pismena (članak 88. stavak 1),
- 5) ako ne pouči svjedoka na koja pitanja može uskratiti svjedočenje, odnosno o kojim pitanjima vještak može uskratiti vještačenje (članak 176. stavak 3 i članak 185. stavak 1).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 150 do 600 KM i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno u slu bi za upravu.

Članak 301.

Do puštanja u opticaj KM, novčane kazne predviđene u odredbama čl. 298. do 300. ovog zakona mogu se plaćati u DEM ili u protuvrijednosti valuta koje se koriste u Platnom prometu Federacije BiH po srednjem tečaju koje objavljuje nadle na financijska institucija na dan plaćanja.

Članak 302.

(1) Odgovornom osobom u organu uprave, odnosno u slu bi za upravu, u smislu odredbe članka 298. stavak 2, članka 299. stavak 2. i članka 300. stavak 2. ovog zakona, smatra se rukovoditelj organa uprave, za gradske slu be za upravu - gradonačelnik, a u općinskim slu bama za upravu - općinski načelnik, kao i slu benik u tim organima i slu bama koji je ovlašten za rješavanje u upravnim stvarima ili ovlašten za poduzimanje radnji u upravnom postupku, odnosno drugi slu benik koji je zadužen da neposredno izvrši određeni posao, a nije izvršio taj posao ili je izvršio radnju protivno datoj obvezi.

(2) Odgovornom osobom u instituciji koja ima javne ovlasti u smislu odredaba članka 298. stavak 2, članka 299. stavak 2. i članka 300. stavak 2. ovog zakona, smatra se rukovoditelj institucije i druge osobe određene statutom te institucije.

XXI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 303.

Upravni predmeti koji ne budu riješeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, riješit će se po odredbama ovog zakona.

Članak 304.

(1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena zakona o općem upravnom postupku i drugih propisa o upravnom postupku koji se primjenjuju na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Ovaj zakon uskladit će se sa odredbama odgovarajućeg zakona kojeg donese Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine u roku koji bude određen tim zakonom.

Članak 305.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

Predsjedatelj Doma naroda Parlamenta Federacije BiH Mariofil Ljubić, v. r.	Predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH Enver Kreso, v. r.
--	--

13

Na temelju poglavlja IV Odjeljak B, članka 7a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU

Progllašava se Zakon o vanparničnom postupku koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma održanoj 29. listopada/oktobra 1997. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 4. prosinca/decembra 1997. godine.

Broj 01-8/98 8. januara/siječnja 1998. godine Sarajevo	Predsjednik Federacije BiH prof. dr Ejup Ganić, s. r.
--	--

ZAKON

O VANPARNIČNOM POSTUPKU

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuju se pravila po kojima sudovi postupaju i odlučuju o osobnim, obiteljskim, imovinskim i drugim pravima i pravnim interesima, koji se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadle nosti sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rješavaju u vanparničnom postupku, a ne odnose se na zaštitu povrijeđenog ili ugro enog prava, niti se zbog karaktera pravne stvari ili svojstva stranake u postupku mogu primijeniti odredbe zakona kojim je uređen pranični postupak (u daljem tekstu: Zakon o praničnom postupku).

Članak 2.

Opće odredbe ovog zakona primjenjuju se i u posebnim vanparničnim postupcima sadr anim u ovom zakonu ako nije drugačije određeno, kao i u drugim vanparničnim stvarima za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja.

U vanparničnom postupku shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 3.

Vanparnični postupak pokreće se prijedlogom fizičke ili pravne osobe, kao i prijedlogom organa određenog ovim ili drugim zakonom.

Izuzetno, sud pokreće vanparnični postupak po slu benoj du nosti u slučajevima i pod uvjetima određenim ovim ili drugim zakonom.

Ako postupak nije pokrenuo organ koji je zakonom ovlašten da ga pokrene, sud će bez odlaganja obavijestiti taj organ da je postupak pokrenut na prijedlog ovlaštene osobe i odrediti mu rok za prijavljivanje sudjelovanja u postupku, te do isteka tog roka zastati sa postupkom, ako je to potrebno radi zaštite stranaka u postupku ili radi zaštite javnog interesa.

Članak 4.

Sudionik u vanparničnom postupku je osoba koja je postupak pokrenula, osoba o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, kao i organ koji sudjeluje u postupku na temelju zakonskog ovlaštenja da pokrene postupak, bez obzira da li je postupak pokrenula ili je kasnije stupila u postupak.

Svojstvo sudionika u postupku, s pravnim djelovanjem u određenoj pravnoj stvari, sud mo e izuzetno priznati i onim oblicima udru ivanja koji nemaju svojstvo pravne osobe i za koje nije posebnim propisima određeno da mogu biti sudionici u postupku, ako ispunjavaju uvjete iz Zakona o parničnom postupku, i ako se predmet vanparnične stvari na njih neposredno odnosi.

Predlagatelj u smislu ovog zakona je osoba, odnosno organ, po čijem prijedlogu je postupak pokrenut, a protivnik predlagatelja je osoba prema kojoj se ostvaruje pravo ili pravni interes predlagatelja.

Članak 5.

U vanparničnom postupku sud po slu benoj du nosti poduzima mjere radi zaštite prava i pravnih interesa maloljetnika o kojima se roditelji ne staraju, kao i drugih osoba koje nisu u mogućnosti da se same brinu o zaštiti svojih prava i pravnih interesa.

Kad se u postupku odlučuje o pravima i pravnim interesima maloljetnika i drugih osoba pod posebnom zaštitom, sud će obavijestiti općinski organ uprave nadle an za poslove starateljstva (u daljem tekstu: organ starateljstva) o pokretanju postupka, pozivati ga na ročišta i dostavljati mu podneske sudionika i rješenja protiv kojih je dozvoljen pravni lijek, bez obzira da li organ starateljstva sudjeluje u postupku.

Kad smatra da je to potrebno, sud će pozvati organ starateljstva da sudjeluje u postupku i odrediti mu rok u kome mo e prijaviti svoje sudjelovanje. Sud će zastati s postupkom za vrijeme dok ovaj rok ne istekne, ali organ starateljstva svoje pravo da sudjeluje u postupku mo e koristiti i poslije proteka tog roka.

Članak 6.

Organ starateljsta koji sudjeluje u postupku, i kad zakonom nije ovlašten da pokreće postupak, mo e da poduzima sve radnje u postupku radi zaštite prava i pravnih interesa maloljetnika i drugih osoba pod posebnom zaštitom, a naročito da iznosi činjenice koje sudionici nisu naveli, da predla e izvođenje dokaza i da izjavljuje pravne lijekove.

Članak 7.

Izuzetno, sud mo e dozvoliti da sudionik koji nema poslovne sposobnosti, pored radnji na koje je zakonom ovlašten poduzima i druge radnje u postupku radi ostvarenja svojih prava i pravnih interesa, ako smatra da je u stanju da shvati značenje i pravne posjedice tih radnji.

Članak 8.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na osobna i obiteljska stanja sudionika, kao i u drugim vanparničnim stvarima koje se odnose na prava i pravne interese s kojima sudionici ne mogu raspolagati, sudionici se u postupku pred sudom ne mogu odreći svog zahtjeva, priznati zahtjev protivnog sudionika, niti zaključiti sudsko poravnanje.

U postupku iz stavka 1. ovog članka sud mo e utvrđivati i činjenice koje sudionici nisu iznijeli, kao i činjenice koje među sudionicima nisu sporne, ako su od značaja za odlučivanje.

Članak 9.

Vanparnični postupak je javan.

U postupku u kome se odlučuje o osobnim i obiteljskim stanjima sudionika javnost je isključena, osim u postupku proglašenja nestalih osoba umrlim i dokazivanja smrti.

Članak 10.

U vanparničnom postupku ne nastupa mirovanje postupka.

Članak 11.

O prijedlozima sudionika sud odlučuje na ročištu samo u slučajevima kada je to zakonom određeno, ili kada ocijeni da je odr avanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđivanja odlučnih činjenica ili kada smatra da je zbog drugih razloga odr avanje ročišta cjelishodno.

Izostanak pojedinog sudionika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako u pojedinim slučajevima zakonom nije drugačije određeno.

Saslušanjem pojedinih sudionika u postupku mo e se izvršiti i u odsustvu drugih sudionika.

Članak 12.

Prijedlog za pokretanje vanparničkog postupka mo e se povući do donošenja prvostupanjskog rješenja.

Prijedlog podnesen od više osoba povlači se njihovom suglasnom izjavom, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Prijedlog se mo e povući i nakon donošenja prvostepenog rješenja sve dok postupak nije pravomoćno okončan, ako se time ne vrijeđaju prava drugih sudionika na koje se rješenje odnosi ili ako ostali sudionici na to pristanu.

Ako je prijedlog povučen poslije donošenja prvostupanjskog rješenja, prvostupanjski sud će riješenje ukinuti i postupak obustaviti.

Smatrat će se da je prijedlog povučen kad predlagatelj ne dođe na prvo ročište ako je bio uredno pozvan, a ne postoje opće poznate okolnosti koje su ga spriječile da dođe na ročište. Opravdane razloge izostanka sud mo e uva iti i bez izjašnjenja ostalih sudionika sve dok im ne uputi rješenje o povlačenju prijedloga.

U slučajevima iz st. 1. i 5. ovog članka, ostali sudionici koji su zakonom ovlašćeni da pokrenu postupak mogu predlo iti da se postupak nastavi. Prijedlog za nastavak postupka mo e se podnijeti u roku od 15 dana od dana prijema rješenja o povlačenju prijedloga.

Članak 13.

U postupku u kome se odlučuje o osobnim i obiteljskim stanjima sudionika mjesno nadle an je sud na čijem području osoba u čijem interesu se postupak vodi ima prebivalište, a ako nema prebivalište, sud na čijem području ta osoba ima boravište, ako zakonom nije drugačije određeno.

U drugim vanparničnim stvarima mjesno je nadle an sud na čijem području predlagatelj ima prebivalište ili boravište, odnosno sjedište, ako zakonom nije drugačije određeno.

Kada se u vanparničnom postupku odlučuje o nepokretnosti, isključivo je nadle an sud na čijem se području nepokretnost

nalazi, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 14.

U vanparničnom postupku, sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nadležan najkasnije na prvom ročištu, a ako ročište nije održano, do poduzimanja prve radnje koju je po pozivu suda sudionik poduzeo.

Ako se u toku postupka izmijene okolnosti na kojima je mjesna nadležnost suda zasnovana, sud koji vodi postupak može predmet ustupiti sudu, koji je prema izmjenjenim okolnostima mjesno nadležan, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti, ili ako je to u interesu osobe pod posebnom zaštitom.

Kada se predmet ustupa drugom sudu u interesu osobe pod posebnom zaštitom, sud će prije ustupanja predmeta pozvati organ starateljstva da u određenom roku da svoje mišljenje o cjelishodnosti ustupanja. Ako organ starateljstva u ostavljenom roku ne dostavi mišljenje, sud će postupiti prema okolnostima slučaja vodeći računa o interesima osobe pod posebnom zaštitom.

Članak 15.

Ako sud utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka, obustaviti će vanparnični postupak.

Postupak će se po pravomoćnosti rješenja iz stavka 1. ovog članka nastaviti po pravilima parničnog postupka pred nadležnim sudom.

Članak 16.

U vanparničnom postupku u prvom stupnju odlučuje sudija pojedinac, ako zakonom nije drugačije određeno.

U stambenim stvarima i u postupku o određivanju naknade za ekspropiriranu nepokretnost prvostupanjski sud raspravlja i odlučuje u vijeću koje je sastavljeno od jednog suca, kao predsjednika vijeća i dvojice sudaca porotnika.

Pojedine radnje u postupku može i da poduzima i stručni suradnik u sudu kad je to zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju stručni suradnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik.

Članak 17.

U vanparničnom postupku odluke se donose u obliku rješenja.

Rješenje protiv koga je dozvoljena posebna žalba, kao i rješenje drugostupanjskog suda, mora biti obrazloženo.

Članak 18.

Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 19.

Žalba zadržava izvršenje rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.

Sud izvaženih razloga može odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

U slučaju iz stavka 2. ovog članka, kada je potrebno da se zaštite prava maloljetnika ili drugih osoba pod posebnom zaštitom, sud može po službenoj dužnosti, a radi zaštite prava drugih sudionika po njihovom prijedlogu, odrediti da se položi i osiguranje u gotovom novcu. Kada to posebne okolnosti slučaja zahtijevaju, davanje osiguranja može se odrediti i u drugom obliku.

Članak 20.

Prvostepeni sud može povodom blagovremeno izjavljene žalbe novim rješenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rješenje, ako nađe da je žalba osnovana, a time se ne vrijeđaju prava drugih sudionika koja se zasnivaju na tom rješenju.

Ako prvostepeni sud ne preinači, odnosno ne ukine svoje rješenje, žalbu, zajedno sa spisima, dostavit će drugostepenom

sudu na odlučivanje bez obzira da li je žalba podnesena u zakonom određenom roku.

Drugostupanjski sud može odlučiti o ne blagovremeno podnesenoj žalbi, ako se time ne vrijeđaju prava drugih osoba koja se zasnivaju na tom rješenju.

Članak 21.

Kada odluka suda zavisi od rješenja prethodnog pitanja da li postoji neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugi nadležni organ (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje, ako zakonom nije drugačije određeno.

Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravno djelovanje samo u vanparničnom postupku u kome je to pitanje riješeno.

Članak 22.

Ako su među sudionicima postupka sporne činjenice važne za rješenje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rješenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

Na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom sud će uputiti onog sudionika čije pravo smatra manje vjerovanim, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 23.

Ako sudionik postupka koji je upućen na parnicu ili postupak pred upravnim organom u roku koji ne može biti duži od 30 dana, pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, vanparnični postupak će se prekinuti do pravomoćnog okončanja parničnog, odnosno upravnog postupka.

Ako ni jedan od sudionika u postupku do završetka vanparničnog postupka ne pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, sud će završiti postupak bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je sudionik upućen na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom.

Članak 24.

Kada se rješenjem suda mijenja osobno ili obiteljsko stanje sudionika ili njihova prava i dužnosti, pravne posljedice rješenja nastaju kada ono postane pravomoćno.

Izuzetno, sud može odlučiti da pravne posljedice rješenja nastupaju prije pravomoćnosti, ako je to potrebno radi zaštite maloljetnika ili drugih osoba pod posebnom zaštitom.

Pravomoćno rješenje kojim se mijenja osobno ili obiteljsko stanje sudionika bez odlaganja se dostavlja organu uprave nadležnom za vođenje matičnih knjiga rođenih za tu osobu.

Članak 25.

Pravomoćnost rješenja donesenog u vanparničnom postupku ne sprečava sudionika da svoj zahtjev o kome je rješenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom, kada mu je to pravo priznato zakonom.

Članak 26.

U vanparničnom postupku u kome se odlučuje o stambenim stvarima i o naknadi za ekspropiriranu nepokretnost, protiv pravomoćnog rješenja donesenog u drugom stupnju, dopuštena je revizija.

Članak 27.

Ako postoje uvjeti iz članka 20. ovog zakona, sud će po prijedlogu za ponavljanje postupka prethodno postupiti kao po neblagovremeno podnesenoj žalbi. Ukoliko drugostupanjski sud nađe da ti uvjeti ne postoje vratiti će predmet prvostupanjskom sudu radi postupanja po prijedlogu.

Protiv rješenja kojim je postupak pravomoćno završen, prijedlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti ako je sudioniku ovim ili drugim zakonom priznato pravo da svoj zahtjev o kome je rješenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom.

Članak 28.

O troškovima postupka u stvarima koje se odnose na osobno i obiteljsko stanje sudionika sud odlučuje po slobodnoj ocjeni, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka, s tim što se u pogledu troškova postupka koji su prouzrokovani sudjelovanjem organa starateljstva u vanparničnom postupku primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava sudionika, sudionici snose troškove na jednake dijelove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u imovinskom pravu o kome se odlučuje, sud će prema srazmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki sudionik.

U vanparničnim stvarima iz stavka 2. ovog članka, sud mo e odlučiti da sve troškove postupka snosi sudionik u čijem se interesu postupak vodi, odnosno sudionik koji je svojim ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje postupka.

II - UREĐENJE OSOBNIH STANJA

1. Oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 29.

U postupku oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti sud utvrđuje da li je punoljetna osoba zbog potupune ili djelomične nesposobnosti za rasuđivanje u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima, te da sukladno s tim potpuno ili djelomično oduzme poslovnu sposobnost punoljetnoj osobi, ili potpuno ili djelomično vrati poslovnu sposobnost onoj punoljetnoj osobi kod koje su prestali razlozi za potpuno, odnosno djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga.

Članak 30.

Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti pokreće se na prijedlog:

- 1) organa starateljstva,
- 2) tu itelja,
- 3) bračnog druga, djeteta i roditelja osobe koja predla e oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti,
- 4) djeda, babe, brata, sestre, unuka i drugih osoba, ukoliko trajno ive u istom obiteljskom domaćinstvu sa osobom za koju se predla e oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti,
- 5) osobi kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ukoliko ono mo e da shvati značaj i pravne posljedice svoga prijedloga,
- 6) drugih osoba ukoliko je to predviđeno zakonom.

Postupak mo e pokrenuti i sud po slu benoj du nosti.

Članak 31.

Za vođenje postupka nadle an je sud na čijem području osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 32.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost vlasnik nepokretnih stvari, sud će bez odlaganja, radi zabilje be vođenja postupka, obavijestiti organ nadle an za vođenje zemljišno-knji ne evidencije.

Članak 33.

O pokretanju postupka obaviještava se općinska slu ba nadle ana za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisana osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka.

Članak 34.

Na sva ročišta za raspravljanje o prijedlogu pozivaju se predlagatelj, staratelj osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost, odnosno njegov privremeni zastupnik i organi starateljstva.

Osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se na ročište, osim ako ova osoba po ocjeni suda nije u stanju da shvati značaj i pravne posljedice svog učešća u postupku.

Članak 35.

O oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost smještena u ustanovu koja obavlja zdravstvenu djelatnost (u daljnjem tekstu: zdravstvena ustanova), sud mo e u toj ustanovi odr avati ročište na kojem će saslušati protivnika predlagatelja.

Članak 36.

Osoba prema kojoj se postupak vodi mora pregledati vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti koji će dati nalaz i mišljenje o njenom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje.

Vještačenje se vrši u prisustvu suca, osim kada se obavlja u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 37.

Ukoliko je za utvrđivanje duševnog stanja i sposobnosti za rasuđivanje osobe kojoj se oduzima poslovna sposobnost po mišljenju vještaka medicinske struke neophodno da se ona smjesti u zdravstvenu ustanovu, sud mo e donijeti rješenje kojim će odrediti da ova osoba privremeno, ali najdu e tri mjeseca bude smještena u takvoj ustanovi.

Ako se zdravstvena ustanova iz stavka 1. ovog članka nalazi van područja suda koji sprovodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem nadle nog suda.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka dozvoljena je alba.

Članak 38.

Kad utvrdi da postoje uvjeti za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će osobi prema kojoj se vodi postupak, potpuno ili djelomično oduzeti poslovnu sposobnost.

Članak 39.

Sud mo e odlo iti donošenje rješenja o djelomičnom oduzimanju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se osnovano mo e očekivati da će se osoba prema kojoj se postupak vodi uzdr ati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava.

Sud će odlo iti donošenja rješenja iz stavka 1. ovog članka ako se ta osoba samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.

Donošenje rješenja iz st. 1. i 2. ovog članka odla e se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.

Rješenje o odlaganju opozvat će se ako osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost nastavi sa zloupotrebom alkohola ili drugih opojnih sredstava u vrijeme odlaganja donošenja rješenja.

Članak 40.

Kad prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta poslovna sposobnost, sud će po slu benoj du nosti ili na prijedlog ovlaštenih osoba iz članka 30. ovog zakona, sprovesti postupak i ovisno od njegovih rezultata donijeti rješenje kojim se protivniku predlagatelja potpuno ili djelomično vraća poslovna sposobnost.

Članak 41.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju poslovne sposobnosti.

Članak 42.

Protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti albu mogu izjaviti osobe koje su učestvovala u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost mo e izjaviti albu bez obzira na svoje zdravstveno stanje.

Žalba ne zadr ava izvršenje rješenja, ako sud, iz opravdanih razloga, drugačije ne odluči.

Prvostupanjski sud će albu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je du an da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema albe.

Članak 43.

Pravomoćno rješenje o oduzimanju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti općinskoj slu bi nadle noj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih i organu nadle nom za vođenje zemljišno-knji ne evidencije.

Članak 44.

Troškove postupka oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.

2. Zadr avanje duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi**Članak 45.**

U postupku zadr avanja u zdravstvenoj ustanovi sud odlučuje o zadr avanju duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi kada je zbog prirode bolesti neophodno da ta osoba bude ograničena u slobodi kretanja ili kontaktiranja sa vanjskim svijetom, kao i njenom otpuštanju kad prestanu razlozi zbog kojih je zadr ana.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od sedam dana.

Članak 46.

Zdravstvena ustanova mo e primiti na liječenje duševno bolesnu osobu, uz njenu suglasnost, ako je prema prirodi bolesti u stanju da da takvu suglasnost.

Suglasnost iz stavka 1. ovog članka daje se u pismenom obliku pred ovlašćenim organom zdravstvene ustanove, uz prisustvo dvije punoljetne osobe , koje su poslovno sposobne i pismene, a nisu zaposlene u toj zdravstvenoj ustanovi i nisu krvni srodnici primljene osobe u pravoj liniji, u pobočnoj liniji zaključno sa četvrtim stupnjem, po tabzini do drugog stupnja, ni njegov bračni drug, kao ni osoba kaja ga je dovela u zdravstvenu ustanovu.

Ako je osobi iz stavka 1. ovog članka, ograničena sloboda kretanja ili kontaktiranja sa vanjskim svijetom, zdravstvena ustanova je du na da u roku od 24 sata o tom obavijesti sud podnošenjem pismene obavijesti na način propisan člankom 47. ovog zakona.

Članak 47.

Kad zdravstvena ustanova primi na liječenje duševno bolesnu osobu bez njene suglasnosti ili bez odluke suda, du na je da o tome odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, pismeno obavijesti sud na čijem području se nalazi ta ustanova.

Obavijest iz stavka 1. ovog članka, sadr i podatke o primljenoj osobi i osobi koja ga je dovela u zdravstvenu ustanovu.

Uz obavijest zdravstvena ustanova dostavlja sudu, po mogućnosti, podatke o prirodi i stupnju bolesti sa raspolo ivom medicinskom dokumentacijom.

Članak 48.

Zdravstvena ustanova je du na da postupi sukladno odredbama članka 47. ovog zakona i u slučaju kad je osoba koja je primljena u zdravstvenu ustanovu uz svoju suglasnost opozove

datu suglasnost, a ovlašćena osoba ili organ te zdravstvene ustanove smatra da je potrebno njeno dalje zadr avanje.

Rok za obavještavanje suda teče od dana opozivanja date suglasnosti.

Članak 49.

Obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ne podnose se ako je duševno bolesna osoba zadr ana, u zdravstvenoj ustanovi na osnovu odluke donesene u postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti ili u krivičnom, odnosno prekršajnom postupku.

Članak 50.

Ako prijem u zdravstvenu ustanovu nije izvršen na temelju odluke nadle nog suda, sud na čijem području se nalazi zdravstvena ustanova du an je odmah po prijemu obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ili kada na drugi način sazna za boravak duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi bez njene suglasnosti, po slu benoj du nosti pokrenuti postupak za zadr avanje u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 51.

Nakon pokretanja postupka o zadr avanju duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi, sud će poduzeti mjere da tu osobu odmah pregleda vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti i da da nalaz i mišljenje o duševnom stanju i sposobnosti za rasuđivanje.

Članak 52.

Sud je du an da ispita sve okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i da sasluša sve osobe koje imaju saznanje o bitnim činjenicama.

Ukoliko je to moguće i ako to neće štetno utjecati na zdravlje duševno bolesne osobe, sud će saslušati i tu osobu.

Članak 53.

Po završenom postupku sud je du an odmah, a najkasnije u roku od tri dana, da donese rješenje kojim će odlučiti da li se osoba zadr ana u zdravstvenoj ustanovi mo e i dalje zadr avati ili će se pustiti iz zdravstvene ustanove.

O svojoj odluci sud obavještava organ starateljstva.

Članak 54.

Kad sud odluči da se primljena osoba zadr i u zdravstvenoj ustanovi odredit će i vrijeme zadr avanja koje ne mo e biti du e od jedne godine.

Zdravstvena ustanova je du na da sudu, po potrebi, dostavlja izvještaje o promjenama o zdravstvenom stanju zadr ane osobe.

Članak 55.

Ako zdravstvena ustanova ocijeni da zadr ana osoba treba da ostane na liječenju i po isteku vremena određenog rješenjem suda, du na je da 30 dana prije isteka tog vremena predlo i sudu produ enje zadr avanja.

Članak 56.

Sud mo e i prije isteka vremena određenog za zadr avanje u zdravstvenoj ustanovi, po slu benoj du nosti ili na prijedlog zadr ane osobe, njenog staratelja kao i osobe, odnosno organa iz članka 30. ovog zakona, da odluči o puštanju osobe iz zdravstvene ustanove, ako utvrdi da se njeno zdravstveno stanje poboljšalo u tolikoj mjeri da su prestali razlozi za dalje zadr avanje.

Članak 57.

Rješenje iz čl. 55. i 56. ovog zakona sud donosi na temelju ponovnog pregleda zadr ane osobe i u postupku provedenom na isti način kao i kad je vođen postupak za zadr avanje u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 58.

Protiv rješenja o zadr avanju u zdravstvenoj ustanovi i puštanju iz ove ustanove albu mogu izjaviti zdravstvena us-

tanova koja je zadržala duševno bolesnu osobu, zadržana osoba, njen staratelj, odnosno privremeni zastupnik i organ starateljstva i to u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba ne zadržava izvršenje, ako sud iz opravdanih razloga drugačije ne odluči.

Prvostupanjski sud će albu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema albe.

Članak 59.

Troškove postupka zadržavanja u zdravstvenoj ustanovi snosi općina na čijem području zadržana osoba ima posljednje prebivalište, a ako nema prebivalište na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) ili je ono nepoznato, troškove snosi općina na čijem području zadržana osoba ima boravište.

3. Proglašenje nestalih osoba umrlim i dokazivanje smrti

Članak 60.

U postupku proglašenja nestalih osoba umrlim i dokazivanja smrti sud odlučuje o proglašenju nestalih osoba umrlim i o dokazivanju smrti.

Članak 61.

Umrlom osobom proglast će se:

- 1) osobom o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a od čijeg je rođenja proteklo šezdeset godina,
- 2) osoba o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a za koju je vjerovatno da više nije živa,
- 3) osoba koja je nestala u brodolomu, saobraćajnoj nesreći, požaru, poplavi, zemljotresu ili u kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti za šest mjeseci od dana prestanka takve opasnosti,
- 4) osoba koja je nestala u toku rata ili u vezi sa ratnim događajima, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti za godinu dana od dana prestanka neprijateljstva.

Rokovi iz toč. 1. i 2. stavka 1. ovog članka računaju se od dana kad je prema posljednjim vijestima nestala osoba nesumnjivo bila živa, a ako se taj dan ne može točno utvrditi, ti rokovi počinju teći istekom mjeseca, odnosno godine u kojoj je nestala osoba, prema posljednjim vijestima, bila živa.

Članak 62.

Smrt neke osobe može se dokazivati po odredbama ovog zakona samo kad se smrt ne može dokazati ispravama predviđenim propisima o matičnim knjigama.

U postupku dokazivanja smrti shodno će se primijeniti odredbe o proglašenju nestalih osoba umrlim, s tim što oglasni rok ne može biti kraći od 15, niti duži od 30 dana.

Članak 63.

Za proglašenje nestale osobe umrlom i za dokazivanje smrti nadležan je sud na čijem području je ta osoba imala posljednje prebivalište, a ako nije imalo prebivalište, sud na čijem području je ta osoba imala posljednje boravište.

Članak 64.

Prijedlog za proglašenje nestale osobe umrlom i prijedlog za dokazivanje smrti može podnijeti svaka fizička i pravna osoba koja za to ima pravni interes, kao i zainteresirani organ.

Prijedlog iz stavka 1. ovog članka sadrži naročito: naziv suda, ime i prezime osobe za koje se predlaže da se proglaši umrlom, odnosno čiju smrt treba dokazati, datum rođenja i posljednje prebivalište, odnosno boravište te osobe, činjenice na kojima se zasniva prijedlog, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, pravni interes predlagatelja za podnošenje prijedloga, ime i prezime odnosno naziv predlagatelja i njegovu adresu.

Uz prijedlog se podnosi izvod iz matične knjiige rođenih za osobu za koju se prijedlog podnosi.

Članak 65.

Po prijemu prijedloga iz članka 64. ovog zakona sud će, po potrebi, saslušati predlagatelje i svjedoke, pribaviti potrebne podatke i izvještaje i zatražiti od organa starateljstva da osobi na koju se prijedlog odnosi odredi staratelja.

Ako sud ocijeni da nisu ispunjeni uvjeti da se postupak pokrene, donijet će rješenje kojim će prijedlog odbaciti.

Ako sud ocijeni da su ispunjeni uvjeti da se postupak pokrene, objavit će u "Službenim novinama Federacije BiH" oglas da je postupak pokrenut. U oglasu o pokretanju postupka za proglašenje nestale osobe umrlom, navest će bitne okolnosti na kojima se prijedlog temelji, nestala osoba pozvati da se javi, a ostale osobe kojima su poznati bilo kakvi podaci o životu ili smrti nestalog, pozvati da to jave sudu u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa.

Oglas o pokretanju postupka za dokazivanje smrti neke osobe treba da sadrži i naznaku dana, mjeseca i godine za koje se smatra da je ta osoba umrla i poziv osobama koje o tome nešto znaju da to jave sudu u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa u "Službenim novinama Federacije BiH".

Članak 66.

Po isteku roka označenog u oglasu, sud će saslušati staratelja, a po potrebi i predlagatelja i nakon što sprovede i druge dokaze, odlučiti će o prijedlogu.

Ako sud utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti da se nestala osoba proglaši umrlom, odnosno da se utvrdi smrt, donijet će rješenje kojim se prijedlog odbija.

Članak 67.

U rješenju kojim se nestala osoba proglašava umrlom, odnosno kojim se utvrđuje smrt, naznačit će se dan, mjesec i godina, a po mogućnosti i sat koji se ima smatrati kao vrijeme smrti nestale osobe.

Kao dan smrti smatra se dan kada je nestala osoba vjerovatno umrla ili dan koji vjerovatno nije preživjela. Ako taj dan ne može se utvrditi, kao dan smrti smatra se prvi dan poslije isteka roka iz članka 61. ovog zakona.

Članak 68.

Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju albu mogu izjaviti predlagatelji, staratelj osobe koja je nestala, odnosno osobe za koju se smrt dokazuje.

Članak 69.

Pravomoćno rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom, odnosno dokazivanju smrti sud će dostaviti općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga, radi upisa u matičnu knjigu umrlim.

Članak 70.

Ako je osoba koja je proglašena umrlom živa ili je umrla drugog dana, a ne onog dana koji se po rješenju suda smatra kao dan njene smrti, svaka fizička i pravna osoba koja za to ima pravni interes, kao i zainteresirani organi mogu zahtijevati od suda da se rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom stavi van snage, odnosno preinači.

O pokretanju postupka u slučajevima iz stavka 1. ovog članka bez odlaganja će se obavijestiti sud koji je nadležan za raspravljanje zaostavštine te osobe. Postupak za raspravljanje zaostavštine koji je u toku prekinut će se, a ako je zaostavština pravomoćno raspravljena i ako je izvršen upis u zemljišne knjige ili druge javne knjige o nepokretnostima, naredit će se da se u ove knjige stavi zabilješka o pokretanju postupka za stavljanje van snage, odnosno preinačenje rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom.

Članak 71.

Ako se utvrdi da je nestala osoba koja je proglašena umrlom ili je umrla drugog dana, a ne onog koji se po rješenju suda smatra kao dan njene smrti, sud će staviti van snage, odnosno preinačiti svoje ranije rješenje.

Ako sud na temelju sprovedenog postupka ocijeni da nema mjesta stavljanju van snage ili preinačenju ranijeg rješenja, dostavit će pravomoćno rješenje o tome sudu nadle nom za raspravljanje zaostavštine radi daljeg postupanja odnosno brisanja zabiljke u zemljišnoj knjizi i drugim javnim knjigama o nepokretnostima.

Članak 72.

Ako se osoba proglašena za umrlu javi sudu i predloži da se stavi van snage rješenje kojim je proglašena umrlom, sud će, pošto utvrdi njenu istovjetnost sa osobom koja je proglašena umrlom, bez daljeg postupka staviti van snage to rješenje.

Pravomoćno rješenje o stavljanju van snage ili preinačenju rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom dostavit će se općinskoj sluzbi nadle noj za poslove vođenja matične knjige, sudu nadle nom za raspravljanje zaostavštine i organu starateljstva.

Članak 73.

Troškove postupka za proglašenje nestale osobe umrlom i za dokazivanje smrti snosi predlagatelj.

III - UREĐENJE OBITELJSKIH ODNOSA**1. Dozvola za zaključenje braka****Članak 74.**

U postupku davanja dozvole za zaključenje braka, sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih osoba kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na temelju dozvole suda.

Članak 75.

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetne osobe.

Prijedlog za pokretanje postupka, sadrži i osobne podatke o osobama koje će zaključiti brak, osobne podatke o roditeljima predlagatelja, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Članak 76.

Sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i elja maloljetnika da zaključite brak, kao i da li je maloljetna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dunosti koje proizilaze iz braka.

Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje organa starateljstva, saslušati će predlagatelje i osobu s kojom će zaključiti brak, roditelja ili staratelja odnosno usvojitelja predlagatelja, a po potrebi može i izvesti i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo.

Sud će, po pravilu, saslušati predlagatelja bez prisustva ostalih sudionika u postupku.

Sud je dužan da utvrdi i osobna svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na osobu sa kojom predlagatelj eli da zaključite brak.

U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti obitelji, kao i vaćim shvatanjima sredine u kojoj žive osobe koje će zaključiti brak.

Članak 77.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju i osobi sa kojom predlagatelj eli da zaključite brak,

roditeljima odnosno starateljima predlagatelja i nadle nom organu starateljstva.

Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju.

Članak 78.

Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka, albu mogu da izjave svi sudionici u postupku iz stavka 1. članka 77. ovog zakona, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole, albu može izjaviti samo predlagatelj.

Članak 79.

Osobe kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Članak 80.

Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

2. Produ enje i prestanak roditeljskog prava**Članak 81.**

U postupku produ enja i prestanka roditeljskog prava, sud odlučuje o produ enju i prestanku roditeljskog prava kada je to zakonom propisano.

Postupak iz predhodnog stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja prijedloga.

Članak 82.

Postupak za produ enje i prestanak roditeljskog prava pokreće se na prijedlog roditelja odnosno usvojitelja ili organa starateljstva.

Članak 83.

Osoba nad kojom se produ uje roditeljsko pravo ili se određuje prestanak tog prava, u postupku iz članka 82. ovog zakona, zastupa poseban staratelj kojeg odredi organ starateljstva ili privremeni zastupnik kojeg odredi sud koji sprovodi postupak za produ enje ili prestanak roditeljskog prava.

Članak 84.

Sud će po slu benoj dunosti utvrditi sve činjenice koje su bitne za donošenje rješenja.

Radi donošenja rješenja sud će održati ročište na koje će pozvati predlagatelja, organ starateljstva i roditelje osobe iz članka 83. ovog zakona, bez obzira na to da li su oni predloži ili pokretanje postupka, a na ročištu obavezno saslušati roditelje i predstavnike organa starateljstva, te pribaviti mišljenje o cjelishodnosti produ enja roditeljskog prava.

Stanje duševnog zdravlja i sposobnosti osobe iz članka 83. ovog zakona, utvrđuju se na način određen u članku 36. ovog zakona.

Članak 85.

U postupku produ enja i prestanka roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

3. Oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava**Članak 86.**

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava sud odlučuje o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava kada je to zakonom određeno.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema prijedloga.

Članak 87.

Postupak za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava pokreće se na prijedlog roditelja odnosno usvojitelja koji ima

roditeljsko pravo ili organa starateljstva, a postupak za vraćanje roditeljskog prava pokreće se i na prijedlog roditelja kojem je bilo oduzeto to pravo.

Članak 88.

Ako postupak nije pokrenut na prijedlog organa starateljstva, sud će bez odlaganja obavijestiti ovaj organ o pokretanju postupka i pozvati ga da sudjeluje u postupku.

Članak 89.

Sud će, po slu benoj du nosti, utvrditi sve činjenice koje su bitne za donošenje rješenja.

Radi utvrđivanja bitnih činjenica, sud će odr ati ročište na koje će pozvati predlagatelja, organ starateljstva, oba roditelja i staratelja osobe čijem se roditelju oduzima, odnosno vraća roditeljsko pravo.

Sud je obavezan da sasluša roditelje, a maloljetnik se saslušava samo kad je to neophodno i nije štetno za njegovo duševno zdravlje.

Pri donošenju rješenja o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava, sud će uzeti u obzir i elje maloljetnika, ako je sposoban da ih izrazi.

Članak 90.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

IV - UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA

1. Raspravljanje zaostavštine

a) Zajedničke odredbe

Članak 91.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvrđuje tko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim osobama.

Članak 92.

Sudionikom u postupku raspravljanja zaostavštine smatraju se nasljednici i legatari, kao i druga osoba koja ostvaruje neko pravo iz zaostavštine.

Članak 93.

Postupak za raspravljanje zaostavštine sud pokreće po slu benoj du nosti čim sazna da je neka osoba umrla ili da je proglašena umrlom.

Članak 94.

Izvođenje dokaza i uzimanje izjave o odricanju od nasljedstva vrši sudac sa zapisničarom. Ostale izjave i prijedloge sudionika mogu uzimati na zapisnik i drugi ovlašteni djelatnici u sudu.

Članak 95.

O radnjama izvršenim u postupku sastavlja se zapisnik.

O manje va nim izjavama učesnika i obavještenjima koje sud prikuplja mo e se, umjesto zapisnika, sačiniti samo bilješka u spisu.

Zapisnik potpisuju sudionici ako su prisustvovali radnji u postupku, sudac i zapisničar odnosno drugi ovlašćeni djelatnik koji je sastavio zapisnik.

Bilješku u spisu potpisuje njen sastavlji vač.

Članak 96.

Za raspravljanje zaostavštine osobe koja je u času smrti imala prebivalište u Federaciji, a koja je dr avljanin Bosne i Hercegovine, u pogledu nepokretne imovine koja se nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine i u pogledu njegove pokretne imovine, bez obzira gdje se nalazi, isključivo je nadle an sud u Federaciji.

Ako se nepokretna imovina osoba iz stavka 1. ovog članka nalazi u inozemstvu, sud u Federaciji bit će nadle an samo ako po zakonima dr ave u kojoj se nalazi imovina nije nadle an inozemni organ.

Članak 97.

Za raspravljanje zaostavštine mjesno je nadle an sud na čijem području je ostavitelj imao prebivalište u vrijeme smrti, a ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište, nadle an je sud na čijem području je ostavitelj imao boravište (u daljem tekstu: ostavinski sud), ukoliko zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište ni boravište u Federaciji nadle an je ostavinski sud u Federaciji na čijem području se nalazi zaostavština ili prete an dio zaostavštine.

Privremene mjere za osiguranje zaostavštine mo e narediti sud na čijem području je ostavitelj umro, kao i sud na čijem području se nalazi zaostavština.

Članak 98.

Sudionici u postupku za raspravljanje zaostavštine ne mogu ugovoriti ni stvarnu ni mjesnu nadle nost suda.

b) Prethodne radnje

Članak 99.

Kad je neka osoba umrla ili proglašena za umrlu, organ općinske slu be nadle an za poslove vođenja matičnih knjiga koji vrši upis smrti u matičnu knjigu umrlih, du an je da u roku od 15 dana po izvršenom upisu dostavi ostavinskom sudu smrtovnicu za umrlog.

Ako organ iz stavka 1. ovog članka nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostavit će smrtovnicu samo s onim podacima s kojima raspola e (u daljem tekstu: nepotpuna smrtovnica), navodeći razloge zbog kojih nije mogao sastaviti potpunu smrtovnicu, i ukazujući na podatke koji bi mogli poslu iti ostavinskom sudu na pronala enje nasljednika i imovine umrlog.

Ako je neka osoba umrla van područja općine u kojoj je imalo prebivalište ili boravište, organ uprave nadle an za poslove vođenja matičnih knjiga dostavit će ostavinskom sudu izvod iz matične knjige umrlih, kao i podatke kojima raspola e, a koji mogu poslu iti za sastavljanje smrtovnice. Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio imovinu.

Članak 100.

Smrtovnica se sastavlja na temelju podataka dobijenih od srodnika umrlog, od osobe s kojima je umrli ivio, kao i od drugih osoba koje mogu pru iti podatke koji se unose u smrtovnicu.

Članak 101.

Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih, sud će sam prema okolnostima upotpuniti ili sastaviti smrtovnicu ili će sastavljanje smrtovnice povjeriti organu uprave nadle nom za poslove vođenja matične knjige.

Sud mo e, kad je to cjelishodno, sam sastaviti smrtovnicu i van slučajeva iz stavka 1. ovog članka ako je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt neke osobe ili njegovo proglašenje umrlim.

Članak 102.

U smrtovnicu se unose podaci:

- 1) ime i prezime umrlog i imena njegovih roditelja, zanimanje, datum rođenja i dr avljanstvo umrlog, a za umrle enske osobe i njihovo djevojačko prezime,
- 2) dan, mjesec i godina, mjesto, i po mogućnosti, sat smrti,
- 3) prebivalište, odnosno boravište koje je umrli imao,

- 4) ime i prezime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište odnosno boravište bračnog druga umrlog i bračne, vanbračne i usvojene djece,
- 5) ime i prezime, datum rođenja i prebivalište odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljeđe na osnovu zakona, kao i osobe koje su pozvane na nasljeđe na osnovu testamenta,
- 6) približna vrijednost nepokretne imovine i posebno približna vrijednost pokretne imovine umrlog.

U smrtovnici, po mogućnosti, treba navesti još i: mjesto gdje se nalazi imovina koju je umrli ostavio, da li ima imovine za čije držanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, da li ima gotovog novca, papira od vrijednosti, dragocjenosti, štednih knjiga ili kakvih drugih stvari u njegovu ispravu, da li je umrli ostavio dugove i koliko, da li je ostavio pismeni testament ili ugovor o doivotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju ili raspodjeli imovine za doivotu i gdje se oni nalaze, a ako je umrli sačinio usmeni testament, onda još i ime i prezime, zanimanje i boravište svjedoka pred kojima je usmeni testament sačinjen. U smrtovnici će se posebno naznačiti da li se očekuje rođenje djeteta umrlog i da li njegova djeca ili bračni drug imaju staratelja.

Ako je prije ostavitelja umro njegov bračni drug ili koje njegovo dijete, ili koja druga osoba koja bi mogla biti pozvana na nasljeđe, u smrtovnici će se naznačiti datum i mjesto njihove smrti.

Članak 103.

Popis i procjena imovine umrlog vrši se po odluci ostavinskog suda kad se ne zna za nasljednike ili za njihovo boravište, kada su nasljednici osobe koje uslijed maloljetstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobne nikako, ili nisu sposobne potpuno da se same staraju o svojim poslovima, kada zaostavština treba da se preda općini ili drugoj pravnoj osobi, kao i u drugim opravdanim slučajevima.

Sud će narediti da se izvrši popis i procjena i u slučaju kad to zahtijevaju nasljednici, legatari ili povjerioci umrlog.

Popis i procjena imovine izvršit će se i bez odluke suda prilikom sastavljanja smrtovnice, ako to traži jedan od nasljednika ili legatara.

Članak 104.

Popis imovine će obuhvatiti cjelokupnu nepokretnu i pokretnu imovinu koja je bila u posjedu umrlog u vrijeme njegove smrti.

Popis će obuhvatiti i imovinu koja je pripadala umrlom, a nalazi se kod druge osobe, sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom temelju, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se utvrdi da nije njegovo vlasništvo.

U popisu imovine zabilježit će se potraživanja i dugovi umrlog, a posebno neplaćeni porezi i doprinosi državi.

Članak 105.

Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, mjeri i težini pojedinačno.

Nepokretnosti se popisuju pojedinačno sa naznakom mjesta gdje se nalaze, vrste i opisa objekta, kulture zemljišta, i zemljišno-knjižnih podataka, ako su poznati.

Prilikom popisivanja imovine istovremeno će se naznačiti vrijednost pojedinih pokretnih i nepokretnih stvari koje ulaze u zaostavštinu.

Članak 106.

Popis i procjenu imovine vrši nadležni općinski službenik.

Popis i procjenu imovine može izvršiti i radnik suda koga sudac odredi. Popis i procjena imovine vrše se u prisustvu dvije punoljetne osobe, a kada je to potrebno i uz sudjelovanje vještaka.

Popisu i procjeni imovine može prisustvovati svaka zainteresirana osoba.

Članak 107.

Nadležni općinski organ uprave koji je izvršio popis i procjenu imovine, dostavit će podatke o izvršenom popisu i procjeni ostavinskom sudu.

Članak 108.

Kada se u zaostavštini pronađu predmeti za čije držanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, s njima će se poslije izvršenog popisa postupati po tim propisima.

Članak 109.

Ako se prigovori izvršenom popisu ili izvršenoj procjeni imovine, sud može, ako to smatra za potrebno, odrediti da djelatnik suda ponovo izvrši popis ili procjenu imovine.

Ako popis imovine nije izvršen, sud može na temelju podataka zainteresiranih osoba sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Članak 110.

Ako se utvrdi da nijedan od prisutnih nasljednika nije sposoban da upravlja imovinom (zaostavštinom), a nema zakonskog zastupnika, ili ako su nasljednici nepoznati ili odsutni, ili kad druge okolnosti nalažu naročitu opreznost, nadležni općinski službenik predat će u hitnim slučajevima imovinu ili njen dio na čuvanje pouzdanom licu, i o tome će odmah obavijestiti sud na čijem se području ta imovina nalazi, koja može ovu mjeru izmijeniti ili ukinuti.

Gotov novac, papire od vrijednosti, dragocjenosti, štedne knjige i druge stvari koje treba u takvom slučaju predati na čuvanje sudu na čijem području se imovina nalazi. Ovaj sud će obavijestiti ostavinski sud o svim mjerama za osiguranje zaostavštine.

Članak 111.

Kad je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog zastupnika zaostavštine, postavljanje će se izvršiti ostavinski sud. Prije postavljanja privremenog staratelja, sud će, po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu osobenosti staratelja od osobe koje su pozvane na nasljeđe.

Članak 112.

Mjere za osiguranje zaostavštine može odrediti ostavinski sud u tijeku cijelog postupka za raspravljanje zaostavštine.

c) Postupak sa testamentom

Članak 113.

Organ koji sastavlja smrtovnicu provjerit će da li je umrli ostavio pismeni testament, odnosno da li postoji isprava o usmenom testamentu.

Testament koji je umrli ostavio dostavit će se sudu zajedno sa smrtovnicom.

Članak 114.

Kad sud utvrdi da je osoba koja je ostavila testament umrla ili da je proglašena umrlom otvorit će njen testament bez povrede pečata, pročitat će ga i o tome sastaviti zapisnik. Na ovaj način će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovan i da li ima više testamenata.

Otvaranje i čitanje testamenta izvršit će se u prisustvu dvije punoljetne osobe koje mogu biti i osobe koje su pozvane na nasljeđe.

Proglašeni testamenti mogu prisustvovati nasljednici, legatari i druge zainteresirane osobe i tražiti prijepis testamenta.

Sud kod koga se testament nađe ili kome bude podnesen otvorit će i pročitati testament iako je za raspravljanje zaostavštine nadležni drugi sud ili inozemni organ.

Članak 115.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadr i podatke:

- 1) koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gdje su nađeni,
- 2) tko je testament predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
- 3) da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen,
- 4) koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

Ako je prilikom otvaranja testamenta primjećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano i ispravljeno ili ako se što drugo nađe sumnjivo mora se to u zapisniku navesti.

Zapisnik potpisuje sudac, zapisničar i svjedoci.

Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa nazankom datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Članak 116.

Ako je umrli sačinio usmeni testament i o tome postoji isprava koju su svjedoci svojeručno potpisali, sud će sadr inu ove isprave proglasiti po odredbama koje va e za proglašenje pismenog testamenta.

Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojim je usmeni testament izjavljen saslušat će se pojedinačno o sadr ini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih ovisi njegova punova nost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svjedoka proglasiti po odredbama koje va e za proglašenje pismenog testamenta.

Ako sudionik zahtjeva da se svjedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odredit će ročište za saslušanje ovih svjedoka na koje će pozvati predlagatelje, a ostale zainteresirane osobe samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Članak 117.

Ako je pismeni testament nestao ili je uništen neovisno od ostaviteljeve volje, a među zainteresiranim osobama nema spora o postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, o načinu nestanka ili uništenja, kao ni o sadr ini testamenta, ostavinski sud će o tome saslušati sve zainteresirane osobe i po njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje va e za proglašenje pismenog testamenta.

Ako bi zaostavština, kad ne bi bilo testamenta, postala dr avno vlasništvo, sporazum zainteresiranih osoba o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku i sadr ini va i samo uz suglasnost nadle nog javnog pravobranilaštva.

Ako među zainteresiranim osobama ima osoba koje nisu sposobne da se same staraju o svojim poslovima, sporazumi iz ove odrebe va e samo uz suglasnost organa starateljstva.

Članak 118.

Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pisanim testamentom, odnosno ispravom o usmenom testamentu ili zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, dostavit će se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadr at će njihov prijepis.

Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadr ini nestalog ili uništenog pismenog testamenta, čuvat će se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihov ovjereni prijepis prilo it će se spisima.

d) Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice

Članak 119.

Po prijemu smrtovnice sud će ispitati da li je nadle an za raspravljanje zaostavštine, pa ako ustanovi da nije nadle an dostavit će spise predmeta nadle nom sudu.

Ako sud ustanovi da je za raspravljanje zaostavštine nadle an inozemni organ, rješenjem će se proglasiti nenadle nim.

Članak 120.

Ako je ostavitelj postavio izvršitelja testamenta, sud će to izvršitelju testamenta saopćiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te du nosti.

Članak 121.

Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljeđe, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ starateljstva.

Ako organ starateljstva drugačije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta starat će se jedan od njegovih roditelja.

Članak 122.

Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu ili je ostavio samo pokretnu imovinu, a nijedna od osoba pozvanih na nasljeđe ne tra i da se sprovede rasprava, ostavinski sud će rješenjem odlučiti da se ne raspravlja zaostavština.

Kad sud odluči da se ne raspravlja zaostavština, obavijestit će o tome organ starateljstva ako među nasljednicima ima osoba koje nisu sposobne da se staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

Ako je sud odlučio da se ne raspravlja zaostavština zbog razloga iz stavka 2. ovog članka, osobe pozvane na nasljeđe mogu ostvariti prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

Članak 123.

Kad se po zakonu mo e tra iti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlašćenih osoba narediti to izdvajanje primjenjujući pritom shodno odredbe ovog zakona o privremenim mjerama za osiguranje zaostavštine.

e) Raspravljanje zaostavštine

Članak 124.

Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.

U pozivu na ročište sud će zainteresirane osobe obavijestiti o pokretanju postupka i o postojanju testamenta ako postoji i pozvati da odmah dostave sudu pismeni testament, odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svjedoke usmenog testamenta.

Sud će u pozivu upozoriti zainteresirane osobe da mogu do završetka postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasljeđa, ili se nasljeđa odriču, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu, da će sud o njihovom pravu odlučiti prema podacima kojima raspola e.

O pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament sud će obavijestiti i na ročište pozvati i one osobe koje bi mogle po zakonu polagati pravo na nasljeđe.

Ako je umrli postavio izvršitelja testamenta sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Članak 125.

Ako se ne zna da li umrli ima nasljednika, sud će oglasom pozvati osobe koje pola u pravo na nasljeđe da se prijave sudu u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa u "Slu benim novinama Federacije BiH".

Oglas će se objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi prigodan način.

Po odredbama st. 1. i 2. ovog članka sud će postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je

boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalaze u inozemstvu, a dostavljanje se nije moglo izvršiti prema odredbama Zakona o parničnom postupku.

Po isteku roka iz stavka 1. ovog članka sud će raspraviti zaostavštinu na temelju izjave postavljenog staratelja i podataka kojima sud raspolaže.

Članak 126.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na nasljeđe, o veličini nasljednog dijela i pravu na legat.

O pravima iz stavka 1. ovog članka, sud po pravilu, odlučuje nakon što od zainteresiranih osoba uzme potrebne izjave.

O pravima osoba koje nisu došle na ročište, a uredno su pozvane, sud će raspraviti prema podacima sa kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje sud primi do donošenja rješenja.

Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresirane osobe mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresiranih osoba, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim osobama daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresiranih osoba.

Ako sud posumnja da je osoba koja po zakonu polaže pravo na nasljeđe jedini ili najbliži i srodnik umrlog, može saslušati i osobe za koje smatra da bi mogle imati jednako ili jače pravo na nasljeđe, a može te osobe pozvati u oglasom po odredbama članka 125. ovog zakona.

Članak 127.

Ako se nasljednik primio nasljeđa ili se odrekao nasljeđa, izjavu o tome mora potpisati nasljednik ili njegov zastupnik.

Potpis na izjavi o primanju nasljeđa ili o odricanju od nasljeđa koja je podnesena sudu, kao i potpis na punomoći moraju biti ovjereni.

U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima, odnosno odriče dijela koji mu pripada na temelju zakona ili na temelju testamenta, ili se izjava odnosi na nužni dio.

Izjavu o odricanju od nasljeđa nasljednik može dati pred ostavinskim sudom ili pred svakim drugim nadležnim sudom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom nasljednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom Bosne i Hercegovine koji vrši konzularne poslove.

Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljeđa, sud će nasljednika upozoriti da se može odreći od nasljeđa samo u svoje ime ili u ime svojih potomaka.

Članak 128.

Sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti sudionike da pokrenu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave, ako su među sudionicima sporne činjenice od kojih ovisi neko njihovo pravo.

Sud će postupiti u smislu stavka 1. ovog članka naročito ako su sporne:

- 1) činjenice od kojih ovisi pravo na nasljeđe, a naročito punovaničnost ili sadržina testamenta ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju koga se po zakonu nasljeđuje,
- 2) činjenice od kojih ovisi osnovanost zahtjeva nadležnog bračnog druga i potomaka ostaviteljevih, koji su živjeli sa ostaviteljem u istom domaćinstvu, da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva, koji služe za zadovoljenje svakodnevnih potreba,
- 3) činjenice od kojih ovisi veličina nasljednog dijela, a naročito računanje u nasljedni dio,
- 4) činjenice od kojih ovisi osnovanost isključenja nužnog nasljednika ili osnovanost razloga za nedostojnost,

5) činjenice o tome da li se neka osoba odrekla nasljeđa.

Ako ne postoji spor o činjenicama iz stavka 2. ovog članka, već se sudionici spore o primjeni prava, ostavinski sud raspravit će pravna pitanja u postupku za raspravljanje zaostavštine.

Članak 129.

Ako među sudionicima postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će uputiti sudionike da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine.

Članak 130.

Ako se nasljednici spore bilo o činjenicama bilo o primjeni prava sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti učesnike da pokrenu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave u slijedećim slučajevima:

- 1) ako između nasljednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu,
- 2) ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva potomaka ili usvojenika ostavitelja koji su s njim živjeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviteljeve imovine.

Članak 131.

Sud će uputiti na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave onog sudionika čije pravo smatra manje vjerovratnim.

Ako sud prekine postupak, odredit će rok u kome treba pokrenuti parnicu pred sudom, odnosno pred organom uprave.

Ako sudionik u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajat će dok parnica pred sudom odnosno postupak pred organom uprave ne bude pravomoćno završen.

Ako sudionik u određenom roku ne postupi po rješenju suda, nastavit će se raspravljanje zaostavštine, i ako sudionik do završetka tog postupka ne podnese dokaz da je pokrenuo parnicu pred sudom, odnosno postupak pred organom uprave, dovršit će se raspravljanje zaostavštine bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je sudionik upućen na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave.

Kad je ostavinski sud raspravio zaostavštinu po stavku 4. ovog članka, kao i kad je raspravio zaostavštinu, a trebalo je da sudionike uputi na parnicu, pravomoćnost odluke ostavinskog suda ne sprečava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica.

f) Rješenje o nasljeđivanju i legatu

Članak 132.

Kad sud utvrdi kojim osobama pripada pravo na nasljeđe proglasit će te osobe za nasljednike rješenjem o nasljeđivanju.

Rješenje o nasljeđivanju sadrži:

- 1) ime i prezime umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrle ženske osobe i njihovo djevojačko prezime,
- 2) označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenje pokretnih stvari sa pozivom na popis,
- 3) ime i prezime, zanimanje i prebivalište nasljednika prema ostavitelju, da li nasljeđuje kao zakonski ili testamentarni nasljednik, ako ima više nasljednika i dio u kome učestvuje u nasljeđu,
- 4) da li je i koliko pravo nasljednika odloženo zbog neprispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjenog uvjeta ili je ovisno od raskidnog uvjeta odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uvjet, ili je ograničeno pravo plodoučivanja i u čiju korist,

5) ime i prezime, zanimanje i plodou ivanje osoba kojima je pripao legat, plodou ivanje, ili koje drugo pravo iz zaostavštine sa točnim naznačenjem tog prava,

Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi nasljednici sporazumno predlo e diobu i način diobe, sud će ovaj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju.

Članak 133.

Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i legatarima, kao i osobama koje su u tijeku postupka istakle zahtjev za nasljeđe.

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju dostavit će se organu nadle nom za vođenje zemljišno-knji ne evidencije.

Članak 134.

Kad budu podneseni dokazi o izvršenju i osiguranju obezva koje su nasljedniku nalo ene testamentom u korist osobe koja nije sposobna da se sama stara o svojim poslovima ili za postizanje neke općekorisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu knjigu ili drugu odgovarajuću evidenciju izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim osobama predaju pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Članak 135.

Kad je pravo nasljednika ili legatara odlo eno zbog neprispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odlo eno zbog neispunjenog uvjeta ili je ovisno od raskidnog uvjeta odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uvjet, sud će po prijedlogu zainteresiranih osoba odrediti privremene mjere za osiguranje odnosnog dijela zaostavštine po odredbama zakona kojim je uređen izvršni postupak, ukoliko testamentom nije drugačije određeno.

Članak 136.

Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud mo e i prije donošenja rješenja o nasljeđivanju, na zahtjev legatara donijeti posebno rješenje o legatu. U tom slučaju shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona o dostavljanju pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju nadle nom organu uprave, odnosno organu koji vodi zemljišne knjige i druge odgovarajuće evidencije i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Članak 137.

Kad sud utvrdi da nema nasljednika, ili kad se ne zna da li ima nasljednika, a u roku propisanom ovim zakonom ne javi se nitko ko pola e pravo na nasljeđe, sud će donijeti rješenje da se zaostavština preda nadle noj općini.

Članak 138.

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili legatu vezuje sudionike koji su sudjelovali u postupku raspravljanja zaostavštine, ukoliko im nije priznato pravo da svoj zahtjev ostvaruju u parnici.

g) Nasljedno-pravni zahtjevi poslije pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju

Članak 139.

Ako se po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronade imovina za koju se u vrijeme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će ovu imovinu novim rješenjem raspodijeliti na temelju ranije donesenog rješenja o nasljeđivanju (dopunsko rješenje).

Ako ranije nije raspravljana zaostavština, sud će raspraviti zaostavštinu samo ako se pronadena imovina sastoji iz nepokretnosti.

Ako se pronadena imovina sastoji od pokretne imovine, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtjev zainteresiranih osoba.

Prije raspravljanja naknadno pronadene imovine, sud će pozvati nasljednike koji su se odrekli od nasljeđa da se u određenom

roku izjasne da li ostaju kod odricanja ili tra e da im se prizna pravo na nasljeđe na naknadno pronađenoj imovini.

Rješenje kojim je raspodijeljena naknadno pronađena imovina, sud će dostaviti i nasljednicima koji su se odrekli nasljeđa.

Članak 140.

Ako se po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronade testament, sud će ga proglasiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadr at će njegov prijepis.

Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obavijestiti zainteresirane osobe o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoja prava na temelju testamenta ostvariti u parničnom postupku.

Članak 141.

Ako je po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ili rješenja o legatu neka osoba koja nije učestvovala u postupku za raspravljanje zaostavštine pola e pravo na zaostavštinu kao nasljednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će tu osobu uputiti da mo e svoje pravo ostvariti u parničnom postupku.

Članak 142.

Kad je raspravljanje zaostavštine završeno pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju ili rješenjem o legatu, a postoje uvjeti za ponavljanje postupka, po pravilima parničnog postupka, neće se ponoviti postupak za raspravljanje zaostavštine, već sudionici svoja prava mogu ostvariti u parničnom postupku.

h) Postupak kad je za raspravljanje zaostavštine nadle an inozemni organ

Članak 143.

Kad je za raspravljanje zaostavštine nadle an inozemni organ, sud na čijem je području ostavitelj umro izdat će po prijemu smrtovnice oglas kojim će pozvati sve osobe u zemlji koje imaju zahtjeve prema zaostavštini kao nasljednici, legatari ili povjerioci, da u oglasnom roku, koji ne mo e biti kraći od 30 dana ni du i od šest mjeseci i koji teče od dana objavljivanja oglasa u "Slu benim novinama Federacije BiH", prijave svoje zahtjeve, jer će se u protivnom slučaju pokretna imovina iz zaostavštine predati nadle nom organu inozemne dr ave ili osobi koju taj organ ovlasti za prijem te imovine.

Oglas će se, pored objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH", objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi prigodan način. Jedan primjerak oglasa dostavit će se najbli em diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane dr ave u našoj zemlji.

Sud neće izdati oglas ako se radi o maloj vrijednosti zaostavštine.

Ako se ne izda oglas iz stavka 3. ovog članka, zaostavština se ne smije predati prije nego što proteknu tri mjeseca od dana smrti stranog dr avljanina.

Članak 144.

Ako koji od nasljednika ili legatara prijavi svoj zahtjev, sud će zadr ati zaostavštinu odnosno njen dio koji je potreban za pokriće tog zahtjeva sve dok organ vlasti inozemne dr ave ne donese pravomoćnu odluku o tom zahtjevu.

Sud će u pogledu prijavljenog zahtjeva izvršiti ovu odluku iz zadr ane zaostavštine ili iz njenog dijela, a ostatak će predati organu inozemne dr ave.

Ako koji povjerilac prijavi svoje potra ivanje, sud će zadr ati zaostavštinu ili njen dio koji je potreban za pokriće tog potra ivanja sve dok to potra ivanje ne bude podmireno ili osigurano.

Članak 145.

Ako je za raspravljanje zaostavštine inozemnog dravljanina u pogledu njegove pokretne imovine nadležan inozemni organ, sud će ako svi nasljednici koji se nalaze u Federaciji predlože da raspravu sprovede sud u Federaciji, pozvati sve nasljednike i legatere u inozemstvu da u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja poziva istaknu prigovor nenadležnosti suda u Federaciji, jer će postupak raspravljanja zaostavštine sprovesti sud u Federaciji.

Poznati nasljednici kojima se ne zna boravište pozvaće se oglasom.

Oglas će se objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH" i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način. Primjerak oglasa dostavit će se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosno inozemne države u Bosni i Hercegovini.

Ako nijedan od nasljednika ili legatara iz inozemstva nije istakao prigovor nenadležnosti suda u Federaciji, u roku iz stavka 1. ovog članka, sud u Federaciji će po isteku tog roka raspraviti zaostavštinu.

2. Određivanje naknade za eksproprisane nepokretnosti**Članak 146.**

U postupku određivanja naknade za ekspropriranu nepokretnost sud određuje visinu naknade za ekspropriranu nepokretnost kad korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik pred nadležnom sluzbom odnosno organom nisu postigli sporazum o naknadi za ekspropriranu nepokretnost.

Članak 147.

Ako učesnici ne postignu sporazum o naknadi za ekspropriranu nepokretnost u roku od dva mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji nadležna sluzba odnosno organ uprave dostaviće pravomoćno rješenje o eksproprijaciji sa svim spisima i dokazima o isplati vlasniku ponuđenog iznosa naknade ili o polaganju istog u depozit suda na čijem se području nalazi eksproprirana nepokretnost, radi određivanja naknade.

Organ iz stavka 1. ovog članka može i prije isteka roka od dva mjeseca dostaviti rješenje o eksproprijaciji sa spisima nadležnom sudu, ako iz izjave sudionik utvrdi da se ne može postići sporazum o naknadi.

Ako nadležna sluzba odnosno organ ne postupi po odredbama stavka 1. ovog članka, sudionici se mogu neposredno obratiti nadležnom sudu sa zahtjevom za određivanje naknade.

Članak 148.

Postupak određivanja naknade za ekspropriranu nepokretnost sud vodi po sluzbenoj dužnosti.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka pred sudom.

Članak 149.

Sud će odrediti ročište na kojem će omogućiti sudionicima da se izjasne o obliku i obimu, odnosno visini naknade, kao i o dokazima o vrijednosti nepokretnosti, koji se pribavljaju po sluzbenoj dužnosti.

Sud će na ročištu izvesti i druge dokaze koje učesnici predlože, ako nađe da to ima značaja za određivanje naknade, a po potrebi odredit će i vještačenje.

Članak 150.

Troškove postupka određivanja naknade za eksproprirane nepokretnosti snosi korisnik eksproprijacije, osim troškova koji su izazvani neopravdanim postupcima ranijeg vlasnika.

Članak 151.

Ako sudionici zaključe sporazum da se naknada za ekspropriranu zgradu ili stan odredi u obliku davanja druge zgrade ili

stana, sporazumom će se odrediti i rok za izvršenje uzajamnih obveza. Ako taj rok ne odrede, sud će rješenjem o naknadi odrediti rok o iseljenju iz eksproprirane zgrade, odnosno stana kao posebnog dijela zgrade, prema zakonu kojim je uređena eksproprijacija.

Odredba stavka 1. ovog članka shodno se primjenjuje i na zemljoradnika kad mu je po sporazumu s korisnikom eksproprijacije ili na njegov zahtjev, naknada za eksproprirano poljoprivredno zemljište određena davanjem u vlasništvo druge nepokretnosti.

Članak 152.

Nakon što utvrdi bitne činjenice, sud donosi rješenje kojim određuje oblik i obim, odnosno visinu naknade za ekspropriranu nepokretnost.

Ako sudionici zaključe sporazum o obliku i obimu, odnosno visini naknade, sud će svoje rješenje temeljiti na njihovom sporazumu, ukoliko nađe da sporazum nije u suprotnosti sa propisima kojima su uređeni vlasnički odnosi na nepokretnostima.

Članak 153.

Odredbe o postupku određivanja naknade za ekspropriranu nepokretnost shodno se primjenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem vlasniku po zakonu priznaje pravo na naknadu za nepokretnost na kojoj je izgubio pravo vlasništva ili drugo stvarno pravo.

3. Upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima**Članak 154.**

U postupku za upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima sud uređuje način upravljanja i korištenja zajedničkim stvarima suvlasnika, sukorisnika i drugih suposjednika iste stvari.

Članak 155.

Postupak za upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima pokreće se na prijedlog osobe koja smatra da je povrijeđeno u pravu upravljanja ili korištenja zajedničke stvari.

Prijedlog sadrži podatke o zainteresiranim osobama i o stvari koja je predmet postupka, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem području se stvar nalazi, a ako se stvar nalazi na području više sudova, prijedlog se može podnijeti svakom od tih sudova.

Članak 156.

Po prijemu prijedloga sud će zakazati ročište na koje će pozvati sve zainteresirane osobe, ukazat će im na mogućnost sporazuma i pomoći im da sporazumno urede način upravljanja, odnosno, korištenja zajedničke stvari.

Sporazum zainteresiranih osoba sud će nakon što im predoči prirodu i pravno djelovanje sudskog poravnjanja, unijeti u zapisnik kao sudsko poravnjanje.

Članak 157.

Ako se zainteresirane osobe ne sporazumiju, sud će provesti potrebne dokaze i na temelju rezultata cjelokupnog postupka donijeti rješenje kojim će urediti način upravljanja ili korištenja zajedničkom stvari po odgovarajućim propisima o materijalnom pravu, vodeći računa o njihovim posebnim i zajedničkim interesima.

Kad se prijedlogom traži uredjenje korištenja zajedničkog stana ili poslovnih prostorija, sud će naročito urediti koje će prostorije zainteresirane osobe koristiti posebno, a koje zajednički, način korištenja zajedničkih prostorija, kao i na koji način će se snositi troškovi korištenja prostorija.

Članak 158.

Kad je među zainteresiranim osobama sporno pravo na stvar koja je predmet postupka ili je sporan obim prava, sud će uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu ili postupak

pred upravnim organom radi rješavanja spornog prava, odnosno pravnog odnosa, a vanparnični postupak će prekinuti.

Ako predlagatelj ne pokrene postupak u roku iz stavka 1. ovog članka, smatrat će se da je prijedlog povučen.

Sud može, do donošenja odluke nadležnog organa, privremeno urediti odnose zainteresiranih osoba u pogledu upravljanja i korištenja zajedničkom stvari kad to okolnosti slučaja zahtijevaju, a naročito da bi se spriječila šteta, samovlašće ili očita nepravda za pojedine zainteresirane osobe.

Odredbе iz stavka 3. ovog članka primjenit će se i kad su zainteresirane osobe suposjednici stvari koji ne raspolu u dokazima o zakonitom osnovu sticanja posjeda.

Članak 159.

Zainteresirane osobe mogu u parnici ili drugom postupku ostvarivati svoja prava u odnosu na stvar o čijem je upravljanju i korištenju pravomoćno odlučeno u postupku upravljanja i korištenja zajedničkim stvarima.

Članak 160.

Odredbе ovog zakona o upravljanju i korištenju zajedničkim stvarima primjenjuju se i na vlasnike i posjednike posebnih dijelova zgrada u pogledu upravljanja i korištenja zajedničkim dijelovima zgrade koji služe u zgradi kao cjelini ili samo nekim posebnim dijelovima zgrade, u kom slučaju se zainteresiranim osobama smatraju samo vlasnici tih dijelova zgrade, ako se uređivanjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava vlasnika drugih dijelova zgrade.

Odnosi između vlasnika posebnih dijelova zgrade uređuju se sukladno propisima o pravima na posebnim dijelovima zgrade.

4. Dioba stvari i nekretnina u suvlasništvu

Članak 161.

U postupku diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu sud odlučuje o diobi i načinu diobe tih stvari i nekretnina.

Članak 162.

Postupak diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu može biti pokrenut od svake suvlasnice, a prijedlog mora obuhvatiti sve suvlasnike.

Prijedlog sadrži podatke o predmetu diobe, veličini dijela i o drugim stvarnim pravima svakog suvlasnika. Za nepokretnost moraju se navesti zemljišno-knjižni ili katastarski podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu vlasništva, pravu sluznosti i drugim stvarnim pravima, kao i o posjedu nepokretnosti.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem se području stvar ili nekretnina nalazi, a ako se stvari ili nekretnina u suvlasništvu nalaze na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 163.

Ako sud, postupajući po prijedlogu, utvrdi da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, sporna je veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u nekretninu u suvlasništvu, prekinut će postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

Ako predlagatelj u roku iz stavka 1. ovog članka ne pokrene parnicu, smatrat će se da je prijedlog povučen.

Članak 164.

Sud će po prijemu prijedloga zakazati ročište na koje će pozvati sve suvlasnike i osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Članak 165.

Ako suvlasnici ili osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo, u toku postupka postignu poravnanje o uvjetima

i načinu diobe, sud će poravnanje unijeti u zapisnik kao sudsko poravnanje.

Članak 166.

Ako osobe iz članka 165. ovog zakona ne postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će ih saslušati, provesti potrebne dokaze, a kad je to nužno i vještačenje, pa će na temelju rezultata cjelokupnog postupka, sukladno odgovarajućim propisima materijalnog prava donijeti rješenje o diobi stvari ili nekretnina u suvlasništvu, vodeći računa da zadovolji opravdane zahtjeve i interese suvlasnika i osoba koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar sud će naročito imati u vidu posebne potrebe pojedinih suvlasnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne tom suvlasniku.

Ako se dioba stvari ima izvršiti njenom prodajom, prodaja će se dozvoliti i izvršiti po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Članak 167.

Rješenje o diobi sadrži: predmet, uvjete i način diobe, podatke o fizičkim dijelovima stvari i pravima koja su pripadala pojedinom suvlasniku, kao i prava i obveze suvlasnika utvrđene diobom.

Rješenjem o diobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja sluznosti i drugih stvarnih prava na dijelovima stvari koja je fizički podijeljena između suvlasnika.

5. Uređenje međa

Članak 168.

U postupku uređenja međa sud uređuje među između susjednih nepokretnosti kad su međašnji znaci uništeni, oštećeni ili pomjereni.

Članak 169.

Prijedlog za uređenje međa između susjednih zemljišnih parcela može podnijeti svaki od vlasnika odnosno posjednika tih parcela, a kada je to zakonom određeno i ovlašten organ.

Prijedlog sadrži podatke o vlasnicima odnosno posjednicima susjednih parcela, zemljišnim parcelama između kojih se međa uređuje, sa oznakama tih parcela iz zemljišnih i katastarskih knjiga, razloge zbog kojih se postupak pokreće, kao i vrijednost sporne međašnje površine.

Članak 170.

Po prijemu prijedloga sud može zakazati ročište u sudu na koje će pozvati sudionike radi pokušaja sporazumnog uređenja međa.

Ako sudionici ne postignu sporazum, sud će zakazati ročište na spornom mjestu na koje će, pored sudionika pozvati vještaka geodetske, odnosno druge odgovarajuće struke, a po potrebi i predložene svjedoke.

Uz poziv za ročište sudionici se pozivaju da podnesu sve isprave, skice i druge dokaze od značaja za uređenje međa. U pozivu će se sudionici upozoriti na posljedice nedolaska na ročište.

Članak 171.

Ako predlagatelj ne dođe na ročište, a bio je uredno pozvan, ročište će se održati ukoliko to predloži protivnik predlagatelja.

Ako nitko ne predloži održavanje ročišta, smatra se da je prijedlog povučen.

Članak 172.

Ako među sudionicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost ne prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, sud će utvrditi među na temelju jačeg prava, a ako to nije moguće na temelju posljednjeg mirnog posjeda. Ukoliko se spor ne može riješiti ni na ovaj način, sud će spornu međašnju površinu podijeliti po pravičnosti.

Ako sudionici predhodno o tome postignu sporazum sud mo e među urediti i na temelju va ećih katastarskih planova.

Sud mo e urediti među po jačem pravu bez obzira na vrijednost međašnje površine, ako sudionici o tome predhodno postignu sporazum.

Članak 173.

Ako među sudionicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a ne postignu sporazum u smislu stavka 3. članka 172. ovog zakona, sud će predlagatelja uputiti na parnicu i obustavit će vanparnični postupak.

Članak 174.

Na ročištu za uređenje međa sud će na spornom mjestu utvrditi među između zemljišnih parcela sudionika i obilježiti je trajnim i vidnim međašnjim znacima.

O radnjama poduzetim na ročištu za uređenje međa sastavlja se zapisnik u koji se unosi naročito: opis zatečenog stanja i sadržaj izjava sudionika, vještaka i svjedoka. Uz zapisnik se prilažuje skica zatečenog stanja i skica stanja uspostavljenog uređenjem međa.

Članak 175.

U rješenju o uređenju međa sud opisuje među između zemljišnih parcela sudionika, pozivajući se na skicu uspostavljenog stanja koja je sastavni dio rješenja.

Članak 176.

Sud neće uređivati među na građavinskom zemljištu na kome ne postoji pravo vlasništva, osim u slučaju kad nije izvršena parcelizacija zemljišta po odredbama zakona kojim je regulirano prostorno uređenje.

V - UREĐENJE DRUGIH VANPARNIČNIH STVARI

1. Sastavljanje i ovjeravanje sadržajne isprava

Članak 177.

U postupku za sastavljanje ili ovjeravanje sadržajne isprave sud sastavlja i ovjerava ispravu kad je za nastanak prava ili punova nog pravnog posla potrebno postojanje javne isprave.

Sukladno odredbi stavka 1. ovog članka sastavlja se i sudski testament.

Članak 178.

Za sastavljanje ili ovjeravanje isprave mjesno je nadležan svaki stvarno nadležni sud.

Ispravu sastavlja ili ovjerava sudac.

Članak 179.

Isprava se sastavlja u sudu, a van suda kada sudionik nije u mogućnosti da dođe u sud ili kad za to postoje drugi opravdani razlozi.

Članak 180.

Prije sastavljanja isprave, sudac utvrđuje identitet predlagatelja.

Kad sudac ne poznaje predlagatelja osobno, njegov identitet utvrđuje javnom ispravom sa fotografijom ili izjavom svjedoka, čiji je identitet utvrđen javnim ispravama.

Članak 181.

Ako je predlagatelj nepismen ili nijem, ili slijep, ili ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu, sastavljanje isprave vrši se u prisustvu dva punoljetna svjedoka koje sudac osobno poznaje ili čiji je identitet utvrdio javnim ispravama sa fotografijom.

Članak 182.

Ako predlagatelj ne zna jezik na kome se sastavlja isprava, sudac će ispravu sastaviti uz učešće sudskog tumača.

Ako je predlagatelj gluvo-nijem ili slijep, sudac će ispravu sastaviti uz učešće tumača koji se sa predlagateljem može sporazumjeti.

Članak 183.

Svjedoci pri sastavljanju isprava, mogu biti osobe koje su pismene i koje poznaju službeni jezik i jezik predlagatelja, a ako je predlagatelj nijem i da se s njim mogu sporazumjeti.

Članak 184.

Kada utvrdi da postoje uvjeti iz članka 183. ovog zakona, sudac utvrđuje da li postoji slobodna volja da se zaključi pravni posao.

Sudac je dužan da sudionicima objasni smisao pravnog posla, da im ukaže na njegove posljedice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima.

Članak 185.

Ako sudac utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 184. ovog zakona rješenjem će odbiti da sastavi ispravu.

Članak 186.

O sastavljanju isprave sačinjava se zapisnik u koji se unosi i način na koji je utvrđen identitet sudionika, svjedoka i tumača koji su prisustvovali sastavljanju isprave.

Zapisnik potpisuju sudionici i svjedoci.

Uz zapisnik se prilaže primjerak sastavljene i potpisane isprave.

Članak 187.

Pri sastavljanju sudskog testamenta svjedoci ne mogu biti potomci zaostavitelja, njegovi usvojenici i njegovi potomci, njegovi preci zaključno s djedom i babom i njihovim potomcima prvog stupnja, njihovi srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena, bračni drugovi svih ovih osoba i bračni drug zaostavitelja.

Odredbe stavka 1. ovog članka shodno se primjenjuju i na sudske tumače.

Članak 188.

Kad sasluša zavještatelja, sudac će njegovu izjavu vjerno unijeti u zapisnik, po mogućnosti riječima zavještitelja, pazeći pri tome da volja zavještitelja bude jasno izražena.

U zapisnik će se unijeti i sve okolnosti koje bi mogle biti važne za punova nost testamenta.

Kad je to potrebno, sudac će zavještatelju objasniti propise koji ograničavaju zavještitelja u raspolaganju testamentom.

Članak 189.

Nakon što zavještatelj sam pročita zapisnik o sudskom testamentu te izjavi da je njegova posljednja volja u svemu vjerno unijeta, sudac će ovo potvrditi na testamentu.

Članak 190.

Ako je testament sastavljen u prisustvu dva svjedoka zbog toga što zavještatelj ne zna da čita, sudac će mu pročitati testament, a potom će ga zavještatelj, pošto izjavi da je to njegov testament, u prisustvu svjedoka potpisati ili staviti na njega otisak prsta.

Ako zavještatelj ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu ili je nijem ili je gluha, sudac će preko sudskog tumača pročitati testament, a zavještatelj će preko sudskog tumača izjaviti da je testament njegov.

Svjedoci će se potpisati na samom testamentu, a sudac će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Članak 191.

Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, isti će se proširiti jemstvenikom i oba kraja jemstvenika zapečatiti sudskim pečatom.

Svaki list zapisnika zavještatelj će potpisati posebno ili na njemu staviti otisak prsta.

Na kraju zapisnika označit će se od koliko se listova sastoji testament.

Članak 192.

Ako je testament sastavljen u sudu na čijem području zavještatelj nema prebivalište, sud je du an da o tome odmah obavijestiti sud na čijem području zavještatelj ima prebivalište.

Članak 193.

Ako zavještatelj opozove svoj testament, na opozivanje testamenta shodno će se primijeniti odredbe o sastavljanju testamenta. Opozivanje testamenta će se zabilje iti na testamentu koji se čuva u sudu.

Članak 194.

Sud vrši ovjeravanje sadr ine isprave kada je to zakonom određeno.

Ovjeravanje isprave vrši se na samoj ispravi potpisom sucu i stavljanjem pečata suda.

Po izvršenom ovjeravanju isprave, sud predaje učesnicima originalan primjerak ove isprave.

2. Čuvanje isprava

Članak 195.

Sud je du an primiti na čuvanje ispravu kad je zakonom za pojedine vrste isprava to izričito određeno ili kad je to potrebno radi osiguranja određenih imovinskih ili drugih prava.

Članak 196.

Isprava se mo e predati na čuvanje svakom stvarno nadle nom sudu, s tim što se identitet podnositelja isprave utvrđuje prema odredbama članka 180. stavak 2. ovog zakona.

Članak 197.

O prijemu isprave na čuvanje sud sastavlja zapisnik u koji se unosi način utvrđivanja identiteta podnositelja isprave, vrsta i naziv primljene isprave.

Primljena isprava će se staviti u poseban omot, zapečatiti i čuvati odvojeno od ostalih spisa.

Članak 198.

Kad sud prima na čuvanje testament koji nije sastavljen u sudu, zavještatelj ga predaje osobno u otvorenom ili zatvorenom omotu.

Kada se na čuvanje predaje otvoren testament, sudac će ga pročitati zavještatelju i ukazati na eventualne nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punova an.

Članak 199.

Kada su svjedoci usmenog testamenta podnijeli sudu pismo koje sadr i volju zavještatelja, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.

Na način propisan u članku 198. ovog zakona, sud će postupiti i kad svjedoci usmenog testamenta dođu u sud da usmeno ponove izjavu zavještatelja.

Pri uzimanju izjave svedoka, sud će utvrditi izjavu volje zavještatelja i okolnosti od kojih ovisi punova nost usmenog testamenta.

Članak 200.

Nakon prijema isprave na čuvanje, sud će podnositelju isprave izdati potvrdu.

Članak 201.

Ako se isprava o testamentu, osim sudskog testamenta, preda na čuvanje sudu na čijem području zavještatelj nema prebivalište, sud je du an odmah o tome obavijestiti sud na čijem području zavještatelj ima prebivalište.

Članak 202.

Isprava koja se nalazi na čuvanju kod suda, vratit će se podnosiocu isprave na njegov zahtjev ili njegovom punomoćniku koji ima ovjerenu punomoć za taj posao.

O vraćanju isprave sastavit će se zapisnik u kome će se zapisati način utvrđivanja identiteta osoba kojoj se vraća isprava.

Ako se isprava vraća punomoćniku, punomoć se prila e zapisniku i zadr ava u spisu.

3. Sudski depozit

Članak 203.

U sudski depozit mogu se predati novac, papiri od vrijednosti i druge isprave koje se mogu unovčiti, plemeniti metali, dragocjenosti i drugi predmeti izrađeni od plemenitog metala, kad je to zakonom ili drugim propisom predviđeno.

Sud je du an da primi u depozit i druge predmete kad je zakonom određeno da du nik mo e kod suda polo iti za povjerioca stvar koju duguje.

Članak 204.

Predmeti iz članka 203. ovog zakona mogu se predati svakom stvarno nadle nom sudu.

Predmeti se predaju sudu u mjestu ispunjenja obveze, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtijevaju da se polo e u sudu u mjestu gdje se stvar nalazi, a mogu se predati i drugom sudu kad je to zakonom određeno.

Članak 205.

Prijedlog za predaju predmeta sadr i opis predmeta, vrijednost predmeta, razloge zbog kojih se predaje predmet, ime i prezime osobe u čiju korist se predmet predaje i uvjete pod kojima se predmet predaje.

Uz prijedlog mogu se predlo iti i odgovarajući dokazi.

Članak 206.

Sud će rješenjem odbiti prijedlog kad ocijeni da nisu ispunjeni uvjeti za prijem predmeta u depozit ili ako predlagatelj u roku od 15 dana ne predujmi troškove čuvanja.

Članak 207.

Ako sud ne odbije prijedlog, donijet će rješenja o prijemu predmeta ili novca u sudski depozit i odrediti način čuvanja.

Članak 208.

Kad je deponovanje izvršeno u korist određene osobe, sud će tu osobu pozvati da u roku od 15 dana primi predmet iz depozita ako ispuni određene uvjete za predaju.

Članak 209.

Ako je predmet depozita novac ili strana valuta, sud je du an da u roku od tri dana od dana prijema, novac, odnosno stranu valutu polo i na poseban račun kod zavoda za platni promet ili ovlaštene banke, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Plemenite metale, stvari izrađene od plemenitih metala i druge dragocjenosti, kao i papire od vrijednosti, sud će u roku od tri dana predati ovlaštenoj banci ukoliko posebnim propisom drugačije nije određeno.

Druge predmete koji se ne mogu čuvati u sudskom depozitu, sud će na prijedlog predlagatelja odrediti da se čuvaju u javnom skladištu ili dugoj pravnoj osobi koja se bavi čuvanjem stvari, a fizičkoj osobi samo u mjestu gdje se predmeti nalaze ako nema pravne osobe koja obavlja djelatnost uskladištenja.

Članak 210.

Prije donošenja rješenja o prijemu u depozit sud će nalo iti predlagatelju polaganje u depozit potrebnog predujma za troškove čuvanja i rukovanja takvim predmetima.

Prije predaje predmeta na čuvanje, sud će izvršiti popis i procjenu stvari i o tome sačiniti zapisnik u dovoljnom broju primjeraka.

Članak 211.

Ako osoba u čiju korist je predmet predat izjavi da isti ne prima, sud će o tome izvjestiti predlagatelja i zatražiti da se u određenom roku izjasni.

Ako osoba u čiju korist je primljen predmet u sudski depozit isti ne podigne u roku od 15 dana, sud će rješenjem pozvati predlagatelja da preuzme predmet.

Predmeti primljeni u depozit izdaju se na temelju rješenja suda koji je odredio prijem.

Članak 212.

Kad se u depozit predaju predmeti za koje predlagatelj ne zna kojoj osobi treba da se predaju ili ako ne zna koje od više deponiranih predmeta kome od više osoba treba da se predaju, sud će zakazati ročište i pozvati predlagatelja i sve zainteresirane osobe radi postizanja sporazuma kojoj osobi pripada deponirani predmet.

Ako se uredno pozvane osobe ne odazovu na ročište ili među njima ne postigne sporazum, sud će ih rješenjem uputiti da u parnici ostvaruju pravo na predmet primljen u depozitu. U rješenju će se odrediti i rok za pokretanje parnice, o čemu se obavještava deponent.

Ako se pokrene parnični postupak, sud će rješenjem prekinuti ovaj postupak, a ako se postupak ne pokrene sud će rješenjem pozvati predlagatelja da preuzme predmet iz depozita.

Članak 213.

Rješenje kojim se određuje izdavanje predmeta iz depozita sadrži naročito: ime i prezime ovlaštene osobe da preuzme predmet iz depozita, način, rok i uvjet za preuzimanje predmeta, kao i upozorenje na pravne posljedice ako predmet ne bude preuzet u roku u kome po zakonu zastarijeva pravo na njegovo izdavanje.

Rješenjem iz stavka 1. ovog članka utvrđuju se i troškovi nastali u vezi sa čuvanjem i rukovanjem predmetima i ko je dužan da ih naknadi.

Članak 214.

Predmet iz depozita čuvar koga je sud odredio može izdati samo na temelju rješenja suda i na način kako je to u rješenju određeno.

Članak 215.

Ako osoba u čiju korist je predmet primljen u sudski depozit ili deponent, koji je uredno pozvan da preuzme predmet, isti ne podigne u roku od tri godine od dana prijema urednog poziva, sud će rješenjem utvrditi da je predmet postao državna svojina, odnosno da pravo raspolaganja pripada općini na čijem se području nalazi sjedište suda.

Članak 216.

Predmet koji je na temelju pravomoćnog rješenja iz članka 215. ovog zakona postao državna svojina, sud će predati općini na čijem se području nalazi sjedište suda.

O predaji predmeta iz stavka 1. ovog članka sastavit će se zapisnik.

4. Poništenje isprava

Članak 217.

U postupku za poništenje domaće isprave na kojoj se neposredno zasniva neko materijalno pravo i čije je posjedovanje nužno za ostvarivanje toga prava, proglasit će se da je isprava izgubila svoju važnost ako je ukradena, izgorjela ili na bilo koji način nestala ili uništena, osim ako zakonom nije zabranjeno poništenje takve isprave.

Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka može se poništiti isprava na kojoj se zasniva neko nematerijalno pravo, kad ne postoje podaci na temelju kojih nadležni organ može da izda duplikat te isprave.

Članak 218.

O prijedlogu za poništenje isprave koju je izdao organ uprave ili pravna osoba odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište izdavatelja isprave.

O prijedlogu za poništenje isprave, kad je u ispravi naznačeno mjesto ispunjenja obveze, odlučuje sud na čijem se području nalazi mjesto ispunjenja obveze.

Ako se o prijedlozima iz st. 1. i 2. ovog članka ne može odrediti nadležnost suda, o prijedlogu za poništenje isprave odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište, prebivalište ili boravište predlagatelja.

Članak 219.

Prijedlog za poništenje isprave može podnijeti svaka osoba koja je na temelju te isprave ovlaštena da ostvaruje neko pravo ili ima pravni interes da se nastala isprava poništi.

Prijedlog za poništenje isprave sadrži: vrstu isprave, firmu, naziv i sjedište ili ime i prezime i prebivalište izdavatelja isprave, iznos obveze, mjesto i datum izdavanja isprave, mjesto ispunavanja obveze, da li isprava glasi na ime, ili na donosioca, ili po naredbi, činjenice iz kojih proizilazi da je predlagatelj ovlašten za podnošenje prijedloga, kao i podatke iz kojih proizilazi vjerovatnoća da je isprava nestala ili uništena.

Uz prijedlog se, ako postoji, prilaže i prijepis isprave.

Jednim prijedlogom može se zahtijevati i poništenje više isprava pod uvjetom da je mjesno nadležan isti sud.

Članak 220.

Ako pri predhodnom ispitivanju prijedloga iz članka 219. ovog zakona, sud utvrdi da nisu ispunjene pretpostavke za pokretanje postupka, prijedlog će se rješenjem odbaciti.

Ako prijedlog ne odbaci, sud će naložiti izdavatelju isprave i povjereniku da se u određenom roku izjasne da li je isprava čije se poništenje predlaže bila izdata i da li postoje i koje smetnje za sprovođenje postupka.

Članak 221.

Po prijemu izjašnjenja osobe iz stavka 2. članka 220. ovog zakona, sud će oglasom objaviti pokretanje postupka za poništenje isprave.

Oglas sadrži bitne sastojke isprave potrebne za njeno identifikiranje, rok u kome se mogu podnijeti prijave ili prigovori protiv prijedloga (oglasni rok), poziv da se isprava pokaže sudu ili izvršiti sud o osobi i prebivalištu osobe koja drži ispravu, upozorenje da će se isprava sudski poništiti ako se u oglasnom roku sa ispravom ne prijavi sudu ili ne stavi prigovor protiv prijedloga za poništenje isprave, upozorenje dužniku da po ovoj ispravi ne može i ponovno ispuniti svoju obvezu, niti zamijeniti ili obnoviti ispravu, niti izdati nove kupone ili talone i da imatelj isprave ne smije prenijeti prava iz ove isprave.

Članak 222.

Oglas iz članka 221. ovog zakona dostavit će se svim zainteresiranim osobama i objaviti na oglasnoj tabli suda i jedanput objaviti o trošku predlagatelja u "Službenim novinama Federacije BiH" ili na drugi odgovarajući način.

Oglasni rok teče od dana objavljivanja, a ako je oglas objavljen na oba načina iz stavka 1. ovog članka, oglasni rok teče od dana objavljivanja u glasilu u kojem je kasnije objavljen.

Članak 223.

Dužnik ne smije ispuniti obvezu iz isprave čije se poništenje traži, niti ispravu preinačiti, obnoviti ili prenijeti na drugu osobu ili za nju izdati nove kupone ili talone od momenta kad mu je

dostavljen oglas ili kad je na bilo koji način saznao za pokretanje postupka radi poništenja isprave.

Zabrana iz stavka 1. ovog članka traje sve dok rješenje o poništenju isprave ili o obustavi postupka ne postane pravomoćno.

Du nik se može osloboditi obveze samo ako iznos duga uplati na depozit suda.

Članak 224.

Du nik je ovlašten da zadr i ispravu čije se poništenje tra i, ako mu bude podnesena radi ispunjenja obveze ili ako je do nje došao na drugi način. Du nik je obavezan da zadr anu ispravu odmah preda sudu kod kojeg se vodi postupak za poništenje, sa naznakom osobnog imena i adrese osobe koja mu je ispravu predala.

Članak 225.

Sud će obustviti postupak za poništenje isprave ako predlagatelj povuče prijedlog ili ako predlagatelj u roku koji odredi sud ne polo i u sudski depozit potreban novčani iznos za objavljivanje oglasa ili ako treća osoba podnese sudu ispravu ili doka e pred sudom postojanje isprave čije se poništenje predla e.

Članak 226.

Prije donošenja rješenja sud je du an obavijestiti predlagatelja o svakoj prijavi treće osobe i blagovremenosti te prijave.

Članak 227.

Kad sud utvrdi da su ispunjeni uvjeti za dalje vođenje postupka, a protekne oglasni rok, zakazat će ročište i pozvati predlagatelja, izdavatelja isprave, du nika iz isprave i sve osobe koje su se prijavile sudu ili podnijele prigovore protiv prijedloga za poništenje isprave.

Članak 228.

Na temelju rezultata postupka sud donosi rješenje o poništenju isprave ili o odbijanju prijedloga.

Rješenje o poništenju isprave sadr i podatke o izdavatelju isprave i predlagatelju, kao i bitne sastojke isprave uz označenje iznosa obveze ako glasi na ispunjenje novčane obveze.

Rješenje se dostavlja svim zainteresiranim osobama.

Članak 229.

Protiv rješenja kojim se prijedlog za poništenje isprave odbacuje ili odbija ili postupak obustavlja, albu mo e izjaviti samo predlagatelj.

Protiv rješenja o poništenju isprave albu mo e izjaviti izdavatelj isprave i du nik iz te isprave, kao i osobe ovlaštene na temelju isprave, ako nije predlagatelj.

Članak 230.

Pravomoćno rješenje kojim se isprava poništava zamjenjuje poništenu ispravu, dok se ne izda nova isprava.

Na temelju pravomoćnog rješenja o poništenju isprave, predlagatelj mo e od du nika zahtjevati ostvarivanje svih prava koja proističu iz te isprave ili mu na temelju nje pripadaju, a mo e zahtjevati i da mu se o njegovom trošku izda nova isprava uz predaju rješenja o poništenju.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 231.

Ako je prije početka primjene ovog zakona doneseno prvostupajsko rješenje kojim se postupak pred prvostupajskim sudom okončava dalji postupak sprovest će se po odredbama ovog zakona.

Članak 232.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena Zakona o vanparničnom postupku ("Slu beni list SR BiH", broj 10/89) i drugi zakoni o vanparničnom postupku koji se primjenjuju na teritoriju Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

juju na teritoriju Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 233.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

Predsjedatelj
Doma naroda

Parlamenta Federacije BiH
Mariofil Ljubić, v. r.

Predsjedatelj
Zastupničkog doma

Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, v. r.

14

Na temelju poglavlja IV Odjeljak B, članka 7a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA

Progllašava se Zakon o upravnim sporovima koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma održanoj 29. listopada/oktobra 1997. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 4. prosinca/decembra 1997. godine.

Broj 01-9/98
8. januara/siječnja 1998. godine
Sarajevo

Predsjednik
Federacije BiH,
prof. dr Ejup Ganić, s. r.

ZAKON

O UPRAVNIM SPOROVIMA

I - OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Radi ostvarivanja sudske zaštite prava građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba (u daljem tekstu: pravne osobe) u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), kantonu - upaniji, gradu i općini, i radi osiguranja zakonitosti, sudovi u upravnim sporovima odlučuju o zakonitosti akata kojima organi uprave i slu be za upravu u općini i gradu (u daljem tekstu: slu ba za upravu), odnosno poduzeća (društvo), ustanove i druge pravne osobe koje imaju javne ovlasti (u daljem tekstu: institucije koje imaju javne ovlasti) rješavaju o pravima i obvezama građana i pravnih osoba u pojedinačnim upravnim stvarima.

Članak 2.

Pravo pokretanja upravnog spora ima građanin ili pravna osoba ako smatra da joj je upravnim aktom povrijeđeno kakvo pravo ili neposredni osobni interes zasnovan na zakonu.

Organ uprave, slu ba za upravu, poslovna jedinica poduzeća (društva), naselje ili grupa osoba i sl., iako nemaju svojstvo pravne osobe, mogu pokrenuti upravni spor ako mogu biti nosioci prava i obveza o kojima se rješavalo u upravnim postupku.

Ako je upravnim aktom povrijeđen zakon u korist pravne osobe ili građanina, upravni spor mo e pokrenuti nadle ni tu itelj ili drugi zakonom ovlašteni organ.

U slučaju iz stavka 3. ovog članka svi organi uprave, slu be za upravu i pravne osobe du ne su da o takvim aktima, kad za njih saznaju, obavijeste nadle nog tu itelja ili drugi zakonom ovlašteni organ.

Upravni spor mo e pokrenuti i nadle ni pravobranitelj kad je upravnim aktom povrijeđen zakon na štetu Federacije, kantona - upanije, grada ili općine koju on po zakonu zastupa i u drugim slučajevima određenim zakonom.

Upravni spor može pokrenuti i ombudsman, a i intervenirati u postupku koji teče kad u vršenju poslova iz svoje nadležnosti nada da je upravni aktom povrijeđeno ljudsko dostojanstvo, prava i slobode građana zajamčena ustavom i instrumentima navedenim u Aneksu Ustava Federacije.

Članak 3.

Presude sudova donesene u upravnim sporovima obvezne su, s tim što su odluke Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vrhovni sud Federacije) i konačne, sukladno ovom zakonu.

Članak 4.

Pod organom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove Federacije i kantona- upanija, gradonačelnik i općinski načelnik i gradske i općinske službe za upravu, kao i institucije koje imaju javne ovlasti kad u vršenju javnih ovlasti rješavaju u upravnim stvarima (u daljem tekstu: nadležni organ).

II - NADLEŽNOST

Članak 5.

Upravne sporove rješavaju najviši sud kantona- upanije i Vrhovni sud Federacije.

Članak 6.

Vrhovni sud Federacije odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata federalnih organa uprave i federalnih ustanova, drugih federalnih institucija i institucija koje imaju javne ovlasti, a koje su osnovane federalnim zakonom.

Najviši sud kantona- upanije odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata kantonalnih - upanijskih organa uprave i kantonalnih - upanijskih ustanova, drugih kantonalnih - upanijskih institucija, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području kantona- upanije i protiv konačnih upravnih akata gradonačelnika i općinskog načelnika i gradskih i općinskih službi za upravu, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području općine, odnosno grada.

Članak 7.

U upravnim sporovima sudovi iz članka 6. ovog zakona odlučuju u vijeću sastavljenom od trojice sudija.

Članak 8.

Sukob nadležnosti najviših sudova s područja dva ili više kantona- upanija u pogledu rješavanja upravnog spora, rješava Vrhovni sud Federacije.

O sukobu nadležnosti iz stavka 1. ovog članka Vrhovni sud Federacije donosi rješenje koje je konačno i obvezujuće.

III - UPRAVNI SPOR

Članak 9.

Upravni spor može se voditi samo protiv upravnog akta.

Upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim nadležni organ iz članka 4. ovog zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obvezi građanina ili pravne osobe u kakvoj upravnoj stvari (u daljem tekstu: upravni akt).

Članak 10.

Upravni spor može se pokrenuti protiv upravnog akta koji je donesen u drugom stupnju.

Upravni spor može se pokrenuti i protiv prvostupanjskog upravnog akta, ako zakonom nije dopuštena žalba na taj akt u upravnom postupku.

Članak 11.

Upravni spor može se pokrenuti i kad nadležni organ o zahtjevu, odnosno o žalbi stranke nije donio odgovarajući upravni akt u upravnom postupku, pod uvjetima predviđenim u članku 22. ovog zakona.

Članak 12.

Upravni spor se ne može voditi:

- 1) protiv akata donesenih u stvarima u kojima je sudska zaštita osigurana van upravnog spora;
- 2) protiv akata donesenih u stvarima o kojima se po izričitoj odredbi zakona ne može voditi upravni spor;
- 3) u stvarima o kojima neposredno na osnovu ustavnih ovlaštenja odlučuju domovi Parlamenta Federacije ili predsjednik Federacije i dopredsjednik Federacije odnosno zakonodavno tijelo kantona- upanije.

U stvarima iz točke 2. stavak 1. ovog članka, može se voditi upravni spor kad je nadležni organ pri donošenju upravnog akta prekoračio granice svoje nadležnosti.

Članak 13.

Upravni akt može se pobijati:

- 1) što u aktu nije nikako ili nije pravilno primijenjen zakon, propis zasnovan na zakonu ili općini akt;
- 2) što je akt donesen od strane nenadležnog organa;
- 3) što se u upravnom postupku koji je aktu prethodio nije postupilo po pravilima postupka, a naročito što činjenično stanje nije potpuno i pravilno utvrđeno, ili što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja;
- 4) ako je nadležni organ rješavajući po slobodnoj ocjeni prekoračio granice ovlaštenja koja su mu data pravnim propisima i suprotno cilju u kome je ovlaštenje dato.

Članak 14.

U upravnom sporu može se tražiti i povraćaj oduzetih stvari, kao i naknada štete koja je tužiocu nanesena izvršenjem upravnog akta koji se osporava.

Članak 15.

Tužilac u upravnom sporu može biti građanin, pravna osoba i druge osobe iz članka 2. ovog zakona pod uvjetima utvrđenim u toj odredbi.

Članak 16.

Kad je građanin koji je učlanjen u nekoj društvenoj organizaciji ili udruženju građana koja prema svojim pravilima (statut) ima zadatak da štiti određena prava i interese svojih članova, upravnim aktom povrijeđeno koje takvo pravo ili interes, ta društvena organizacija odnosno udruženje građana može, po pismenom pristanku svog člana, u njegovo ime podnijeti tužbu i voditi upravni spor protiv takvog upravnog akta.

Organizacija odnosno udruženje iz stavka 1. ovog članka može u svakom stadijumu postupka, sa pravima sporednog umješaka, stupiti u već pokrenuti spor na strani takvog građanina i u njegovu korist preduzimati sve radnje i upotrebljavati sva pravna sredstva, ukoliko to nije u suprotnosti s izjavama i postupcima samog građanina.

Članak 17.

Treća osoba kojoj bi poništaj osporenog upravnog akta neposredno bio na štetu (zainteresirana osoba) ima u sporu položaj stranke.

Članak 18.

Tužna strana u upravnom sporu je nadležni organ čiji se upravni akt osporava.

Članak 19.

Tužba, po pravilu, ne spriječava izvršenje upravnog akta protiv koga je podnesena, ako zakonom nije drukčije određeno.

Po zahtjevu tužioca, organ nadležan za provođenje izvršenja osporenog upravnog akta, odlučit će izvršenje do konačne sudske odluke, ako bi izvršenje nanijelo tužiocu štetu koja bi se teško mogla popraviti, a odlaganje nije protivno javnom interesu niti

bi se odlaganjem nanijela veća nenadoknadiva šteta protivnoj stranci. Uz zahtjev za odlaganje mora se priložiti dokaz o podnesenoj tužbi. Po svakom zahtjevu nadležni organ mora donijeti rješenje najkasnije u roku od tri dana od prijema zahtjeva za odgodu izvršenja.

Nadležni organ iz stavka 2. ovog članka može i iz drugih razloga odlučiti o izvršenju osporenog upravnog akta do konačne sudske odluke, ako to javni interes dozvoljava.

Pod uvjetima iz st. 2. i 3. ovog članka o odlaganju izvršenja upravnog akta protiv kojeg je podnesena tužba može odlučiti i nadležni sud kome je tužba podnesena, ako to pismeno zatraži tužitelj.

IV - POSTUPAK

Članak 20.

Upravni spor pokreće se tužbom.

Tužba se podnosi u roku od 30 dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci koja podnosi tužbu.

Rok iz stavka 2. ovog članka važi i za nadležnog tužitelja i pravobranitelja odnosno ombudsmana kada su ovlašćeni za podnošenje tužbe, ako im je upravni akt dostavljen, a ako im akt nije dostavljen, tužbu mogu podnijeti u roku od 60 dana od dana dostave upravnog akta stranci u čiju je korist upravni akt donesen.

Članak 21.

Tužba se predaje nadležnom sudu neposredno ili mu se šalje poštom preporučeno.

Tužba se može izjaviti i na zapisnik kod nadležnog suda ili ma kog drugog suda. Dan predaje tužbe pošti preporučeno, odnosno dan izjavljivanja tužbe na zapisnik, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Ako tužba nije predata nadležnom sudu nego drugom organu, a stigne nadležnom sudu poslije isteka roka za podnošenje tužbe, smatrat će se da je na vrijeme podnesena ako se njeno podnošenje tom organu može pripisati neznanju ili očiglednoj omašci podnosioca tužbe.

Za osobe koje se nalaze u Vojsci Federacije na obveznoj vojnoj službi, dan predaje tužbe vojnoj jedinici, odnosno vojnoj ustanovi ili štabu, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Odredba stavka 4. ovog članka odnosi se i na ostale osobe u Vojsci Federacije na službi u vojnim jedinicama, odnosno vojnim ustanovama ili štabovima, u mjestima u kojima ne postoji redovna pošta.

Za osobe lišene slobode, dan predaje tužbe upravi ustanove u kojoj se ta osoba nalazi, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Članak 22.

Ako u upravnom postupku drugostupanjski organ nije u roku od mjesec dana ili u posebnim propisom određenom kraćem roku donio rješenje po žalbi stranke protiv prvostupanjskog rješenja, a ne donese ga ni u daljem roku od sedam dana po pismenom traženju, stranka može pokrenuti upravni spor kao da joj je žalba odbijena.

Na način propisan u stavku 1. ovog članka može postupiti stranka i kad po njenom zahtjevu u upravnom postupku nije donio rješenje prvostupanjski organ protiv čijeg akta zakonom nije dozvoljena žalba.

Ako u upravnom postupku prvostupanjski organ protiv čijeg akta je dozvoljena žalba nije u roku od 60 dana ili u posebnim propisom određenom kraćem roku donio nikakvo rješenje po zahtjevu, stranka ima pravo da se obrati svojim zahtjevom drugostupanjskom organu. Protiv rješenja drugostupanjskog organa stranka može pokrenuti upravni spor, a može ga, pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, pokrenuti i ako drugostupanjski organ ne donese rješenje u propisanom roku.

Članak 23.

U tužbi se mora navesti: ime, prezime i mjesto stanovanja, odnosno naziv i sjedište tužioca, broj i datum upravnog akta protiv koga je tužba upravljena, kratko izlaganje zbog čega se tužba, kao i u kom pravcu i obimu se predlaže poništavanje upravnog akta i potpis podnosioca. Uz tužbu se mora podnijeti upravni akt u originalu ili prijepisu odnosno fotokopiji.

Ako se tužbom traži povraćaj stvari ili naknada štete, mora se staviti i određen zahtjev glede stvari ili visine pretrpljene štete.

Uz tužbu se podnosi i po jedan prepis tužbe i priloga za tužbeni organ i za svaku zainteresiranu osobu, ako takvih osoba ima.

Članak 24.

Tužilac može odustati od tužbe sve do donošenja sudske odluke o čemu sudu podnosi pisani podnesak ili daje izjavu na zapisnik kod suda, u kom slučaju nadležni sud rješenjem obustavlja postupak.

Članak 25.

Ako je tužba nepotpuna ili nerazumljiva, predsjednik sudskog vijeća pozvat će tužioca, prema potrebi, i preko drugog suda, da u ostavljenom roku ukloni nedostatke tužbe. Pri tome će ga poučiti šta i kako treba da učini i ukazati mu na posljedice koje će nastati ako ne postupi po traženju suda.

Ako tužilac u ostavljenom roku ne ukloni nedostatke tužbe, a oni su takvi da sprečavaju rad suda, sud će rješenjem odbaciti tužbu kao neurednu, ako ne nađe da je osporeni upravni akt po zakonu ništav.

Članak 26.

Nadležni sud će rješenjem odbaciti tužbu ako utvrdi:

- 1) da je tužba podnesena neblagovremeno (članak 20.) ili prijevremeno (članak 22.) odnosno podnesena od neovlaštene osobe (članak 2.);
- 2) da akt koji se tužbom osporava nije upravni akt (članak 9.);
- 3) da je očividno da se upravnim aktom koji se tužbom osporava ne dira u pravo tužioca ili u njegov neposredni osobni interes zasnovan na zakonu (članak 15.);
- 4) da se protiv upravnog akta koji se tužbom osporava mogla izjaviti žalba, pa žalba nije uopće ili nije blagovremeno izjavljena (članak 10.);
- 5) da je riječ o stvari o kojoj se po izričitoj odredbi ovog zakona ne može voditi upravni spor (članak 12.);
- 6) da već postoji pravomoćna sudska odluka donesena u upravnom sporu o istoj stvari.

Zbog razloga iz stavka 1. ovog članka nadležni sud će odbaciti tužbu u svakom stadiju postupka.

Članak 27.

Ako nadležni sud ne odbaci tužbu na osnovu članka 25. stavka 2. ili članka 26. ovog zakona, a nađe da osporeni upravni akt sadrži takve bitne nedostatke koji sprečavaju ocjenu zakonitosti akta, može iz tog razloga presudom poništiti upravni akt i bez dostavljanja tužbenog odgovora.

Članak 28.

Ako nadležni organ za vrijeme sudskog postupka donese drugi upravni akt kojim se mijenja ili stavlja van snage upravni akt protiv koga je upravni spor pokrenut, kao i ako u slučaju iz članka 22. ovog zakona naknadno donese upravni akt, taj organ je dužan, pored tužioca, jednovremeno pismeno izvijestiti i sud pred kojim je spor pokrenut, s tim da sudu dostavi i novi upravni akt. Sud će u tom slučaju pozvati tužitelja da u roku od 15 dana pismeno izjavi da li je naknadno donesenim upravnim aktom zadovoljan ili ostaje pri tužbi i u kom obimu, odnosno da li tužbu proširuje i na novi upravni akt.

Ako tu itelj izjavi da je naknadno donesenim upravnim aktom zadovoljan ili ako ne da izjavu u roku iz stavka 1. ovog članka, nadle ni sud će donijeti rješenje o obustavljanju postupka.

Ako tu itelj izjavi da novim upravnim aktom nije zadovoljan, sud će nastaviti postupak.

Članak 29.

Ako tu bu ne odbaci po članku 25. stavku 2. ili po članku 26. ovog zakona, niti poništi upravni akt po članku 27. ovog zakona, sud će po jedan prijepis tu be sa priložima dostaviti na odgovor organu čiji se upravni akt osporava (u daljem tekstu: tu ena strana) i zainteresiranim osobama, ako takvih osoba ima.

Odgovor na tu bu daje se u roku koji sud odredi u svakom pojedinom slučaju. Ovaj rok ne mo e biti kraći od 10 ni du i od 20 dana.

U roku iz stavka 2. ovog članka tu ena strana je du na da pošalje sudu sve spise koji se odnose na predmet. Ako tu ena strana i pošlje drugog tra enja suda ne pošalje spise predmeta ili ako izjavi da ih ne mo e poslati, sud će riješiti stvar i bez spisa sukladno odredbi članka 35. stavak 4. ovog zakona.

Članak 30.

O upravnim sporovima sud rješava u nejavnoj sjednici.

Zbog slo enosti sporne stvari, ili ako inače, nađe da je to potrebno radi boljeg razjašnjenja stanja stvari, sud mo e riješiti da se odr i usmena rasprava (u daljem tekstu: rasprava).

Iz razloga navedenih u stavku 2. ovog članka i stranka mo e predlo iti da se odr i rasprava.

Članak 31.

Ako sudsko vijeće nadle nog suda odluči da se odr i rasprava, predsjednik vijeća će odrediti dan rasprave i na raspravu pozvati stranke i zainteresirane osobe, ako ima tih osoba.

Rasprava se mo e odlo iti samo iz va nih razloga, o čemu rješava sudsko vijeće.

Članak 32.

Raspravom rukovodi predsjednik vijeća.

O raspravi se vodi zapisnik u koji se unose samo bitne činjenice i okolnosti, kao i dispozitiv odluke. Zapisnik potpisuje predsjednik vijeća i zapisničar.

Članak 33.

Izostanak stranke s rasprave ne zadr ava rad suda. Zbog izostanka stranaka s rasprave ne mo e se uzeti da su stranke odustale od svojih zahtjeva, već će se njihovi podnesci pročitati.

Ako na raspravu ne dođe ni tu itelj ni tu ena strana, a rasprava se ne odlo i, sud će raspraviti spor i bez prisustva stranaka.

Članak 34.

Na raspravi prvo dobija riječ član sudskog vijeća koji je izvjestitelj.

Izvjestitelj izla e stanje i suštinu spora, ne dajući svoje mišljenje. Poslije toga daje se riječ tu itelju da obrazlo i tu bu, pa zastupniku tu ene strane i zainteresiranim osobama da obrazlo e svoja gledišta.

Članak 35.

Sud rješava spor, po pravilu, na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku.

Ako sud nađe da se spor ne mo e raspraviti na podlozi činjenica utvrđenih u upravnom postupku zbog toga što u pogledu utvrđenih činjenica postoji protivrječnost u spisima, što su one u bitnim točkama nepotpuno utvrđene, što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, ili nađe da se u upravnom postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rješavanje stvari,

sud će osporeni upravni akt i prvostupanjski upravni akt poništiti presudom i vratiti na ponovno rješavanje. Prvostupanjski upravni akt se poništava ako su propusti u utvrđivanju činjeničnog stanja i povreda pravila postupka učinjeni u prvostupanjskom postupku, a osporeni upravni akt poništava se ako su ti propusti učinjeni u drugostupanjskom upravnom postupku. U ovim slučajevima nadle ni organ je du an da postupi onako kako je u presudi određeno i da donese novi upravni akt.

Ako bi poništenje osporenog upravnog akta po stavku 2. ovog članka i ponovno vođenje postupka kod nadle nog organa izazvalo za tu ioca štetu koja bi se teško mogla popraviti, ili ako je na osnovu javnih isprava ili drugih dokaza u spisima predmeta očevidno da je činjenično stanje drugačije od onog utvrđenog u upravnom postupku, ili ako je u istom upravnom sporu već jednom poništen upravni akt, a posebno ako nadle ni organ nije u potpunosti postupio po presudi, sud je u ovim slučajevima obvezan sam utvrditi činjenično stanje i na podlozi tako utvrđenog činjeničnog stanja riješiti upravnu stvar presudom, odnosno rješenjem.

U slučaju iz stavka 3. ovog članka sud utvrđuje činjenično stanje, po pravilu, na raspravi, ili preko jednog člana sudskog vijeća, ili preko drugog suda ili preko drugog organa. Na raspravu se poziva i stranka. Ako sud činjenično stanje utvrđuje preko drugog suda ili preko drugog organa, taj sud odnosno organ obvezni su postupiti po zahtjevu suda u roku koji im sud odredi.

Članak 36.

Zakonitost osporenog upravnog akta sud ispituje u granicama zahtjeva iz tu be, ali pri tom nije vezan razlozima tu be.

Na ništavost upravnog akta sud pazi po slu benoj du nosti.

Ako sud utvrdi (ocijeni) da je osporeni upravni akt ništav isti će poništiti, a ako su razlozi ništavosti sadr ani i u prvostupanjskom upravnom aktu, poništiti će i taj akt.

Članak 37.

Sud donosi presudu, odnosno rješenje većinom glasova sudskog vijeća.

O vijećanju i glasanju vodi se poseban zapisnik, koji potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar.

Vijećanje i glasanje vrši se bez prisustva stranaka.

Članak 38.

Sud rješava spor presudom.

Presudom se tu ba uvačava ili odbija kao neosnovana. Ako se tu ba uvačava, sud poništava osporeni upravni akt.

Presudom se upravni akt poništava i predmet vraća nadle nom organu na ponovno rješavanje u slučajevima utvrđenim u članku 35. stavka 2. ovog zakona i drugim slučajevima predviđenim ovim zakonom.

Presudom se upravni akt poništava i rješava upravna stvar u slučajevima utvrđenim u članku 35. stavak 3. ovog zakona i drugim slučajevima predviđenim ovim zakonom. Takva presuda u svemu zamjenjuje poništeni upravni akt.

Presudom kojom se osporeni upravni akt poništava sud će odlučiti i o zahtjevu tu ioca za povraćaj stvari, odnosno za naknadu štete, ako podaci postupka pru aju za to pouzdan osnov. U protivnom, sud će uputiti tu ioca da svoj zahtjev ostvaruje u parnici.

Kad je tu ba podnesena na osnovu članka 22. ovog zakona, a sud nađe da je opravdana, presudom će uva iti tu bu, poništiti osporeni upravni akt i odrediti u kom će smislu nadle ni organ donijeti rješenje ili će presudom sam riješiti upravnu stvar.

U slučajevima u kojima se ne odlučuje presudom, sud donosi rješenje.

Članak 39.

Ako je održana rasprava, sud će odmah po završenoj raspravi usmeno objaviti presudu, odnosno rješenje, zajedno s najvažnijim razlozima za donesenu odluku.

U složenim slučajevima sud može odustati od usmenog objavljivanja presude, odnosno rješenja, i najkasnije u roku od osam dana donijeti presudu odnosno rješenje.

Ako sud po završenoj raspravi ne može izreći presudu, odnosno rješenje zbog toga što prethodno treba da utvrdi takvu činjenicu za čije raspravljanje nije potrebna nova rasprava, sud će presudu, odnosno rješenje donijeti bez rasprave i to najkasnije u roku od osam dana od dana kad tu činjenicu utvrdi.

Članak 40.

Presuda, odnosno rješenje sadrži: označenje suda, broj i datum, uvod koji obuhvata ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, označenje stranaka i njihovih zastupnika, kratko označenje predmeta spora i dan kad je presuda, odnosno rješenje izrečeno i objavljeno, dispozitiv, obrazloženje i pouku o žalbi, ako je žalba dozvoljena. Dispozitiv mora biti odvojen od obrazloženja. U presudi se moraju cijeniti svi navodi tu be.

Originalnu presudu, odnosno rješenje potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

Presuda, odnosno rješenje izdaje se strankama u ovjerenom prijepisu.

V - PRAVNI LIJEKOVI**1. Žalba na odluku najvišeg suda upanije-kantona****Članak 41.**

Protiv odluke najvišeg suda upanije-kantona donesene u upravnom sporu, može se izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije. Žalba može se izjaviti, ako je odluka suda zasnovana na federalnom zakonu ili drugom federalnom propisu ili ako su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Članak 42.

Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja sudske odluke (presuda odnosno rješenje) stranci koja podnosi žalbu, a predaje se sudu čija se odluka pobija žalbom.

Žalba mora sadržavati označenje presude odnosno rješenja koje se pobija, kao i razloge i obim u kome se pobija.

Nedozvoljenu ili neblagovremenu žalbu ili žalbu koju je izjavila neovlaštena osoba, odbacit će rješenjem sud protiv čije je odluke izjavljena žalba. Protiv tog rješenja dozvoljena je posebna žalba.

Ako sud iz stavka 1. ovog članka propusti da postupi po stavku 3. ovog članka, žalbu će odbaciti rješenjem Vrhovni sud Federacije.

U svemu ostalom, u postupku po žalbi shodno se primjenjuju odredbe čl. 48. do 50. ovog zakona.

Članak 43.

Po žalbi Vrhovni sud Federacije donosi presudu ili rješenje.

Presudom se može žalba odbiti ili uvažiti i pobijana presuda preinačiti.

Rješenjem se može odbiti žalba koja je izjavljena protiv rješenja ili se pobijano rješenje može preinačiti ili ukinuti.

Ako Vrhovni sud Federacije po žalbi protiv presude nađe da u postupku prvostupanijskog suda postoje nedostaci predviđeni u odredbi članka 35. stavak 2. ovog zakona, ukinut će rješenjem prvostupanijsku presudu. U takvom slučaju predmet se vraća na rješavanje sudu koji je donio prvostupanijsku presudu. Taj sud je vezan pravnim shvatanjem Vrhovnog suda Federacije i njegovim primjedbama u pogledu postupka.

Članak 44.

U presudi odnosno rješenju Vrhovnog suda Federacije moraju se cijeniti svi navodi žalbe. Ukoliko su pitanja i okolnosti koje se u žalbi ističu pravilno cijenjeni u pobijanoj presudi odnosno rješenju, Vrhovni sud Federacije može se u svojoj presudi odnosno rješenju samo pozvati na razloge navedene u pobijanoj sudskoj odluci.

2. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke**Članak 45.**

Protiv pravomoćne sudske odluke najvišeg suda kantonalne upanije, kao i protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije donesene u upravnom sporu, stranka može, Vrhovnom sudu Federacije podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (u daljem tekstu: zahtjev za vanredno preispitivanje). Taj zahtjev se može podnijeti zbog povrede federalnog zakona ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Članak 46.

Zahtjev za vanredno preispitivanje predaje se na način određen u članku 21. ovog zakona, sudu kantonalne upanije protiv čije se odluke podnosi ovaj zahtjev odnosno neposredno Vrhovnom sudu Federacije, ako se zahtjev podnosi protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije.

Zahtjev iz stavka 1. ovog članka može se podnijeti u roku od 30 dana od dana dostavljanja stranci sudske odluke protiv koje se podnosi zahtjev.

O zahtjevu za vanredno preispitivanje protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, odlučuje Vrhovni sud Federacije u općoj sjednici.

3. Zahtjev za zaštitu zakonitosti**Članak 47.**

Protiv pravomoćne sudske odluke najvišeg suda kantonalne upanije, koja je u upravnom sporu donesena na osnovu federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, kao i protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, federalni tužitelj može, Vrhovnom sudu Federacije podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti.

O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, odlučuje Vrhovni sud Federacije u općoj sjednici.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti može se podnijeti u roku od 30 dana od dana kad je stranci dostavljena sudska odluka protiv koje se zahtjev podnosi.

4. Postupak po zahtjevu za vanredno preispitivanje i zahtjevu za zaštitu zakonitosti**Članak 48.**

Zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona sadrži označenje sudske odluke čije se preispitivanje predlaže, odnosno protiv koje se podnosi zahtjev za zaštitu zakonitosti, kao i razloge i obim u kome se predlaže preispitivanje, odnosno zakonitost te odluke. Ako je zahtjev iz stavka 1. ovog članka nepotpun ili nerazumljiv, Vrhovni sud Federacije postupajući shodno odredbama članka 25. ovog zakona.

Članak 49.

Nedozvoljen ili neblagovremen zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona ili zahtjev koji je podnijela neovlaštena osoba, Vrhovni sud Federacije će odbaciti rješenjem.

Ako Vrhovni sud Federacije ne odbaci zahtjev iz stavka 1. ovog članka, dostavit će taj zahtjev protivnoj stranci koja može, u roku koji odredi Vrhovni sud Federacije, podnijeti odgovor na zahtjev.

Kantonalni - upanijski sud protiv čije je odluke podnesen zahtjev iz stavka 1. ovog članka i tu eni organ du ni su najkasnije u roku od osam dana dostaviti Vrhovnom sudu Federacije, na njegov zahtjev sve spise predmeta.

Članak 50.

Vrhovni sud Federacije rješava o zahtjevu iz čl. 45. i 47. ovog zakona, po pravilu, u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva.

Članak 51.

Vrhovni sud Federacije presudom odbija ili uvećava zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona.

Presudom kojom zahtjev iz stavka 1. ovog članka uva va, Vrhovni sud Federacije mo e ukinuti ili preinačiti sudsku odluku protiv koje je podnesen zahtjev.

Ako Vrhovni sud Federacije ukine sudsku odluku, predmet vraća sudu čija je odluka ukinuta, odnosno vijeću Vrhovnog suda Federacije. Taj sud odnosno vijeće du an je da izvede sve procesne radnje i da raspravi pitanja na koja mu je ukazao Vrhovni sud Federacije i da donese odgovarajuću odluku.

5. Ponavljanje postupka

Članak 52.

Postupak okončan presudom ili rješenjem nadle nog suda ponovit će se na zahtjev stranke:

- 1) ako stranka sazna za nove činjenice ili nade ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih bi spor bio povoljnije riješen za nju da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem sudskom postupku;
- 2) ako je do odluke suda došlo usljed krivičnog djela suca ili radnika u sudu, ili je odluka isposlovana prevarnom radnjom zastupnika ili punomoćnika stranke, njegovog protivnika ili protivnikovog zastupnika ili punomoćnika, a takva radnja predstavlja krivično djelo;
- 3) ako je odluka zasnovana na presudi donesenoj u krivičnoj ili građanskoj stvari, a ta presuda je kasnije ukinuta drugom punomoćnom sudskom odlukom;
- 4) ako je isprava na kojoj se zasniva sudska odluka la na ili la no preinačena, ili ako je svjedok, vještak ili stranka, prilikom saslušanja pred sudom dao la an iskaz, a odluka suda se zasniva na tom iskazu;
- 5) ako stranka nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi raniju sudsku odluku donesenu u istom upravnom sporu;
- 6) ako zainteresiranoj osobi nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu.

Zbog okolnosti iz toč. 1. i 5. stavak 1. ovog članka ponavljanje će se dozvoliti samo ako stranka bez svoje krivice nije bila u stanju da te okolnosti iznese u ranijem postupku.

Članak 53.

Ponavljanje postupka mo e se tra iti najkasnije u roku od 30 dana od dana kad je stranka saznala za razlog ponavljanja. Ako je stranka saznala za razlog ponavljanja prije nego što je postupak kod suda okončan, ali taj razlog nije mogla upotrijebiti u toku postupka, ponavljanje se mo e tra iti u roku od 30 dana od dana dostavljanja sudske odluke.

Po proteku pet godina od pravomoćnosti sudske odluke ponavljanje se ne mo e tra iti. Iznimno, i poslije roka od pet godina ponavljanje postupka se mo e tra iti zbog zakonskih osnova navedenih u članku 52. stavak 1. toč. 2., 3. i 4. ovog zakona.

Članak 54.

Ponavljanje postupka pokreće se tu bom.

O tu bi za ponavljanje postupka rješava sud koji je donio odluku na koju se odnosi razlog za ponavljanje postupka.

Članak 55.

Tu ba za ponavljanje postupka podnosi se sudu koji je nadle an za rješavanje (članak 54. stavak 2).

U tu bi se mora naročito navesti:

1) presuda ili rješenje doneseno u postupku čije se ponavljanje tra i;

2) zakonski osnov ponavljanja (članak 52.) i dokazi, odnosno okolnosti koje čine vjerovatnim postojanje tog osnova;

3) okolnosti iz kojih proizilazi da je tu ba podnesena u zakonskom roku, i čime se to dokazuje;

4) u kom pravcu i u kom opsegu se predla e izmjena presude, odnosno rješenja donesenog u postupku čije se ponavljanje tra i.

Članak 56.

O tu bi za ponavljanje postupka nadle ni sud rješava u nejavnoj sjednici.

Sud će odbaciti tu bu rješenjem ako utvrdi da je tu bu podnijela neovlaštena osoba ili da tu ba nije blagovremena ili da stranka nije učinila bar vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje.

Ako sud ne odbaci tu bu po stavku 2. ovog članka dostavit će je protivnoj stranci i zainteresiranim osobama i pozvati ih da u roku od 15 dana odgovore na tu bu.

Članak 57.

Po isteku roka za odgovor na tu bu, (članak 56. stavak 3.), sud presudom rješava o tu bi za ponavljanje postupka.

Ako se ponavljanje postupka dozvoli, stavit će se van snage ranija sudska odluka u cjelini ili djelimično.

Ranije procesne radnje na koje ne utiču razlozi ponavljanja postupka neće se ponavljati.

Presudom kojom se ponavljanje postupka dozvoljava riješit će se i o glavnoj stvari.

Članak 58.

Protiv odluke suda donesene po tu bi za ponavljanje postupka mogu se podnijeti pravni lijekovi koji su ovim zakonom dozvoljeni u glavnoj stvari.

Članak 59.

U postupku za ponavljanje postupka shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona o postupku po tu bi i pravnim lijekovima ukoliko u čl. 52. do 58. ovog zakona nije drugačije određeno.

6. Ostale odredbe postupka

Članak 60.

Ukoliko ovaj zakon ne sadr i odredbe o postupku u upravnim sporovima, shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

Članak 61.

U upravnim sporovima svaka stranka snosi svoje troškove.

Članak 62.

Pravne lijekove iz čl. 41, 45, 47. i 52. ovog zakona mo e podnositi i ombudsman kada u obavljaju poslova iz svoje nadle nosti nađe da je sudskom odlukom povrijeđeno ljudsko dostojanstvo odnosno prava i slobode utvrđene ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije.

Ombudsman mo e da pokreće i postupke iz čl. 69. i 72. ovog zakona, pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka.

Članak 63.

Zakonom kantona- upanije reguliraju se uvjeti i način rješavanja pravnih lijekova iz čl. 41, 45. i 47. ovog zakona koji se mogu podnijeti protiv odluka najvišeg suda kantona- upanije

kojima je u upravnom sporu odlučeno na osnovu zakona odnosno drugog propisa kantona- upanije.

VI - OBVEZNOST PRESUDA

Članak 64.

Kad sud poništi upravni akt protiv koga je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego što je poništen akt donesen. Ako prema prirodi stvari koja je bila predmet spora treba mjesto poništenog upravnog akta donijeti novi upravni akt, nadle ni organ je du an da ga donese bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana dostavljanja presude. Nadle ni organ je pri tome vezan pravnim shvatanjem suda i primjedbama suda u pogledu postupka.

Članak 65.

Ako nadle ni organ poslije poništenja upravnog akta donese upravni akt protivno pravnom shvatanju suda, ili protivno primjedbama suda u pogledu postupka, pa tu itelj podnese novu tu bu, sud je du an u ovim slučajevima poništiti osporeni upravni akt i sam riješiti stvar presudom. Takva presuda u svemu zamjenjuje upravni akt nadle nog organa.

Članak 66.

Ako nadle ni organ poslije poništenja upravnog akta ne donese odmah, a najkasnije u roku od 15 dana, novi upravni akt ili novi upravni akt u izvršenju presude donesene na osnovu članka 38. stavka 6. ovog zakona, stranka mo e posebnim podneskom tra iti donošenje takvog akta. Ako nadle ni organ ne donese upravni akt ni za sedam dana od ovog tra enja, stranka mo e tra iti donošenje takvog akta od suda koji je donio presudu u prvom stupnju.

Po zahtjevu stranke iz stavka 1. ovog članka sud će zatra iti od nadle nog organa spis predmeta i obavještenje o razlozima zbog kojih upravni akt nije donio. Nadle ni organ je du an dostaviti spis i dati obavještenje odmah, a najkasnije u roku od sedam dana. Ako on to ne učini, ili ako dato obavještenje, po ocjeni suda, ne opravdava neizvršenje sudske presude, sud će donijeti rješenje koje u svemu zamjenjuje upravni akt nadle nog organa. Sud će ovo rješenje dostaviti organu nadle nom za izvršenje koji je du an bez odlaganja da izvrši ovo rješenje suda.

Odgovorna osoba u nadle nom organu koja ne postupi sukladno odredbama čl. 64, 65. i 66 ovog zakona, čini tešku povredu radne du nosti.

Prijedlog za pokretanje disciplinskog postupka podnosi sud koji je donio presudu odnosno rješenje kojima je osporeni upravni akt poništen, po slu benoj du nosti ili na zahtjev stranke.

Članak 67.

O ponašanju nadle nog organa iz čl. 65. i 66. ovog zakona, nadle ni sud obvezno pismeno izvještava Vladu Federacije, odnosno vladu kantona- upanije, a u gradu i općini - gradsko odnosno općinsko vijeće, ovisno čiji je organ u pitanju, kako bi ti organi u okviru svojih ovlašćenja poduzeli odgovarajuće mjere da nadle ni organ dosljedno postupi po odluci suda.

Nadle ni organ čiji je upravni akt poništen sudsom odlukom obavezan je postupiti po nalogu vlade odnosno vijeća iz stavka 1. ovog članka.

Nadle na vlada odnosno vijeće iz stavka 1. ovog članka osigurava u slučaju potrebe izvršenje svake sudske odluke donesene u upravnom sporu na prijedlog suda ili zahtjev stranke.

Članak 68.

Kad je u upravnom sporu donesena presuda kojom je poništen osporeni upravni akt, pa nadle ni organ u izvršenju te presude donese novi upravni akt, a stranka kod tog organa zatra i obnovu upravnog postupka po tom upravnom aktu, obnova se mo e dozvoliti, ako je razlog za obnovu postupka nastao u odnosu na upravni akt koji je donio taj organ.

VII - POSTUPAK ZAŠTITE SLOBODA I PRAVA GRAĐANA ZAJAMČENIH USTAVOM

Članak 69.

Građanin čija su prava ili osnovne slobode zajamčene Ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije povrijeđene konačnim pojedinačnim aktom nadle nog organa, ima pravo zahtijevati zaštitu tih prava i sloboda kod nadle nog suda, sukladno ovom zakonu, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Članak 70.

O zahtjevima iz članka 69. ovog zakona za zaštitu sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom, rješava najviši sud kantona- upanije i Vrhovni sud Federacije, sukladno nadle nosti tih sudova utvrđenoj u članku 6. ovog zakona.

Podnošenje zahtjeva za zaštitu sloboda i prava zajamčenih ustavom, kao i rješavanje tog zahtjeva od strane sudova iz stavka 1. ovog članka, vrši se sukladno slobodnoj primjeni odredaba ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

O zahtjevima iz stavka 1. ovog članka sud odlučuje rješenjem.

Članak 71.

Zaštita sloboda i prava građana zajamčenih ustavom osigurava se i u slučaju ako su te slobode ili prava povrijeđeni radnjom slu bene osobe u organu uprave odnosno odgovorne osobe u poduzeću (društvu), ustanovi ili drugoj pravnoj osobi, kojom se protivno zakonu, neposredno spriječava ili ograničava određenom pojedincu vršenje takve slobode ili prava.

Zaštita sloboda i prava zajamčenih ustavom koje su povrijeđene radnjom iz stavka 1. ovog članka, osigurava se u postupku predviđenom odredbama čl. 72. do 79. ovog zakona, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Članak 72.

Građanin čije je pravo i sloboda povrijeđeno radnjom iz članka 71. ovog zakona, podnosi zahtjev nadle nom sudu.

U zahtjevu za zaštitu zbog nezakonite radnje navodi se radnja, mjesto i vrijeme kada je učinjena, organ, odnosno pravna osoba kod koje je ta radnja učinjena, podaci o slu benoj osobi odnosno odgovornoj osobi koja je to učinila, dokazi o tome, kao i zahtjev da se otkloni zapreka ili ograničenje za vršenje slobode ili prava koje se osporava nezakonitom radnjom.

Članak 73.

Zahtjev zbog nezakonite radnje mo e se podnijeti sve dok radnja traje.

Ako osoba prema kojoj je poduzeta nezakonita radnja nije u mogućnosti da sama podnese zahtjev za zaštitu zbog nezakonite radnje, zahtjev mo e podnijeti i njen bračni drug, dijete, roditelj ili drugi bliski srodnik.

Članak 74.

Po zahtjevu za zaštitu zbog nezakonite radnje, odlučuje sud iz članka 6. ovog zakona, sukladno nadle nosti utvrđenoj u toj odredbi.

Nadle ni sud iz stavka 1. ovog članka odlučuje u vijeću predviđenom u članku 7. ovog zakona.

Članak 75.

Nadle ni sud postupa po zahtjevu hitno i na način kojim se, čuvajući osnovna načela postupka, sudska odluka ima donijeti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

Članak 76.

Sud će bez odlaganja zahtjev dostaviti na odgovor organu, odnosno pravnoj osobi zavisno od toga tko je izvršio radnju iz članka 71. ovog zakona. Odgovor na zahtjev dostavlja se u roku koji odredi sud.

Sud može, prema okolnostima slučaja, po zahtjevu donijeti odluku odmah i bez prethodnog dostavljanja zahtjeva na odgovor, ako podaci u zahtjevu pružaju za to pouzdan osnov.

Članak 77.

Kad sud nađe da je zahtjev osnovan, donijet će rješenje kojim će zabraniti dalje vršenje nezakonite radnje. U protivnom, odbit će zahtjev rješenjem.

Sud će u rješenju iz stavka 1. ovog članka odrediti mjere koje treba poduzeti, da bi se uspostavilo zakonito stanje, ostavljajući rok za izvršenje, kao i odrediti zakonske sankcije za slučaj neizvršenja rješenja.

Rješenje suda izvršava organ odnosno pravna osoba iz članka 71. stavak 1. ovog zakona čija je službeno osoba odnosno odgovorna osoba učinila nezakonitu radnju.

Članak 78.

Ako je rješenje iz članka 77. ovog zakona donio najviši sud kantona- upanije, na to rješenje može se izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja stranci.

Žalba ne odužava izvršenje rješenja, ali kantonalno- upanijski sud ili Vrhovni sud Federacije može, na zahtjev stranke, odlučiti izvršenje, ako prema okolnostima slučaja nađe da je to potrebno.

Rješenje Vrhovnog suda Federacije doneseno po zahtjevu iz članka 73. ovog zakona, odnosno po žalbi iz stavka 1. ovog članka je konačno i obvezujuće.

Članak 79.

Radi osiguranja izvršenja rješenja, sud koji je donio rješenje će odmah prema okolnostima konkretnog slučaja, poduzeti što je potrebno radi osiguranja izvršenja rješenja, a može i o rješenju obavijestiti i organ iz članka 67. stavak 1. ovog zakona, koji su dužni poduzeti mjere potrebne za uspostavljanje zakonitog stanja na način utvrđen u rješenju suda.

Članak 80.

Ako rješenje ne bude izvršeno u ostavljenom roku, nadležni sud će na zahtjev stranke izvršiti rješenje neposredno ili preko drugog suda ili organa.

Izvršenje se, prema okolnostima slučaja, sprovodi na trošak organa, poduzeća ili druge pravne osobe, odnosno na trošak službene ili odgovorne osobe koja je izvršila nezakonitu radnju.

Radi izvršenja rješenja, nadležni sud može i podnijeti zahtjev nadležnom organu odnosno pravnoj osobi za udaljenje od dužnosti službene ili odgovorne osobe, a po potrebi, može i protiv službene odnosno odgovorne osobe, ako ona u određenom roku ne izvrši rješenje, izreći novčanu kaznu od 200 do 800 "KM", kao i odrediti i druge pogodne mjere shodno pravilima izvršnog sudskog postupka.

VIII - KAZNENE ODREDBE

Članak 81.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 do 5.000 "KM" kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako po zahtjevu stranke ne donese rješenje u predviđenom roku (članak 19. stavak 2);
- 2) ako ne pošalje sudu sve spise koji se odnose na predmet (članak 29. stavak 3);
- 3) ako ne postupi onako kako je u presudi određeno ili ne donese novi upravni akt, odnosno ne postupi po traženju suda (članak 35. st. 2. i 4);
- 4) ako sudu ne dostavi sve spise predmeta na njegov zahtjev (članak 49. stavak 3);
- 5) ako ne donese novi upravni akt u roku ili ga donese protivno pravnom shvatanju suda odnosno primjedbama suda (članak 64.);

6) ako ne donese upravni akt u roku ili po podnesenom posebnom podnesku stranke ili ne dostavi spise i traženo obavještenje sudu ili ne izvrši rješenje suda (članak 66);

7) ako na zahtjev suda ne da odgovor u roku (članak 76. stavak 1) ili ako ne postupi po rješenju suda (članak 77. stavak 3).

Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka kaznit će se novčanom kaznom od 200 do 800 "KM" i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno gradskoj ili opštinskoj službi za upravu.

Članak 82.

Do puštanja u opticaj "KM", novčane kazne predviđene u čl. 80. stavak 3. i članku 81. ovog zakona mogu se plaćati u protuvrijednosti valuta koje se koriste u Platnom prometu Federacije BiH po srednjem tečaju koje objavljuje nadležna na finansijska institucija na dan plaćanja.

Članak 83.

Odgovornom osobom u organu uprave odnosno gradskoj ili opštinskoj službi za upravu u smislu članka 81. stavak 2. ovog zakona smatra se rukovoditelj organa uprave i upravne ustanove, odnosno rukovoditelj gradske ili opštinske službe za upravu i službenik u tim organima i službama koji je zadužen da neposredno izvrši određeni posao, a nije izvršio taj posao ili je izvršio radnju protivno datoj obvezi.

IX - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 84.

Upravni spor po ovom zakonu može se voditi protiv konačnih rješenja koja, sukladno Ustavu Federacije i međunarodnim ugovorima, donose međunarodni upravitelji i drugi organi koji na teritoriju Federacije obavljaju određene poslove pod međunarodnom upravom, i u okviru tih poslova rješavaju o određenim pravima i obvezama građana i pravnih osoba, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Vrhovni sud Federacije odlučuje o tužbama protiv upravnih akata organa iz stavka 1. ovog članka, koji su obrazovani za potrebe dvije ili više upanija-kantona ili za potrebe Federacije.

Najviši sud upanije-kantona odlučuje o tužbama protiv upravnih akata organa iz stavka 1. ovog članka koji su obrazovani za potrebe općine ili jedne upanije-kantona.

Pokretanje i vođenje upravnog spora protiv upravnih akata iz stavka 1. ovog članka vrši se na način i pod uvjetima utvrđenim u odredbama ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

Članak 85.

Postupak po tužbama i vanrednim pravnim sredstvima podnesenim do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji nije završen provest će se po odredbama ovog zakona.

Članak 86.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena zakona o upravnim sporovima i drugih propisa o upravnim sporovima koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ovaj zakon uskladiće se sa odredbama odgovarajućeg zakona kojeg donese Parlamentarna skupština BiH u roku koji bude određen tim zakonom.

Članak 87.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedatelj
Doma naroda
Mariofil Ljubić, v. r.

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Enver Kreso, v. r.

ZAKON O UPRAVNIM SPOROVIMA

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Radi ostvarivanja sudske zaštite prava građana, poduzeća (društva), ustanova i drugih pravnih osoba (u daljnjem tekstu: pravna lica) u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), kantonu - upaniji, gradu i općini, i radi osiguranja zakonitosti, sudovi u upravnim sporovima odlučuju o zakonitosti akata kojima organi uprave i slu be za upravu u općini i gradu (u daljnjem tekstu: slu ba za upravu), odnosno poduzeća (društvo), ustanove i druge pravne osobe koje imaju javne ovlasti (u daljnjem tekstu: institucije koje imaju javne ovlasti) rješavaju o pravima i obavezama građana i pravnih lica u pojedinačnim upravnim stvarima.

Član 2.

Pravo pokretanja upravnog spora ima građanin ili pravno lice ako smatra da joj je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili neposredni osobni interes zasnovan na zakonu.

Organ uprave, slu ba za upravu, poslovna jedinica poduzeća (društva), naselje ili grupa osoba i sl., iako nemaju svojstvo pravnog lica, mogu pokrenuti upravni spor ako mogu biti nosioci prava i obveza o kojima se rješavalo u upravnom postupku.

Ako je upravnim aktom povrijeđen zakon u korist pravnog lica ili građanina, upravni spor mo e pokrenuti nadle ni tu itelj ili drugi zakonom ovlašteni organ.

U slučaju iz stava 3. ovog člana svi organi uprave, slu be za upravu i pravnog lica du ne su da o takvim aktima, kad za njih saznaju, obavijeste nadle nog tu itelja ili drugi zakonom ovlašteni organ.

Upravni spor mo e pokrenuti i nadle ni pravobranitelj kad je upravnim aktom povrijeđen zakon na štetu Federacije, kantona-upanije, grada ili općine koju on po zakonu zastupa i u drugim slučajevima određenim zakonom.

Upravni spor mo e pokrenuti i ombudsmen, a i intervenirati u postupku koji teče kad u vršenju poslova iz svoje nadle nosti nađe da je upravnim aktom povrijeđeno ljudsko dostojanstvo, prava i slobode građana zajamčeni ustavom i instrumentima navedenim u Aneksu Ustava Federacije.

Član 3.

Presude sudova donesene u upravnim sporovima obavezne su, s tim što su odluke Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud Federacije) i konačne, u skladu s ovim zakonom.

Član 4.

Pod organom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove Federacije i kantona - upanija, gradonačelnik i općinski načelnik i gradske i općinske slu be za upravu, kao i institucije koje imaju javne ovlasti kad u vršenju javnih ovlasti rješavaju u upravnim stvarima (u daljnjem tekstu: nadle ni organ).

II - NADLEŽNOST

Član 5.

Upravne sporove rješavaju najviši sud kantona-upanije i Vrhovni sud Federacije.

Član 6.

Vrhovni sud Federacije odlučuje o tu bama protiv konačnih upravnih akata federalnih organa uprave i federalnih ustanova, drugih federalnih institucija i institucija koje imaju javne ovlasti, a koje su osnovane federalnim zakonom.

Najviši sud kantona-upanije odlučuje o tu bama protiv konačnih upravnih akata kantonalnih - upanijskih organa uprave i kantonalnih - upanijskih ustanova, drugih kantonalnih - upanijskih institucija, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području kantona-upanije i protiv konačnih upravnih akata gradonačelnika i općinskog načelnika i gradskih i općinskih slu bi za upravu, kao i institucija koje imaju javne ovlasti na području općine, odnosno grada.

Član 7.

U upravnim sporovima sudovi iz člana 6. ovog zakona odlučuju u vijeću sastavljenom od trojice sudija.

Član 8.

Sukob nadle nosti najviših sudova s područja dva ili više kantona - upanija u pogledu rješavanja upravnog spora, rješava Vrhovni sud Federacije.

O sukobu nadle nosti iz stava 1. ovog člana Vrhovni sud Federacije donosi rješenje koje je konačno i obavezujuće.

III - UPRAVNI SPOR

Član 9.

Upravni spor mo e se voditi samo protiv upravnog akta.

Upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim nadle ni organ iz člana 4. ovog zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari (u daljnjem tekstu: upravni akt).

Član 10.

Upravni spor mo e se pokrenuti protiv upravnog akta koji je donesen u drugom stepenu.

Upravni spor mo e se pokrenuti i protiv prvostepenog upravnog akta, ako zakonom nije dopuštena alba na taj akt u upravnom postupku.

Član 11.

Upravni spor mo e se pokrenuti i kad nadle ni organ o zahtjevu, odnosno o albi stranke nije donio odgovarajući upravni akt u upravnom postupku, pod uvjetima predviđenim u članu 22. ovog zakona.

Član 12.

Upravni spor se ne mo e voditi:

1) protiv akata donesenih u stvarima u kojima je sudska zaštita osigurana van upravnog spora;

2) protiv akata donesenih u stvarima o kojima se po izričitoj odredbi zakona ne mo e voditi upravni spor;

3) u stvarima o kojima neposredno na osnovu ustavnih ovlaštenja odlučuju domovi Parlamenta Federacije ili predsjednik Federacije i dopredsjednik Federacije odnosno zakonodavno tijelo kantona-upanije.

U stvarima iz tačke 2. stava 1. ovog člana, mo e se voditi upravni spor kad je nadle ni organ pri donošenju upravnog akta prekoračio granice svoje nadle nosti.

Član 13.

Upravni akt mo e se pobijati:

1) što u aktu nije nikako ili nije pravilno primijenjen zakon, propis zasnovan na zakonu ili opći akt;

2) što je akt donesen od strane nenadle nog organa;

3) ako se u upravnom postupku koji je aktu prethodio nije postupilo po pravilima postupka, a naročito ako činjenično stanje nije potpuno i pravilno utvrđeno, ili što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja;

4) ako je nadle ni organ rješavajući po slobodnoj ocjeni prekoračio granice ovlaštenja koja su mu data pravnim propisima i suprotno cilju u kome je ovlaštenje dato.

Član 14.

U upravnom sporu može se tražiti i povraćaj oduzetih stvari, kao i naknada štete koja je tužiocu nanesena izvršenjem upravnog akta koji se osporava.

Član 15.

Tužilac u upravnom sporu može biti građanin, pravno lice i druge osobe iz člana 2. ovog zakona pod uvjetima utvrđenim u toj odredbi.

Član 16.

Kad je građaninu koji je učlanjen u nekoj društvenoj organizaciji ili udruženju građana koja prema svojim pravilima (statut) ima zadatak da štiti određena prava i interese svojih članova, upravnim aktom povrijeđeno koje takvo pravo ili interes, ta društvena organizacija odnosno udruženje građana može, po pismenom pristanku svog člana, u njegovo ime podnijeti tužbu i voditi upravni spor protiv takvog upravnog akta.

Organizacija odnosno udruženje iz stava 1. ovog člana može u svakom stadijumu postupka, sa pravima sporednog umješaka, stupiti u već pokrenuti spor na strani takvog građanina i u njegovu korist preduzimati sve radnje i upotrebljavati sva pravna sredstva, ukoliko to nije u suprotnosti s izjavama i postupcima samog građanina.

Član 17.

Treća osoba kojoj bi poništaj osporenog upravnog akta neposredno bio na štetu (zainteresirana osoba) ima u sporu položaj stranke.

Član 18.

Tužena strana u upravnom sporu je nadležni organ čiji se upravni akt osporava.

Član 19.

Tužba, po pravilu, ne spriječava izvršenje upravnog akta protiv koga je podnesena, ako zakonom nije drukčije određeno.

Po zahtjevu tužiocu, organ nadležan za provođenje izvršenja osporenog upravnog akta, odlučit će izvršenje do konačne sudske odluke, ako bi izvršenje nanijelo tužiocu štetu koja bi se teško mogla popraviti, a odlaganje nije protivno javnom interesu niti bi se odlaganjem nanijela veća nenadokandiva šteta protivnoj stranci. Uz zahtjev za odlaganje mora se priložiti dokaz o podnesenoj tužbi. Po svakom zahtjevu nadležni organ mora donijeti rješenje najkasnije u roku od tri dana od prijema zahtjeva za odgodu izvršenja.

Nadležni organ iz stava 2. ovog člana može i iz drugih razloga odlučiti izvršenje osporenog upravnog akta do konačne sudske odluke, ako to javni interes dozvoljava.

Pod uvjetima iz st. 2. i 3. ovog člana o odlaganju izvršenja upravnog akta protiv kojeg je podnesena tužba može odlučiti i nadležni sud kome je tužba podnesena, ako to pismeno zatraži tužitelj.

IV - POSTUPAK

Član 20.

Upravni spor pokreće se tužbom.

Tužba se podnosi u roku od 30 dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci koja podnosi tužbu.

Rok iz stava 2. ovog člana važi i za nadležnog tužitelja i pravobranitelja, odnosno ombudsmena kada su ovlašćeni za podnošenje tužbe, ako im je upravni akt dostavljen, a ako im akt nije dostavljen, tužbu mogu podnijeti u roku od 60 dana od dana dostave upravnog akta stranci u čiju je korist upravni akt donesen.

Član 21.

Tužba se predaje nadležnom sudu neposredno ili mu se šalje poštom preporučeno.

Tužba se može izjaviti i na zapisnik kod nadležnog suda ili ma kog drugog suda. Dan predaje tužbe pošti preporučeno, odnosno dan izjavljivanja tužbe na zapisnik, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Ako tužba nije predata nadležnom sudu nego drugom organu, a stigne nadležnom sudu poslije isteka roka za podnošenje tužbe, smatrat će se da je na vrijeme podnesena ako se njeno podnošenje tom organu može pripisati neznanju ili očiglednoj omašci podnosioca tužbe.

Za osobe koje se nalaze u Vojsci Federacije na obaveznoj vojnoj službi, dan predaje tužbe vojnoj jedinici, odnosno vojnoj ustanovi ili štabu, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Odredba stava 4. ovog člana odnosi se i na ostale osobe u Vojsci Federacije na službi u vojnim jedinicama, odnosno vojnim ustanovama ili štabovima, u mjestima u kojima ne postoji redovna pošta.

Za lica lišene slobode, dan predaje tužbe upravi ustanove u kojoj se ta osoba nalazi, smatra se kao dan predaje nadležnom sudu.

Član 22.

Ako u upravnom postupku drugostupanjski organ nije u roku od mjesec dana ili u posebnom propisom određenom kraćem roku donio rješenje po žalbi stranke protiv prvostupanjskog rješenja, a ne donese ga ni u daljnjem roku od sedam dana po pismenom traženju, stranka može pokrenuti upravni spor kao da joj je žalba odbijena.

Na način propisan u stavu 1. ovog člana može postupiti stranka i kad po njenom zahtjevu u upravnom postupku nije donio rješenje prvostepeni organ protiv čijeg akta zakonom nije dozvoljena žalba.

Ako u upravnom postupku prvostepeni organ protiv čijeg akta je dozvoljena žalba nije u roku od 60 dana ili u posebnim propisom određenom kraćem roku donio nikakvo rješenje po zahtjevu, stranka ima pravo da se obrati svojim zahtjevom drugostepenom organu. Protiv rješenja drugostepenog organa stranka može pokrenuti upravni spor, a može ga, pod uvjetima iz stava 1. ovog člana, pokrenuti i ako drugostepeni organ ne donese rješenje u propisanom roku.

Član 23.

U tužbi se mora navesti: ime, prezime i mjesto stanovanja, odnosno naziv i sjedište tužiocu, broj i datum upravnog akta protiv koga je tužba podnesena, kratko izlaganje zbog čega se tužba, kao i u kom pravcu i obimu se predlaže poništavanje upravnog akta i potpis podnosioca. Uz tužbu se mora podnijeti upravni akt u originalu ili prijepisu odnosno fotokopiji.

Ako se tužbom traži povraćaj stvari ili naknada štete, mora se staviti i određen zahtjev glede stvari ili visine pretrpljene štete.

Uz tužbu se podnosi i po jedan prepis tužbe i priloga za tuženi organ i za svaku zainteresiranu osobu, ako takvih osoba ima.

Član 24.

Tužilac može odustati od tužbe sve do donošenja sudske odluke o čemu sudu podnosi pisani podnesak ili daje izjavu na zapisnik kod suda, u kom slučaju nadležni sud rješenjem obustavlja postupak.

Član 25.

Ako je tužba nepotpuna ili nerazumljiva, predsjednik sudskog vijeća pozvat će tužiocu, prema potrebi, i preko drugog suda, da u ostavljenom roku ukloni nedostatke tužbe. Pri tome će ga poučiti šta i kako treba da učini i ukazati mu na posljedice koje će nastati ako ne postupa po traženju suda.

Ako tužilac u ostavljenom roku ne ukloni nedostatke tužbe, a oni su takvi da sprečavaju rad suda, sud će rješenjem odbaciti tužbu kao neurednu, ako ne nađe da je osporeni upravni akt po zakonu ništav.

Član 26.

Nadle ni sud će rješenjem odbaciti tu bu akto utvrdi:

- 1) da je tu ba podnesena neblagovremeno (član 20) ili prijevremena (član 22) odnosno podnesena od neovlaštene osobe (član 2);
- 2) da akt koji se tu bom osporava nije upravni akt (član 9);
- 3) da je očevidno da se upravnim aktom koji se tu bom osporava ne dira u pravo tu ioca ili u njegov neposredni osobni interes zasnovan na zakonu (član 15);
- 4) da se protiv upravnog akta koji se tu bom osporava mogla izjaviti alba, pa alba nije uopće ili nije blagovremeno izjavljena (član 10);
- 5) da je riječ o stvari o kojoj se po izričitoj odredbi ovog zakona ne mo e voditi upravni spor (član 12);
- 6) da već postoji pravomoćna sudska odluka donesena u upravnom sporu o istoj stvari.

Zbog razloga iz stava 1. ovog člana nadle ni sud će odbaciti tu bu u svakom stadiju postupka.

Član 27.

Ako nadle ni sud ne odbaci tu bu na osnovu člana 25. stav 2. ili člana 26. ovog zakona, a nađe da osporeni upravni akt sadr i takve bitne nedostatke koji sprečavaju ocjenu zakonitosti akta, mo e iz tog razloga presudom poništiti upravni akt i bez dostavljanja tu be na odgovor.

Član 28.

Ako nadle ni organ za vrijeme sudskog postupka donese drugi upravni akt kojim se mijenja ili stavlja van snage upravni akt protiv koga je upravni spor pokrenut, kao i ako u slučaju iz člana 22. ovog zakona naknadno donese upravni akt, taj organ je du an, pored tu ioca, jednovremeno pismeno izvijestiti i sud pred kojim je spor pokrenut, s tim da sudu dostavi i novi upravni akt. Sud će u tom slučaju pozvati tu itelja da u roku od 15 dana pismeno izjavi da li je naknadno donesenim upravnim aktom zadovoljan ili ostaje pri tu bi i u kom obimu, odnosno da li tu bu proširuje i na novi upravni akt.

Ako tu itelj izjavi da je naknadno donesenim upravnim aktom zadovoljan ili ako ne da izjavu u roku iz stava 1. ovog članka, nadle ni sud će donijeti rješenje o obustavljanju postupka.

Ako tu itelj izjavi da novim upravnim aktom nije zadovoljan, sud će nastaviti postupak.

Član 29.

Ako tu bu ne odbaci po članu 25. stavu 2. ili po članu 26. ovog zakona, niti poništi upravni akt po članu 27. ovog zakona, sud će po jedan prijepis tu be sa priložima dostaviti na odgovor organu čiji se upravni akt osporava (u daljnjem tekstu: tu ena strana) i zainteresiranim osobama, ako takvih osoba ima.

Odgovor na tu bu daje se u roku koji sud odredi u svakom pojedinom slučaju. Ovaj rok ne mo e biti kraći od 10 ni du i od 20 dana.

U roku iz stava 2. ovog člana tu ena strana je du na da pošalje sudu sve spise koji se odnose na predmet. Ako tu ena strana i poslije drugog tra enja suda ne pošalje spise predmeta ili ako izjavi da ih ne mo e poslati, sud će riješiti stvar i bez spisa u skladu s odredbom člana 35. stav 4. ovog zakona.

Član 30.

O upravnim sporovima sud rješava u nejavnoj sjednici.

Zbog slo enosti sporne stvari, ili ako inače nađe da je to potrebno radi boljeg razjašnjenja stanja stvari, sud mo e riješiti da se odr i usmena rasprava (u daljnjem tekstu: rasprava).

Iz razloga navedenih u stavu 2. ovog člana i stranka mo e predlo iti da se odr i rasprava.

Član 31.

Ako sudsko vijeće nadle nog suda odluči da se odr i rasprava, predsjednik vijeća će odrediti dan rasprave i na raspravu pozvati stranke i zainteresirane osobe, ako ima tih osoba.

Rasprava se mo e odlo iti samo iz va nih razloga, o čemu rješava sudsko vijeće.

Član 32.

Raspravom rukovodi predsjednik vijeća.

O raspravi se vodi zapisnik u koji se unose samo bitne činjenice i okolnosti, kao i dispozitiv odluke. Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

Član 33.

Izostanak stranke s rasprave ne zadr ava rad suda. Zbog izostanka stranaka s rasprave ne mo e se uzeti da su stranke odustale od svojih zahtjeva, već će se njihovi podnesci pročitati.

Ako na raspravu ne dođe ni tu itelj ni tu ena strana, a rasprava se ne odlo i, sud će raspraviti spor i bez prisustva stranaka.

Član 34.

Na raspravi prvo dobija riječ član sudskog vijeća koji je izvjestitelj.

Izvjestitelj izla e stanje i suštinu spora, ne dajući svoje mišljenje. Poslije toga daje se riječ tu itelju da obrazlo i tu bu, pa zastupniku tu ene strane i zainteresiranim osobama da obrazlo e svoja gledišta.

Član 35.

Sud rješava spor, po pravilu, na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku.

Ako sud nađe da se spor ne mo e raspraviti na podlozi činjenica utvrđenih u upravnom postupku zbog toga što u pogledu utvrđenih činjenica postoji protivrječnost u spisima, što su one u bitnim tačkama nepotpuno utvrđene, što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, ili nađe da se u upravnom postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rješavanje stvari, sud će osporeni upravni akt i prvostepeni upravni akt poništiti presudom i vratiti na ponovno rješavanje. Prvostepeni upravni akt se poništava ako su propusti u utvrđivanju činjeničnog stanja i povreda pravila postupka učinjeni u prvostepenom postupku, a osporeni upravni akt poništava se ako su ti propusti učinjeni u drugostepenom upravnom postupku. U ovim slučajevima nadle ni organ je du an da postupi onako kako je u presudi određeno i da donese novi upravni akt.

Ako bi poništenje osporenog upravnog akta po stavu 2. ovog člana i ponovno vođenje postupka kod nadle nog organa izazvalo za tu ioca štetu koja bi se teško mogla popraviti, ili ako je na osnovu javnih isprava ili drugih dokaza u spisima predmeta očevidno da je činjenično stanje drugačije od onog utvrđenog u upravnom postupku, ili ako je u istom upravnom sporu već jednom poništen upravni akt, a posebno ako nadle ni organ nije u potpunosti postupio po presudi, sud je u ovim slučajevima obvezan sam utvrditi činjenično stanje i na podlozi tako utvrđenog činjeničnog stanja riješiti upravnu stvar presudom, odnosno rješenjem.

U slučaju iz stava 3. ovog člana sud utvrđuje činjenično stanje, po pravilu, na raspravi, ili preko jednog člana sudskog vijeća, ili preko drugog suda ili preko drugog organa. Na raspravu se poziva i stranka. Ako sud činjenično stanje utvrđuje preko drugog suda ili preko drugog organa, taj sud odnosno organ obvezni su postupiti po zahtjevu suda u roku koji im sud odredi.

Član 36.

Zakonitost osporenog upravnog akta sud ispituje u granicama zahtjeva iz tu be, ali pri tom nije vezan razlozima tu be.

Na ništavost upravnog akta sud pazi po službenoj dužnosti.

Ako sud utvrdi (ocijeni) da je osporeni upravni akt ništavost poništiti će ga, a ako su razlozi ništavosti sadržani i u prvostupanjskom upravnom aktu, poništiti će i taj akt.

Član 37.

Sud donosi presudu, odnosno rješenje većinom glasova sudskog vijeća.

O vijećanju i glasanju vodi se poseban zapisnik, koji potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar.

Vijećanje i glasanje vrši se bez prisustva stranaka.

Član 38.

Sud rješava spor presudom.

Presudom se tužba uvažava ili odbija kao neosnovana. Ako se tužba uvažava, sud poništava osporeni upravni akt.

Presudom se upravni akt poništava i predmet vraća nadležnom organu na ponovno rješavanje u slučajevima utvrđenim u članu 35. stav 2. ovog zakona i drugim slučajevima predviđenim ovim zakonom.

Presudom se upravni akt poništava i rješava upravna stvar u slučajevima utvrđenim u članu 35. stav 3. ovog zakona i drugim slučajevima predviđenim ovim zakonom. Takva presuda u svemu zamjenjuje poništeni upravni akt.

Presudom kojom se osporeni upravni akt poništava sud će odlučiti i o zahtjevu tužioca za povraćaj stvari, odnosno za naknadu štete, ako podaci postupka pružaju za to pouzdan osnov. U protivnom, sud će uputiti tužioca da svoj zahtjev ostvaruje u parnici.

Kad je tužba podnesena na osnovu člana 22. ovog zakona, a sud nađe da je opravdana, presudom će uvažiti tužbu, poništiti osporeni upravni akt i odrediti u kom će smislu nadležni organ donijeti rješenje ili će presudom sam riješiti upravnu stvar.

U slučajevima u kojima se ne odlučuje presudom, sud donosi rješenje.

Član 39.

Ako je održana rasprava, sud će odmah po završenoj raspravi usmeno objaviti presudu, odnosno rješenje, zajedno s najvažnijim razlozima za donesenu odluku.

U složenim slučajevima sud može odustati od usmenog objavljivanja presude, odnosno rješenja, i najkasnije u roku od osam dana donijeti presudu odnosno rješenje.

Ako sud po završenoj raspravi ne može izreći presudu, odnosno rješenje zbog toga što prethodno treba da utvrdi takvu činjenicu za čije raspravljanje nije potrebna nova rasprava, sud će presudu, odnosno rješenje donijeti bez rasprave i to najkasnije u roku od osam dana od dana kad tu činjenicu utvrdi.

Član 40.

Presuda, odnosno rješenje sadrži: označenje suda, broj i datum, uvod koji obuhvata ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, označenje stranaka i njihovih zastupnika, kratko označenje predmeta spora i dan kad je presuda, odnosno rješenje izrečeno i objavljeno, dispozitiv, obrazloženje i pouku o žalbi, ako je žalba dozvoljena. Dispozitiv mora biti odvojen od obrazloženja. U presudi se moraju cijeliti svi navodi tužbe.

Originalnu presudu, odnosno rješenje potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

Presuda, odnosno rješenje izdaje se strankama u ovjerenom prijepisu.

V - PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba na odluku najvišeg suda kantona- upanije

Član 41.

Protiv odluke najvišeg suda kantona- upanije donesene u upravnom sporu, može se izjaviti žalba Vrhovnom sudu Federacije. Ta žalba može se izjaviti, ako je odluka suda zasnovana na federalnom zakonu ili drugom federalnom propisu ili ako su povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Član 42.

Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja sudske odluke (presuda odnosno rješenje) stranci koja podnosi žalbu, a predaje se sudu čija se odluka pobija žalbom.

Žalba mora sadržavati označenje presude odnosno rješenja koje se pobija, kao i razloge i obim u kome se pobija.

Nedozvoljenu ili neblagovremenu žalbu ili žalbu koju je izjavila neovlaštena osoba, odbacit će rješenjem sud protiv čije je odluke izjavljena žalba. Protiv tog rješenja dozvoljena je posebna žalba.

Ako sud iz stava 1. ovog člana propusti da postupi po stavu 3. ovog člana, žalbu će odbaciti rješenjem Vrhovni sud Federacije.

U svemu ostalom, u postupku po žalbi shodno se primjenjuju odredbe čl. 48. do 50. ovog zakona.

Član 43.

Po žalbi Vrhovni sud Federacije donosi presudu ili rješenje.

Presudom se može žalba odbiti ili uvažiti i pobijana presuda preinačiti.

Rješenjem se može odbiti žalba koja je izjavljena protiv rješenja ili se pobijano rješenje može preinačiti ili ukinuti.

Ako Vrhovni sud Federacije po žalbi protiv presude nađe da u postupku prvostepenog suda postoje nedostaci predviđeni u odredbi člana 35. stava 2. ovog zakona, ukinut će rješenjem prvostepenu presudu. U takvom slučaju predmet se vraća na rješavanje sudu koji je donio prvostupenu presudu. Taj sud je vezan pravnim shvatanjem Vrhovnog suda Federacije i njegovim primjedbama u pogledu postupka.

Član 44.

U presudi odnosno rješenju Vrhovnog suda Federacije moraju se cijeliti svi navodi žalbe. Ukoliko su pitanja i okolnosti koje se u žalbi ističu pravilno cijeljeni u pobijanoj presudi odnosno rješenju, Vrhovni sud Federacije može se u svojoj presudi odnosno rješenju samo pozvati na razloge navedene u pobijanoj sudskoj odluci.

2. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke

Član 45.

Protiv pravosnažne sudske odluke najvišeg suda kantona- upanije, kao i protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije donesene u upravnom sporu, stranka može, Vrhovnom sudu Federacije podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (u daljnjem tekstu: zahtjev za vanredno preispitivanje). Taj zahtjev se može podnijeti zbog povrede federalnog zakona ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Član 46.

Zahtjev za vanredno preispitivanje predaje se na način određen u članu 21. ovog zakona, sudu kantona- upanije protiv čije se odluke podnosi ovaj zahtjev odnosno neposredno Vrhovnom sudu Federacije, ako se zahtjev podnosi protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije.

Zahtjev iz stava 1. ovog člana može se podnijeti u roku od 30 dana od dana dostavljanja stranci sudske odluke protiv koje se podnosi zahtjev.

O zahtjevu za vanredno preispitivanje protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, odlučuje Vrhovni sud Federacije u općoj sjednici.

3. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Član 47.

Protiv pravosnažne sudske odluke najvišeg suda kantonalne uprave, koja je u upravnom sporu donesena na osnovu federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, kao i protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, federalni tužilac može, Vrhovnom sudu Federacije podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti.

O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke vijeća Vrhovnog suda Federacije, odlučuje Vrhovni sud Federacije u općoj sjednici.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti može se podnijeti u roku od 30 dana od dana kad je stranci dostavljena sudska odluka protiv koje se zahtjev podnosi.

4. Postupak po zahtjevu za vanredno preispitivanje i zahtjevu za zaštitu zakonitosti

Član 48.

Zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona sadrži i označenje sudske odluke čije se preispitivanje predlaže, odnosno protiv koje se podnosi zahtjev za zaštitu zakonitosti, kao i razloge i obim u kome se predlaže preispitivanje, odnosno zakonitost te odluke. Ako je zahtjev iz stava 1. ovog člana nepotpun ili nerazumljiv, Vrhovni sud Federacije postupuje shodno odredbama člana 25. ovog zakona.

Član 49.

Nedozvoljen ili neblagovremen zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona ili zahtjev koji je podnijela neovlašćena osoba, Vrhovni sud Federacije će odbaciti rješenjem.

Ako Vrhovni sud Federacije ne odbaci zahtjev iz stava 1. ovog člana, dostavit će taj zahtjev protivnoj stranci koja može, u roku koji odredi Vrhovni sud Federacije, podnijeti odgovor na zahtjev.

Kantonalni - upravniski sud protiv čije je odluke podnesen zahtjev iz stava 1. ovog člana i tuženi organ dužni su najkasnije u roku od osam dana dostaviti Vrhovnom sudu Federacije, na njegov zahtjev sve spise predmeta.

Član 50.

Vrhovni sud Federacije rješava o zahtjevu iz čl. 45. i 47. ovog zakona, po pravilu, u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva.

Član 51.

Vrhovni sud Federacije presudom odbija ili uvećava zahtjev iz čl. 45. i 47. ovog zakona.

Presudom kojom zahtjev iz stava 1. ovog člana uvažava, Vrhovni sud Federacije može ukinuti ili preinačiti sudska odluka protiv koje je podnesen zahtjev.

Ako Vrhovni sud Federacije ukinu sudska odluku, predmet vraća sudu čija je odluka ukinuta, odnosno vijeću Vrhovnog suda Federacije. Taj sud odnosno vijeće dužni su da izvedu sve procesne radnje i da raspravi pitanja na koja mu je ukazao Vrhovni sud Federacije i da donese odgovarajuću odluku.

5. Ponavljanje postupka

Član 52.

Postupak okončan presudom ili rješenjem nadležnog suda ponoviti će se na zahtjev stranke:

- 1) ako stranka sazna za nove činjenice ili nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih bi spor bio povoljnije riješen za nju da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem sudskom postupku;
- 2) ako je do odluke suda došlo usljed krivičnog djela suca ili radnika u sudu, ili je odluka isposlovana prevarnom radnjom zastupnika ili punomoćnika stranke, njegovog protivnika ili protivnikovog zastupnika ili punomoćnika, a takva radnja predstavlja krivično djelo;
- 3) ako je odluka zasnovana na presudi donesenoj u krivičnoj ili građanskoj stvari, a ta presuda je kasnije ukinuta drugom punomoćnom sudskom odlukom;
- 4) ako je isprava na kojoj se zasniva sudska odluka lažna ili lažno preinačena, ili ako je svjedok, vještak ili stranka, prilikom saslušanja pred sudom dao lažan iskaz, a odluka suda se zasniva na tom iskazu;
- 5) ako stranka nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi raniju sudska odluku donesenu u istom upravnom sporu;
- 6) ako zainteresiranoj osobi nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu.

Zbog okolnosti iz tač. 1. i 5. stav 1. ovog člana ponavljanje će se dozvoliti samo ako stranka bez svoje krivice nije bila u stanju da te okolnosti iznese u ranijem postupku.

Član 53.

Ponavljanje postupka može se tražiti najkasnije u roku od 30 dana od dana kad je stranka saznala za razlog ponavljanja. Ako je stranka saznala za razlog ponavljanja prije nego što je postupak kod suda okončan, ali taj razlog nije mogla upotrijebiti u toku postupka, ponavljanje se može tražiti u roku od 30 dana od dana dostavljanja sudske odluke.

Po proteku pet godina od pravosnažnosti sudske odluke ponavljanje se ne može tražiti. Izuzetno, i poslije roka od pet godina ponavljanje postupka se može tražiti zbog zakonskih osnova navedenih u članku 52. stav 1. tač. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Član 54.

Ponavljanje postupka pokreće se tužbom.

O tužbi za ponavljanje postupka rješava sud koji je donio odluku na koju se odnosi razlog za ponavljanje postupka.

Član 55.

Tužba za ponavljanje postupka podnosi se sudu koji je nadležan za rješavanje (član 54. stav 2).

U tužbi se mora naročito navesti:

- 1) presuda ili rješenje doneseno u postupku čije se ponavljanje traži;
- 2) zakonski osnov ponavljanja (član 52.) i dokazi, odnosno okolnosti koje čine vjerovatnim postojanje tog osnova;
- 3) okolnosti iz kojih proizilazi da je tužba podnesena u zakonskom roku, i čime se to dokazuje;
- 4) u kom pravcu i u kom opsegu se predlaže izmjena presude, odnosno rješenja donesenog u postupku čije se ponavljanje traži.

Član 56.

O tužbi za ponavljanje postupka nadležni sud rješava u nejavnoj sjednici.

Sud će odbaciti tužbu rješenjem ako utvrdi da je tužbu podnijela neovlašćena osoba ili da tužba nije blagovremena ili da stranka nije učinila bar vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje.

Ako sud ne odbaci tužbu po stavu 2. ovog člana dostavit će je protivnoj stranci i zainteresiranim osobama i pozvati ih da u roku od 15 dana odgovore na tužbu.

Član 57.

Po isteku roka za odgovor na tu bu, (član 56. stav 3.), sud presudom rješava o tu bi za ponavljanje postupka.

Ako se ponavljanje postupka dozvoli, stavit će se van snage ranija sudska odluka u cjelini ili djelimično.

Ranije procesne radnje na koje ne utiču razlozi ponavljanja postupka neće se ponavljati.

Presudom kojom se ponavljanje postupka dozvoljava riješiti će se i o glavnoj stvari.

Član 58.

Protiv odluke suda donesene po tu bi za ponavljanje postupka mogu se podnijeti pravni lijekovi koji su ovim zakonom dozvoljeni u glavnoj stvari.

Član 59.

U postupku za ponavljanje postupka shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona o postupku po tu bi i pravnim lijekovima ukoliko u čl. 52. do 58. ovog zakona nije drugačije određeno.

6. Ostale odredbe postupka

Član 60.

Ukoliko ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima, shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

Član 61.

U upravnim sporovima svaka stranka snosi svoje troškove.

Član 62.

Pravne lijekove iz čl. 41, 45, 47. i 52. ovog zakona može podnositi i ombudsmen kada u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti nađe da je sudskom odlukom povrijeđeno ljudsko dostojanstvo odnosno prava i slobode utvrđene Ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije.

Ombudsmen može da pokrene i postupke iz čl. 69. i 72. ovog zakona, pod uvjetima iz stava 1. ovog člana.

Član 63.

Zakonom kantona-upanije reguliraju se uvjeti i način rješavanja pravnih lijekova iz čl. 41, 45. i 47. ovog zakona koji se mogu podnijeti protiv odluka najvišeg suda kantona-upanije kojima je u upravnom sporu odlučeno na osnovu zakona odnosno drugog propisa kantona-upanije.

VI - OBAVEZNOST PRESUDA

Član 64.

Kad sud poništi upravni akt protiv koga je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego što je poništen akt donesen. Ako prema prirodi stvari koja je bila predmet spora treba mjesto poništenog upravnog akta donijeti novi upravni akt, nadležni organ je dužan da ga donese bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana dostavljanja presude. Nadležni organ je pri tome vezan pravnim shvatanjem suda i primjedbama suda u pogledu postupka.

Član 65.

Ako nadležni organ poslije poništenja upravnog akta donese upravni akt protivno pravnom shvatanju suda, ili protivno primjedbama suda u pogledu postupka, pa tu žalbu podnese novu tu bu, sud je dužan u ovim slučajevima poništiti osporeni upravni akt i sam riješiti stvar presudom. Takva presuda u svemu zamjenjuje upravni akt nadležnog organa.

Član 66.

Ako nadležni organ poslije poništenja upravnog akta ne donese odmah, a najkasnije u roku od 15 dana, novi upravni akt ili novi upravni akt u izvršenju presude donesene na osnovu člana 38. stav 6. ovog zakona, stranka može posebnim podneskom

tražiti donošenje takvog akta. Ako nadležni organ ne donese upravni akt ni za sedam dana od ovog traženja, stranka može tražiti donošenje takvog akta od suda koji je donio presudu u prvom stupnju.

Po zahtjevu stranke iz stava 1. ovog člana sud će zatražiti od nadležnog organa spis predmeta i obavještenje o razlozima zbog kojih upravni akt nije donio. Nadležni organ je dužan dostaviti spis i dati obavještenje odmah, a najkasnije u roku od sedam dana. Ako on to ne učini, ili ako dato obavještenje, po ocjeni suda, ne opravdava neizvršenje sudske presude, sud će donijeti rješenje koje u svemu zamjenjuje upravni akt nadležnog organa. Sud će ovo rješenje dostaviti organu nadležnom za izvršenje koji je dužan bez odlaganja da izvrši ovo rješenje suda.

Odgovorna osoba u nadležnom organu koja ne postupi sukladno odredbama čl. 64, 65. i 66. ovog zakona, čini tešku povredu radne dužnosti.

Prijedlog za pokretanje disciplinskog postupka podnosi sud koji je donio presudu odnosno rješenje kojima je osporeni upravni akt poništen, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke.

Član 67.

O ponašanju nadležnog organa iz čl. 65. i 66. ovog zakona, nadležni sud obvezno pismeno izvještava Vladu Federacije, odnosno vladu kantona-upanije, a u gradu i općini - gradsko odnosno općinsko vijeće, ovisno čiji je organ u pitanju, kako bi ti organi u okviru svojih ovlaštenja poduzeli odgovarajuće mjere da nadležni organ dosljedno postupi po odluci suda.

Nadležni organ čiji je upravni akt poništen sudskom odlukom obavezan je postupiti po nalogu vlade odnosno vijeća iz stava 1. ovog članka.

Nadležna vlada odnosno vijeće iz stava 1. ovog člana osigurava u slučaju potrebe izvršenje svake sudske odluke donesene u upravnom sporu na prijedlog suda ili zahtjev stranke.

Član 68.

Kad je u upravnom sporu donesena presuda kojom je poništen osporeni upravni akt, pa nadležni organ u izvršenju te presude donese novi upravni akt, a stranka kod tog organa zatraži obnovu upravnog postupka po tom upravnom aktu, obnova se može i dozvoliti, ako je razlog za obnovu postupka nastao u odnosu na upravni akt koji je donio taj organ.

VII - POSTUPAK ZAŠTITE SLOBODA I PRAVA GRAĐANA ZAJAMČENIH USTAVOM

Član 69.

Građanin čija su prava ili osnovne slobode zajamčene Ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije povrijeđene konačnim pojedinačnim aktom nadležnog organa, ima pravo zahtijevati zaštitu tih prava i sloboda kod nadležnog suda, sukladno ovom zakonu, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Član 70.

O zahtjevima iz člana 69. ovog zakona za zaštitu sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom, rješava najviši sud kantona-upanije i Vrhovni sud Federacije, u skladu sa nadležnosti tih sudova utvrđenih u članu 6. ovog zakona.

Podnošenje zahtjeva za zaštitu sloboda i prava zajamčenih Ustavom, kao i rješavanje tog zahtjeva od strane sudova iz stava 1. ovog člana, vrši se u skladu sa slobodnom primjenom odredaba ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

O zahtjevima iz stava 1. ovog člana sud odlučuje rješenjem.

Član 71.

Zaštita sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom osigurava se i u slučaju ako su te slobode ili prava povrijeđeni radnjom službene osobe u organu uprave odnosno odgovorne osobe u poduzeću (društvu), ustanovi ili drugom pravnom licu, kojom se

protivno zakonu, neposredno spriječava ili ograničava određenom pojedincu vršenje takve slobode ili prava.

Zaštita sloboda i prava zajamčenih ustavom koje su povrijeđene radnjom iz stava 1. ovog člana, osigurava se u postupku predviđenom odredbama čl. 72. do 79. ovog zakona, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Član 72.

Građanin čije je pravo i sloboda povrijeđeno radnjom iz člana 71. ovog zakona, podnosi zahtjev nadle nom sudu.

U zahtjevu za zaštitu zbog nezakonite radnje navodi se radnja, mjesto i vrijeme kada je učinjena, organ, odnosno pravno lice kod koje je ta radnja učinjena, podaci o slu benoj osobi odnosno odgovornoj osobi koja je to učinila, dokazi o tome, kao i zahtjev da se otkloni zapreka ili ograničenje za vršenje slobode ili prava koje se osporava nezakonitom radnjom.

Član 73.

Zahtjev zbog nezakonite radnje mo e se podnijeti sve dok radnja traje.

Ako osoba prema kojoj je poduzeta nezakonita radnja nije u mogućnosti da sama podnese zahtjev za zaštitu zbog nezakonite radnje, zahtjev mo e podnijeti i njen bračni drug, dijete, roditelj ili drugi bliski srodnik.

Član 74.

Po zahtjevu za zaštitu zbog nezakonite radnje, odlučuje sud iz člana 6. ovog zakona, prema nadle nosti utvrđenoj u toj odredbi.

Nadle ni sud iz stava 1. ovog člana odlučuje u vijeću predviđenom u članu 7. ovog zakona.

Član 75.

Nadle ni sud postupa po zahtjevu hitno i na način kojim se, čuvajući osnovna načela postupka, sudska odluka ima donijeti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

Član 76.

Sud će bez odlaganja zahtjev dostaviti na odgovor organu, odnosno pravnom licu zavisno od toga tko je izvršio radnju iz člana 71. ovog zakona. Odgovor na zahtjev dostavlja se u roku koji odredi sud.

Sud mo e, prema okolnostima slučaja, po zahtjevu donijeti odluku odmah i bez prethodnog dostavljanja zahtjeva na odgovor, ako podaci u zahtjevu pru aju za to pouzdan osnov.

Član 77.

Kad sud nađe da je zahtjev osnovan, donijet će rješenje kojim će zabraniti dalje vršenje nezakonite radnje. U protivnom, odbit će zahtjev rješenjem.

Sud će u rješenju iz stava 1. ovog člana odrediti mjere koje treba poduzeti, da bi se uspostavilo zakonito stanje, ostavljajući rok za izvršenje, kao i odrediti zakonske sankcije za slučaj neizvršenja rješenja.

Rješenje suda izvršava organ odnosno pravno lice iz člana 71. stav 1. ovog zakona čija je slu bena osoba odnosno odgovorna osoba učinila nezakonitu radnju.

Član 78.

Ako je rješenje iz člana 77. ovog zakona donio najviši sud kantona- upanije, na to rješenje mo e se izjaviti alba Vrhovnom sudu Federacije u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja stranci.

Žalba ne odla e izvršenje rješenja, ali kantonalno- upanijski sud ili Vrhovni sud Federacije mo e, na zahtjev stranke, odlo iti izvršenje, ako prema okolnostima slučaja nađe da je to potrebno.

Rješenje Vrhovnog suda Federacije doneseno po zahtjevu iz člana 73. ovog zakona, odnosno po albi iz stava 1. ovog člana je konačno i obavezujuće.

Član 79.

Radi osiguranja izvršenja rješenja, sud koji je donio rješenje će odmah prema okolnostima konkretnog slučaja, poduzeti što je potrebno radi osiguranja izvršenja rješenja, a mo e o rješenju obavijestiti i organ iz člana 67. stav 1. ovog zakona, koji su du ni poduzeti mjere potrebne za uspostavljanje zakonitog stanja na način utvrđen u rješenju suda.

Član 80.

Ako rješenje ne bude izvršeno u ostavljenom roku, nadle ni sud će na zahtjev stranke izvršiti rješenje neposredno ili preko drugog suda ili organa.

Izvršenje se, prema okolnostima slučaja, sprovodi na trošak organa, poduzeća ili druge pravno lice, odnosno na trošak slu bene ili odgovorne osobe koja je izvršila nezakonitu radnju.

Radi izvršenja rješenja, nadle ni sud mo e podnijeti zahtjev nadle nom organu odnosno pravnoj osobi za udaljenje od du nosti slu bene ili odgovorne osobe, a po potrebi, mo e protiv slu bene odnosno odgovorne osobe, ako ona u određenom roku ne izvrši rješenje, izreći novčanu kaznu od 200 do 800 "KM", kao i odrediti i druge pogodne mjere shodno pravilima izvršnog sudskog postupka.

VIII - KAZNENE ODREDBE

Član 81.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 do 5.000 "KM" kaznit će se za prekršaj institucija koja ima javne ovlasti:

- 1) ako po zahtjevu stranke ne donese rješenje u predviđenom roku (član 19. stav 2);
- 2) ako ne pošalje sudu sve spise koji se odnose na predmet (član 29. stav 3);
- 3) ako ne postupi onako kako je u presudi određeno ili ne donese novi upravni akt, odnosno ne postupi po tra enju suda (član 35. st. 2. i 4);
- 4) ako sudu ne dostavi sve spise predmeta na njegov zahtjev (član 49. stav 3);
- 5) ako ne donese novi upravni akt u roku ili ga donese protivno pravnom shvatanju suda odnosno primjedbama suda (član 64.);
- 6) ako ne donese upravni akt u roku ili po podnesenom posebnom podnesku stranke ili ne dostavi spise i tra eno obavještenje sudu ili ne izvrši rješenje suda (član 66);
- 7) ako na zahtjev suda ne da odgovor u roku (član 76. stav 1) ili ako ne postupi po rješenju suda (član 77. stav 3).

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kaznit će se novčanom kaznom od 200 do 800 "KM" i odgovorna osoba u instituciji koja ima javne ovlasti, kao i odgovorna osoba u organu uprave, odnosno gradskoj ili opštinskoj slu bi za upravu.

Član 82.

Do puštanja u opticaj "KM", novčane kazne predviđene u članu 80. stav 3. i članu 81. ovog zakona mogu se plaćati u protuvrijednosti valuta koje se koriste u Platnom prometu Federacije BiH po srednjem tečaju koje objavljuje nadle na finansijska institucija na dan plaćanja.

Član 83.

Odgovornom osobom u organu uprave odnosno gradskoj ili općinskoj slu bi za upravu u smislu člana 81. stav 2. ovog zakona smatra se rukovoditelj organa uprave i upravne ustanove, odnosno rukovoditelj gradske ili općinske slu be za upravu i slu benik u tim organima i slu bama koji je zadu en da neposredno izvrši određeni posao, a nije izvršio taj posao ili je izvršio radnju protivno datoj obavezi.

IX - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 84.**

Upravni spor po ovom zakonu može se voditi protiv konačnih rješenja koja, sukladno Ustavu Federacije i međunarodnim ugovorima, donose međunarodni upravitelji i drugi organi koji na teritoriju Federacije obavljaju određene poslove pod međunarodnom upravom, i u okviru tih poslova rješavaju o određenim pravima i obavezama građana i pravnih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Vrhovni sud Federacije odlučuje o tužbama protiv upravnih akata organa iz stava 1. ovog člana, koji su obrazovani za potrebe dva ili više kantona - upanija ili za potrebe Federacije.

Najviši sud kantona- upanije odlučuje o tužbama protiv upravnih akata organa iz stava 1. ovog člana koji su obrazovani za potrebe općine ili jednog kantona- upanije.

Pokretanje i vođenje upravnog spora protiv upravnih akata iz stava 1. ovog člana vrši se na način i pod uvjetima utvrđenim u odredbama ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

Član 85.

Postupak po tužbama i vanrednim pravnim sredstvima podnesenim do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji nije završen provest će se po odredbama ovog zakona.

Član 86.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena zakona o upravnim sporovima i drugih propisa o upravnim sporovima koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ovaj zakon uskladit će se sa odredbama odgovarajućeg zakona kojeg donese Parlamentarna skupština BiH u roku koji bude određen tim zakonom.

Član 87.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Mariofil Ljubić, s. r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Enver Kreso, s. r.

15

Na temelju poglavlja IV Odjeljak B, članka 7a Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ**O PROGLAŠENJU ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU**

Proglašava se Zakon o poljoprivrednom zemljištu koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma održanoj 29. listopada/oktobra 1997. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 4. prosinca/decembra 1997. godine.

Broj 01-10/98
8. januara/siječnja 1998. godine
Sarajevo

Predsjednik
Federacije BiH
prof. dr Ejup Ganić, s. r.

**ZAKON
O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU****I - OPĆE ODREDBE****Članak 1.**

Ovim zakonom utvrđuje se pojam, upravljanje, zaštita, uporaba i uređenje poljoprivrednog zemljišta i ostala va na pitanja koja se odnose na poljoprivredno zemljište.

Članak 2.

Poljoprivredno zemljište, kao prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa, u iva posebnu zaštitu i koristi se za poljoprivrednu proizvodnju i ne može se koristiti za druge svrhe osim u slučajevima i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom.

Članak 3.

Poljoprivrednim zemljištem u smislu ovog zakona smatraju se: oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici i drugo zemljište koje se po svojim prirodnim i ekonomskim uvjetima može najracionalnije koristiti za poljoprivrednu proizvodnju.

Obrađivim poljoprivrednim zemljištima, u smislu ovog zakona, smatraju se: oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.,

Minirano poljoprivredno zemljište kao i zemljište za koje se utemeljeno sumnja da je minirano, bez obzira na kakvoću istog po ovom zakonu, ne smatra se poljoprivrednim zemljištem sve do trenutka njegovog deminiranja, odnosno obavljanja stručnog očevida i nalaza.

Članak 4.

Poljoprivredno zemljište kojem je projektom prostornog uređenja utvrđena druga namjena, koristi se za poljoprivrednu proizvodnju sve dok rješenje o odobrenju za gradnju objekata, odnosno vršenje drugih radova ne postane konačno.

Županije i općine koje upravljaju poljoprivrednim zemljištem, dužne su osigurati da se poljoprivredno zemljište koristi za poljoprivrednu proizvodnju.

Članak 5.

Pravne su osobe dužne voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje koriste ili kojim upravljaju, odnosno kojim raspolažu.

Mjerodavni upanijski organi uprave, dužni su voditi evidenciju o neobrađivom poljoprivrednom zemljištu i evidenciju o zemljištu koje je promijenilo namjenu uporabe.

Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: federalni ministar) donijet će uputu o formularima i načinu vođenja evidencije iz st. 1. i 2. ovog članka.

Članak 6.

Županija donosi kartu uporabne vrijednosti poljoprivrednog i šumskog zemljišta kojom se određuju kategorije zemljišta po katastarskim, odnosno bonitetnim klasama, kulture i površine poljoprivrednog i šumskog zemljišta, u odnosu na mogućnost njegove uporabe za poljoprivrednu proizvodnju, uzimajući u obzir njegova prirodna svojstva.

Federalni ministar donosi uputu o stručnim mjerilima za razvrstavanje zemljišta u kategorije.

Članak 7.

Materijalni i drugi uvjeti za zaštitu i uređenje poljoprivrednog zemljišta, kao dobra od općeg interesa, osiguravaju se preko Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo) i upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede.

II - ZAŠTITA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA**Članak 8.**

Namjena zemljišta u projektima prostornog uređenja utvrđuje se na osnovi karte uporabne vrijednosti poljoprivrednog zemljišta i to:

- zemljište od 1 do 4 katastarskog, odnosno bonitetnog razreda utvrđuje se jedino kao poljoprivredno, odnosno šumsko zemljište;
- zemljište 5 i 6 katastarskog, odnosno bonitetnog razreda utvrđuje se kao poljoprivredno, šumsko i iznimno kao zemljište za ostale namjene;

- zemljište 7 i 8 katastarskog, odnosno bonitetnog razreda utvrđuje se kao zemljište koje će se prema potrebama koristiti i za druge namjene.

Iznimno, kada ne postoje druge mogućnosti i kada to zahtijeva opći interes, poljoprivredno, odnosno šumsko zemljište od 1 do 4 katastarskog odnosno bonitetnog razreda može se projektom prostornog uređenja utvrditi kao zemljište za druge namjene.

Članak 9.

Federalno ministarstvo daje suglasnost na projekt prostornog uređenja upanije (u daljnjem tekstu: prostorni projekt upanije). Prostorni projekt upanije ne može se provoditi ako za isti nije pribavljena suglasnost Federalnog ministarstva.

Županijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede daje suglasnost na planove prostornog uređenja za manje prostorne cjeline unutar upanije (područje općine, posebno područje, gradovi, naselja).

Projekti prostornog uređenja iz stavka 2. ovog članka ne mogu se provoditi ukoliko za iste nije pribavljena suglasnost upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede.

Članak 10.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta od 7 do 8 katastarskog, odnosno bonitetnog razreda, ukoliko nije utemeljena na planu prostornog uređenja, vrši se urbanističkom suglasnošću. Urbanističku suglasnost izdaje organ mjerodavan za poslove prostornog uređenja na odnosnom području uz suglasnost upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta može biti trajna ili privremena.

Trajnom promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta u smislu ovog zakona smatra se svaka uporaba poljoprivrednog zemljišta za izgradnju naselja, industrijskih objekata, vodenih akumulacija, željezničkih pruga, saobraćajnica, pošumljavanje ili izvedba drugih radova kojima se trajno onemogućava uporaba tog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Privremenom promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, smatra se promjena namjene poljoprivrednog zemljišta za određeno razdoblje poslije koga se poljoprivredno zemljište može ponovno koristiti za poljoprivrednu proizvodnju. Privremena promjena namjena može se utvrditi za podizanje građevina privremenog karaktera, iskorištavanje mineralnih tvoriva, odlaganje jalovine, pepela, šljake i sl.

Članak 11.

Poljoprivrednom zemljištu iz članka 8. stavka 1. alineja 1. i 2. ovog zakona ne može se promijeniti namjena niti se može početi koristiti u nepoljoprivredne svrhe ako za to područje nije donesen projekt prostornog uređenja kojim je tom zemljištu utvrđena druga namjena.

Izuzetno od odredaba stavka 1. ovog članka poljoprivredno zemljište od 1. do 6. katastarskog, odnosno bonitetnog razreda može se koristiti u nepoljoprivredne svrhe za privremene promjene namjene samo u slučajevima predviđenim u članku 10. stavak 4. ovog zakona, osim privremene namjene iskorištavanja industrijskih i mineralnih tvoriva na otvorenom kopu površine veće od 0,5 ha. Privremenu promjenu namjene utvrđuje urbanističkom suglasnošću organ mjerodavan za poslove prostornog uređenja uz suglasnost upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede (poljoprivredna suglasnost). Poljoprivredna suglasnost se izdaje u formi rješenja. Urbanističkom saglasnošću utvrđuje se rok do kada se odnosno zemljište mora vratiti poljoprivrednoj proizvodnji.

Rok iz stavka 2. ovog članka ne može biti duži od pet godina.

Članak 12.

Za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta iz članka 2. ovog zakona koje se koristi kao poljoprivredno i kome se trajno ili privremeno mijenja namjena u nepoljoprivredne svrhe investitor, odnosno korisnik plaća naknadu ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Poljoprivredno zemljište ne može se početi koristiti u nepoljoprivredne svrhe dok se ne izvrši uplata naknade iz stavka 1. ovog članka.

Naknada iz stavka 1. ovog članka za trajnu promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta ne može biti manja od stostrukog katastarskog prihoda za to zemljište u tekućoj godini, a visina naknade za privremenu promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta ne može biti manja od desetstrukog katastarskog prihoda tog zemljišta u tekućoj godini.

Naknada iz stavka 1. ovog članka utvrđuje se u visini troškova osposobljavanja za poljoprivrednu proizvodnju drugog neplodnog zemljišta ili poljoprivrednog zemljišta slabije kakvoće da bi se dobilo zemljište kakvoće koje je imalo poljoprivredno zemljište koje se namjerava koristiti u nepoljoprivredne svrhe.

Naknada za uporabu poljoprivrednog zemljišta kome se privremeno mijenja namjena plaća se za svaku godinu i to: prvi put u postupku izdavanja poljoprivredne suglasnosti, a za ostale godine do 31. siječnja tekuće godine u kojoj se zemljište koristi, sve dok se zemljište ne privede kulturi prema uvjetima utvrđenim u urbanističkoj suglasnosti, odobrenju za gradnju i odobrenom projektu.

Naknada iz stavka 1. ovog članka plaća se na cijelu građevnu parcelu, odnosno dio katastarskih parcela koje služe za redovitu uporabu objekata.

Naknada iz stavka 1. ovog članka uplaćuje se na poseban račun upanije.

Članak 13.

Sredstva iz članka 12. stavka 7. ovog zakona mogu se koristiti samo za osposobljavanje za poljoprivrednu proizvodnju drugog neplodnog zemljišta ili poljoprivrednog zemljišta slabije kakvoće. Ova sredstva koriste se po programu koji za svaku godinu donosi upanija.

Županija je dužna da sredstva iz članka 12. stavka 7. ovog zakona koristi pravodobno i jedino za namjene iz stavka 1. ovog članka.

Članak 14.

Naknada iz članka 12. stavka 2. ovog zakona neće se plaćati za izgradnju:

- hidromelioracijskih sistema na poljoprivrednom zemljištu koje služi za poboljšanje tog i drugog zemljišta;
- gospodarskih objekata za potrebe poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija);
- stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe na zemljištu fizičkih osoba - poljodjelaca na kojem postoji pravo vlasništva, a koji ostvaruju dohodak od poljoprivrednih djelatnosti;
- za uređenje bujica i protiv erozijskih objekata na poljoprivrednom zemljištu.

Članak 15.

Naknadu za uporabu poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe plaćaju pravne i fizičke osobe koja koriste poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe.

Članak 16.

Pored plaćanja naknade iz članka 15. ovog zakona, investitor je dužan prije početka izvedbe radova na poljoprivrednom zem-

ljištu skinuti i sačuvati rodni i potencijalno rodni sloj zemljišta za potrebe rekultivacije zemljišta ili osposobljavanje manje rodnog ili nerodnog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Izdvojeni i sačuvani rodni i potencijalno rodni sloj zemljišta, koji je skinut kod izgradnje industrijskih i drugih objekata, koristi se po odobrenju upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede, za osposobljavanje manjeg plodnog ili neplodnog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Članak 17.

Poljoprivredno zemljište koje je korišteno za druge namjene iz članka 10. stavak 4. ovog zakona, koje nemaju trajni karakter, privedu se prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljava se za poljoprivrednu proizvodnju po projektu o rekultivaciji. Suglasnost na projekat o rekultivaciji daje upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za gradnju za privremenu uporabu poljoprivrednog zemljišta za druge namjene, kao i za gradnju prigodom koje dolazi do oštećenja okolnog poljoprivrednog zemljišta, korisnik je dužan dati projektno rješenje rekultivacije koje se radi u sklopu tehničke dokumentacije za gradnju, odnosno izvedbu radova uz suglasnost organa iz stavka 1. ovog članka.

Projekt rekultivacije iz stavka 1. ovog članka podliježe reviziji.

Reviziju projekta rekultivacije vrši stručna institucija iz podrčja poljoprivrede.

Članak 18.

Projekt rekultivacije sadrži posebno: postupak skidanja i čuvanja rodnog i potencijalno rodnog tla - sloja, postupak tehničke, agrotehničke i biološke rekultivacije poljoprivrednog zemljišta i rokove izvedbe pojedinih faza biološke rekultivacije poljoprivrednog zemljišta, dinamiku prevođenja zemljišta poljoprivrednoj proizvodnji i ispitivanje štetnih i opasnih tvari u rekultiviranom zemljištu.

Korisnik ili investitor dužan je, radi osiguranja rekultiviranja poljoprivrednog zemljišta, uplatiti na račun koji odredi upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede, iznos od najmanje 30% potrebnih sredstava za rekultiviranje zemljišta i to prije nego korisnik stupi u privremeni posjed dodijeljenog mu zemljišta.

Sredstva iz stavka 2. ovog članka mogu se koristiti jedino za namjene rekultivacije zemljišta.

Ukoliko se eksploatacijom industrijskih i ostalih mineralnih tvoriva naruši vodeni režim, odnosno dođe do procesa plavljenja, kao i zadržavanje vode, korisnik industrijskih i ostalih mineralnih tvoriva dužan je pored izvedbe biološke rekultivacije izvršiti i hidrotehničke radove kojima će se uspostaviti prvobitni vodeni režim u zemljištu.

Ako korisnik po završenoj eksploataciji industrijskih i ostalih mineralnih tvoriva ne izvrši rekultivaciju poljoprivrednog zemljišta, upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede angažirat će drugu organizaciju koja će izvršiti rekultivaciju zemljišta na teret sredstava korisnika poljoprivrednog zemljišta za privremene namjene.

Uputu o obvezatnoj jedinstvenoj metodologiji za izradu projekata rekultivacije iz stavka 1. ovog članka, donosi federalni ministar.

Članak 19.

Rješenje o visini naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta, odnosno rješenje o utvrđivanju da li su ispunjeni uvjeti za oslobađanje plaćanja naknade, na zahtjev investitora odnosno korisnika donosi upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede.

Zahtjev iz stavka 1. ovog članka sadrži i podatke o objektima i radovima koji se izvode na poljoprivrednom zemljištu, vrijeme početka i završetka radova.

Visina naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta utvrđuje se na temelju podataka pribavljenih od mjerodavnih organa porezne uprave i organa uprave mjerodavnog za geodetske poslove.

Članak 20.

Županijski organ uprave mjerodavan za izdavanje odobrenja za izgradnju objekata ili izvedbu radova, odnosno za izdavanje odobrenja za eksploataciju industrijskih i ostalih mineralnih tvoriva površinskim i podzemnim kopom, odlaganje jalovine, pepela, šljake i sl., može izdati odobrenje ako je investitor, odnosno korisnik priložio dokaz o plaćenju naknadi za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta.

Članak 21.

Zabranjeno je ispuštanje štetnih i opasnih tvari koje mogu oštetiti i promijeniti proizvodnu sposobnost poljoprivrednog zemljišta ili kvalitetu poljoprivrednih kultura, kao i nepravilna uporaba mineralnih i organskih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja.

Ako dođe do onečišćenja poljoprivrednog zemljišta ispuštanjem opasnih i štetnih tvari u količini većoj od dopuštene, uzročnik štete snosi troškove radova na dekontaminaciji, odnosno sanaciji poljoprivrednog zemljišta.

Pod kontaminacijom zemljišta iz stavka 2. ovog članka podrazumijeva se unošenje u zemljište različitih čvrstih, tečnih i plinovitih otpadnih tvari, kao i radioaktivnih materija koje dovode do promjene prirodnih svojstava zemljišta, kao i do akumulacije štetnih tvari na poljoprivrednim kulturama.

Troškovi dekontaminacije, odnosno sanacije ne isključuju uzročnike štete po drugim propisima.

Federalno ministarstvo po predbje no pribavljenom mišljenju znanstveno-stručne institucije utvrđuje dozvoljene količine štetnih i opasnih tvari u zemljištu i metode njihovog ispitivanja

Članak 22.

Ispitivanje poljoprivrednog zemljišta u cilju utvrđivanja količine štetnih i opasnih tvari u zemljištu vrši se po programu koji donosi dužnik koji rukovodi upanijskim organom uprave mjerodavnim za poslove poljoprivrede.

Organizacija koja vrši ispitivanje poljoprivrednog zemljišta iz stava 1. ovog članka, informira o rezultatima ispitivanja upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede.

Županijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede može zabraniti, odnosno ograničiti proizvodnju određenih poljoprivrednih proizvoda i uporabu sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava na određenom zemljištu, ako rezultati ispitivanja to zahtijevaju.

Članak 23.

U cilju zaštite, očuvanja i poboljšanja kemijskih, fizičkih i bioloških sredstava obradivog poljoprivrednog zemljišta i osiguranje pravilne uporabe mineralnih gnojiva obvezatna je sustavna kontrola rodosti zemljišta od prve do pete katastarskog odnosno bonitetskog razreda. Ispitivanje rodosti zemljišta se vrši svake pete godine.

Organizacija koja vrši kontrolu rodosti zemljišta, obvezatna je o rezultatima ispitivanja podnositi izvješće vlasniku, odnosno korisniku zemljišta.

Postupak i radnje iz st. 1. i 2. ovog članka propisuje federalni ministar.

III - UPORABA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA**1. Zajedničke odredbe****Članak 24.**

Pravne osobe koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom na zemljištu, fizičke osobe koje su vlasnici zemljišta i drugi korisnici poljoprivrednog zemljišta (u daljnjem tekstu: korisnici), du ni su poljoprivredno zemljište koristiti na način koji najviše odgovara prirodnim osobinama zemljišta i postojećim ekonomskim i agrotehničkim uvjetima.

Pod uporabom poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se: glavna i doknadna obradba zemljišta, unapređivanje voćnjaka, vinograda, livada i pašnjaka, kao i drugi radovi za racionalnu uporabu poljoprivrednog zemljišta u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje.

Članak 25.

Na zemljištu uređenom putem komasacije ne mo e se vršiti usitnjavanje parcela.

Na obradivom poljoprivrednom zemljištu koje nije uređeno putem komasacije, fizička dioba parcele mo e se vršiti samo ako se načini parcela najmanje od 0,5 ha odnosno u kraškim kra-jolicima 0,2 ha, osim ako to zahtijeva opći interes utvrđen ovim zakonom.

Članak 26.

Ako korisnici ne obrađuju poljoprivredno zemljište na način propisan u članku 24. ovog zakona, upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede mo e propisati mjere za uporabu tog zemljišta.

Pored mjera iz stavka 1. ovog članka općina mo e propisati obavljanje usluga poljoprivrednim strojevima i oruđima, mjere za zaštitu od poljskih šteta, mraza, tuče, po ara; određivati sječu odnosno zabranu sječe voćnih stabala, krčenja međa i ivica kao i odvodnjavanje na određenim površinama poljoprivrednog zemljišta.

Mjere iz stavka 2. ovog članka mogu se propisati ako su prije toga osigurani uvjeti za primjenu tih mjera, a primjenjivat će se dok ti uvjeti postoje.

Članak 27.

Korisnici poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije, donose dugoročni program uporabe tog zemljišta. Tim programom se utvrđuju i ona zemljišta na kojima nije moguće organizirati poljoprivrednu proizvodnju, s tim što se ta zemljišta ustupaju općini radi njihove uporabe za pošumljavanje ili druge namjene.

Članak 28.

Korisnik poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije i zadru nom vlasništvu, du an je koristiti poljoprivredno zemljište sukladno s odredbama članka 24. ovog zakona.

Ako korisnik poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije i zadru nom vlasništvu nije u mogućnosti koristiti poljoprivredno zemljište sukladno s odredbama članka 24. ovog zakona, du an je osigurati njegovu uporabu ustupanjem tog zemljišta drugim poduzećima, odnosno drugim korisnicima putem javnog nadmetanja.

Članak 29.

Ako vlasnik, odnosno posjednik ili dr atelj poljoprivrednog zemljišta na kojem postoji pravo vlasništva (u daljnjem tekstu: vlasnik) nije u mogućnosti da koristi poljoprivredno zemljište sukladno članku 24. ovog zakona, du an je osigurati njegovu uporabu putem davanja zemljišta u najam ili na drugi način, sukladno propisima kojima su utvrđena pitanja davanja nek-retnina u najam.

Ako vlasnik poljoprivrednog zemljišta ne mo e osigurati uporabu zemljišta na način iz stavka 1. ovog članka du an je

informirati upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede najkasnije do 31. o ujka tekuće godine.

Članak 30.

Ako vlasnik ne koristi poljoprivredno zemljište du e od dvije ekonomske godine ili ne osigura uporabu tog zemljišta sukladno članku 29. ovog zakona, upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede, donijet će rješenje o privremenom oduzimanju tog zemljišta radi davanja na privremenu uporabu drugim pravnim i fizičkim osobama.

Vrijeme za koje se privremeno oduzima poljoprivredno zemljište iz stavka 1. ovog članka ne mo e biti du e od pet godina.

Članak 31.

Ugovor o davanju privremeno oduzetog poljoprivrednog zemljišta na privremenu uporabu iz članka 30. ovog zakona sadr i posebno namjenu i vrijeme uporabe, iznos naknade koju korisnik kome je poljoprivredno zemljište dano na privremenu uporabu plaća vlasniku zemljišta, kao i uvjete za raskid ugovora, prava i obveze posrednika u svezi sa prijevremenim raskidom ugovora.

Članak 32.

Vlasniku poljoprivrednog zemljišta mo e se, na njegov pis-meni zahtjev, vratiti poljoprivredno zemljište i prije isteka ugo-vorenog roka ako su ispunjeni uvjeti za raskid ugovora.

Zemljište se mo e vratiti samo po isteku tekuće ekonomske godine.

Ekonomskom godinom, u smislu ovog zakona, smatra se period od početka jesenjih radova u tekućoj godini do vremena završetka berbe kasnih usjeva u sljedećoj godini.

2. Uporaba pašnjaka**Članak 33.**

Pašnjak je zemljište obraslo prirodnom pašnjačkom vegetacijom koja slu i za ispašu stoke.

Pašnjakom, u smislu ovog zakona, se smatra i zemljište koje slu i za izgon, odnosno odmaranje stoke (utrine).

Članak 34.

Pašnjacima u vlasništvu Federacije upravljaju upanije.

Pašnjak u vlasništvu fizičkih osoba koriste njihovi vlasnici sukladno odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovi njega.

Članak 35.

Iznimno, pašnjak se mo e privesti drugoj kulturi, ako se time posti e racionalnija i ekonomičnija uporaba zemljišta, ako promjena kulture neće dovesti do erozije i ispiranja zemljišta i ako se ne ometa normalna uporaba drugih pašnjaka.

Privođenje pašnjaka drugoj kulturi, vrši se na temelju ek-onomsko-tehničke dokumentacije i mišljenja znanstveno-stručne institucije iz područja poljoprivrede, uz pribavljanje suglasnosti upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede za pašnjake u vlasništvu fizičkih osoba.

Članak 36.

Granice pašnjaka u vlasništvu Federacije utvrđuje upanija na čijem području se ti pašnjaci nalaze.

Županijski je organ uprave, mjerodavan za poslove poljoprivrede, du an voditi katastar pašnjaka u vlasništvu Federacije.

Federalni ministar donosi uputu o formularu i načinu vođenja katastra pašnjaka.

Članak 37.

Uporaba pašnjaka u vlasništvu Federacije utvrđuje upanija na čijem se području nalazi pašnjak.

Kod utvrđivanja uvjeta iz stavka 1. ovog članka, moraju se osigurati zaštita i uređenje pašnjaka, kao i opravdani interesi korisnika pašnjaka.

Članak 38.

U uporabi pašnjaka, u vlasništvu Federacije, prvenstvo ispaše stoke imaju fizičke osobe koje su ranije koristila taj pašnjak.

Članak 39.

Visinu naknade za uporabu pašnjaka u vlasništvu Federacije (pašarina), utvrđuje upanija, na početku svake godine.

Naknada za uporabu pašnjaka uplaćuje se na račun upanije.

Sredstva iz stavka 2. ovog članka mogu se koristiti samo za unapređenje pašnjaka.

Članak 40.

Na pašnjacima koji se nalaze iznad prirodne gornje granice šumske vegetacije ili su nastali potiskivanjem šuma u njenim gornjim dijelovima, upanija određuje rokove početka i završetka ispaše.

Zabranjena je ispaša stoke prije, odnosno poslije određenih rokova ispaše iz stavka 1. ovog zakona.

Članak 41.

Županija donosi bliže propise o uvjetima i načinu uporabe vodopoja na pašnjacima u vlasništvu Federacije.

Članak 42.

Sukladno odredbama ovog zakona, koje se odnose na pašnjake u vlasništvu Federacije, a koji se nalaze na upravljanju i uporabu kod poduzeća, pravo raspolagnja stječe upanija na čijem se području nalazi pašnjak.

3. Zabrana nomadske ispaše ovaca

Članak 43.

Radi zaštite poljoprivrednih kultura i radi sprječavanja pojave i širenja zaraznih bolestiivotinja, te radi zaštite zdravlja ljudi od zoonoza koje se sa ovaca mogu prenijeti na ljude, zabranjuje se nomadska ispaša ovaca, ovnova i janjadi (u daljnjem tekstu: ovce), na poljoprivrednom zemljištu.

Pod nomadskom ispašom ovaca u smislu ovog zakona, smatra se ispaša ovaca gonjenjem preko poljoprivrednog zemljišta, ispaša ovaca na poljoprivrednom zemljištu izvan mjesta prebivališta, odnosno sjedišta držitelja ovaca, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 44.

Držatelj ovaca u smislu ovog zakona smatra se vlasnik, odnosno korisnik ovaca kao i druge osobe koje napasaju ovce.

Članak 45.

Ne smatra se nomadskom ispašom ovaca, u smislu ovog zakona, uobičajena ispaša ovaca na pašnjacima u vlasništvu Federacije i ispaša ovaca na zemljištu koje je vlasništvo držitelja ovaca ili je zemljište uzeo u najam.

Članak 46.

Nomadskom ispašom u smislu članka 43. stavak 2. ovog zakona ne smatra se ispaša ovaca na pašnjacima pod uvjetom da se doprema ovaca na ispašu i otprema ovaca vrši prijevoznim sredstvima i da je držatelj ovaca zaključio ugovor sa zakupodavateljem zemljišta za ispašu ovaca na tom zemljištu.

Ugovor iz stavka 1. ovog članka mora sadržavati podatke o zakupodavatelju i zakupoprimaltelju zemljišta o vremenu za koje je ugovorena ispaša, o broju ovaca koje se mogu napasati, o veličini zemljišta i mjestu gdje se to zemljište nalazi.

Ugovor iz stavka 1. ovog članka registrira se kod općinskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede u mjestu ispaše ovaca.

Članak 47.

Federalni ministar će donijeti propis kojim će se detaljnije odrediti elementi zabrane nomadske ispaše ovaca.

IV - UREĐENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Članak 48.

Pod uređenjem poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se uporaba poljoprivrednog zemljišta u sistemu za natapanje, hidromelioracijskih radovi radi odvodnje, ravnanje, agromelioracijsko uređenje i gnojenje, komasacija, izgradnja saobraćajnica, oblikovanje parcela, melioracijski plo-dored i dr..

Članak 49.

Poljoprivredno zemljište na području na kome je izgrađen sistem za natapanje koristi se po godišnjem programu koji donosi pravna osoba koja upravlja sistemom za natapanje, a koji posebice sadrži: površinu zemljišta koje se može natapati, dinamiku natapanja pojedinih kultura, dužinu trajanja natapanja i količinu vode za natapanje.

Godišnji program uporabe sistema za natapanje donosi se uz suglasnost upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede.

Pravna osoba koja upravlja sistemom za natapanje dužna je informirati korisnika, odnosno vlasnika poljoprivrednog zemljišta u sistemu za natapanje o godišnjem programu uporabe sistema.

Članak 50.

Korisnik poljoprivrednog zemljišta u sistemu za natapanje dužan je koristiti sistem za natapanje sukladno programu iz članka 49. ovog zakona.

Članak 51.

Pravna osoba koja upravlja sistemom za natapanje dužna je redovito održavati sistem za natapanje (održavanje crpki i dr.).

Članak 52.

Međusobni odnosi pravne osobe koja upravlja sistemom za natapanje i korisnika sistema uređuju se ugovorom u pogledu uporabe, održavanja i osiguravanja funkcioniranja tog sistema, kao i utvrđivanja naknade za uporabu vode iz sistema.

V - NADZOR

Članak 53.

Nadzor nad izvršenjem ovog zakona i propisa donesenih na temelju njega, vrše organi uprave mjerodavni za poslove poljoprivrede.

VI - KAZNENE ODREDBE

Članak 54.

Novčanom kaznom od 5.000 - 50.000 KM kaznit će se za gospodarski prijestup pravna osoba, ako:

1. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja planova prostornog uređenja (članak 8. ovog zakona);
2. mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja plana prostornog uređenja kojim se tom zemljištu utvrđuje namjena (članak 11. stavak 1. ovog zakona);
3. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe za privremene namjene bez poljoprivredne suglasnosti organa mjerodavnog za poslove poljoprivrede (članak 11. stavak 2. ovog zakona);
4. počne koristiti poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije izvršene uplate naknade (članak 12. stavak 2. ovog zakona);
5. obavlja privođenje zemljišta prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljava ga za poljoprivrednu proizvodnju bez projekta o rekultivaciji poljoprivrednog zemljišta na koji nije dana suglasnost upanijskog organa uprave

- mjerodavnog za poslove poljoprivrede ili ako rekultivaciju ne vrši po projektu (članak 17. ovog zakona);
- 6. postupa suprotno članku 21. stavak 1. ovog zakona;
- 7. proizvodi poljoprivredne proizvode na poljoprivrednom zemljištu na kome je zabranjena ili ograničena proizvodnja i uporaba sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava (članak 22. stavak 3. ovog zakona);
- 8. koristi poljoprivredno zemljište suprotno članku 24. ovog zakona;
- 9. vrši usitnjavanje parcela na zemljištu uređenom putem komasacije (članak 25. stavak 1. ovog zakona);
- 10. ne donese godišnji program uporabe sistema za natapanje (članak 49. stav 1. ovog zakona);
- 11. ne održava redovito sistem za natapanje (članak 51. ovog zakona);

Za gospodarski prijestup iz stavak 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi, novčanom kaznom od 200 do 1.000 KM.

Članak 55.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM, kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- 1. ne vodi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje koristi ili kojim upravlja, odnosno kojim raspolaže (članak 5. stavak 1. ovog zakona);
- 2. koristi izvađeni i sačuvani rodni i potencijalno rodni sloj zemljišta suprotno odredbama članka 16. stavak 2. ovog zakona;
- 3. ne vrši ispitivanje rodnosti zemljišta (članak 23. stavak 1. ovog zakona);
- 4. ustupi poljoprivredno zemljište bez javnog nadmetanja (članak 28. stavak 2. ovog zakona);
- 5. vrši ispašu stoke prije, odnosno poslije određenih rokova (članak 40. stavak 2. ovog zakona);
- 6. koristi poljoprivredno zemljište za nomadsku ispašu ovaca (članak 43. ovog zakona);
- 7. ne koristi sistem za natapanje s godišnjim programom (članak 50. ovog zakona).

Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka, kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 100 do 500 KM.

Članak 56.

Novčanom kaznom od 300 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj pojedinac ako:

- 1. mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja plana prostornog uređenja kojim se tom zemljištu utvrđuje namjena (članak 11. stavak 1. ovog zakona);
- 2. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe za privremene namjene bez poljoprivredne suglasnosti upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede (članak 11. stavak 2. ovog zakona);
- 3. počne koristiti poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije izvršene uplate naknade (članak 12. stavak 2. ovog zakona);
- 4. koristi izvađeni i sačuvani i potencijalno rodni sloj zemljišta, suprotno odredbama članka 16. stavka 2. ovog zakona;
- 5. obavlja privođenje zemljišta prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljava za poljoprivrednu proizvodnju bez projekta o rekultivaciji poljoprivrednog zemljišta ili ako rekultivaciju ne vrši po projektu (članak 17. ovog zakona);
- 6. postupa suprotno članku 21. stavku 1. ovog zakona;

- 7. proizvodi poljoprivredne proizvode na poljoprivrednom zemljištu na kojem je zabranjena ili ograničena proizvodnja i uporaba sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava (članak 22. stavak 3. ovog zakona);
- 8. koristi poljoprivredno zemljište suprotno članku 24. ovog zakona;
- 9. ne osigura uporabu poljoprivrednog zemljišta ili ako o tome ne informira upanijski organ uprave mjerodavan za poslove poljoprivrede (članak 29. st. 1. i 2. ovog zakona);
- 10. vrši privođenje pašnjaka drugoj kulturi bez ekonomsko-tehničke dokumentacije i mišljenja stručno-znanstvene institucije iz područja poljoprivrede i bez suglasnosti upanijskog organa uprave mjerodavnog za poslove poljoprivrede za pašnjake u vlasništvu fizičkih osoba (članak 35. stavak 2. ovog zakona);
- 11. vrši ispašu stoke prije, odnosno poslije određenih rokova (članak 40. stavak 2. ovog zakona);
- 12. koristi poljoprivredno zemljište za nomadsku ispašu ovaca (članak 43. ovog zakona);
- 13. ne koristi sistem za natapanje sukladno godišnjem programu (članak 50. ovog zakona).

Članak 57.

Novčanom kaznom od 200 do 500 KM, kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u organu uprave ako se ne vode evidencije o neobrađivom zemljištu i zemljištu koje je promijenilo namjenu i osoba mjerodavna za izdavanje odobrenja za izgradnju objekata ili izvođenje radova, odnosno izdavanje rješenja za eksploataciju industrijskih i ostalih mineralnih tvoriva, odlaganje jalovine, pepela, šljake i drugih štetnih i opasnih tvari, ako izda odobrenje za izgradnju objekata, odnosno izvođenje radova bez dokaza o plaćenju naknadi za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta i ako izvrši (cijepanje) fizičku diobu parcela manju od 0,5 ha, odnosno 0,2 ha (članak 5. stavak 2., članak 20. i članak 25. stavak 2. ovog zakona).

Članak 58.

Pored kazne za privredni prijestup iz članka 54., odnosno za prekršaj iz čl. 55. i 56. ovog zakona može se učinocu izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kada su ti predmeti upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje ili su nastali izvršenjem privrednog prijestupa, odnosno prekršaja, kao i zaštitna mjera oduzimanja imovinske koristi postignute izvršenjem privrednog prijestupa odnosno prekršaja.

Članak 59.

Novčane kazne iz čl. 54., 55., 56. i 57. ovog zakona plaćaju se u KM, a do puštanja u opticaj KM, kazne se mogu plaćati u DEM ili protivuvrijednosti valuta, koje se koriste u platnom prometu u Federaciji, po srednjem tečaju, koji utvrđuje nadležna financijska organizacija, na dan plaćanja.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 60.

Do donošenja planova prostornog uređenja, korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe može se vršiti samo izuzetno, na osnovu odluke općine odnosno upanijske-kantona.

Članak 61.

Odredbe ovog zakona o plaćanju naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe i o pribavljanju poljoprivredne suglasnosti ne primjenjuju se na zemljište koje je proglašeno građevinskim do 23. prosinca 1975. godine kao dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti i korištenju poljoprivrednog zemljišta ("Službeni list SRBiH", broj 37/75).

Članak 62.

Federalni ministar donijeće propise iz članka 5. stavak 3, članka 6. stavak 2, članka 23. i članka 47. ovog zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 63.

Federalni ministar po prethodno pribavljenom mišljenju Federalnog ministarstva zdrastva, donijet će propise o dozvoljenim količinama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 64.

Na poljoprivrednom zemljištu gdje je izvršena eksploatacija industrijskih i ostalih mineralnih sirovina prije stupanja na snagu ovog zakona, korisnici ovih sirovina du ni su da u roku od pet godina izvrše rekultivaciju tog zemljišta i privesti ga prvobitnoj namjeni po Projektu o rekultivaciji u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, a sukladno člankom 17. ovog zakona.

Članak 65.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena odredaba zakona i drugih propisa o zaštiti i korištenju poljoprivrednog zemljišta koji se primjenjuju na teritoriji Federacije.

Članak 66.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

Predsjedatelj Doma naroda Parlamenta Federacije BiH Mariofil Ljubić, v. r.	Predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH Enver Kreso, v. r.
--	--

ZAKON

O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom utvrđuje se pojam, upravljanje, zaštita, korišćenje i uređenje poljoprivrednog zemljišta i ostala značajna pitanja koja se odnose na poljoprivredno zemljište.

Član 2.

Poljoprivredno zemljište, kao prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa, u iva posebnu zaštitu i koristi se za poljoprivrednu proizvodnju i ne mo e se koristiti za druge svrhe osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Član 3.

Poljoprivrednim zemljištem u smislu ovog zakona smatraju se: oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici i drugo zemljište koje se po svojim prirodnim i ekonomskim uslovima mo e najracionalnije da se koristi za poljoprivrednu proizvodnju.

Obrađivim poljoprivrednim zemljištima, u smislu ovog zakona, smatraju se: oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.

Minirano poljoprivredno zemljište kao i zemljište za koje se utemeljeno sumnja da je minirano, bez obzira na kvalitet istog po ovom zakonu, ne smatra se poljoprivrednim zemljištem sve do trenutka njegovog deminiranja, odnosno obavljanja stručnog uvidaja i nalaza.

Član 4.

Poljoprivredno zemljište kojem je planom prostornog uređenja utvrđena druga namjena, koristi se za poljoprivrednu proizvodnju sve dok rješenje o odobrenju za građenje objekata, odnosno vršenje drugih radova ne postane konačno.

Kantoni - upanije i općine koje upravljaju poljoprivrednim zemljištem, du ne su osigurati da se poljoprivredno zemljište koristi za poljoprivrednu proizvodnju.

Član 5.

Pravna lica su du na da vode evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje koriste ili kojim upravljaju, odnosno kojim raspola u.

Nadle ni kantonalni - upanijski organi uprave, du ni su voditi evidenciju o neobrađenom poljoprivrednom zemljištu i evidenciju o zemljištu koje je promijenilo namjenu korišćenja.

Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: federalni ministar) donijet će uputstvo o obrascima i načinu vođenja evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 6.

Kanton - upanija donosi kartu upotrebne vrijednosti poljoprivrednog i šumskog zemljišta kojom se određuju kategorije zemljišta po katastarskim, odnosno bonitetnim klasama, kulture i površine poljoprivrednog i šumskog zemljišta, u odnosu na mogućnost njegove upotrebe za poljoprivrednu proizvodnju, uzimajući u obzir njegova prirodna svojstva.

Federalni ministar donosi uputstvo o stručnim mjerilima za razvrstavanje zemljišta u kategorije.

Član 7.

Materijalni i drugi uslovi za zaštitu i uređenje poljoprivrednog zemljišta, kao dobra od općeg interesa, obezbjeđuju se preko Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) i kantonalnog - upanijskog organa uprave nadle nog za poslove poljoprivrede.

II - ZAŠTITA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Član 8.

Namjena zemljišta u planovima prostornog uređenja utvrđuje se na osnovi karte upotrebne vrijednosti poljoprivrednog zemljišta i to:

- zemljište od 1 do 4 katastarske odnosno bonitetne klase utvrđuje se isključivo kao poljoprivredno, odnosno šumsko zemljište;
- zemljište 5 i 6 katastarske odnosno bonitetne klase utvrđuje se kao poljoprivredno, šumsko i izuzetno kao zemljište za ostale namjene;
- zemljište 7 i 8 katastarske odnosno bonitetne klase utvrđuje se kao zemljište koje će se prema potrebama koristiti i za druge namjene.

Izuzetno, kada ne postoje druge mogućnosti i kada to zahtijeva opći interes, poljoprivredno, odnosno šumsko zemljište od 1 do 4 katastarske odnosno bonitetne klase mo e se planom prostornog uređenja utvrditi kao zemljište za druge namjene.

Član 9.

Federalno ministarstvo daje saglasnost na plan prostornog uređenja kantona- upanije (u daljem tekstu: prostorni plan kantona- upanije). Prostorni plan kantona- upanije ne mo e se provoditi ako za isti nije pribavljena saglasnost Federalnog ministarstva.

Kantonalni - upanijski organ uprave nadle an za poslove poljoprivrede daje saglasnost na planove prostornog uređenja za manje prostorne cjeline unutar kantona- upanije (područje općine, posebno područje, gradovi, naselja).

Planovi prostornog uređenja iz stava 2. ovog člana ne mogu se provoditi ukoliko za iste nije pribavljena saglasnost kantonalno - upanijskog organa uprave nadle nog za poslove poljoprivrede.

Član 10.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta od 7 do 8 katastarske odnosno bonitetne klase, ukoliko nije zasnovana na planu prostornog uređenja, vrši se urbanističkom saglasnošću. Urbanističku saglasnost izdaje organ nadležan za poslove prostornog uređenja na odnosnom području uz saglasnost kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležnog za poslove poljoprivrede.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta može biti trajna ili privremena.

Trajnom promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta u smislu ovog zakona smatra se svako korišćenje poljoprivrednog zemljišta za izgradnje naselja, industrijskih objekata, vodenih akumulacija, željezničkih pruga, saobraćajnica, pošumljavanje ili izvođenje drugih radova kojima se trajno onemogućava korišćenje tog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Privremenom promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, smatra se promjena namjene poljoprivrednog zemljišta za određeni period poslije koga se poljoprivredno zemljište može ponovno koristiti za poljoprivrednu proizvodnju. Privremena promjena namjena može se utvrditi za podizanje građevina privremenog karaktera, iskorištavanje mineralnih sirovina, odlaganje jalovine, pepela, šljake i sl.

Član 11.

Poljoprivrednom zemljištu iz člana 8. stava 1. alineje 1. i 2. ovog zakona ne može se promijeniti namjena niti se može početi koristiti u nepoljoprivredne svrhe ako za to područje nije donesen plan prostornog uređenja kojim je tom zemljištu utvrđena druga namjena.

Izuzetno od odredaba stava 1. ovog člana poljoprivredno zemljište od 1. do 6. katastarske odnosno bonitetne klase može se koristiti u nepoljoprivredne svrhe za privremene promjene namjene samo u slučajevima predviđenim u članu 10. stav 4. ovog zakona, izuzev privremene namjene iskorištavanja industrijskih i mineralnih sirovina na otvorenom kopu površine veće od 0,5 ha. Privremenu promjenu namjene utvrđuje urbanističkom saglasnošću organ nadležan za poslove prostornog uređenja uz saglasnost kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležnog za poslove poljoprivrede (poljoprivredna saglasnost). Poljoprivredna saglasnost se izdaje u formi rješenja. Urbanističkom saglasnošću utvrđuje se rok do kada se odnosno zemljište mora vratiti poljoprivrednoj proizvodnji.

Rok iz stava 2. ovog člana ne može biti duži od pet godina.

Član 12.

Za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta iz člana 2. ovog zakona koje se koristi kao poljoprivredno i kome se trajno ili privremeno mijenja namjena u nepoljoprivredne svrhe investitor, odnosno korisnik plaća naknadu ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Poljoprivredno zemljište ne može se početi koristiti u nepoljoprivredne svrhe dok se ne izvrši uplata naknade iz stava 1. ovog člana.

Naknada iz stava 1. ovog člana za trajnu promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta ne može biti manja od stotrukog katastarskog prihoda za to zemljište u tekućoj godini, a visina naknade za privremenu promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta ne može biti manja od desetstrukog katastarskog prihoda tog zemljišta u tekućoj godini.

Naknada iz stava 1. ovog člana utvrđuje se u visini troškova osposobljavanja za poljoprivrednu proizvodnju drugog neplodnog zemljišta ili poljoprivrednog zemljišta slabijeg kvaliteta da bi se dobilo zemljište kvaliteta koje je imalo poljoprivredno zemljište koje se namjerava koristiti u nepoljoprivredne svrhe.

Naknada za korištenje poljoprivrednog zemljišta kome se privremeno mijenja namjena plaća se za svaku godinu i to: prvi put u postupku izdavanja poljoprivredne saglasnosti, a za ostale godine do 31. januara tekuće godine u kojoj se zemljište koristi, sve dok se zemljište ne privede kulturi prema uvjetima utvrđenim u urbanističkoj saglasnosti, odobrenju za građenje i odobrenom projektu.

Naknada iz stava 1. ovog člana plaća se na cijelu građevinsku parcelu, odnosno dio katastarskih parcela koje služe za redovnu upotrebu objekta.

Naknada iz stava 1. ovog člana uplaćuje se na poseban račun kantona - upanije.

Član 13.

Sredstva iz člana 12. stav 7. ovog zakona mogu se koristiti samo za osposobljavanje za poljoprivrednu proizvodnju drugog neplodnog zemljišta ili poljoprivrednog zemljišta slabijeg kvaliteta. Ova sredstva koriste se po programu koji za svaku godinu donosi kanton - upanija.

Kanton - upanija je dužna da sredstva iz člana 12. stav 7. ovog zakona koristi blagovremeno i isključivo za namjene iz stava 1. ovog člana.

Član 14.

Naknada iz člana 12. stav 2. ovog zakona neće se plaćati za izgradnje:

- hidromelioracionih sistema na poljoprivrednom zemljištu koje služe i za poboljšanje tog i drugog zemljišta;
- gospodarskih objekata za potrebe poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija);
- stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe na zemljištu fizičkih lica - zemljo- i stambenih radnika na kojem postoji pravo vlasništva, a koji ostvaruju dohodak od poljoprivrednih djelatnosti;
- za uređenje bujica i protiv erozivnih objekata na poljoprivrednom zemljištu.

Član 15.

Naknadu za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe plaćaju pravna i fizička lica koja koriste poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe.

Član 16.

Pored plaćanja naknade iz člana 15. ovog zakona, investitor je dužan prije početka izvođenja radova na poljoprivrednom zemljištu da skinu i sačuva plodni i potencijalno plodni sloj zemljišta za potrebe rekultivacije zemljišta ili osposobljavanje manje plodnog ili neplodnog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Izdvojeni i sačuvani plodni i potencijalno plodni sloj zemljišta, koji je skinut kod izgradnje industrijskih i drugih objekata, koristi se po odobrenju kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, za osposobljavanje manjeg plodnog ili neplodnog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju.

Član 17.

Poljoprivredno zemljište koje je korišteno za druge namjene iz člana 10. stav 4. ovog zakona, koje nemaju trajni karakter, privodi se prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljavanje se za poljoprivrednu proizvodnju po projektu o rekultivaciji. Saglasnost na projekat o rekultivaciji daje kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za građenje za privremeno korištenje poljoprivrednog zemljišta za druge namjene, kao i za građenje prilikom kojeg dolazi do oštećenja okolnog poljoprivrednog zemljišta, korisnik je dužan priložiti projektno rješenje rekultivacije koje se radi u sklopu tehničke dokumen-

tacije za građenje, odnosno izvođenje radova uz saglasnost organa iz stava 1. ovog člana.

Projekat rekultivacije iz stava 1. ovog člana podliježe reviziji.

Reviziju projekta rekultivacije vrši stručna institucija iz područja poljoprivrede.

Član 18.

Projekat rekultivacije sadrži naročito: postupak skidanja i čuvanja plodnog i potencijalno plodnog tla - sloja, postupak tehničke, agrotehničke i biološke rekultivacije poljoprivrednog zemljišta i rokove izvođenja pojedinih faza biološke rekultivacije poljoprivrednog zemljišta, dinamiku prevođenja zemljišta poljoprivrednoj proizvodnji i ispitivanje štetnih i opasnih materija u rekultivisanom zemljištu.

Korisnik ili investitor dužan je, radi osiguranja rekultivisanja poljoprivrednog zemljišta, uplatiti na račun koji odredi kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede, iznos od najmanje 30% potrebnih sredstava za rekultivisanje zemljišta i to prije nego korisnik stupi u privremeni posjed dodijeljenog mu zemljišta.

Sredstva iz stava 2. ovog člana mogu se koristiti jedino za namjene rekultivacije zemljišta.

Ukoliko se eksploatacijom industrijskih i ostalih mineralnih sirovina naruši vodeni režim, odnosno dođe do procesa plavljenja, kao i zadržavanja vode, korisnik industrijskih i ostalih mineralnih sirovina dužan je pored izvođenja biološke rekultivacije izvršiti i hidrotehničke radove kojima će se uspostaviti prvobitni vodeni režim u zemljištu.

Ako korisnik po završenoj eksploataciji industrijskih i ostalih mineralnih sirovina ne izvrši rekultivaciju poljoprivrednog zemljišta, kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede angažovat će drugu organizaciju da izvrši rekultivaciju zemljišta na teret sredstava korisnika poljoprivrednog zemljišta za privremene namjene.

Uputstvo o obaveznoj jedinstvenoj metodologiji za izradu projekata rekultivacije iz stava 1. ovog člana, donosi federalni ministar.

Član 19.

Rješenje o visini naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta, odnosno rješenje o utvrđivanju da li su ispunjeni uslovi za oslobađanje plaćanja naknade, na zahtjev investitora odnosno korisnika donosi kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede.

Zahtjev iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o objektima i radovima koji se izvode na poljoprivrednom zemljištu, vrijeme početka i završetka radova.

Visina naknade za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta utvrđuje se na osnovu podataka pribavljenih od nadležnih organa poreske uprave i organa uprave nadležnog za geodetske poslove.

Član 20.

Kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za izdavanje odobrenja za izgrađenje objekata ili izvođenje radova, odnosno za izdavanje odobrenja za eksploataciju industrijskih i ostalih mineralnih sirovina površinskim i podzemnim kopom, odlaganje jalovine, pepela, šljake i sl., može da izda odobrenje ako je investitor, odnosno korisnik priložio dokaz o plaćenju naknada za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta.

Član 21.

Zabranjeno je ispuštanje štetnih i opasnih materija koje mogu da oštete i da promijene proizvodnu sposobnost poljoprivrednog zemljišta ili kvalitet poljoprivrednih kultura, kao i nepravilna upotreba mineralnih i organskih đubriva i sredstava za zaštitu bilja.

Ako dođe do zagađenja poljoprivrednog zemljišta ispuštanjem opasnih i štetnih materija u količini većoj od dozvoljene, prouzrokovatelj štete snosi troškove radova na dekontaminaciji, odnosno sanaciji poljoprivrednog zemljišta.

Pod kontaminacijom zemljišta iz stava 2. ovog člana podrazumijeva se unošenje u zemljište različitih čvrstih, tečnih i gasovitih otpadnih materija, kao i radioaktivnih materija koje dovode do promjene priplodnih svojstava zemljišta, kao i do akumulacije štetnih materija na poljoprivrednim kulturama.

Troškovi dekontaminacije, odnosno sanacije ne isključuju prouzrokovatelja štete po drugim propisima.

Federalno ministarstvo po prethodno pribavljenom mišljenju naučno stručne institucije utvrđuje dozvoljene količine štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja

Član 22.

Ispitivanje poljoprivrednog zemljišta u cilju utvrđivanja količine štetnih i opasnih materija u zemljištu vrši se po programu koji donosi funkcioner koji rukovodi kantonalnim - upanijskim organom uprave nadležnim za poslove poljoprivrede.

Organizacija koja vrši ispitivanje poljoprivrednog zemljišta iz stava 1. ovog člana, obavještava o rezultatima ispitivanja kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede.

Kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede može zabraniti, odnosno ograničiti proizvodnju određenih poljoprivrednih proizvoda i upotrebu sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava na određenom zemljištu, ako rezultati ispitivanja to zahtijevaju.

Član 23.

U cilju zaštite, očuvanja i poboljšanja hemijskih, fizičkih i bioloških sredstava obradivog poljoprivrednog zemljišta i obezbjeđenja pravilne upotrebe mineralnih đubriva obavezna je sistematska kontrola rodnosti zemljišta od prve do pete katastarske odnosno bonitetske klase. Ispitivanje plodnosti zemljišta se vrši svake pete godine.

Organizacija koja vrši kontrolu plodnosti zemljišta, obavezna je da o rezultatima ispitivanja podnosi izvještaj vlasniku, odnosno korisniku zemljišta.

Postupak i radnje iz st. 1. i 2. ovog člana propisuje federalni ministar.

III - KORIŠĆENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

1. Zajedničke odredbe

Član 24.

Pravna lica koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom na zemljištu, fizička lica koja su vlasnici zemljišta i drugi korisnici poljoprivrednog zemljišta (u daljem tekstu: korisnici), dužni su poljoprivredno zemljište koristiti na način koji najviše odgovara priplodnim osobinama zemljišta i postojećim ekonomskim i agrotehničkim uslovima.

Pod korišćenjem poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se: osnovna i dopunska obrada zemljišta, unapređivanje voćnjaka, vinograda, livada i pašnjaka, kao i drugi radovi za racionalno korišćenje poljoprivrednog zemljišta u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje.

Član 25.

Na zemljištu uređenom putem komasacije ne može se vršiti usitnjavanje parcela.

Na obradivom poljoprivrednom zemljištu koje nije uređeno putem komasacije, fizička dioba parcele može se vršiti samo ako se obrazuje parcela najmanje od 0,5 ha odnosno u kraškim predjelima 0,2 ha, osim ako to zahtijeva opći interes utvrđen ovim zakonom.

Član 26.

Ako korisnici ne obrađuju poljoprivredno zemljište na način propisan u članu 24. ovog zakona, kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede može propisati mjere za korišćenje tog zemljišta.

Pored mjera iz stava 1. ovog člana općina može propisati obavljanje usluga poljoprivrednim mašinama i oruđima, mjere za zaštitu od poljskih šteta, mraza, grada, požara; određivati sječu odnosno zabranu sječe voćnih stabala, krčenja međa i livica kao i odvodnjavanje na određenim površinama poljoprivrednog zemljišta.

Mjere iz stava 2. ovog člana mogu se propisati ako su prethodno obezbijedeni uslovi za primjenu tih mjera, a primjenjivat će se dok ti uslovi postoje.

Član 27.

Korisnici poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije, donose dugoročni program korišćenja tog zemljišta. Tim programom se utvrđuju i ona zemljišta na kojima nije moguće organizovati poljoprivrednu proizvodnju, s tim što se ta zemljišta ustupaju općini radi njihovog korišćenja za pošumljavanje ili druge namjene.

Član 28.

Korisnik poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije i zadržanom vlasništvu, dužan je da koristi poljoprivredno zemljište u skladu s odredbama člana 24. ovog zakona.

Ako korisnik poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Federacije i zadržanom vlasništvu nije u mogućnosti da koristi poljoprivredno zemljište u skladu s odredbama člana 24. ovog zakona, dužan je obezbijediti njegovo korišćenje ustupanjem tog zemljišta drugim preduzećima, odnosno drugim korisnicima putem javne licitacije.

Član 29.

Ako vlasnik, odnosno posjednik ili držalac poljoprivrednog zemljišta na kojem postoji pravo vlasništva (u daljem tekstu: vlasnik) nije u mogućnosti da koristi poljoprivredno zemljište u skladu sa članom 24. ovog zakona, dužan je da obezbijedi njegovo korišćenje putem davanja zemljišta u zakup ili na drugi način, u skladu sa propisima kojima su utvrđena pitanja davanja nepokretnosti u zakup.

Ako vlasnik poljoprivrednog zemljišta ne može da obezbijedi korišćenje zemljišta na način iz stava 1. ovog člana dužan je da obavijesti kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Član 30.

Ako vlasnik ne koristi poljoprivredno zemljište duže od dvije ekonomske godine ili ne obezbijedi korišćenje tog zemljišta u skladu sa članom 29. ovog zakona, kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede, donijet će rješenje o privremeno oduzimanju tog zemljišta radi davanja na privremeno korišćenje drugim pravnim i fizičkim licima.

Vrijeme za koje se privremeno oduzima poljoprivredno zemljište iz stava 1. ovog člana ne može biti duže od pet godina.

Član 31.

Ugovor o davanju privremeno oduzetog poljoprivrednog zemljišta na privremeno korišćenje iz člana 30. ovog zakona sadrži naročito namjenu i vrijeme korišćenja, iznos naknade koju korisnik kome je poljoprivredno zemljište dato na privremeno korišćenje plaća vlasniku zemljišta, kao i uslove za raskid ugovora, prava i obaveze ugovarača u vezi sa prijevremenim raskidom ugovora.

Član 32.

Vlasniku poljoprivrednog zemljišta može se, na njegov pisмени zahtjev, vratiti poljoprivredno zemljište i prije isteka ugovorenog roka ako su ispunjeni uslovi za raskid ugovora.

Zemljište može se da se vrati samo po isteku tekuće ekonomske godine.

Ekonomskom godinom, u smislu ovog zakona, smatra se period od početka jesenjih radova u tekućoj godini do vremena završetka berbe kasnih usjeva u narednoj godini.

2. Korišćenje pašnjaka

Član 33.

Pašnjak je zemljište obraslo prirodnom pašnjačkom vegetacijom koja služi za ispašu stoke.

Pašnjakom, u smislu ovog zakona smatra se i zemljište koje služi za izgon, odnosno odmaranje stoke (utrine).

Član 34.

Pašnjacima u vlasništvu Federacije upravljaju kantoni - upanije.

Pašnjak u vlasništvu fizičkih lica koriste njihovi vlasnici u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

Član 35.

Izuzetno, pašnjak se može privesti drugoj kulturi, ako se time postiže racionalnije i ekonomičnije korišćenje zemljišta, ako promjena kulture neće dovesti do erozije i ispiranja zemljišta i ako se ne ometa normalno korišćenje drugih pašnjaka.

Privođenje pašnjaka drugoj kulturi, vrši se na osnovu ekonomsko-tehničke dokumentacije i mišljenja naučno stručne institucije iz oblasti poljoprivrede, uz pribavljanje saglasnosti kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležanog za poslove poljoprivrede za pašnjake u vlasništvu fizičkih lica.

Član 36.

Granice pašnjaka u vlasništvu Federacije utvrđuje kanton - upanija na čijem području se ti pašnjaci nalaze.

Kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede, dužan je da vodi katastar pašnjaka u vlasništvu Federacije.

Federalni ministar donosi Uputstvo o obrascu i načinu vođenja katastra pašnjaka.

Član 37.

Korišćenje pašnjaka u vlasništvu Federacije utvrđuje kanton - upanija na čijem se području nalazi pašnjak.

Kod utvrđivanja uslova iz stava 1. ovog člana, moraju se obezbijediti zaštita i uređenje pašnjaka, kao i opravdani interesi korisnika pašnjaka.

Član 38.

U korišćenju pašnjaka, u vlasništvu Federacije, prvenstvo ispaše stoke imaju fizička lica koje su ranije koristila taj pašnjak.

Član 39.

Visinu naknade za korišćenje pašnjaka u vlasništvu Federacije (pašarina), utvrđuje kanton - upanija, na početku svake godine.

Naknada za korišćenje pašnjaka, uplaćuje se na račun kantona - upanije.

Sredstva iz stava 2. ovog člana mogu se koristiti samo za unapređenje pašnjaka.

Član 40.

Na pašnjacima koji se nalaze iznad prirodne gornje granice šumske vegetacije ili su nastali potiskivanjem šuma u njenim gornjim dijelovima, kanton - upanija određuje rokove početka i završetka ispaše.

Zabranjena je ispaša stoke prije, odnosno poslije određenih rokova ispaše iz stava 1. ovog zakona.

Član 41.

Kanton - upanija donosi bli e propise o uslovima i načinu korišćenja vodopoja na pašnjacima u vlasništvu Federacije.

Član 42.

U skladu sa odredbama ovog zakona, koje se odnose na pašnjake u vlasništvu Federacije, a koji se nalaze na upravljanju i korišćenju kod preduzeća, pravo raspolaganja stiče kanton - upanija na čijem se području nalazi pašnjak.

3. Zabrana nomadske ispaše ovaca

Član 43.

Radi zaštite poljoprivrednih kultura i radi spriječavanja pojave i širenja zaraznih bolestiivotinja, te radi zaštite zdravlja ljudi od zoonoza koje se sa ovaca mogu prenijeti na ljude, zabranjuje se nomadska ispaša ovaca, ovnova i janjadi (u daljem tekstu: ovce), na poljoprivrednom zemljištu.

Pod nomadskom ispašom ovaca u smislu ovog zakona, smatra se ispaša ovaca gonjenjem preko poljoprivrednog zemljišta, ispaša ovaca na poljoprivrednom zemljištu izvan mjesta prebivališta, odnosno sjedišta dr aoca ovaca, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 44.

Dr aocem ovaca u smislu ovog zakona smatra se vlasnik, odnosno korisnik ovaca kao i druga lica koje napasaju ovce.

Član 45.

Ne smatra se nomadskom ispašom ovaca, u smislu ovog zakona, uobičajena ispaša ovaca na pašnjacima u vlasništvu Federacije i ispaša ovaca na zemljištu koje je vlasništvo dr aoca ovaca ili je zemljište uzeo u zakup.

Član 46.

Nomadskom ispašom u smislu člana 43. stav 2. ovog zakona ne smatra se ispaša ovaca na pašnjacima pod uslovom da se doprema ovaca na ispašu i otprema ovaca vrši prevoznim sredstvima i da je dr alac ovaca zaključio ugovor sa zakupodavcem zemljišta za ispašu ovaca na tom zemljištu.

Ugovor iz stava 1. ovog člana mora sadr ati podatke o zakupodavcu i zakupoprimcu zemljišta o vremenu za koje je ugovorena ispaša, o broju ovaca koje se mogu napasati, o veličini zemljišta i mjestu gdje se to zemljište nalazi.

Ugovor iz stava 1. ovog člana registruje se kod općinskog organa uprave nadle nog za poslove poljoprivrede u mjestu ispaše ovaca.

Član 47.

Federalni ministar će donijeti propis kojim će se detaljnije odrediti elementi zabrane nomadske ispaše ovaca.

IV - UREĐENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Član 48.

Pod uređenjem poljoprivrednog zemljišta, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se korišćenje poljoprivrednog zemljišta u sistemu za navodnjavanje, hidromeliorativni radovi radi odvodnje, ravnanje, agromeliorativno uređenje i dubrenje, komasacija, izgradnja saobraćajnica, oblikovanje parcela, meliorativni plodored i dr..

Član 49.

Poljoprivredno zemljište na području na kome je izgrađen sistem za navodnjavanje koristi se po godišnjem programu koji donosi pravno lice koje upravlja sistemom za navodnjavanje, a koji naročito sadr i: površinu zemljišta koje se mo e navodnjavati, dinamiku navodnjavanja pojedinih kultura, du inu trajanja navodnjavanja i količinu vode za navodnjavanje.

Godišnji program korišćenja sistema za navodnjavanje donosi se uz saglasnost kantonalnog - upanijskog organa uprave nadle nog za poslove poljoprivrede.

Pravno lice koje upravlja sistemom za navodnjavanje du no je da obavijesti korisnika, odnosno vlasnika poljoprivrednog zemljišta u sistemu za navodnjavanje o godišnjem programu korišćenja sistema.

Član 50.

Korisnik poljoprivrednog zemljišta u sistemu za navodnjavanje du an je da koristi sistem za navodnjavanje u skladu s programom iz člana 49. ovog zakona.

Član 51.

Pravno lice koje upravlja sistemom za navodnjavanje du no je da redovno odr ava sistem za navodnjavanje (odr avanje pumpi i dr.).

Član 52.

Međusobni odnosi pravnog lica koje upravlja sistemom za navodnjavanje i korisnika sistema uređuju se ugovorom u pogledu korištenja, odr avanja i obezbjeđivanja funkcionisanja tog sistema, kao i utvrđivanja naknade za korištenje vode iz sistema.

V - NADZOR

Član 53.

Nadzor nad izvršenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega, vrše organi uprave nadle ni za poslove poljoprivrede.

VI - KAZNE NE ODREDBE

Član 54.

Novčanom kaznom od 5.000 - 50.000 KM kaznit će se za privredni prijestup pravno lice, ako:

1. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja planova prostornog uređenja (član 8. ovog zakona);
2. mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja plana prostornog uređenja kojim se tom zemljištu utvrđuje namjena (član 11. stav 1. ovog zakona);
3. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe za privremene namjene bez poljoprivredne saglasnosti organa nadle nog za poslove poljoprivrede (član 11. stav 2. ovog zakona);
4. počne koristiti poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije izvršene uplate naknade (član 12. stav 2. ovog zakona);
5. obavlja privođenje zemljišta prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljava ga za poljoprivrednu proizvodnju bez projekta o rekultivaciji poljoprivrednog zemljišta na koji nije data saglasnost kantonalnog - upanijskog organa uprave nadle nog za poslove poljoprivrede ili ako rekultivaciju ne vrši po projektu (član 17. ovog zakona);
6. postupa suprotno članu 21. stav 1. ovog zakona;
7. proizvodi poljoprivredne proizvode na poljoprivrednom zemljištu na kome je zabranjena ili ograničena proizvodnja i upotreba sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava (član 22. stav 3. ovog zakona);
8. koristi poljoprivredno zemljište suprotno članu 24. ovog zakona;
9. vrši usitnjavanje parcela na zemljištu uređenom putem komasacije (član 25. stav 1. ovog zakona);
10. ne donese godišnji program korišćenja sistema za navodnjavanje (član 49. stav 1. ovog zakona);

11. ne održava redovno sistem za navodnjavanje (član 51. ovog zakona);

Za privredni prijestup iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom od 200 do 1.000 KM.

Član 55.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM, kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

1. ne vodi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje koristi ili kojim upravlja, odnosno kojim raspolaže (član 5. stav 1. ovog zakona);
2. koristi izvađeni i sačuvani plodni i potencijalno plodni sloj zemljišta suprotno odredbama člana 16. stav 2. ovog zakona;
3. ne vrši ispitivanje plodnosti zemljišta (član 23. stav 1. ovog zakona);
4. ustupi poljoprivredno zemljište bez javne licitacije (član 28. stav 2. ovog zakona);
5. vrši ispašu stoke prije, odnosno poslije određenih rokova (član 40. stav 2. ovog zakona);
6. koristi poljoprivredno zemljište za nomadsku ispašu ovaca (član 43. ovog zakona);
7. ne koristi sistem za navodnjavanje sa godišnjim programom (član 50. ovog zakona).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 do 500 KM.

Član 56.

Novčanom kaznom od 300 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj pojedinac ako:

1. mijenja namjenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi u nepoljoprivredne svrhe prije donošenja plana prostornog uređenja kojim se tom zemljištu utvrđuje namjena (član 11. stav 1. ovog zakona);
2. koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe za privremene namjene bez poljoprivredne saglasnosti kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležnog za poslove poljoprivrede (član 11. stav 2. ovog zakona);
3. počne koristiti poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe prije izvršene uplate naknade (član 12. stav 2. ovog zakona);
4. koristi izvađeni i sačuvani i potencijalno plodni sloj zemljišta, suprotno odredbama člana 16. stava 2. ovog zakona;
5. obavlja privođenje zemljišta prvobitnoj ili drugoj namjeni, odnosno osposobljava za poljoprivrednu proizvodnju bez projekta o rekultivaciji poljoprivrednog zemljišta ili ako rekultivaciju ne vrši po projektu (član 17. ovog zakona);
6. postupa suprotno članu 21. stav 1. ovog zakona;
7. proizvodi poljoprivredne proizvode na poljoprivrednom zemljištu na kojem je zabranjena ili ograničena proizvodnja i upotreba sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava (član 22. stav 3. ovog zakona);
8. koristi poljoprivredno zemljište suprotno članu 24. ovog zakona;
9. ne obezbijedi korištenje poljoprivrednog zemljišta ili ako o tome ne obavjesti kantonalni - upanijski organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede (član 29. st. 1. i 2. ovog zakona);
10. vrši privođenje pašnjaka drugoj kulturi bez ekonomsko-tehničke dokumentacije i mišljenja stručno-naučne institucije iz oblasti poljoprivrede i bez saglasnosti kantonalnog - upanijskog organa uprave nadležnog za

poslove poljoprivrede za pašnjake u vlasništvu fizičkih lica (članak 35. stavak 2. ovog zakona);

11. vrši ispašu stoke prije, odnosno poslije određenih rokova (član 40. stav 2. ovog zakona);
12. koristi poljoprivredno zemljište za nomadsku ispašu ovaca (član 43. ovog zakona);
13. ne koristi sistem za navodnjavanje u skladu sa godišnjim programom (član 50. ovog zakona).

Član 57.

Novčanom kaznom od 200 do 500 KM, kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u organu uprave ako se ne vode evidencije o neobrađenom zemljištu i zemljištu koje je promijenilo namjenu i lice nadležno za izdavanje odobrenja za izgradnju objekata ili izvođenje radova, odnosno izdavanje rješenja za eksploataciju industrijskih i ostalih mineralnih sirovina, odlaganje jalovine, pepela, šljake i drugih štetnih i opasnih materija, ako izda odobrenje za izgradnju objekata, odnosno izvođenje radova bez dokaza o plaćenju naknadi za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta i ako izvrši (cijepanje) fizičku diobu parcela manju od 0,5 ha, odnosno 0,2 ha (član 5. stav 2., član 20. i član 25. stav 2. ovog zakona).

Član 58.

Pored kazne za privredni prijestup iz člana 54, odnosno za prekršaj iz čl. 55. i 56. ovog zakona može se učiniocu izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kada su ti predmeti upotrebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje ili su nastali izvršenjem privrednog prijestupa, odnosno prekršaja, kao i zaštitna mjera oduzimanja imovinske koristi postignute izvršenjem privrednog prijestupa odnosno prekršaja.

Član 59.

Novčane kazne iz čl. 54, 55, 56. i 57. ovog zakona plaćaju se u KM, a do puštanja u opticaj KM, kazne se mogu plaćati u DEM ili protivvrijednosti valuta, koje se koriste u platnom prometu u Federaciji, po srednjem tečaju, koji utvrđuje nadležna finansijska organizacija, na dan plaćanja.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 60.

Do donošenja planova prostornog uređenja, korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe može se vršiti samo izuzetno, na osnovu odluke općine odnosno kantonalne uprave.

Član 61.

Odredbe ovog zakona o plaćanju naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe i o pribavljanju poljoprivredne saglasnosti ne primjenjuju se na zemljište koje je proglašeno građevinskim do 23. decembra 1975. godine kao dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti i korištenju poljoprivrednog zemljišta ("Službeni list SRBiH", broj 37/75).

Član 62.

Federalni ministar donijeće propise iz člana 5. stav 3. člana 6. stav 2. člana 23. i člana 47. ovog zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 63.

Federalni ministar po prethodno pribavljenom mišljenju Federalnog ministarstva zdravstva, donijet će propise o dozvoljenim količinama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 64.

Na poljoprivrednom zemljištu gdje je izvršena eksploatacija industrijskih i ostalih mineralnih sirovina prije stupanja na snagu ovog zakona, korisnici ovih sirovina dužni su da u roku od pet

godina izvrše rekultivaciju tog zemljišta i privedu ga prvobitnoj namjeni po Projektu o rekultivaciji u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, a u skladu sa članom 17. ovog zakona.

Član 65.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena odredaba zakona i drugih propisa o zaštiti i korištenju poljoprivrednog zemljišta koji se primjenjuju na teritoriji Federacije.

Član 66.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Mariofil Ljubić, s. r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s. r.

16

Na temelju čl. 131. i 132. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Slu bene novine Federacije BiH", broj 8/97), Zastupnički dom na sjednici od 19. prosinca 1997. godine, donio je

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA ZASTUPNIČKOG DOMA PARLAMENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Poslovniku Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Slu bene novine Federacije BiH", broj 8/97), iza članka 103. dodaje se novi članak 103a. koji glasi:

"Članak 103a.

Prije utvrđivanja dnevnog reda zastupnici postavljaju zastupnička pitanja sukladno članku 13. ovog poslovnika.

Vrijeme za postavljanje zastupničkih pitanja i odgovora na njih ne može trajati dulje od jednog sata.

U pravilu zastupnička pitanja se postavljaju pismeno i dostavljaju predsjedatelju Zastupničkog doma.

Zastupnik može postaviti zastupničko pitanje i usmeno ukoliko se ne radi o opse nom i slo enom pitanju, a čije izlaganje može trajati najviše tri minute.

Ukoliko se radi o opse nom i slo enom zastupničkom pitanju, institucije i pojedinci iz članka 13. ovog poslovnika du ni su dostaviti odgovor do sljedeće sjednice Zastupničkog doma.

Članak 2.

U članku 104. stavak 1. prva rečenica mijenja se i glasi:

"Nakon isteka vremena iz članka 103a. stavak 2. ovog poslovnika Zastupnički dom prelazi na utvrđivanje dnevnog reda sjednice".

Članak 3.

U članku 128. dodaje se stavak 2. koji glasi:

"Izvornik zapisnika sa sjednice Zastupničkog doma objavljuje se u "Slu benom glasilu Parlamenta Federacije".

Članak 4.

U članku 151. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Članak 5.

U članku 157. stavak 2. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Članak 6.

U članku 165. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Članak 7.

U članku 170. stavak 3. riječi: "po isteku roka od osam dana od dana dostave zastupnicima" zamjenjuju se riječima: "ako je

dostavljen najkasnije osam dana prije dana određenog za održavanje sjednice na kojoj će se raspravljati odnosni prijedlog zakona".

U članku 170. iza stavka 3. dodaju se novi stavak 4. koji glasi: "Ukoliko amandman nije podnesen sukladno sa st. 1. i 3. ovog članka neće se razmatrati na sjednici Zastupničkog doma."

Dosadašnji st. 4. i 5. postaje st. 5. i 6.

Članak 8.

U članku 229. iza stavka 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

"Materijali koje Vlada i drugi ovlašteni predlagači dostavljaju Zastupničkom domu moraju biti dostavljeni na oba slu bena jezika Federacije - bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku.

Materijale koje je zastupnik dostavio Zastupničkom domu, na jednom od slu benih jezika Federacije, Stručna služba Zastupničkog doma je du na dostaviti na oba slu bena jezika zastupnicima Zastupničkog doma."

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 5.

Članak 9.

Ova odluka stupa na snagu idućeg dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

ZD broj 40/97
19. prosinca 1997. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, v. r.

Na osnovu čl. 131. i 132. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Slu bene novine Federacije BiH", broj 8/97), Predstavnički dom na sjednici od 19. decembra 1997. godine, donio je

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA PREDSTAVNIČKOG DOMA PARLAMENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Poslovniku Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Slu bene novine Federacije BiH", broj 8/97), iza člana 103. dodaje se novi član 103a, koji glasi:

"Član 103a.

Prije utvrđivanja dnevnog reda poslanici postavljaju poslanička pitanja u skladu sa članom 13. ovog poslovnika.

Vrijeme za postavljanje poslaničkih pitanja i odgovora na njih ne može trajati du e od jednog sata.

U pravilu poslanička pitanja se postavljaju pismeno i dostavljaju predsjedavajućem Predstavničkog doma.

Poslanik može postaviti poslaničko pitanje i usmeno ukoliko se ne radi o obimnom i slo enom pitanju, a čije izlaganje može trajati najviše tri minute.

Ukoliko se radi o obimnom i slo enom poslaničkom pitanju, institucije i pojedinci iz člana 13. ovog poslovnika du ni su dostaviti odgovor do naredne sjednice Predstavničkog doma.

Član 2.

U članku 104. stav 1. prva rečenica mijenja se i glasi:

"Nakon isteka vremena iz člana 103a. stav 2. ovog poslovnika Predstavnički dom prelazi na utvrđivanje dnevnog reda sjednice".

Član 3.

U članku 128. dodaje se stav 2. koji glasi:

"Izvornik zapisnika sa sjednice Predstavničkog doma objavljuje se u "Slu benom glasilu Parlamenta Federacije".

Član 4.

U članu 151. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Član 5.

U članu 157. stav 2. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Član 6.

U članu 165. broj "14" zamjenjuje se brojem "20".

Član 7.

U članu 170. stav 3. riječi: "po isteku roka od osam dana od dana dostavljanja poslanicima" zamjenjuju se riječima: "ako je dostavljen najkasnije osam dana prije dana određenog za održavanje sjednice na kojoj će se pretresati odnosni prijedlog zakona".

U članu 170. iza stava 3. dodaju se novi stav 4. koji glasi: "Ukoliko amandman nije podnesen u skladu sa st. 1. i 3. ovog člana neće se razmatrati na sjednici Predstavničkog doma."

Dosadašnji st. 4. i 5. postaje st. 5. i 6.

Član 8.

U članu 229. iza stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

"Materijali koje Vlada i drugi ovlašteni predlagači dostavljaju Predstavničkom domu moraju biti dostavljeni na oba slu bena jezika Federacije - bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku.

Materijale koje je poslanik dostavio Predstavničkom domu, na jednom od slu benih jezika Federacije, Stručna služba Predstavničkog doma je du na dostaviti na oba slu bena jezika poslanicima Predstavničkog doma."

Dosadašnji stav 3. postaje stav 5.

Član 9.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Slu benim novinama Federacije BiH".

PD broj 40/97

19. decembra 1997. godine

Sarajevo

Predsjedavajući

Predstavničkog doma

Parlamenta Federacije BiH

Enver Kreso, s. r.

Po izvršenom sravnjavanju sa izvornikom teksta, utvrđeno je da se u tekstu Naputka o evidenciji i ostvarivanju tražina građana sa Jedinственог računa objavljenog u "Slu benim novinama Federacije BiH", broj 1/98, potkrala greška tehničke prirode, te se daje sljedeća

ISPRAVKA

U Naputku o evidenciji i ostvarivanju tražina građana sa Jedinственог računa stavak 2. članka 3. treba da glasi:

"Podatke iz stavka 1. ovog članka Ministarstvo je du no jednovremeno dostaviti i nadležnim institucijama penzijskog i invalidskog-mirovinskog i invalidskog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PIO-MIO)."

Broj 01-054-80/98

20. siječnja 1998. godine

Sarajevo

Zamjenik direktora

Agencije za privatizaciju

u Federaciji BiH

Marinko Bošnjak, v. r.

SADRŽAJ

12	Zakon o upravnom postupku (hrvatski jezik)	33	16	Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	111
13	Zakon o vanparničnom postupku (hrvatski jezik)	67			
14	Zakon o upravnim sporovima (hrvatski jezik)	84		Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	111
	Zakon o upravnim sporovima (bosanski jezik)	92			
15	Zakon o poljoprivrednom zemljištvu (hrvatski jezik)	99			
	Zakon o poljoprivrednom zemljištu (bosanski jezik)	105		Ispravka Naputka o evidenciji i ostvarivanju tražina građana sa Jedinственог računa	112

Izdavač: Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija Slu ben list BiH - Sarajevo, Ulica Magribija 3 - Poštanski fah 3 - Direktor i odgovorni urednik Mehmedalija Huremović - Telefon - direktor: 663-470, fax 663-470 - Redakcija i Pretplata: 663-471 - Računovodstvo: 651-257 - Poslovnica, Malta 21 - Akontacija pretplate se utvrđuje kvartalno, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: 10100-603-1396 za dinarsko poslovanje i računa: 10100-603-2001396 za devizno poslovanje - Grafička priprema: JP NIO Slu ben list BiH Sarajevo - Štampa: "OKO" dd sa p.o. Sarajevo - Za štampariju Rasim Rapa - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

"Slu bene novine Federacije BiH" su upisane u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 414. Prema mišljenju Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj: 08-114-4/95 od 13. 3. 1995. godine, slu beno glasilo smatra se proizvodom iz člana 19. stav 1. tačka 12. Uredbe sa zakonskom snagom o porezu na promet proizvoda i usluga, za koje se ne plaća porez na promet proizvoda, a po mišljenju Ministarstva finansija broj 05-021-1768/95 od 28. 3. 1995. godine, prodaja slu benog glasila ne spada u prodaju proizvoda koji slu e krajnjoj ličnoj potrošnji, te ne podlije e plaćanju poreza trgovine na malo. Izdanje na hrvatskom i bosanskom jeziku.